J. AUL

ZOOLOOGIA VÕÕRSÕNADE LEKSIKON

ZOOLOOGIA
VÕÕRSÕNADE LEKSIKON

A-38852 VII

JUHAN AUL

ZOOLOOGIA VÕÕRSÕNADE LEKSIKON

«VALGUS» • TALLINN 1978

59(03)
A 92

Kaane kujundanud V. Sinjukajev

SISUKORD

Eessõna 5
Teadmiseks «Zooloogia võõrsõnade leksikoni» kasutajale . . . 7
Ladina tähtede hääldamisest 10
Ladina keele nimi- ja omadussõnade käänamisest 11
Kasutatud kirjandus 13
Lühendid 14
Sõnastik 15
Eestikeelsete terminite võõrsõnalised vasted 157

2
Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu
94919

A 21008—199
M902(16)—78 15—78 © Kirjastus «Valgus», 1978

EESSÕNA

Zooloogilises kirjanduses (õpikutes, käsiraamatutes, ajakirjades jm.) puututakse pidevalt kokku võõrsõnaliste rahvusvaheliste keelenditega. Niisugused keelendid, vähesed erandid välja arvatud, on kas ladinakeelsed või moodustatud ladina ja kreeka keele sõnadest ja sõnatüvedest.

Selline oskuskeele kujunemine algas kauges minevikus ja see jätkub ka tänapäeval ning arvatavasti tulevikuski. Bioloogiliste teaduste kujunemise koidikul tekkis vajadus kõigepealt anatoomiliste ja osalt ka füsioloogiliste terminite järele. Vana-Rooma teadlased tegid sel alal ära suure töö. Loomulikult olid need keelendid ladinakeelsed, kuid rohkesti sõnu laenati kreeka keelest, kusjuures need latiniseeriti. Ladina-kreeka oskussõnavara kandus edasi hilisematele põlvkondadele, kes seda kogu aeg täiendasid ja rikastasid. Ühtlasi püsis ladina keel kaua aega teaduses rahvusvahelise keelena. Pikkamisi pidi ta siiski rahvuskeelte ees taganema, kuid asjaomane nomenklatuur jäi. Sellisel nomenklatuuril olid ja on suured **eelised** rahvusliku oskussõnavara ees: rahvusvahelised terminid annavad mõistete sisu edasi ühemõtteliselt ja kergendavad kõikide rahvuste teadlaste üksteise mõistmist. Paljude rahvuste rahvusliku oskuskeele omandamine ei ole praktiliselt võimalikki.

Neile aga, kel kas või kõige elementaarsemgi ettevalmistus ladina keele alal (rääkimata kreeka keelest) puudub, jääb rahvusvaheline sõnavara (nomenklatuur) sisuliselt mõistmatuks ning vastava kirjanduse lugemine on raskendatud. Nagu tavaliselt, on ka võõrsõnade, mille etümoloogilist tähendust ei tunta, meelde jätmine raske. Olukord muutub niipea, kui õpitavate või ettejuhtuvate võõrsõnade või sõnaelementide otsest tähendust nii sisuliselt kui ka etümoloogiliselt tundma saadakse.

Käesolev leksikon tahab olla selliseks vahendiks, mis **zooloogiliste** distsipliinide õppijaile rahvusvahelise sõnavara omandamist peaks kergendama. Kõikidele teistele peaks ta aga tunduvalt hõlbustama zooloogilisi nähtusi ja probleeme käsitleva kirjanduse mõistmist.

Leksikoni on valitud oskussõnu kõikide zooloogiliste distsipliinide — morfoloogia, anatoomia, histoloogia, tsütoloogia, embrüoloogia, füsioloogia, geneetika, ökoloogia, zoogeograafia, paleontoloogia, etoloogia ja osalt isegi süstemaatika alalt. Samuti on käsitlust leidnud oskussõnad zooloogia eri osade — protozooloogia, helmintoloogia, parasitoloogia, entomoloogia, ihtüoloogia, ornitoloogia, terioloogia, antropoloogia jt. aladelt. Ei ole unustatud ka mitmeid oskussõnu meditsiiniliste teaduste valdkonnast, millega zooloogia piirialadel tuleb kokku puutuda.

Leksikon on seega mõeldud kaunis laiale tarvitajaskonnale: bioloogidele, arstidele, zootehnikutele, veterinaaridele, bioloogiaõpetajatele ja üldse kõigile, kes kuidagi vastavate oskuskeelenditega kokku puutuvad.

Igale märksõnale — neid on ligi 5000 — järgneb tema eestikeelne vaste või vasted ja tavaliselt ka sisuline seletus. Eriline rõhku on pandud võõrkeelsete keelendite **keelelisele** seletusele, nende etümoloogilisele

päritolule. Ladinakeelsel kujul on toodud need märksõnad, mis tavaliselt niisugusel kujul kirjanduseski (eriti anatoomilises kirjanduses) kasutamist leiavad, näiteks *appendix, archipallium, bucinator, cerebellum, diencephalon, falcula, ingluvies, tarsometatarsus.* Niisugusteks sõnadeks on ka leksikonis esitatud loomataksonite nimetused (hõimkondadest seltsideni, erandjuhtudel alamseltsideni), nagu *Artiodactyla, Brachiopoda, Coleoptera, Flagellata, Gastropoda, Insectivora, Monotremata, Rodentia.* Valdav osa märksõnu on antud eestindatud (transkribeeritud) kujul. Need on võõrsõnad, mis niisugustena on üldtuntuks saanud ning mis ka paralleelselt ladinakeelsete vormidega on erialases kirjanduses ja eriteadlaste hulgas väga ulatuslikult kasutamist leidnud (näiteks: erütrotsüüt, karüoplasma, kraniaalne, skotofiilne, terrikool, vestigiaalne).

Et ladina- ja eriti kreekakeelsetes keelendites langeb rõhk väga erinevatele silpidele, siis on sellised keelendid (sõnad) antud rõhumärgiga. See väldib nende ebasobivat (kirjaoskamatut) hääldamist.

Eestikeelsed vasted (oskussõnad) on ammutatud juba olemasolevast ja zooloogiliste distsipliinide õpetamisel väljakujunenud sõnavarast. Osaliselt on kasutatud ka uusi oskussõnu. Liitsõnade kujundamisel on arvestatud Eesti Anatoomide, Histoloogide ja Embrüoloogide Seltsi oskussõnade-komisjonis väljakujunenud seisukohti, eeskätt sõnade sisulise, täpsuse ja ühtluse osas. Et käesolev leksikon on ikkagi seletussõnastik, siis ei tule muidugi kõiki nimetusi (paralleelseid nimetusi) oskussõnadena võtta.

Vaevalt on autor suutnud märksõnade valikul alati **vajalikku** olemasolevast eraldada. Kahtlemata ei ole mõnel juhul ka sõnade seletus vajalikult selge, võib juhtuda vääratusigi. Autor on tänulik kõikidele, kes nimetatud puudustele tähelepanu juhivad kas suuliselt või kirja teel (Tartu, Vanemuise 46, TRÜ zooloogiakateeder).

Rohkesti aitas mind käesoleva töö koostamisel, eriti ladina- ja kreekakeelsetele sõnadele adekvaatsete eestikeelsete vastete leidmisel dots. **R. Kleis**, kellele siin selle töö eest südamlikku tänu avaldan. Siiras tänu ka ENSV TA Keele ja Kirjanduse Instituudi leksikoloogia sektori juhatajale, filoloogiakandidaat **E. Raietile** väärtuslike keeleliste märkuste eest. Palju tänu võlgnen ENE teaduslikule toimetajale **U. Roosimaale**, kes oma rikkalike erialaste kogemuste tõttu mind sõnamaterjali vormistamisel abistas. Märksõnavara täiendamisel ja mõnede vastete täpsustamisel abistasid mind TRÜ zooloogiakateedri liikmed, keda samuti tänan.

Tartus septembrikuul 1974

Autor

TEADMISEKS «ZOOLOOGIA VÕÕRSÕNADE LEKSIKONI» KASUTAJALE

Eestindatud (transkribeeritud) märksõnad antakse tavalises poolpaksus kirjas, ladinakeelsed märksõnad aga poolpaksus kursiivis (näit. **depigmentatsioon, süngaamia, trikonodontne; *cartilago, Coleoptera***).

Kaugelt enamik keelendeid (märksõnu) on käesolevas leksikonis ühesõnalised. Kui on tegemist kahesõnaliste märksõnadega, mille põhisõna on ka omaette märksõnaks, siis märgitakse see asendusmärgiga (näit. *glandula* ja ~ *alveolaris*). Kahesõnalisi keelendeid, mille täiendsõna on omaette märksõnaks, leidub leksikonis vähe, need antakse sõrendatult täiendsõna artiklis (näit. v e g e t a t i i v n e n ä r v i s ü s t e e m artiklis **vegetatiivne**).

Ladinakeelsete **n i m i s õ n a d e** jaoks — välja arvatud süstemaatikaalased nimed — on toodud rööbiti nimetava käändega ka selle omastava käände lõpp või omastava vorm (näit. ***abductor, -oris, lobus, -i, falx, falcis***). See on vajalik sõna tüve kindlakstegemiseks ja uute sõnavormide tuletamise mõistmiseks. Samuti on toimitud kreekakeelsete sõnade puhul, kuid siiski ainult niisugusel korral, kui omastav nimetavast tugevasti erineb (näit. *orchis, orcheos* raig; *pus, podós* jalg).

Ladinakeelsete o m a d u s s õ n a d e puhul on antud nende grammatilise soo — mees-, nais- ja kesksoo lõpud (näit. ***ruber, -a, -um***, s. o. *ruber, rubra* ja *rubrum* — punane; ***lateralis, -e***, s. o. *lateralis* ja *laterale* — külgmine).

Paljudel juhtudel on ladina keele omadussõnu hakatud kasutama nimisõnadena. Kui ladinakeelset omadussõna kasutatakse nimisõnana, siis antakse tema jaoks ka nimisõna omastava lõpp. Näit. ***tunica serosa*** (vadakuline kest = vadakkest) puhul sõna *serosa* kasutatakse ka nimisõnana (tõlgituna samutigi 'vadakkest'), kuid nüüd antakse talle juba nimisõna omastava lõpp (***serosa, -ae***).

Kui märksõnal on olemas p a r a l l e e l v o r m (sünonüüm), siis antakse see märksõna järel poolpaksult sulgudes. E r i t ü v e l i s t e sünonüümide puhul lisatakse selle ette võrdsusmärk, samatüveliste korral aga mitte. Näit. **aborigeenne** (= **autohtoonne**); ***Annelida*** (***Annulata***). Kui paralleelvormid erinevad teineteisest vaid ühe või mõne tähe võrra, siis niisuguseid märksõnu pole eraldi välja kirjutatud, vaid nimetatud tähed on asetatud nurksulgudesse, näit. **hüps[el]odontne**, ***Monogen[e]a.***

Eritüveliste paralleelvormide puhul antakse need vastavas kohas eraldi, kuid ainult ühe, nn. põhivormi juures esitatakse selle seletus. Kõrvalvormilt antakse viide põhivormile võrdsusmärgiga, mis samaaegselt näitab terminite sisu samasust ja toimib viitemärgina (näit. **epinefriin** = **adrenaliin**).

Kui ladinakeelne ja tema transkribeeritud vorm teineteisest kirjapildilt erinevad, siis antakse ka transkribeeritud vorm eraldi märksõnana (näit. *axis* ja **aksis**, ***commissura*** ja **kommissuur**), vastasel korral seda ei tehta.

Ladina- ja kreekakeelsed ning vähesed transkribeeritud sõnad on, nagu töö eessõnas märgitud, varustatud r õ h u m ä r g i g a, välja arvatud ühesilbilised sõnad ja ladinakeelsed kahesilbilised sõnad, sest viimasel korral langeb rõhk alati esimesele silbile. Kolme- ja enamasilbiliste ladinakeelsetes sõnades langeb rõhk tavaliselt eelviimasele silbile. Kui aga see silp (vokaal) on lühike, siis kandub rõhk sõna lõpust arvates kolmandale silbile. Et rõhumärk on antud, siis ei ole siin vajadust silbi pikkuse märkimiseks. Rõhumärk puudub ka pikal vokaalil ning -ism- ja -ist-lõpulistel sõnadel, sest neil asetub rõhk alati viimasele silbile.

Igale märksõnale antakse tema e e s t i k e e l n e v a s t e (või vasted), seletused ning tema keelelise tähenduse ja päritolu andmed.

Kui märksõnal on eesti keeles mitu vastet, siis antakse need kõik. Tavaliselt ei ole need täiel määral samaväärsed, kuid aitavad märksõna sisuliselt (eri aspektidest) selgitada. Kui märksõnal eestikeelne vaste puudub, siis tuleb leppida tema seletusega. Lisaseletused või täpsustused antakse sulgudes. Kui vasted annavad märksõnast küllaldast informatsiooni, siis on seletus ära jäetud (näit. *acromion, -ii* õlanukk).

Enam-vähem võrdväärsed märksõnavasted eraldatakse üksteisest komaga, eritähenduslikud — semikooloniga [näit. *rhachis* selgroog; (sule) rood; (ümarusside) telgrood]. Koma asetatakse ka märksõna vaste ja sellele järgneva seletuse vahele. Vastete hulka arvatakse ka võõrsõna transkribeeritud vorm. Kui eritähenduslikke vasteid on mitu, siis eraldatakse transkribeeritud keelend neist semikooloniga.

Kui ladinakeelne märksõna ja selle transkribeeritud vorm on antud eri märksõnadena, siis leiame vastava(d) seletuse(d) ladinakeelse märksõna juures.

Süstemaatika-alaste märksõnade puhul tuuakse ära ka nende sünonüümid ja viimastega talitatakse nii nagu teistegi paralleelvormidega. Süstemaatiliste võõrsõnade seletustes antakse loomarühma eestikeelne nimetus, selle transkribeeritud vorm (kui on olemas), loomarühma süstemaatiline kuuluvus (sünonüüme kordamata) ja näidatakse isegi, millisesse kõrgemasse süstemaatikarühma ta kuulub. Viimane nimetus on nurksulgudes. Näit. ***Coleoptera*** mardikalised, koleopterid; mardikaliste selts [putukate klassist]. Et zooloogiline süsteem ei saa olla selle eri osades «lõplikult» välja kujunenud, siis ei jälgita käesolevas leksikonis mingit «kindlat» süsteemi, vaid kasutatakse enamlevinud ja üldisemalt tuntud süsteemiüksuste nimetusi. Seetõttu leiame siin mõne loomarühma kõrgema taksoni kohta kaks nimetust (näit. klass või alamklass).

Märksõnade k e e l e l i s e p ä r i t o l u selgitamine tabab kaht eesmärki: võõrkeelse keelendi või selle komponentide etümoloogia tundmine annab vastava mõiste kohta sisuliselt täiendavat informatsiooni ja keeleliselt «lahtimõtestatud» nimetused jäävad kergesti meelde.

Märksõna e t ü m o l o o g i l i n e s e l e t u s eraldatakse tema vastest või seletustest eraldusmärgiga (kahe püstkriipsuga ||). Kui märksõnal on sünonüüme, siis antakse etümoloogiline seletus igale sünonüümile eraldi ja nimelt seal, kus ta esineb märksõnana. Sama tuletusega sõnade ja sama sõna eri vormide puhul antakse nende etümoloogiline seletus ainult ühe märksõna kohta, teiste sõnavormide puhul kasutatakse sellele märksõnale viitamist (näit. **fossoorne** ... vt. fossoor).

Võõrkeelsed sõnad ja sõnaosad (tavaliselt ladina- või kreekakeelsed), millest märksõna on moodustatud, antakse kursiivis, neile eelneb nende keelelist päritolu näitav lühend järgneb eestikeelne vaste (näit. ***cumulatio*** kuhjumine || ld. *cumulare* kuhjama). Kui märksõna on moodustatud kahest või enamast eri sõnast, eraldatakse need (koos vastega) üksteisest

plussmärgiga. Mõnede võõrsõnade eesliited koos vaste(te)ga antakse iseseisva märksõna kujul ja nende vasteid hiljem ei korrata (näit. ***ana-*** (kr.) üle, üles, peale, taas, uuesti). Neil juhtudel, kui märksõna eestikeelne vaste langeb täpselt kokku märksõna tähendusega, etümoloogilist seletust ei anta, ladina keele puhul jääb ära ka märksõna keelelist päritolu näitav lühend, teiste keelte puhul on see märksõna järel sulgudes (näit. ***squama*** soomus, ***orchis, orcheos*** (kr.) raig, **tsiibet** (ar.) muskuse lõhnaga aine).

Eestikeelsetele oskussõnadele vastava võõrsõna leidmiseks on leksikoni lõpposas asjaomane sõnastik. Sellesse on võetud ainult võõrsõnade peamised (tavaliselt kasutatavad) vasted, transkribeeritud võõrsõnavorme seal ei ole. Need leitakse eestikeelsele terminile vastava võõrkeelse märksõna kaudu.

LADINA TÄHTEDE HÄÄLDAMISEST

Ladina tähti hääldatakse kaugelt enamikul juhtudel nii nagu eesti keeleski. On ka erandeid.

1. Vokaalid

Kahekordselt kirjutatud vokaalid hääldatakse eraldi: *perpetuum* (perpetu-um) — igavene;

i (sõna alguses, vokaali ees) = j: *iugále* (jugaale) — sarnaluu; (vokaalide vahel) = ij: *maior* (maijor) — suurem

Märkus: Teaduslikus terminoloogias i-d niisugustel kordadel sageli (eriti bioloogilises nomenklatuuris) ei kasutata ja asendatakse j-ga: *jugale, major*;

y (esineb kreeka laensõnades) = ü: *pýramis* (püüramis) — püramiid

Diftongid **au** ja **eu** hääldatakse nii nagu nad on kirjutatud; **ae** = ä: *tibiae* (tiibiä) — sääreluud; **oe** = ö: *oedema* (ödeema) — turse;

Märkus: Kui a-e ja o-e kuuluvad eri silpidesse, siis hääldatakse nad eraldi ja e kohale asetatakse kaks punkti: aë ja oë: *diploë* (diploe) — (luu) kobedik

2. Konsonandid

c (e, i, y, ae, oe ees) = ts, mujal = k: *processus* (protsessus) — jätke; *caecum* (tsääkum) — umbsool; *corpus* (korpus); *accessorius* (aktsessoorius) — lisa-

Märkus: Vana-Roomas hääldati c alati nagu k;

ch (kreeka päritoluga sõnades) = hh: *brachium* (brahhium) = õlavars; *chorda* (horda) — keelik

sch (kreeka laensõnades) = sh: *ischium* (ishium) — istmik, pära

ngu (vokaali ees) = ngv: *lingua* (lingva) — keel; *unguentum* (ungventum) — salv

ph (kreeka laensõnades) = f: *oesóphagus* (ösoofagus) — söögitoru

qu = kv: *aqua* (akva) — vesi; *squama* (skvaama) — soomus

rh (kreeka laensõnades) = r: *rhinencéphalon* (rinentsefalon) — haisteaju

th (kreeka laensõnades) = t: *thrombus* (trombus) — hüüvis

ti (vokaali ees) = tsi: *abductio* (abduktsio) — lähendamine, *ótium* (ootsium) — puhkus;

ti (mujal ning s, t ja x järel) = ti: *tibia* (tiibia) — sääreluu; *artículus* (artiikulus) liiges; *ostium* (ostium) — suue.

Märkus: Vana-Roomas hääldati ti alati ti-na.

x = ks: *apex* (apeks) — tipp, *thorax* (tooraks) — rindkere

z (kreeka laensõnades) = z (heliliselt nagu vene з); *eczema* (ekzema) — sammaspool; *zona* (zoona) vööde.

LADINA KEELE NIMI- JA OMADUSSÕNADE KÄÄNAMISEST

Ladina nimisõnadel on viis käändkonda. Nende kuuluvust käändkondadesse määratakse nende omastava (genitiivi) lõpu järgi. Kui sõnast genitiivi lõpp eraldada, saame sõna **tüve**. Viimasest tuletatakse teised käändevormid ja uued sõnavormid. I ja V käändkonna nimisõnad on tavaliselt naissoost, II ja IV omad — mees- ja kesksoost, III käändkonda kuulub kõigi kolme soo sõnu.

Teaduslikus nomenklatuuris esinevad nimisõnad (ja vastavalt ka omadussõnad) tavaliselt vaid ainsuse nimetavas (nominatiivis) ja omastavas käändes (genitiivis) ning mitmuse nimetavas. Alljärgnevas tabelis on toodud vastavad käändelõpud.

Käändkond	Ainsus		Mitmus
	Nominatiiv	Genitiiv	Nominatiiv
I	-a	-ae	-ae
II	-us, -er -um	-i	-i -a
III	mitme- sugused	-is	-ae -a (-ia)
IV	-us -u	-us	-us -us
V	-es	-ei	-es

Ladina keele omadussõnad võivad olla:

a) kolmelõpulised:
-us või -er (meessool), -a (naissool), um (kesksool)
-er (m), -is (n), -e (k). Näiteks: *albus, alba, album* — valge; *ruber, rubra, rubrum* — punane; *acer, acris, acre* — terav

b) kahelõpulised:
-is (m ja n), -e (k). Näiteks: *brevis, breve* — lühike

c) ühelõpulised: (kõikidel sugudel ühesugune lõpp):
-ns, -e ja -x. Näiteks: *recens* — käesolev, *simplex* — lihtne

I ja II käändkonna järgi käänduvad omadussõnad lõppudega -us, -a, -um ja -er, -ra, -rum.

III käändkonna järgi käänduvad omadussõnad lõppudega -er, -is, -e, -is, -e, -x, -s, -ns.

Omadussõnade keskvõrde lõpuks on mees- ja naissool -ior, kesksool -ius. Näiteks: *longus, longior, longius* — pikk, pikem. Keskvõrde lõpud liituvad sõna tüvele.

Omadussõnade ülivõrde lõpuks on meessool *-issimus*, naissool *-issima*, kesksool *-issimum*. Näiteks: *longissimus, longissima, longissimum* — kõige pikem.

KASUTATUD KIRJANDUS

1. **Arnaudov, G. D.** Terminologia medica polyglotta. Sofia, 1964.
2. **Donath, T.** Erläuterndes anatomisches Wörterbuch. Budapest, 1960.
3. **Eesti** Nõukogude Entsüklopeedia I—VIII. Tln. 1968—1976.
4. **Eesti** õigekeelsuse-sõnaraamat I—III. Tartu, 1925—1937.
5. **Kéler, S.** Entomologisches Wörterbuch. Berlin, 1956.
6. **Kenneth, J. H.** A dictionary of scientific termes. New-York, 1953.
7. **Kleis, R., Silvet, E., Vääri, E.** Võõrsõnade leksikon. Tln, 1961.
8. **Krüger, G.** Der anatomische Wortschatz. Leipzig, 1961.
9. **Lovasy, E., Veillon, E.** Dictionnaire des termes d'anatomie, d'embryologie et d'histologie. Paris, 1954.
10. **Pennak, R. W.** Collegiate dictionary of Zoology. New-York, 1964.
11. **Riikoja, H., Veski, J.** Eestikeelseid zooloogilisi oskussõnu. Tartu, 1930.
12. **Ristkok, J.** Selgrootute loomade süsteem. Tartu, 1961.
13. **Schulze, P.** Kleines erläuterndes Wörterbuch der Anatomie. Leipzig, 1970.
14. **Tonkov, V.** Inimese anatoomia I—III. Tartu, 1948—1950.
15. **Triepel, H.** Die anatomischen Namen. München, 1957.
16. **Vollmer, C.** Kleines zoologisches Wörterbuch. Berlin, 1956.
17. **Werner, Cl. F.** Wortelemente lateinisch-griechischer Fachausdrücke in der Biologie, Zoologie und vergleichenden Anatomie. Leipzig, 1956.
18. **Ziegler, H. E.** Zoologisches Wörterbuch. Jena, 1912.
19. **Богорад В. Б., Нехлюдова А. С.** Краткий словарь биологических терминов. М., 1963.
20. **Вольфсон, С. И.** Латино-русский медицинский словарь. М., 1957.
21. **Ригер Р., Михаэлис А.** Генетический и цитологический словарь. М., 1967.
22. **Клишов А. А.** Краткий цитологический словарь. М., 1968.

LÜHENDID

ar. = araabia keel
e. = ehk
gen. = omastav (genitiiv)
hisp. = hispaania keel
holl. = hollandi keel
ind. = india keeled
ingl. = inglise keel
it. = itaalia keel
jm. = ja muud
jne. = ja nii edasi
jt. = ja teised
kr. = kreeka keel
ld. = ladina keel
mong. = mongoli keel
nn. = niinimetatud
näit. = näiteks
pl. = mitmus (*pluralis*)
pr. = prantsuse keel
rts. = rootsi keel
s. o. = see on
trg. = türgi keel
v. a. = välja arvatud
vm. = või muu(d)
vt. = vaata

A

a-, täishäälikute ees **an-** eitust väljendav eesliide (peam. kreeka päritoluga sõnades)

aatrium koda || vt. *átrium*

abaasia kõnnivõimetus, käimisvõimetus || kr. *a-* + *básis* samm, käik, kõnd

abaksiaalne teljest eemal asetsev || ld. *ab* juurest, poolt, ära + *axis* telg

abaktinaalne hiljusevastane || ld. *ab* juurest, poolt + kr. *aktís* kiir

abdómen, -inis abdoomen; kõht; tagakeha (paljudel lülijalgsetel)

abdominális, -e kõhtmine, kõhu-, tagakeha-, abdominaalne

abdoomen kõht, tagakeha || ld. *abdómen*

abdúcens, -entis eemaldav, eemaldaja || vt. *abdúctor*

abdúctor, -oris eemaldaja, kõrvalepööraja (lihas), abduktor || ld. *abdúcere* eemaldama, ära juhtima

abduktsioon eemaldamine || vt. *abdúctor*

aberrántne hälbiv || ld. *aberráre* ära eksima, hälbima

aberratsioon lokaalne, juhuslik tüübist tugev kõrvalekaldumine, hälbimus || ld. *aberrátio* kõrvalekaldumine, hälbimine

abiogenees isetärkamine, elusolendite tekkimine iseenesest, eluta ainest || kr. *a-* + *bíos* elu + *génesis* tekkimine, teke

abiootiline elutu || kr. *a-* + *bíos* elu

abomásum, -i libedik, libemagu (mäletsejalistel) || ld. *ab* juurest, ära + *omásum* veise soolestik

aboraalne suuvastane, suu vastas olev || ld. *ab* juurest, poolt + *os, oris* suu

aborigeenne (= **autohtoonne**) pärismaaline, kohalik, antud maakohas tekkinud ja seal elutsev || ld. *aborígines* pärismaalased, põliselanikkond

abórt väär- e. nurisünnitus || ld. *abórtus* enneaegne sünnitus

abortívus, -a, -um abortiivne; enneaegselt sündinud; arenemist (ka ravi) katkestav || vt. abort

abstséss mädanik, põletiku puhul kudedes tekkiv sidekoelise kihnuga piiratud mädakogum, mädapaise või mädakolle || ld. *abscéssus* eralduv, taanduv

abundánts ohtrus, asustustihedus, sama liigi isendite rohkus eluruumi ühikul (ühikus) || ld. *abundántia* küllus, ohtrus

abüssaal süvameri, suurimate (üle 3000 m) sügavuste valdkond ookeanides ja meredes || kr. *ábyssos* põhjatu

Acanthária astlalised; astlaliste selts [juurjalgsete klassist] || kr. *ácantha* astel

Acanthocéphala kidakärssed, akantotsefaalid; kidakärssete klass [ümarloomade hõimkonnast] või hõimkond || kr. *ácantha* astel + *kephalé* pea

Acarína lestalised, akariinid; lestaliste selts [ämblikulaadsete klassist] || kr. *akarés* mittelõigatav (väga väike)

accessórius, -a, -um lisa-, lisanduv, aktsessoorne || ld. *accédere* lisaks või juurde tulema

acéphalus, -i peata putukavastne || kr. *a-* + *kephalé* pea

acetábulum, -i puusanapp; paelussi-de iminapp || otseses tähenduses: äädikapeeker; ld. *acétum* äädikas

acículum, -i tugiharjas, atsiikul || ld. *acícula* terav ork

ácinus, -i kobar, atsinus || otseses tähenduses: väike mari, viinamari

Acipenseriformes tuuralised; tuuraliste selts [luukalade klassist] || ld. *ácus* oga + *pensa* = *penna* uim + *forma* kuju

Aclitellata vöötud; vöötute alamhõimkond [rõngusside hõimkonnast] || kr. *a-* + ld. *clitellum* võö (rõngussidel)

Acnidária = ***Collaria*** || kr. *a-* + *knide* nõges

Acnidosporídia kihneosloomad; kihneosloomade alamklass [eosloomade klassist] || kr. *knide* nõges + *spóros* seeme, vili, idu

acóntia (pl.) kõrveniidid (õisloomadel), akontsid || kr. *akóntion* väike viskeoda

Acránia koljutud, akraanid; koljutute alamhõimkond [keelikloomade hõimkonnast] || kr. *a-* + *kranion* kolju

acromiális, -e õlanuki-, akromiaalne || vt. *acrómion*

acrómion, -ii õlanukk, akroomion || kr. *ákros* äärmine + *ómos* õlg

acron, -i rõngusside ja lülijalgsete keha esimene [suueesne] lüli, akron || kr. *ákron* tipp, lõpp

Actiniária meriroosilised, aktiniaarid; meriroosiliste selts [õisloomade klassist] || kr. *aktís, -ínos* kiir

Actinopterýgii kiiruimsed, aktinopterüügid; kiiruimsete alamklass [luukalade klassist] || kr. *aktís, -ínos* kiir + *pterýgion* väike tiib, uim

Actinozóa = ***Anthozóa*** || kr. *aktís, -ínos* kiir + *zóon* loom

acúleus, -i astel, nõel

acústicus, -a, -um kuulmis-, kuulme-, akustiline || kr. *akúein* kuulma

ad (ld.) juurde, juures, poole

adaksiaalne telje poole suunduv || ld. *ad* + *axis* telg

adapt[at]sioon kohastumine (pikkade aegade vältel loodusliku valiku teel); kohanemine (eluea jooksul) || ld. *adaptáre*, kohandama, sobitama

adductio, -onis lähendamine, aduktsioon || ld. *ad* + *dúcere* tooma, juhtima

addúctor, -oris lähendaja (lihas), aduktor

adefaagid röövmardikalised || vt. *Adéphaga*

adekvaalne peaaegu võrdjagune (lõigustumise kohta) || ld. *ad* + *aequális* ühetaoline, võrdne

adekvaatne vastav, võrduv || ld. *adaequátus* võrdsustatud

adelomorfne ebamäärase kujuga || kr. *ádelos* peidetud, varjatud + *morphé* kuju

adenoblástid lootelised näärmerakud || kr. *adén* nääre + *blastós* idu, pung

adenohüpofüüs hüpofüüsi eessagar || kr. *adén* nääre + *hypó* all + *phýsis* kasv, moodustis

adenóidne näärmeline, näärmekujuline || kr. *adén* nääre + *eídos* kuju

adenotsüüt näärme eritus- või nõristusrakk || kr. *adén* nääre + *kýtos* õõs, rakk

adentaalne hamba juures või pool asetsev || ld. *ad* + *dens, déntis* hammas

Adéphaga röövmardikalised, adefaagid; röövmardikaliste alamselts [mardikaliste seltsist] || kr. *adephágos* söölas

adipósus, -a, -um rasvarikas, rasv-, adipoosne || ld. *adeps, ádipis* rasv

áditus, -us juurdekäik, sissekäik, lävis || ld. *adíre* juurde minema

adiuretiin = **vasopressiin** || kr. *a-* + *diúresis* kuseeritamine

adminículum, -i tugi, tugiside

adnéxa (pl.) manused, lisandid || ld. *ad* + *nexus* seotud

adoleskaar ümmikvastne, imiusside ümmistunud vastsevorm || ld. *adoléscere* üles kasvama

adoraalne suumine, suulähedane || ld. *ad* + *os, oris* suu

adrenaliin (= **epinefriin**) neerupealise säsiolluse hormoon || ld. *ad* + *ren* neer

adrenális, -e neerupealne, neeru juures olev, adrenaalne || ld. *ad* + *ren* neer

adrenergiline sünapsi kohal erutuse edasikandmiseks adrenaliini või noradrenaliini eritav (närvikiu kohta) || ld. *adrenális* neerupealne + kr. *érgon* töö

adrenokortikotroopne hüpofüüsi eessagaras toodetav ja neerupealise koore talitlusi mõjustav (hormooni kohta) || ld. *adrenális* neerupealne + *cortex* koor + kr. *tropé* muutus, pööre

aduktor lähendaja || ld. *addúctor*

aduktsioon lähendamine [keha keskjoonele] || vt. *addúctio*

adúltne täisealine, suguküps || ld. *adúltus*

adventiitsia seondkest, manuskest; torujaid elundeid ümbritsev sidekoeline moodustis, mis neid ümbritsevate elunditega seob || ld. *advenire* juurde tulema, manustuma

aed[o]eágus, -i putukate kopulatsioonielundi peamine osa || kr. *aidóion* kopulatsioonielund

Aepyornithifórmes rait- e. kõrglinnulised; raitlinnuliste väljasurnud selts [lindude klassist] || kr. *aipús* kõrge + *ornis* lind + ld. *forma* kuju

aerobiónt õhueluline loom || kr. *aér* õhk + *biosis* eluviis

aeroob vaba hapnikku sisaldavas keskkonnas elutsev (ja hapnikku vajav) organism || kr. *aér* õhk + *biosis* eluviis

aeroobne õhku (hapnikku) vajav (organismi kohta) || vt. aeroob

aestivális, -e suvine, estivaalne (partenogeneetilise põlvkonna kohta) || ld. *aestivus* suvine; *aestas* soe aastaaeg (kevad ja suvi)

aequális, -e ekvaalne; võrdjagune (lõigustumise kohta); samasugune; võrdne

afaasia kõnehalvatus, võimetus end sõnades ja kirjas väljendada või sõnadest ja kirjast aru saada || kr. *a-* + *phásis* kõne, avaldus

afanipterid kirbulised || vt. *Aphaníptera*

aferéntne tooma-, juurdetoov e. -kandev (näit. närvi kohta) || ld. *afférre* juurde tooma

agaamia viljastumiseta sigimine, suguta sigimine laiemas mõttes (vegetatiivne, eoseline, partenogeneetiline sigimine) || kr. *a-* + *gámos* abielu, abiellumine

agamogoonia sugurakkudeta sigimine, suguta sigimine kitsamas mõttes (vegetatiivne ja eoseline sigimine) || kr. *a-* + *gámos* abielu + *gónos* järglane

agger, -eris vall

agglutinátio, -onis kokkukleepumine, aglutinatsioon, vererakkude või mikroobide kokkukleepumine vereseerumis olevate ainete (aglutiniinide) mõjul || ld. *ad* (g ees *ag-*) + *glutináre* kleepima

aglomerulaarne päsmakesteta nefrontigea (neeru kohta) || kr. *a-* + ld. *glomérulus* päsmake

aglutinatsioon kokkukleepumine || vt. *agglutinatio*

aglutiniin võõraid vererakke või mikroobe kokkukleepiv aine (antikeha) vereseerumis || vt. *agglutinátio*

Agnátha lõuatud, agnaadid, lõuatute ülemklass [selgroogsete alamhõimkonnast] (sõõrsuud ja nende eellased) || kr. *a-* + *gnáthos* lõug

agnoosia aistingute ja tajude häired (või isegi aistingute mittetekkimine) || kr. *a-* + *gnósis* tunnetamine, teadmine

agonistid juhtlihased, peamised lihased, mis mingit liigutust teostavad || kr. *agonistés* eesvõitleja

agraafia kirjutamisvõimetus (tekkinud peaaju haiguse tagajärjel) || kr. *a-* + *grápho* kirjutan

agranulotsüüdid terakesi (sõmeraid) mittesisaldavad leukotsüüdid || kr. *a-* + ld. *gránulum* sõmer + kr. *kýtos* õõs, rakk

agregatsioon kuhjum, (loomade) juhuslik kogunemine || ld. *aggregátus* juurdelisatud; *grex* kari

akantotsefaalid kidakärssed || vt. *Acanthocéphala*

akariinid lestalised || vt. *Acarína*

akaroloogia lestalisi käsitlev zooloogia osa || *Acarina* lestalised + kr. *lógos* käsitlus, õpetus

akinees liikumatus, liigutamisvõimetus; «surnukangestus» loomadel || kr. *a-* + *kínesis* liikumine

aklimatisatsioon kohanemine uute elu- [kliima-]tingimustega || ld. *ad* + kr. *klima* ilmakaar, piirkond

akommodatsioon silma kohanemine eri kaugustel asuvate esemete teravaks nägemiseks || ld. *ad* + *cómmodus* sobiv, mugav, vastav

akraanid koljutud || vt. *Acránia*

akraspedóntne ääriseta e. purjeta (meduuside kummiku või paelusside kehalüli kohta) || kr. *a-* + *kráspedon* ääris

akrodóntne lõualuu servale kinnituv (hamba kohta) || kr. *ákron* tipp, serv + *odús, odóntos* hammas

akromatopsia täielik värvipimedus || kr. *a-* + *chroma* värv + *opsis* nägemine

akromegaalia jäsemete, kolju ja mõnede näoluude ebanormaalne suurenemine (sisesekretsioonihaigus) || kr. *akrós* äärmine + *mégas* suur

akromiaalne õlanukiga ühenduses olev, õlanuki- || vt. *acrómion*

akroomion õlanukk || vt. *acrómion*

akropoodium jäsemete lõpmik [kaugmine osa] (käsi, jalg) || kr. *ákron* tipp, teravik + *pus, podós* jalg

akrosoom tippkehake, seemneraku pea tipmik [kübarake] munaraku kaitsekesta lahustamiseks ja läbimiseks || kr. *ákron* tipp + *soma* keha

akrotsefaalia viilpeasus, pea või kolju lagimiku sagitaalne, katuseviilu taoline kõrgumus || kr. *ákron* tipp + *kephalé* pea

akseroftool A_1-vitamiin || kr. *a-* + *xerós* kuiv

aksiaalne telg-; aksiaalne toes — telgtoes (selgroog, kolju, rinnaluu ja roided) || ld. *axis* telg

aksillaarne kaenlaaugu-, kaenla- || ld. *axílla* kaenal

aksis telglüli; telg || vt. *axis*

akson närviraku niitjätke, neuriit || kr. *áxon* telg

aksoplasma närvikiu tsütoplasma || kr. *áxon* telg + *plasma* moodustatu

aksopood telgkulend (päikeseloomadel) || vt. *axopódium*

aksostüül telgvarb (mitmeviburilistel) || kr. *áxon* telg + *stýlos* sammas

aktiin fibroosse ehitusega valkaine lihaskiudude peenikestes protofibrillides || kr. *aktís* kiir

aktiniaarid meriroosilised || vt. *Actiniária*

aktinotrihhid sarvainest uimekiired kõhrkalade uimedes || kr. *aktís* kiir + *thrix, trichós* karv

aktseleratsioon (arengu) kiirenemine (arenguastme varasem läbimine) || ld. *acceleráre* kiirendama

aktsessoorne lisa-, lisanduv || vt. *accessórius*

akústiline kuulmis-, kuulme- || vt. *acústicus*

akuutne äge, äkitselt algav ja tormiliselt kulgev || ld. *acútus* terav, tugev, äge

akvaarium klaasnõu või bassein eluskalade, veeloomade ja veetaimede hoidmiseks || ld. *aqua* vesi

akvatiilne veeline, vees elutsev || ld. *aqua* vesi

akvedúkt veejuha || vt. *aquaedúctus*

ala, -ae tiib

aláris, -e tiivaga ühenduses olev, tiib-, alaarne

álbicans, -antis valendav

albiino pigmentatsioonita loom || vt. albinism

albinísm nahas ja selle tekistes ning silma vikerkestas iseloomuliku pigmendi puudumine || ld. *albus* valge

albugínea, -ae (= ***tunica albugínea***) valkjaskest || ld. *albugíneus* valkjas

albumiinid vees lahustuvad lihtvalgud || ld. *albúmen* munavalge

albus, -a, -um valge

Alcyonária nahkkorallilised; nahkkoralliliste selts [õisloomade klassist] || kr. *alkyónion* taimelaadne, jäälinnu pesa meenutav loom

aletsitaalne rebutu (munaraku kohta) || kr. *a-* + *lékithos* rebu

aliéni (pl.) rände- ja eksikülalised, ainult läbirännul või eksikombel teatud biotoobis viibivad loomad || ld. *aliénus* võõras, teisele kuuluv

alimentaarne toite-, toitumisesse puutuv, toiteline || ld. *aliméntum* toit

alisphenoídeum, -i tiibkiilluu, alisfenoid || ld. *ala* tiib + kr. *sphen* kiil + *eídos* kuju

alkaloos leelise hulga (kontsentratsiooni) suurenemine veres || ar. *alkali* leelis

allaksohoorne eri aegadel eri biotoopides elutsev || kr. *allaxis* muutus, vahetus + *chora* koht (elukoht)

allaksoroofne eri aegadel biotoobi eri rinnetes elutsev || kr. *allaxis* muutus, vahetus + *roph* võsastik

allantois loote kusekott (amniootide vahelmine lootekest) || kr. *allás, allántos* vorst

alleelid (= **allelomorfid** = **alleelsed geenid**) ühe geeni teisendid, mis asetsevad homoloogiliste kromosoomide samas paigas (lookuses), meioosi korral üksteisega paarivad ja tingivad alternatiivsete (alleelsete) tunnuste esinemise eri isenditel || kr. *allélon* üks kahest, vastastikku

allergeenid allergiat esilekutsuvad ained || kr. *állos* + *érgon* töö, aktiivsus + *génos* järglane, tekitatu

allérgia organismi ülitundlikkus mingi aine suhtes || vt. allergeenid

allobioos teisielu, organismi muutunud käitumine [eluviis] muutunud ümbruskonnas || kr. *állos* + *bíosis* eluviis

Alloeocóela (***Alliocóela***) soppsoolelised; soppsooleliste selts [ripsusside klassist] || kr. *allóios* teisiti, teistmoodi + *kóilos* õõnes

allogeenne mujal tekkinud || kr. *állos* + *génos* põlvnemine, järglane

allohtoon sisserännanu, mujalt tulnud [pärit] loom || kr. *állos* + *chthon* maa, maapind

allomeetria kehaosade proportsioonide muutumine vastavalt nende kasvamisele, samuti ka kehaosade suhete erinevus sama liigi või lähedaste sugulasliikide eri suurusega isendeil || kr. *állos* teine + *métron* mõõt

allomorfoos organismi kohastumine erisuguste elutingimustega, kusjuures tema organisatsiooni põhiplaan ja elutalitluste tase ei tõuse || kr. *állos* + *mórphosis* kuju muutumine

allopátria eraldi asuvate areaalide (levilate) olemasolu ühe ja sama liigi eri populatsioonidel || kr. *állos* + *pátra* isamaa,

allopátriline erisugustel geograafilistel aladel levinud või eri peremeestel elutsev || vt. allopatria

alloplásma tsütoplasma tugevasti eristunud, eriülesandeliste osade (organoidide) kogum || kr. *állos* + *plasma* moodustatu, moodustis

állos (kr.) teine, teisiti

allosoom (= **heterokromosoom**) sugukromosoom || kr. *állos* + *soma* keha

allostoosid katteluud, sidekoetekkelised luud || kr. *állos* + *ósteon* luu

allotérmne = **poikilotermne** || kr. *állos* + *thermé* soojus

allotüüp teise sugupoole järgi kirjeldatud tüüp || kr. *állos* + *typos* jäljend, kuju

alteratsioon koekahjustus (mürgistusel, vigastusel jne.) || pr. *altération* muutus; ld. *alter* teine

álula, -ae tiivake, nukitiib (lindudel, kahetiivalistel)

alveoláris, -e sombuline, sompjas, sombu- || vt. *alvéolus*

alvéolus, -i somp, alveool || ld. *álveus* piklik õõnis, väike küna, somp

alveool somp || vt. *alvéolus*

amakriinne ilma neuriidita (ganglionaarrakkude kohta silmamuna võrkkesta sisemises nukleaarkihis) || kr. *a-* + *makrós* suur, pikk + *is, ínos* kiud

ambra kašeloti sooles tekkiv vahajas muskuselõhnaline aine || pr. *ambre*

ambulácra (pl.) hiljused, ambulakrid, okasnahksete lokomotoorsed torujalakesed || ld. *ambuláre* (aeglaselt) jalutama, ümber uitama

ambulacrália (pl.) ambulakraalid, okasnahksete radiaalsete kehaosade alakülje plaadid, mille avadest ulatuvad välja torujalakesed || ld. *ambuláre* jalutama

ameloblastid emailirakud, hamba emaili tootvad epiteelirakud || ingl. *amel* e. *enamel* email + kr. *blastós* idu, pung

ametaboolia moondeta arenemine, otsearenemine (putukatel) || kr. *a-* + *metabolé* muutus

amfi- mõlema-, mõlemal[t] pool[t], ümberringi || kr. *amphí*

amfiartroos jäikliiges || kr. *amphí* + *árthron* liiges

amfiáster kaksiktäht, kaks tsentrosoomist tekkinud tähekujulist kääviniidikeste varal ühenduses olevat moodustist rakus mitoosi ajal || kr. *amphí* + *aster* täht

amfibiónt veekeskkonnas kui ka kuivamaatingimustes elutsev loom || kr. *amphí* + *biosis* eluviis

amfiblástula mõnede käsnade arenguaste, kui loote eesots koosneb viburrakkudest, tagaots arheotsüütidest || kr. *amphí* + *blastós* idu, pung

amfidískid kaksikkettad, kepjast keskosast ja selle kummalgi otsal asetsevast kettakesest koosnevad ränimoodustised mageveekäsnade sisepungade seinas || kr. *amphí* + *diskos* ketas

amfigaamia = **amfimiksis** || kr. *amphí* + *gámos* abielu, abiellumine

amfigenees sugulise sigimise kaudu tekkimine || kr. *amphí* + *génesis* teke

amfigoonia suguline e. digeenne sigimine || kr. *amphí* + *gónos* järglane

amfiibid kahepaiksed || vt. *Amphíbia*

amfiibne kahelieluline, nii vee- kui ka maismaaeluga kohastunud || kr. *amphíbios* kahelieluline

amfiidid ümarusside kemoretseptorid (keha eesosa külgedel) || kr. *amphí* mõlemal pool

amfimíksis ristviljastumine, isas- ja emasorganismi sugurakkude ühinemine ja seega kahe vanema pärilikkusinformatsiooni võrdväärne ühinemine (järglaste genotüüpidesse) || kr. *amphí* + *mixis* segunemine

amfineurid külgergused || vt. *Amphinéura*

amfipneustiline kahel viisil (lõpustega ja kopsudega) hingav; ainult eesmise ja tagumise hingatsipaariga hingav (nagu enamik kahetiivaliste vastseid) || kr. *amphí* + *pnein* hingama

amfipoodid kirpvähilised || vt. *Amphípoda*

amfistüülne suulae-ruutkõhre või -luu või ruutluu ja hüoidi varal ajukoljuga ühenduses oleva lõuakaarega (kolju kohta) || kr. *amphí* + *stýlos* sammas

amfitookia (= **deuterotookia**) partenogeneesi vorm, mille puhul munarakust võib areneda nii isas- kui ka emasloom || kr. *amphí* + *tókos* sünnitus

amfitsöölne kaksilohkne (selgroolüli kohta) || kr. *amphí* + *kóilos* õõnes

amfitsüüdid kihnurakud, spinaalganglionide närvirakke ümbritsevad lamedad rakud (vastavad kesknärvisüsteemi neurogliiarakkudele) || kr. *amphí* ümberringi + *kýtos* rakk

Amiifórmes mudakalalised; mudakalaliste selts [luukalade klassist] || kr. *ámia* tuun + ld. *forma* kuju

amíktiline mitteviljastuv, diploidse arvu kromosoomidega partenogeneetiliselt sigiv (keriloomade muna kohta) || kr. *a-* + *míxis* segunemine

amitoos (raku) otsene jagunemine || kr. *a-* + *mítos* niit, lõng

amnikool jõevees elutsev loom || ld. *amnis* jõgi + *cólere* elama, elutsema

amnion veekest, roomajate, lindude ja imetajate sisemine lootekest || kr. *amnós* tall; *amníon* talle loodet kattev kest

amnioodid selgroogsed, kelle loodet (või looteid) katab amnion

Amoebína amööbilised; amööbiliste selts [juurjalgsete klassist] || kr. *amoibé* muudatus, vaheldus

amphí (kr.) mõlema-, mõlemal[t] pool[t]

Amphíbia kahepaiksed, amfiibid; kahepaiksete klass [selgroogsete alamhõimkonnast] || kr. *amphíbios* kahelieluline; *ámpho* mõlemad (s. t. vesi ja õhk) + *bíos* elu

Amphinéura külgergused, ürglimused, amphineurid; külgerguste alamhõimkond [limuste hõimkonnast] || kr. *amphí* mõlemal pool + *néuron* kõõlus, närv (erk)

Amphípoda kirpvähilised, amfipoodid; kirpvähiliste selts [vähkide klassist] || kr. *amphí* + *pus, podós* jalg

ampúll kupal || ld. *ampúlla* pudel, plasku

amöbóidne amööbitaoline, amööbidele omane || kr. *amoibé* muudatus

amünoonid loomade poolt ümbruskonda nõristatud ained, mis kaitsevad neid loomi vaenlaste kallaletungi eest || kr. *amýnein* eemale peletama

ámylum, -i tärklis || kr. *ámylon*

an- (kr.) eitust väljendav eesliide (täishäälikute ees)

ana- (kr.) üle, üles, peale, taas, uuesti

anaalne päraku-, pärakusse puutuv || vt. *anális*

anabioos taaselustumine; mõnede alamate organismide kohastumuslik seisund, millal nende nähtavad elutalitlused ajutiselt (ebasoodsates elutingimustes) lakkavad ja hiljem taastuvad || kr. *ana-* taas, uuesti + *bíos* elu

anabolism metabolismi protsesside kogum, mis on seotud uue aine sünteesiga || kr. *ana-* uuesti + *bolé* vise

anadroomne ülesvoolu suunduv (kalade rände kohta) || kr. *aná-* üles + *drómos* jooks

anaeroobne elamiseks õhku (hapnikku) mitte vajav (organismi kohta); õhuta (hingamise kohta) || kr. *an-* + *aér* õhk

anaerobioos kestev elu vaba hapnikuta keskkonnas || kr. *an-* + *biosis* eluviis

anafaas lahkaste, tütartähefaas, mitoosi kolmas faas || kr. *aná-* taas, uuesti + *phásis* nähe, avaldumus

anafülaksia organismi ülitundlikkus korduvalt manustatud võõrvalkude suhtes || kr. *aná-* üle + *phýlaxis* valvsus, kaitse

anagenees (= **aromorfoos**), progressiivne evolutsioon, organisatsioonitaseme tõusuga toimuv kohastumine; kudede regeneratsioon || kr. *aná-* üles + *génesis* teke

análes (pl.) tagasooned (putukate kiletiibades)

anális, -e päraku-, anaalne

analoogiline (millegagi) samalaadne, sarnandiline, eri sugemetest arenenud, kuid välislaadilt ja ta-

litluselt sarnanev || kr. *análogos* vastav, sarnane

analüsaator meelerakkude või meeleelundite ja närvisüsteemi osade (närvirakkude ja juhteteede) süsteem, mis ärritusi vastu võtab, vastavad erutused kesknärvisüsteemi kannab ning need selle kõrgemates keskustes analüüsib || kr. *análysis* lahutamine, lahendamine

anamnioodid selgroogsed, kelle loodetel pole veekesta (amnionit) || kr. *an-* + *amníon* veekest

anamorfoos kehalülide ja jalgade arvu suurenemisega seotud järkjärguline arenemine, moonde tüüp lülijalgseil || kr. *aná-* taas, uuesti + *mórphosis* kujunemine

anaplaasia rakkude bioloogiliste omaduste muutumine, mille tagajärjel nad hakkavad kiiresti poolduma ja muutuvad kasvajarakkudeks || kr. *anaplásein* ümber tegema

anapofüüsne küpsemise ajajärgul mitteeralduvate tagalülidega (stroobila kohta) || kr. *an-* + *apóphysis* väljakasv, jätke

anapsiidne sarnakaartetu (kolju kohta) || kr. *an* + *ápsis* kaar

anastomoos ühendussoon vere- või lümfisoonte vahel, ka närve ühendav närviharu || kr. *aná-* taas, uuesti + *stóma* suu, suue

anatoomia organismi ehitust käsitlev bioloogia haru || kr. *anatomé* lahti- või väljalõikamine

anconáeus, -a, -um küünarnuki- || kr. *ankón* küünarnukk, käänak

androgeenid mehe (isas-) suguhormoonid || kr. *anér, andrós* mees, isane + *génos* sugu

androgeenne viljastatud munarakust emastuuma eemaldamise teel ainult isaslooma kromosoomidega haploidseid isasjärglasi andev (looma kohta) || kr. *anér, andrós* mees, isane + *génesis* teke

androgenees viljastatud munarakust emastuuma eemaldamise tulemusel ainult isaslooma kromosoomidega haploidsete järglaste arenemine || vt. androgeenne

androgüünia = **hermafroditism** || kr. *androgynos* mõlemasuguline; *anér* mees + *gyné* naine

andromórfne mehelaadne || kr. *anér, andrós* mees, isane + *morphé* kuju, laad

aneemia kehvveresus, punaste vererakkude (ja hemoglobiini) suhteline vähesus veres || kr. *an-* + *háima* veri

anemohoorne tuule abil edasikantav või leviv || kr. *ánemos* tuul + *chóra* elukoht, eluruum

anemotaksis organismi suundliikumine vastu tuult või tuule suunas || kr. *ánemos* tuul + *táxis* asetus, kord

aneuriin = **tiamiin** || kr. *a-* + *néuron* närv

angioloogia ringeelundeid käsitlev anatoomia osa || kr. *angeíon* soon + *lógos* õpetus, käsitlus

Anguilliformes angerjalised; angerjaliste selts [luukalade klassist] || ld. *anguilla* väike angerjas + *forma* kuju

anguláre, -is nurgaluu, angulaar || ld. *ángulus* nurk

anguláris, -e nurga-, angulaarne || ld. *ángulus* nurk

ángulus, -i nurk

animaalne loomne, loomariigist pärit, loomaline, loomadele omane; animaalne närvisüsteem — närvisüsteemi osa, mis reguleerib organismi animaalseid (loomadele iseloomulikke) talitlusi (skeletilihaste ja meeleelundite talitlusi) || ld. *ánimal* loom

anisogaamia (= **heterogaamia**) eri suuruse või kujuga või füsioloogiliselt erinevate sugurakkude ühinemine viljastumisel || kr. *ánisos* ebavõrdne + *gámos* abielu

anisogameedid (= **heterogameedid**) eri suuruse ja kujuga suguisendid mõnedel ainuraksetel || kr. *ánisos* ebavõrdne + *gamétes* abikaasa

anisotroopne eri suundades eri omadustega (näit. eri suundades

erilaadselt valgust murdev «ketas» vöötlihaskiukestes); eri poolustel paiknev (rebu ja tsütoplasma kohta) || kr. *ánisos* ebavõrdne + *trópos* pööre

anküloos liigesejäikus, liigese liikumatus liigesepindade haiguslikul kokkukasvamisel || kr. *ankýlosis* kõverdus

Annelída (Annuláta) rõngussid, anneliidid; rõngusside hõimkond || ld. *an[n]éllus* rõngake, väike sõrmus

Anomocóela erilohulised; erilohuliste alamselts [päriskonnaliste seltsist] || kr. *ánomos* korrapäratu, seadusevastane + *kóilos* õõnes

Anomóstraca vabalülilised; vabalüliliste selts [vähkide klassist] || kr. *ánomos* korrapäratu + *óstrakon* koorik, karp, koda

anónymus, -a, -um nimetu || kr. *anónymos*

Anoplúra (= Siphunculáta) täilised; täiliste selts [putukate klassist] || kr. *anóplos* relvastamata + *urá* saba

anosmaatne haisteelunditeta || kr. *an-* + *osmé* lõhn

anósmia haistmisvõimetus || vt. anosmaatne

ansa, -ae aas, ling

Anserifórmes (= Lamelliróstres) hanelised (liistaknokalised); haneliste selts [lindude klassist] || ld. *anser* hani + *forma* kuju

anserínus, -a, -um hane- || ld. *anser* hani

antagonist vastaseisja, vastane; vastandlane e. vastastoimeline lihas, vastandtoimelihas || kr. *antí* vastu + *agón* võitlus

antebráchium, -ii küünarvars || ld. *ante* ees + *bráchium* õlavars

anténna, -ae tundel, tagatundel, antenn (lülijalgsetel) || ld. *anténna* raa

~ ***claváta*** tõlviktundel || ld. *clávus* nael

~ ***dentáta*** saagtundel || ld. *dens, dentis* hammas

~ ***filifórmis*** niittundel || ld. *filum* niit + *forma* kuju

~ ***fusifórmis*** käävtundel || ld. *fusus* kääv + *forma* kuju

~ ***geniculáta*** nivendtundel || ld. *geniculátus* põlvikutega [kühmadega e. sõlmedega] varustatud

~ ***monilifórmis*** keetundel || ld. *monile* kaelakee, kee + *forma* kuju

~ ***pectináta*** kammtundel || ld. *pecten* kamm, hari

~ ***setácea*** harjastundel || ld. *seta* harjas

anténnula, -ae tundlake, eestundel, antennul

antérior, -ius eesmine, eespoolne, ees-

anthélix, -icis (kõrvalesta) vastaspalistus || kr. *antí* vastu + *helix* keeris

Anthozóa (= Actinozóa) õisloomad, korallid; õisloomade klass [ainuõõssete hõimkonnast] || kr. *ánthos* õis + *zóon* loom

Anthropoídea (= Simioídea) inimlaadsed, ahvilised, antropoiidid (simioiidid); ahviliste alamselts [esikloomaliste seltsist] || kr. *ánthropos* inimene + *eídos* kuju, laad, ilme

anti- vastu, vastas || kr. *antí*

antidiureetiline kuseeritamist vähendav (hormooni kohta) || kr. *antí-* + *diurésis* kuseeritamine (neerudes)

antigeen mingi loomse või taimse päritoluga kehavõõras aine, mis organismis kutsub esile vastava kaitse- e. antikeha tekkimise || kr. *antí* + *génos* sünd

antimeerid vastassarnikud, sümmeetriliselt vastastikku asetsevad kehaosad || kr. *antí* + *méros* osa

Antipathária sarvkorallilised; sarvkoralliliste selts [õisloomade klassist] || kr. *antí* + *páthos* kannatus (idamaades kasutatakse neid koralle nõiduse ja mürgistuse vastu)

antiperistaltika (mao ja soolte) vastassuunaline laineliselt edasiliikuv kokkutõmbumine || kr. *antí* + *peri* ümberringi + *stálsis* kokkutõmbumine

antitrágus, -i (kõrvalesta) vastasnukk || kr. *antí* + *trágos* sokk

antropogenees inimese põlvnemine; õpetus inimese põlvnemisest || kr. *ánthropos* inimene + *génesis* teke; põlvnemine

antropogeneetika inimese kui liigi mitmekesisuse (varieeruvuse) sisemisi ja välimisi põhjusi käsitlev antropoloogia osa ja ühtlasi ka erigeneetika osa || vt. antropogenees

antropohoorne inimese abil (kaudu) edasikantav või leviv || kr. *ánthropos* inimene + *chóra* elukoht, eluruum

antropoiidid (= simioiidid) inimlaadsed, ahvilised || vt. *Anthropoídea*

antropoloogia inimeseteadus, zooloogia osa, mis käsitleb inimlaste igakülgset varieeruvust (mitmekesisust) ajas, ruumis ja tingimustes || kr. *ánthropos* inimene + *lógos* käsitlus, õpetus

antropomórfid inimkujulised (endine, varem sageli kasutatav inimahvlaste nimetus) || kr. *ánthropos* inimene + *morphé* kuju

antrum, -i koobas || kr. *ántron*

antsestraalne esivanemlik, esivanematelt päritud || ld. *ancestrális*

anuláris, -e võru-, sõrmuse- || ld. *ánulus* võruke, võru

ánulus, -i võruke, võru

Anúra (= Saliéntia = Ecaudáta) päriskonnalised (hüpikkonnalised, sabatud), anuurid; päriskonnaliste selts [kahepaiksete klassist] || kr. *an-* + *urá* saba

anus, -i pärak, võru

anuurid päriskonnalised || vt. *Anúra*

anöstrus innavaheaeg, pikemaajaline östraaltsüklitevaheline soikeseisund || kr. *an-* + *óistros* nahakiin

aórta, -ae aort, suure vereringe peamine arter || kr. *aorté* suur arter

apéndiks, ripik, jätke, lisa || ld. *appéndix*

apendikulaarid, ripikloomad || vt. *Appendiculária*

apertúra, -ae ava, apertuur

apeténtne mingit eesmärki taotlev (loomade käitumise kohta) || ld. *appétere* püüdlema, taotlema, otsima

apex, -icis tipp, ots

Aphan'ptera (= Siphonáptera) kirbulised, afanipterid (sifonapterid); kirbuliste selts [putukate klassist] || kr. *aphanés* nähtamatu + *pterón* tiib

apikaalne tipmine, tipp- || ld. *apicális*; *apex* tipp, ots

aplaasia mingi elundi või koeosa kaasasündinud puudumine || kr. *a-* + *plásis* moodustis

apneustilised hingatsiteta või suletud hingatsitega (mõnede putukate vees elutsevate vastsete kohta) || kr. *a-* + *pnéuma, pneúmatos* hingamine, õhk

apó (kr.) ära, eemale

Ápoda (= Gymnophióna) siugkonnalised, apoodid (gümnofioonid); siugkonnaliste selts [kahepaiksete klassist] || kr. *a-* + *pus, podós* jalg

Apodifórmes piiritajalised, pikatiivalised; piiritajaliste selts [lindude klassist] || kr. *a-* + *pus, podós* jalg + ld. *forma* kuju

ápodus, -i jalutu putukavastne

apofüüs jätke || vt. *apóphysis*

apofüüsne küpsemise ajajärgul eralduvate tagalülidega (stroobila kohta) || vt. *apóphysis*

apokriinne nõristamisel osaliselt nõreks muutuva (ja irduva) tipmikuga (näärmeraku või niisugustest rakkudest koosneva näärme kohta) || kr. *apó* + *krinéin* nõristama

apomorfne fülogeneetiliselt uus (mingi tunnuse kohta) || kr. *apó* + *morphé* kuju

aponeuroos kilekõõlus, lamekõõlus || kr. *apó* + *neuron* kõõlus

apoodid siugkonnalised || vt. *Apoda*

apóphysis, -is jätke, kasv (luu küljes), apofüüs || kr. *apóphysis* jätke, väljakasv; *apó* + *phýein* kasvama

aposemaatiline vaenlasi eemalepeletav (hoiatusvärvuse kohta) || kr. *apó* + *sema* signaal

apositsioonisilm kõrvutussilm, fasettsilma vorm, millel silmikud (ommatiidid) on pigmendi abil üksteisest optiliselt eraldatud ja ommatiidide nägemisväljad paiknevad üksteise kõrval || ld. *appósitus* lähedal (kõrval) asetsev

Appendiculária (= ***Larvácea***) ripikloomad (merikullesed), apendikulaarid; ripikloomade klass [mantelloomade alamhõimkonnast] || ld. *appéndix* ripik

appéndix, -icis ripik, jätke, lisa || ld. *appéndere* rippuma

~ ***vermifórmis*** ussripik || ld. *vermis* uss + *forma* kuju

aptéria (pl.) paljasväljakud, apteerid || kr. *a-* + *pterón* sulg

Apterygifórmes kiivilised (otseses tõlkes: tiivutute kujulised); kiiviliste selts [lindude klassist] || kr. *a-* + *ptéryx, ptérygos* tiib + ld. *forma* kuju, laad

Apterygóta ürgputukad, tiivutud putukad; ürgputukate alamklass [putukate klassist] || kr. *a-* + *ptéryx, ptérygos* tiib

aqu[a]edúctus veejuha, akvedukt || ld. *aqua* vesi + *dúcere* juhtima

aquósus -a, -um veerikas, veeline, vesi-

Aráchnida ämblikulaadsed, arahniidid; ämblikulaadsete klass [lülijalgsete hõimkonnast] || kr. *aráchne* ämblik + *eídos* kuju

arachnoidális, -e ämblik[uvõrk]kesta-, arahnoidaalne

arachnoídea, -ae ämblik[uvõrk]kest, arahnoidkest || vt. *Aráchnida*

arahnoloogia ämblikke käsitlev zooloogiaosa || kr. *aráchne* ämblik + *lógos* õpetus, käsitlus

Araneída ämblikulised, araneiidid; ämblikuliste selts [ämblikulaadsete klassist] || ld. *aránea* ämblik

arbor, -oris puu

arborikool puieloom, puudel elutsev loom || ld. *arbor* puu + *cólere* elama, elutsema

Archaeogastrópoda = ***Diotocárdia*** || kr. *archáios* vana, ürgaegne + *gaster* kõht + *pus, podós* jalg

Archaeopterygifórmes ürglinnulised; väljasurnud ürglinnuliste selts [lindude klassist] || kr. *archáios* vana, ürgaegne + *ptéryx* tiib + ld. *forma* kuju

Archaeórnithes ürglinnud; ürglindude väljasurnud alamklass [lindude klassist] || kr. *archaios* vana, ürgaegne + *órnis* lind

archencéphalon, -i ürgaju || kr. *archė́* algus + *enképhalos* peaaju

archénteron, -i ürgsool || kr. *archė́* algus + *énteron* sool, sisemus

archipállium, -ii ürgmantel, arhipallium || kr. *archė́* algus + ld. *pallium* mantel

archipterýgium, -ii ürguim || kr. *archė́* algus + *pteýgion* väike tiib

arcuále, -is kaaris, selgroolüli primaarne selgmine jätke, arkuaal || ld. *arcus* kaar, võlv

arcuátus, -a, -um kaarjas, kaarega varustatud

arcus, -us kaar, võlv

~ ***aórtae*** aordi kaar || kr. *aortḗ* suur arter

~ ***branchiális*** lõpusekaar || kr. *bránchia* lõpused

~ ***dentális*** hambakaar || ld. *dens, dentis* hammas

~ ***hyoídeus*** keelekaar || vt. *hyoídeum*

~ ***mandibulāris*** lõuakaar || ld. *mandíbula* alalõug

~ ***pedis*** jala võlv || ld. *pes, pedis* jalg

~ ***pubis*** häbemekaar || ld. *pubes* süli, häbe

~ ***neurális*** ajukaar || kr. *néuron* närv

~ ***vertebrális*** selgroolüli kaar, lülikaar || ld. *vértebra* selgroolüli

area, -ae väli

~ ***opaca*** tumeväli || ld. *opácus* tume, varjatud

~ ***pellúcida*** heleväli || ld. *perlúcere* läbi paistma

~ ***vitellína*** rebuväli || ld. *vitéllum* rebu

areaal levila, levikuala, maa-ala

(ka akvatoorium), mille piirides liik või mõni suurem taksonoomiline rühm on levinud || ld. *area* väli

arenikool liivas elutsev loom || ld. *arena* liiv + *cólere* elama, elutsema

aréola, -ae väljak

~ ***mammae*** rinna nibuväljak || ld. *mamma* (naise) rind

argéntea, -ae hõbekest || ld. *argéntum* hõbe

argürofiilne hõbedaga kergesti värvuv || kr. *árgyros* hõbe + *philéin* armastama

arhalláksis elundite morfoloogiline eristumine nende ontogeneesi algastmel || kr. *arché* algus + *allaxé* teisale

arhenteron ürgsool, kariklooteõõs (millest hiljem kujuneb sool) || kr. *arché* algus + *énteron* sool

arheotsüüdid algrakud, eristumata blastomeeridest tekkinud suured amööbjad käsnade mesoglöas olevad rakud, millest hiljem kujunevad sugurakud || kr. *arché* algus + *kýtos* rakk

arhimórfne ürgkujuline || kr. *arché* algus + *morphé* kuju

arhitoomia vegetatiivne sigimine mõnedel rõngussidel) keha lülideks või osadeks jagumise teel, kusjuures igast osast areneb uus organism || kr. *arché* algus + *tomé* lõik

Arktogéa zoogeograafiline riik (ala), mille koosseisu kuulub Euroopa, Põhja-Aafrika, põhjapoolne (suurem) osa Aasiast ja Põhja-Ameerika, s. o. Holarktise regioon || kr. *árktos* põhi (põhjamaa) + *gaia* maa

arólium, -ii eeskäpakaitse (paljudel putukatel) || kr. *arolé* kaitse

aromorfoos = **anageneés** || kr. *airein* tõstma, suurendama + *mórphosis* kuju muutumine

arréctor, -oris püstitaja || ld. *arrígere* püsti tõstma

~ ***pili*** karvapüstitaja [lihas] || ld. *pilus* karv

arrenoidne geneetiliselt emane, kuid isasloomа tunnustega || kr. *arrhén* isane + *eídos* kuju

arrenotookia partenogeneesi vorm, mille puhul munarakkudest tekivad ainult isasloomad || kr. *arrhén* isane + *tókos* sündimine

artéria, -ae arter, tuiksoon || kr. *artería* õhutoru; *aér* õhk + *teréin* sisaldama (Vana-Kreekas arvati, et arterid sisaldavad õhku)

~ ***carótis*** unearter || kr. *karos* raske uni, uimastus

~ ***cérebri*** suurajuarter || ld. *cérebrum* suuraju

~ ***cólica*** käärsoolearter || ld. *colon* käärsool

~ ***coronária*** pärgarter || ld. *coróna* pärg

~ ***ilíaca*** niudearter || ld. *ilia* niudepiirkond, niuded

~ ***meníngea*** ajukestaarter || kr. *meninx* ajukest

~ ***mesentérica*** (peensoole) kinnisearter || ld. *mesentérium* peensoolekinnis

~ ***princeps*** peaarter, lähtearter || ld. *princeps* peamine

~ ***pulmonális*** kopsuarter || ld. *pulmo* kops

~ ***recúrrens*** tagasikulgev arter, kööndarter || ld. *recúrrere* tagasi jooksma, kööndumа

~ ***vertebrális*** lüliarter || ld. *vértebra* selgroolüli

arteríola, -ae väike arter, arteriool

arteriósus, -a, -um arteri-, arteriterikas, arterioos- || vt. *artéria*

Arthrópoda lülijalgsed, artropoodid; lülijalgsete hõimkond || kr. *árthron* lüli + *pus, podós* jalg

articuláris, -e liigese- || vt. *articulátio*

articuláre, -is liigeseluu

articulátio, -onis liigestus; liiges || ld. *artículus* (väike) liiges

~ ***compósita*** liitliiges || ld. *compónere* koostama

~ ***coxae*** puusaliiges || ld. *coxa* puus

~ ***cúbiti*** küünarliiges || ld. *cúbitum* küünarnukk

~ ***plana*** lameliiges || ld. *planus* lame
~ ***radiocarpális*** kodarluu-randmeliiges || ld. *radius* kodarluu + *carpus* ranne
~ ***selláris*** sadulliiges e. rübiliiges || ld. *sella* sadul
~ ***sphaeroídea*** keraliiges || kr. *sphaira* kera + *eídos* kuju
~ ***talocrurális*** kontsluu-sääreliiges; ülemine hüppeliiges || ld. *talus* kontsluu + *crus, cruris* sääär
~ ***trochoidea*** ratasliiges || kr. *trochós* ratas + *eidos* kuju

Artiodáctyla sõralised; sõraliste selts [imetajate klassist] || kr. *ártios* otse, paariline + *dáktylos* sõrm, varvas

artriit liigesepõletik || kr. *árthron* lüli, liiges + *-itis* (põletikku tähistav sufiks)

artropoodid lülijalgsed || vt. *Arthrópoda*

aryt[a]enoídeus, -a, -um pilkkõhre- || kr. *arýtaina* kopp, pilk, nõu + *eidos* kuju

Ascarídia solkmelised, askariidid; solkmeliste selts [ümarusside klassist] || kr. *askarís* sisikonnauss

ascéndens, -entis tõusev, ülenev || ld. *ascéndere* tõusma

Ascidiácea merituped, astsiidid; merituppede klass [mantelloomade alamhõimkonnast] || kr. *áskos* voolik, lõdvik, tupp

aseksuaalne suguta, mittesuguline || kr. *a-* + ld. *sexus* sugu

askariidid solkmelised || vt. *Ascarídia*

asper, -era, -erum kare

aspidiin rakkudeta luukude || kr. *aspís, aspídos* kilp

assimilatsioon sarnastamine, orgaaniliste ainete moodustumine ainevahetuses || ld. *assimiláre* sarnaseks muutma

assotsiatsioon organismide kooslus; ühendlus (eri osade vahel) || ld. *associátio* ühendlus, liitumine

astaasia seismise võimetus liigutuste koordinatsioonihäire tõttu || kr. *a-* + *stásis* seismine

asteenia jõuetus, nõrkus || kr. *a-* + *sthenós* jõud, võimsus

asteeniline (= **leptosoomne**) — nõrga kehaehitusega, ahaskehaline || vt. asteenia

aster´scus, -i väike tähekujuline otoliit luukalade kõrvas, asterisk || kr. *asterískos* täheke

Asteroídea meritähed, asteroiidid; meritähtede klass [okasnahksete hõimkonnast] || kr. *asteroeídes* tähekujuline

astigmatism silma sarvkesta ja läätse pinna ebaühtlik kumerus, mistõttu silma tunginud valguskiired ei lange võrkkestal kokku ja asjade nägemine ei ole selge || kr. *a-* + *stigma* punktike

astrágalus, -i = ***talus*** || kr. *astrágalos* täring

astrotsüüdid tähekujulised neurogliiarakud || kr. *astér* täht + *kýtos* rakk

ázygos paaritu (veeni kohta) || kr. *azyx, ázygos* sidumata, üksik

atáksia liigutuste koordinatsioonihäire || kr. *atáxia* korratus

atavism kõukumus, kaugetele esivanematele omaste tunnuste esiletulek || ld. *átavus* esivanem, kõuk

ateroskleroos puderkõvastus (arterite seinas), tuiksoonelubjastus || kr. *athére* nisujahupuder + *sklerós* kõva

atlas, -ántis kandelüli, selgroo esimene (koljut kandev) lüli || Atlas — kreeka mütoloogias titaan, kes kandis turjal «taevalage»

atookia lastetus || kr. *a-* + *tókos* sündimine

atoonia lihaste ja lihasrakkude pingsuse (toonuse) nõrkus, lõtvus || kr. *a-* + *tónos* pinge

atrahént (= **atraktánt**) peibutaja; ligimeelitav tegur || ld. *attráhere* ligi meelitama

atraktánt = **atrahent** || ld. *attráctio* külgetõmme

atriopoor peribranhiaalõõneava e. aatriumiava alamatel keelikloomadel || ld. *átrium* koda, keskruum + kr. *póros* läbikäik, ava

atrioventrikulaarne (südame) koja ja vatsakese vaheline || ld. *átrium* koda + *ventrículus* vatsake

átrium, -ii aatrium; koda; lõpusteümbrine ruum (alamatel keelikloomadel)

atroofia kõhetus, mingi kehaosa vähenemine || kr. *átrophos* halvasti toidetud, kõhetu; *trophé* toit

atsellulaarne rakkudeta || kr. *a-* + ld. *céllula* rakk

atsentriline ilma kehata, tsentrumita (selgroolüli kohta) || kr. *a-* + *kéntron* keskus

atsidofiilne happelembene || ld. *ácidus* hapu + kr. *philéin* armastama, lembima

atsidoos happeliste ainete sisalduse suurenemine või aluseliste vähenemine veres ja kudedes || ld. *ácidum* hape

atsiikul tugiharjas || vt. *acículum*

atsinoosne sombuline, somp- (näärme kohta) || ld. *ácinus* viinamari

atsinus kobar || vt. *ácinus*

atsöölne lamelohkne (selgroolüli kohta) || kr. *a-* + *kóilos* õõnes, nõgus

atsöönne ei ühtegi elupaika eelistav (looma kohta) || kr. *a-* + *koinós* ühine

auditívus, -a, -um kuulmis-, kuulme-, kuulme juurde kuuluv || ld. *audíre* kuulma

auricula, -ae kõrvalest, väike kõrv; kõrvake (südame kodadel)

auriculáris, -e kõrvalesta-, aurikulaarne

aurikulaar kõrvvastne, meripurade vastne || ld. *auricula* väike kõrv

auris, -is kõrv

~ ***extérna*** väliskõrv || ld. *extérnus* välimine

~ ***intérna*** sisekõrv || ld. *intérnus* sisemine

~ ***média*** keskkõrv || ld. *médius* keskmine, vahelmine

auritus, -a, -um pikakõrvaline, pikk-kõrv-

autbriiding isekeskis mittesugulu-ses olevate isendite ristlus || ingl. *outbreeding*

auto- ise-, oma-, enese- || kr. *autós* ise

autogaamia (= **endomiksis**) iseviljastumisega sigimise vorm mõnedel ripsloomadel, mille puhul haploidsed tütartuumad liituvad uuesti samas rakus || kr. *autós* + *gámos* abielu

autohtoonne = **aborigeenne** || kr. *autós* + *chthon* maa, maapind

autolüüs eneselammutamine, organismi rakkude ja kudede surmajärgne lagunemine nende eneste hüdrolüütiliste ensüümide toimel || kr. *autós* + *lýsis* lammutamine

automíksis iseviljastumine || kr. *autós* + *míxis* segunemine

autonoomne võrdlemisi iseseisvalt siseelundite talitlusi reguleeriv (närvisüsteemi või närvisüsteemi osa kohta); autonoomne närvisüsteem — sama mis vegetatiivne närvisüsteem || kr. *autós* + *nómos* seadus

autopódium, -ii varvasjäseme lõpmik (käsi või jalg), autopoodium || kr. *autós* + *pus, podós* jalg

autosoomid mõlemal sool samakujulised kromosoomid, s. o. kõik kromosoomid peale sugukromosoomide, mis mõlemal sugupoolel kujult ja talitluselt erinevad || kr. *autós* + *soma* keha

autostoosid kõhretekkelised luud || kr. *autós* + *ostéon* luu

autostüülne ajukoljuga suulae-ruutkõhre või -luu abil ühendatud lõuakaarega (kolju kohta) || kr. *autós* + *stýlos* sammas

autotoomia jäseme või saba reflektoorne äraheitmine || kr. *autós* + *tomé* [ära]lõikamine

autotroofia toitumisviis, mille puhul organism ise sünteesib endale eluks vajalikke orgaanilisi aineid lihtsaist ühendeist || kr. *autós* + *trophé* toitumine, toit

autökoloogia liigi või organismi ja selle ümbruskonna vastastikuseid seoseid käsitlev ökoloogiaharu || kr. *autós* + *óikos* elamu + *lógos* õpetus, käsitlus

Aves linnud; lindude klass [selgroogsete alamhõimkonnast] || ld. *avis* lind

aviabiónt õhus elutsev loom || ld. *avis* lind + kr. *biosis* eluviis

avifauna mingi maa-ala linnustik || ld. *avis* lind + Fauna — rooma põllu- ja metsajumala Faunuse abikaasa

avikulaarid linnukloomikud, (linnu)nokalaadsed kaitseloomikud sammalloomade kolooniates || ld. *avícula* väike lind

axilla, -ae kaenlaauk || otseses tähenduses: kaenal

axilláris, -e kaenlaaugu-, kaenla-, aksillaarne

axis, -is (= ***epistrophéus***) telglüli, pöördelüli, teine kaelalüli; telg; aks || kr. *áxon* telg

axopódium, -ii telgkulend, keskse telgniidiga kulend (päikeloomadel), aksopood || kr. *áxon* telg + *pus, podós* jalg

B

báculum, -i, sugutiluu (paljudel imetajatel)

barba, -ae habe, põskhabe; konksjas harjas

baroretséptorid rõhuärrituste vastuvõtjad (meelerakud) || kr. *báros* raskus + ld. *recéptor* vastuvõtja

basaalne alus- || vt. *basális*

basális, -e alus-, basaalne || kr. *básis* alus, baas

basapofüüs alusjätke, hemaalkaare jäänus (selgroolülil) || kr. *básis* + *apóphysis* jätke

basi- aluse-, alus- || kr. *básis* alus, baas

basibranchiália (pl.) basibranhiaalid, lõpusekaarte kõige alumised paaritud osad || kr. *básis* + *bránchia* lõpused

basidorsaal selgroolüli neurapofüüsi e. neuraaljätke alus || kr. *básis* + *dorsum* selg

basihyále, -is keelekaare kõige alumisem paaritu osa, basihüaal || kr. *básis* + *hyoeídes* Y-kujuline

basiláris, -e aluse, alus-, basilaarne || kr. *básis* alus, baas

basioccipitále, -is aluskuklaluu, basioktsipitaal || kr. *básis* + ld. *occíput* kukal

basipódium, -ii jäseme randme- või kannaosa || kr. *básis* + *pus, podós* jalg

basipterýgium, -ii alustiibluu || kr. *básis* + *pterýgion* väike tiib

básis, -is alus, baas || kr. *básis*

basisphenoídeum, -i aluskiilluu, basisfenoid || kr. *básis* + *sphen* kiil + *eídos* kuju

basiventraal selgroolüli hemapofüüsi e. hemaaljätke alus || kr. *básis* + ld. *ventrális* kõhtmine

basofiilne aluseliste värvainetega värvuv || kr. *básis* + *philéin* armastama

basofiilid valged vererakud (leukotsüüdid), mille terakesed (tsütoplasmas) kergesti värvuvad aluseliste värvidega || vt. basofiilne

Basommatóphora tüüsilmalised; tüüsilmaliste selts [tigude klassist] || kr. *básis* + *ómma, ómmatos* silm + *phorá* kandmine

Batoídei raid; raide ülemselts [kõhrkalade klassist] || kr. *batís* railiste nimetus Vana-Kreekas

batrahholoogia kahepaikseid käsitlev zooloogia osa || kr. *bátrachos* konn + *lógos* õpetus, käsitlus

batüaal sügavusvöönd ookeanides ja meredes (500—1000 kuni 3000 m sügavuses) || kr. *bathýs* sügav

Belonifórmes tuulehaugilised, tuulekalalised; tuulekalaliste selts [luukalade klassist] || kr. *belonḗ* tuulekala + ld. *forma* kuju, laad

bentaal veekogu põhjapiirkond organismide elukeskkonnana || vt. bentos

bentos (veekogude) põhjaelustik || kr. *bénthos* sügavus

bentofaag bentosetoiduline loom || kr. *bénthos* sügavus + *phágos* sööja, õgija

beribeeri B_1-avitaminoos (väljendub närvi- ja lihaskoe osalises atroofias, väsimuses, taaruvas kõnna-

kus) || ind. *beri-beri* lammas, lambakõnnak

bi-, bis- kahe-, kaksis-, kahekordne || ld. *bis* kaks korda

biceps, -cípitis kakspea-, kahe peaga || ld. *bis* + *caput, cápitis* pea

bicórnis, -e kahesarveline, kakssarv- || ld. *bis* + *cornu* sarv

bicuspidális, -e kahehõlmaline, kakshõlm-, bikuspidaalne || ld. *bis* + *cuspis* teravik, hõlm

bifurcátus, -a, -um kaheharuline, kaksharu- || ld. *bis* + *furca* hark,

bifurkatsioon kahekshargus, kahenemine || vt. *bifurcátus*

bilateraalne kahekülgne, kakskülg- || ld. *bis* + *latus, láteris* külg

binaarne kaheosaline; kahenimeline (binominaalne); binaarne e. binominaalne nomenklatuur — teaduslik loomade ja taimede kahe nimega (perekonna- ja liiginimega) nimetamine || ld. *binárius* kahest osast koosnev

binokulaarne (binokulaar-) kahe silma abil toimuv; binokulaarne nägemine — ühe ja sama asja kahe silmaga nägemine || ld. *pini* paar, kahekaupa + *óculus* silm

binominaalne kahenimeline (vt. binaarne) || ld. *bis* + *nomen* nimi; *binomináli*s kahenimeline

bio- elu-; bioloogiline || kr. *bíos* elu

biogeenne organismides leiduv, nende tekkimises osalev; elutekkeline, organismidest pärinev || kr. *bíos* + *génesis* teke

biogenees elusolendite teke elusolenditest || kr. *bíos* + *génesis* teke, põlvnemine

biogeneetiline organismide suguvõsaloolist arengut (ja teket) selgitav || kr. *bíos* + *genetikós* päritolusse puutuv

biohelmindid oma isendiloolise arengu läbitegemisel vaheperemeest (või vaheperemehi) vajavad parasiitussid || kr. *bíos* + *helmins* sisikonnauss

biohoor biotoobi horisontaalne osa || kr. *bíos* + *chóra* elukoht

bioloogia eluteadus, elusolendeid käsitlev teadustekompleks || kr. *bíos* + *lógos* õpetus, käsitlus

bioloogiline elusse puutuv, elu- || vt. bioloogia

bioluminestsents organismide (mõnede kalade, limuste, putukate, seente ja bakterite) helendamine (valguse eraldamine) || kr. *bíos* + ld. *luminíscere* valgust andma

biomass organismide aine hulk kaaluühikuis (harilikult g-des) veekogu põhja või maismaa pindalaühiku (m^2) või vee mahuühiku (m^3) kohta || kr. *bíos* + ld. *massa* tomp, kämp

biomeetria organismide mõõtmete ja nende muutlikkuse statistiline uurimine || kr. *bíos* + *métron* mõõt

bionoomia = **ökoloogia** || kr. *bíos* + *nómos* seadus

bioonika bioloogia ja tehnika piirteadus, mis käsitleb organismide organisatsiooni ja talitluste põhimõtete rakendamist tehnikas || kr. *bíos* + (elektr)oonika

biópsia elusalt loomalt koetükikese võtmine ja selle mikroskoopiline uurimine; || kr. *bíos* + *ópsis* vaatamine, nägemine

biosfäär, elukond, maakera sfäär mida asustavad organismid || kr. *bíos* + *sphâira* kera, maakera

biostaas organismide võime välistegurite muutuste puhul säilitada oma olemust || kr. *bíos* + *stásis* seis

biosüntees elutalitluseks vajalike orgaaniliste ühendite süntees organismis || kr. *bios* + *sýnthesis* liitmine, ühendamine

biotoop elupaik, elutingimustelt enam-vähem ühtlik ala || kr. *bíos* + *tópos* paik

biotsönoos elukooslus, taimede ja loomade kogum enam-vähem ühesugustes elutingimustes (elupaikades) || kr. *bíos* + *koinós* ühine

biotüüp ühesuguse genotüübiga isendite kogum || kr. *bíos* + *týpos* jäljend, põhikuju

bipartítus, -a, -um kaheosaline || ld. *bis* + *pars* osa

bipeedsus kahejalgsus, kahel jalal kõndimine || ld. *bis* + *pes, pedis* jalg

bipinnaar kakspärgvastne, meritähtede kahe ripsmevööga kakskülgsümmeetriline vastne, || ld. *bis* + *pinna* sulg

bipolaarne kahepooluseline; kahejätkeline (närviraku kohta); nii põhja- kui ka lõunapoolkera parasvöötmes esinev || vt. *bipoláris*

bipoláris, -e kahepooluseline; kahejätkeline; bipolaarne || ld. *bis* + *polus* poolus

biradiaalne radiaalselt ja bilateraalselt sümmeetriline || ld. *bis* + *rádius* kiir

bis- (= **bi-**) kahe-, kaksis-, kahekordne, kaks korda || ld. *bis*

biseksuaalne kahe-, mõlemasooline || ld. *bis* + *sexus* sugu

biseriaalne kaherealine || ld. *bis* + *séries* rida

bivaléntne homoloogilist paarnikku omav (kromosoomi kohta) || ld. *bis* + *valére* jõudu omama, suutma

Biválvia (= ***Lamellibránchia***) karbid (liistaklõpusesed); karpide klass [limuste hõimkonnast] || ld. *bis* + *valva* uksetiib

bivénter, -tra, -trum kakskõhtne, kakskõht- || ld. *bis* + *vénter* kõht

blasteem eristumata rakkude kogum, millest kaotsiläinud organid regenereeruvad || kr. *blástema* pung

blastoderm lõigustuspiige, reburikkast munarakust arenenud põisloote animaalset poolust kattev rakukiht (luukaladel); rebumassi ümbritsev rakukiht lülijalgsete lõigustunud munarakul || kr. *blastós* idu + *derma* nahk

blastodísk looteketas; tsütoplasma kettakujuline kogum sauropsiidide munaraku animaalsel poolusel; luukalade osaliselt lõigustunud munaraku kettakujuline rakumass; loote suge (imetajatel) || kr. *blastós* idu + *dískos* ketas

blastogenees blastula moodustumine embrüogeneesis, lõigustumine; suguta sigimine alamatel loomadel pungumise teel || kr. *blastós* idu, pung + *génesis* teke

blastokinees loote orienteerumisliikumine munakestades (eriti putukatel) || kr. *blastós* idu + *kínesis* liikumine

blastomeerid lõigustusrakud, viljastatud munaraku lõigustumisel tekkinud looterakud || kr. *blastós* idu + *méros* osa

blastopoor karikloote ürgsuu || kr. *blastós* idu + *póros* ava

blastostüülid vabalt ujuvate hüdralaadsete koloonia võrdlemisi suured sambalaadsed ilma suuavata ja kombitsateta loomikud, milles pungumise teel tekivad meduusid || kr. *blastós* idu + *stýlos* sammas

blastotsööl põislooteõõs || kr. *blastós* idu + *kóilos* õõnes, tühi

blastotsüst lootepõieke, põisjas arenguaste (blastula) imetajate varases arengueas || kr. *blastós* idu + *kýstis* põis

blástula, -ae põisloode, kobarlootest kujunenud ainukihiline kerajas, seest õõnes rakumass || kr. *blastós* idu

Blattóptera prussakalised; prussakaliste selts [putukate klassist] || ld. *blatta* prussakas + kr. *pterón* tiib, sulg

blefaroblast (= **kinetosoom**) viburloomade viburi alusterake || kr. *blepharís* ripse + *blastós* idu

Blennioídei limakalalised; limakaliste alamselts [ahvenaliste seltsist] || kr. *blénnos* lima + *eídos* kuju

boreaalne põhjapoolne; põhjapoolkera parasvöötmes asuv || kr. *boréios* põhjapoolne

botriid imilohk, lohkkinnik (mõnede paelusside päisel) || kr. *bóthros* kaevik + *eídos* kuju, välimik

botrium iminapp (mõnede paelusside päisel) || vt. botriid

brachiális, -e õlavarre-, brahhiaalne

|| ld. *bráchium* õlavars

Brachiata = ***Pogonóphora*** || ld. *bráchium* õlavars

Brachiópoda käsijalgsed, brahhiopoodid; käsijalgsete hõimkond || kr. *brachíon* käsi + *pus, podós* jalg

Brachiopterýgii (= ***Polýpteri***) käsiuimsed (hulkuimsed), brahhiopteriigid; käsiuimsete ülemselts [luukalade klassist] || kr. *brachíon* käsi + *ptéryx* uim, tiib

bráchium, -ii õlavars || kr. *brachíon* õlavars, käsi

Brachýcera kärbselised; kärbseliste alamselts [kahetiivaliste seltsist] || kr. *brachýs* lühike + *kéras* sarv, tundel

brahhiaalne õlavarre- || vt. *bráchium*

brahhiatsioon vibutuskulgemine (mõnedel ahvidel), puuoksal vibutamisega kehale hoogu andes ühelt puult teisele viskumine || vt. *bráchium*

brahhiopoodid käsijalgsed || vt. *Brachiópoda*

brahhüdaktüülia lühisõrmelisus (inimesel) || kr. *brachýs* lühike + *dáktylos* sõrm

brahhüdontne madalakrooniline (hamba kohta) || kr. *brachýs* lühike + *odús, odóntos* hammas

brahhükormne lühitüveline, suhteliselt lühikese tüvega, sihvakas || kr. *brachýs* lühike + *kormós* tüvi

brahhüskeelne suhteliselt lühikeste alajäsemetega, jässakas || kr. *brachýs* lühike + *skélos* reis

brahhütsefaalne (brahhükefaalne) lühipealine || kr. *brachýs* lühike + *kephalé* pea

bránchia (kr.) (pl.) lõpused

Branchiáta lõpuslülijalgsed, vähilaadsed; lõpuslülijalgsete alamhõimkond [lülijalgsete hõimkonnast] || kr. *bránchia* lõpused

Branchiópoda lõpusjalalised; lõpusjalaliste alamselts [lehtjalaliste seltsist] || kr. *bránchion* lõpus + *pus, podós* jalg

branchiostegális, -e lõpuseid kattev, branhiostegaalne || kr. *bránchion* lõpus + *stége* kate, katus

Branchiúra lõpushännalised; lõpushännaliste selts [vähkide klassist] || kr. *bránchia* lõpused + *urá* saba, händ

branhiaalne lõpuse- || kr. *bránchion* lõpus

branhiogeenne lõpusepilude piirkonnas või lõpusepilude seinast tekkinud || kr. *bránchion* lõpus + *génesis* teke

branhiostegaalne lõpuseid kattev || vt. *branchiostegális*

branhiostegiit koorikukülgmik mõnedel koorikloomadel e. vähkidel lõpuste katteks ja kaitseks || kr. *bránchion* lõpus + *stége* kate, lagi

bregma kiirupunkt (laubaluu ja kiiruluude kokkupuutekoht) || kr. *brégma* kiird

brevis, -e lühike, lühi-

bronchiális, -e kopsutoru-, bronhiaalne || vt. *bronchus*

bronch'olus, brónchulus, -i kopsutoruke, bronhiool (bronhul), kopsutorude kuni 1 mm läbimõõduga haru

bronchus, -i kopsutoru, bronh || kr. *brónchos* õhutoru

bronh kopsutoru || vt. *bronchus*

bronhiaalne kopsutoru- || vt. *bronchiális*

bronhiit kopsutorude limaskesta põletik, kopsukatarr || kr. *brónchos* õhutoru + *-itis* (põletikku tähistav sufiks)

Bryozóa sammalloomad; sammalloomade hõimkond || kr. *brýon* sammal + *zóon* loom

bucca, -ae põsk, sarn

buccális, -e põse-, sarna-

bucinátor, -óris põselihas || otseses tähenduses: sarvepuhuja; ld. *búcina* karjapasun

bulb'ulus, -i sibulik, väike sibul, bulbill || vt. *bulbus*

bulbus, -i sibul, sibulakujuline asi || kr. *bulbós*

~ ***óculi*** silmamuna || ld. *óculus* silm

~ ***olfactórius*** haistesibul || ld. *olfáctus* haistmine

bulla, -ae põiend

~ ***óssea*** luupõiend || ld. *os, ossis* luu

bunodontne kõbrulise mälumispinnaga, kõbruspinnaline (purihamba kohta) || kr. *bunós* kühm, köber + *odús, odóntos* hammas

bunolofodontne kõbrulise ja rõõnelise mälumispinnaga, kõbrus-rõõnespinnaline (purihamba kohta) || kr. *bunós* kühm, köber + *lóphos* hari, rõõne + *odús, odóntos* hammas

bunoselenodontne kõbrulise ja kaarharjalise mälumispinnaga, kõbrus-kaarharjaline (purihamba kohta) || kr. *bunós* kühm, köber + *selḗne* kuu + *odús, odóntos* hammas

bursa, -ae paun, kott

~ ***copulátrix*** sugutuspaun || ld. *copulāre* siduma, ühendama

büssus karbikiustik, paljude karpide poolt esemetele kinnitumiseks eritatud sarvkiustik || kr. *býssos* lõuend

C

caecum, -i umbsool; umbots || ld. *caecus* pime; umbne

~ ***vestibulāre*** esiku umbots || ld. *vestíbulum* esik

caecus, -a, -um pime, umbne, umb-, umbselt lõppev

caerúleus, -a, -um sinakas, hele sinine

calamístrum, -i korruti (ämblike tagajalgadel) || ld. *calamíster* lokkimistangid

cálamus, -i putk (sulel) || kr. *kálamos* pilliroog, toru, kõrs

~ ***scriptórius*** kirjutussulg, piklikaju rombaugu alumine e. tagumine lõpposa (meenutab kirjutussulge) || ld. *scriptor* kirjutaja

calcáneum, -ei kandluu || ld. *calx, calcis* kand

calcar, -áris kannus

~ ***avis*** linnukannus || ld. *avis* lind

calcarínus, -a, -um kannuse- || vt. *calcar*

calix (calyx), -icis karikas || kr. *kalyx* karikas

callósus, -a, -um mõhnjas, mõhn- || ld. *callum* mõhn

calva, -ae koljulagi, kolju lagimik, kalva, kalott || ld. *calva* kolju

calvária, -ae ajukolju, kalvaaria (kolju ilma näokoljuta) || ld. *calvus* paljas

calvárium, -ii kolju ilma alalõualuuta, kalvaarium

calýptra, -ae tiiva alumikul asetsev sumistit kattev lapike (paljudel kahetiivalistel putukatel), kalüpter || kr. *kalýptra* kate, soomus

calyx, -icis karikas || vt. *calix*

cámera, -ae kamber || kr. *kamára* võlvlaega ruum

campánula, -ae kelluke

canalículus, -i kanalike, väike kanal

canális, -i kanal, toru

~ ***centrális*** keskkanal, tsentraalkanal || ld. *centrum* keskpunkt, keskus

~ ***gynaecóphorus*** emasekandekanal (vereimiussidel) || kr. *gynḗ* naine + *phorós* kandev

~ ***inguinális*** kubemekanal || ld. *inguen, -inis* kubemed

~ ***reúniens*** ühenduskanal || ld. *re* taas + *unire* ühendama

~ ***semicirculáris*** poolringkanal, lookkanal || ld. *semi* pool + *círculus* ring

~ ***spinális*** selgrookanal || ld. *spina* oga, selgroog

~ ***urogenitális*** kuse-sugukanal, urogenitaalkanal || kr. *úron* kusi + ld. *gígnere* sigitama

canínus, -i silmahammas, kaniin || vt. *dens canínus*

Canoídea koeralised, kanoiidid; koeraliste alamselts [kiskjaliste seltsist] || ld. *canis* koer + kr. *eídos* kuju

canon kootluu || kr. *kanón* pilliroovars, sirge toru

canus, -a, -um hall

capíllus, -i karv, juus

capilláris, -e juuksetaoline, juus-, kapillaarne || vt. *capíllus*

capitátum, -i päitluu, päitatud (peaga) luu (inimesel; loomadel vas-

tab sellele *magnum*) || vt. *os capitátum*

capítulum, -i peake, pähik

Caprimulgifórmes öösorrilised; öösorriliste selts [lindude klassist] || ld. *capra* kits + *mulgére* lüpsma + *forma* kuju

cápsula, -ae kihn, kapsel, karbike

capsulāris, -e kihnu-, kihn-, kapsulaarne || ld. *cápsula* kihn

caput, cápitis pea

~ ***radiále*** kodarluumine pea || ld. *rádius* kodarluu, kiir

~ ***radii*** kodarluu pea || ld. *rádius* kodarluu, kiir

~ ***ulnare*** küünarluumine pea || ld. *ulna* küünarluu

cárapax, -acis seljakilp, karapaks (kilpkonnadel, vähkidel) || hisp. *carapacho* kate

cárdia, -ae maolävis || kr. *kardia* süda

cardinális, -e peamine, põhiline, tähtsaim, kardinaalne || vt. *cardo*

cardo, -inis kõlguti (putukatel); lukk (karpidel) || ld. *cardo, cárdinis* uksehaak, poolus, pöördepunkt, asi, mille ümber miski pöörleb

carina, -ae kiil, andur (enamiku lindude rinnaluul)

Carnívora (= ***Fissipédia***) kiskjalised; kiskjaliste selts [imetajate klassist]; ka lihatoidulised imetajad (kiskjalised ja loivalised koos), karnivoorid || ld. *caro, carnis* liha + *voráre* neelama

caróticus, -a, -um une- || kr. *káros* raske uni, uimastus

carótis, -idis unearter

carpália (pl.) randme luud, karpaalid || ld. *cárpus* ranne

carpális, -e (***cárpicus***) randme-, randme juurde kuuluv, karpaalne || vt. *carpus*

Carpoídea karpoidid; karpoidide väljasurnud klass [okasnahksete hõimkonnast] || ld. *carpus* ranne + kr. *eídos* kuju

carpometacárpus, -i randme-kämblaluu (lindudel) || kr. *karpós* ranne + *metá* järel; *metakarpós* kämmal

cárpus, -i ranne || kr. *karpós*

cartilagíneus, -a, -um kõhrene, kõhr- || ld. *cartilágo* kõhr

cartilágo, -inis kõhr

carúncula, -ae lihake, karunkul || ld. *caro* liha

castóreum, -i kopranõre, kastooreum || ld. *castor* kobras

Casuariifórmes kaasuarilised; kaasuariliste selts [lindude klassist] || ld. *casuáris* kaasuar (malaikeelsest nimetusest *kassuvaris*) + *forma* kuju

Catarrhína kitsaninalised, katariinid; kitsaninaliste sektsioon [ahviliste alamseltsist] || kr. *katá* alla + *rhis, rhinós* nina

cauda, -ae saba

~ ***equina*** hobu[se]saba || ld. *equus* hobune, hobu

caudális, -e sabamine, sabapoolne, saba-, kaudaalne || ld. *cauda* saba

Caudáta = ***Urodéla*** || ld. *caudátus* sabaga varustatud

cavérna, -ae korgas, tühik, koobas, kavern

cavernósus, -a, -um korkaline, korgasterikas, korgas- tühikuline, kavernoosne || ld. *cavérna* korgas, tühik

cávitas, -átis õõnis, õõnsus

cavum, -i õõs, tühimik

~ ***abdóminis*** kõhuõõs, abdominaalõõs || ld. *abdómen* kõht

~ ***articuláre*** liigeseõõs || ld. *artículus* liiges

~ ***medulláre*** luuüdiõõs || ld. *medúlla* üdi

~ ***pericárdii*** südamepaunaõõs, perikardiõõs || ld. *pericárdium* südamepaun

~ ***thoracis*** rinnaõõs || ld. *thorax* rinnakorv

~ ***týmpani*** trummiõõs || ld. *týmpanum* trumm

cavus, -a, -um tühi, õõnes

céllula, -ae rakk || otseses tähenduses: kambrike

cellulāris, -e rakuline, raku-, tsellulaarne

ceméntum, -i [hamba]tsement

centrále, -is keskluu || vt. *os centrále*

centrális, -e keskne, kesk-, tsentraalne

céntrum, -i keskkoht, keskus, tsentrum || kr. *kéntron* keskpunkt

cephálicus, -a, -um pea juurde kuuluv, pea- || kr. *kephalikós*

céphalon, -i pea; peakilp (trilobiitidel) || kr. *kephalé* pea

Cephalópoda peajalgsed; peajalgsete klass [limuste hõimkonnast] || kr. *kephalé* pea + *pus, podós* jalg

cephalothórax, -cis pearindmik (vähkidel) || kr. *kephalé* pea + *thorax* rindmik, pantser

ceratobranchiále, -is keratobranhiaal, lõpusekaare keskosa || kr. *kéras, kératos* sarv + *bránchia* lõpused

ceratohyále, -is keratohüaal, keelekaare keskosa || kr. *kéras, kératos* sarv + *hyoeídes* Y-kujuline

ceratotríchia (pl.) sarvniidid, keratotrihhid || kr. *kéras, kératos* sarv + *thrix, thrichós* niit

cérci (pl.) urujätked, sabaputked (paljudel putukatel) || kr. *kérkos* saba

cerebelláris, -e väikeaju-, tserebellaarne || ld. *cerebéllum* väikeaju

cerebéllum, -i väikeaju

cerebrális, -e suuraju-, tserebraalne || ld. *cérebrum* suuraju

cerebrospinális, -e suuraju-seljaaju- || ld. *cérebrum* suuraju + *spinális* selgroo

cérebrum, -i suuraju

Cerianthária hüüvetupelised; hüüvetupeliste selts [õisloomade klassist] || kr. *kerion* vaha + *ánthos* õis

ceróma, -atis vaha; paljude vee- ja rõõvlindude noka vahanahk, tseroom || kr. *keróma* vahasalv

cerúmen, -inis kõrvavaik || ld. *cera* vaha

cervicális, -e kaela-, tservikaalne || ld. *cervix* kael

cérvicum, -i kaelmik (lülijalgsetel)

cérvix, -icis kael (mingi elundi kitsas kaeljas osa), kaela tagaosa e. kukal (turi) (inimesel), pealiskael (lindudel)

~ ***uteri*** emakakael || ld. *uterus* emakas

Cestódea paelussid, tsestoodid; paelusside klass [lameusside hõimkonnast] || kr. *kestós* pikk pael; ld. *cestus* vöö

Cetácea vaalalised; vaalaliste selts [imetajate klassist] || ld. *cetus* vaal

cetáceum, -i vaalavõidis, spermatseet || ld. *cetus*, kr. *kétos* vaal

chaeta, -ae harjas || kr. *chaíte* karv, juus

Chaetognátha harjaslõugsed, hetognaadid, ketognaadid; harjaslõugsete hõimkond ja klass || kr. *chaíte* karv, juus + *gnáthos* lõug

chalaza, -ae rebuväät, munakeeris; laukõhre kasvaja || kr. *chálaza* rahetera

Charadriifórmes kurvitsalised; kurvitsaliste selts [lindude klassist] || kr. *charádrios* lõhedes elutsev lind + ld. *fórma* kuju

cheiropterýgium, -ii varvasjäse || kr. *cheír* käsi, jäse + *ptéryx, pterýgos* tiib

chela, -ae sõrg, kaheharuline jäsemeosa (lülijalgsetel) || kr. *chelé* sõrg, sarv, käärid

chelicérae (pl.) lõugtundlad, helitseerid, kelitseerid (ämblikulaadsetel) || kr. *chelé* sõrg, sarv, käärid + *kéras* sarv

Cheliceráta lõugtundlased; lõugtundlaste alamhõimkond [lülijalgsete hõimkonnast] || kr. *chelé* sõrg + *kéras* sarv

Chelónia kilpkonnalised; kilpkonnaliste selts [roomajate klassist] || kr. *chelóne* kilpkonn

Chelonioídea mõlajalalised; mõlajalaliste selts [kilpkonnade alamklassist] või alamselts [kilpkonnaliste seltsist] || kr. *chelóne* kilpkonn + *eídos* kuju

chiásma, -atis ristmik, ristuv ühendus, kiasm || kr. *chiasmós* ristamisi asetus

~ ***ópticum*** nägemisristmik || kr. *optiké* nägemine

~ ***téndinum*** kõõlus[te]ristmik || ld. *tendo* kõõlus

chiastonéuria (= ***streptonéuria***), *-ae* külgmiste närvinidemete ristus (tigudel) || kr. *chiastós* ristunud + *neuron* närv

chilárium, -ii odasabaliste kõige tagumine mandunud jäsemepaar || kr. *chéilos* mokk, huul

Chilognátha mokklõualised; mokklõualiste selts [tuhatjalgsete klassist] || kr. *chéilos* mokk, huul + *gnáthos* lõug

Chilópoda sadajalgsed; sadajalgsete alamklass [hulkjalgsete klassist] || kr. *chéilos* mokk, huul + *pus, podós* jalg

Chimaerifórmes meritondilised; meritondiliste selts [kõhrkalade klassist] || kr. *chimáira* muinasjutuline olend + ld. *forma* kuju

Chiróptera käsitiivalised; käsitiivaliste selts [imetajate klassist] || kr. *cheír* käsi + *pterón* tiib

choana, -ae nina tagasõõre, tagumine ninaava, koaan || kr. *chóanos* lehter

Choanichthyes = ***Sarcopterygii*** || kr. *chóanos* lehter + *ichthýs* kala

cholédochus, -a, -um sappi sisaldav, sapi- || kr. *cholé* sapp + *dochós* sisaldav

chondrális, -e kõhre-, kondraalne || kr. *chóndros* kõhr; terake, sõmer

Chondrichthyes kõhrkalad; kõhrkalade klass [selgroogsete alamhõimkonnast] || kr. *chóndros* kõhr + *ichthýs* kala

chondrocránium, -ii kõhrkolju || kr. *chóndros* kõhr + *kranion* kolju

Chondróstei kõhrluused, kondrostid; kõhrluuste ülemselts [luukalade klassist] || kr. *chóndros* kõhr + *ostéon* luu

chorda, -ae keelik, korda || kr. *chordé* sool, soolest valmistatud viiulikeel

~ ***dorsális*** (= ***notochórda***) seljakeelik || ld. *dorsum* selg; *dorsális* selgmine

~ ***tendínea*** kõõluskeelik || ld. *tendo, téndinis* kõõlus

~ **tympani** trummikeelik || ld. *týmpanum* trumm

Chordáta keelikloomad, kordaadid; keelikloomade hõimkond || vt. *chorda*

chorioídea, -ae soonkest || kr. *chórion* kest, nahk + *eídos* kuju, välimus

chórion, -ii kõldkest, koorion, roomajate, lindude ja imetajate välimine lootekest; putukate teisene munakest || kr. *chorion* kest, nahk

chrysális, -is nukuaste, nukk (mõnedel putukatel, näit. liblikatel), krüsaliid || kr. *chrýseos* kuldne

Chrysomonadína koldviburilised; koldviburiliste selts [viburloomade klassist] || kr. *chrysós* kuld + *mónos* üksik, lihtne

chylus, -i piimand, küülus, emulgeeritud rasva sisaldav piimjas lümf peensoole lümfisoontes || kr. *chylós* mahl

chymus, -i toitkört, küümus, poolseeditud körtjas vedel mass peensooles || kr. *chymós* mahl, maomahl

cibárium, -ii suueesne ruum (putukatel) || ld. *cibus* toit

Ciconiifórmes (= ***Gressóres***) toonekurelised (karklinnulised); toonekureliste selts [lindude klassist] || ld. *cicónia* toonekurg + *forma* kuju

ciliáris, -e rips-, tsiliaarne || ld. *cílium* ripse

Ciliáta (= ***Infusória***) ripsloomad (leotisloomad), tsiliaadid, infusoorid; ripsloomade klass [ainuraksete hõimkonnast] || ld. *cílium* ripse

cílium, -ii ripse

cinéreus, -a, -um hall, tuhkjashall || ld. *cinis, cineris* tuhk

cíngulum, -i vööde (rõngussidel); tagapärg (pärgvastsetel) || ld. *cíngere* vöötama

circuláris, -e ringjas, ring-, tsirkulaarne

circulátio, -ónis ringlemine, ringe (näit. vereringe)

círculus, -i ring

circum ümber, ümberringi

circumferéntia, -ae ringpind || ld. *circumférre* ümber kandma

~ *articulâris* liigese ringpind || ld. *articulátio* liigestumine, liiges

circumflexus, -a, -um ringikaardunud, ringjas || ld. *circumfléctere* ringi kaarduma

Cirripédia vääneljalalised, tsirripeedid; vääneljalaliste selts [vähkide klassist] || ld. *cirrus* väänel + *pes, pedis* jalg

cirrus, -i tsirrus; väädik (käsijalgsetel, hulkharjasussidel); väänel (vääneljalalistel); poise (kaladel); väädiksuguti (mõnedel limustel ja imiussidel) || otseses tähenduses: narmas

cistérna, -ae astik, mahuti, tsistern || kr. *kiste* kast

Cladócera vesikirbulised, kladotseerid; vesikirbuliste alamselts [lehtjalaliste seltsist] || kr. *kládos* oks + *kéras* sarv

classis, -is klass, hõimkonna (või alamhõimkonna) ja seltsi vaheline süstemaatikaüksus

cláustrum, -i tõkend, tõke, sulg, tõkendtuum (suurajus) || ld. *cláudere* sulgema, tõkestama

clava, -ae tõlv; nui

clavícula, -ae rangluu || ld. *clavicula* võtmeke; *clavis* võti

claviculâris, -e rangluu-, klavikulaarne || vt. *clavícula*

clávula, -ae nuiake, tõlvake

clavus, -i putukate poolkattetiiva tagalaba

cléithrum, -i sõlgluu (luukalade õlavöötmes) || kr. *kléithron* riiv, lukk

clinoídeus, -a, -um säng- || kr. *klíne* säng + *eídos* kuju

clípeus, -i (clypeus) kilp, peakilp (putukatel)

Clitelláta vöösed; vööste alamhõimkond [rõngusside hõimkonnast] || ld. *clitéllum* vöö (rõngussidel)

clitéllum, -i vöö, klitellum (rõngussidel)

clítoris, -idis kõdisti, kliitor || kr. *kleitoris*

clivus, -i nõlv, kliivus

cloáca, -ae kloaak, soole lõpmik, kuhu suubuvad kuse- ja sugujuhad || otseses tähenduses: mustuse äravoolukanal

Clupeifórmes heeringalised; heeringaliste selts [luukalade klassist] || ld. *clúpea* heeringas + *forma* kuju

clypeus, -i = ***clipeus***

Cnidária kõrveraksed, nõgesloomad; kõrveraksete alamhõimkond [ainuõõssete hõimkonnast] || ld. *cnidae* kõrvekihnud, kõrvetid

Cnidosporídia kõrve-eosloomad, knidosporiidid; kõrve-eosloomade alamklass [eosloomade klassist] || kr. *knída* nõges + *spóros* seeme

Coccídia koktsiidilised; koktsiidiliste selts [eosloomade klassist] || kr. *kókkos* tera, puuviljaseeme

coccýgeus, -a, -um õndra-, õndrasse puutuv || vt. *coccyx*

coccyx, -ygis õnnar || kr. *kókkyx* kägu (õnnar meenutab käo nokka)

cóchlea, -ae tigu || kr. *kochlías* tigu

cochleáris, -e teo-, kohleaarne

Coelenteráta ainuõõssed, tsölenteraadid; ainuõõssete hõimkond || kr. *kóilos* õõnes + *énteron* sisemus, sool

coeliácus, -a, -um kõhuõõne-, || kr. *koilía* kõhuõõs

coelóma, -ae teiskehaõõs, teisene kehaõõs, tsöloom || kr. *kóiloma* õõs

coenúrus, -i põisiktang, tsönuur, mitmete paelusside suur põisjas vastne, mille sisemisel kestal moodustub väga palju tütarpõisikuid ühe skooleksiga || kr. *koinós* ühine + *urá* saba

coitus, -us suguühe || ld. *coíre* kokku minema

Coleóptera mardikalised, koleopterid; mardikaliste selts [putukate klassist] || kr. *koleós* mõõgatupp + *pterón* tiib

cólicus, -a, -um käärsoole- || vt. *colon*

Coliifórmes hiirlinnulised; hiirlinnuliste selts [lindude klassist] || kr. *koliás* mingi tuuni (tuunikala) liik + ld. *fórma* kuju

colláre, -is kaelus, lehtrikujuline «krae» (kaelusviburlastel ja käs-

nade kaelusrakkudel) || ld. *collum* kael; *colláre* kaelaraud

Collária (= ***Acnidária***) kleepraksed; kleepraksete alamhõimkond [ainuõõssete hõimkonnast] || ld. *colla* liim

collaterális, -e kaaskülgne, kaaskülg-, kollateraalne || ld. *cum (con)* kaasas, ühes + *latus, láteris* külg

Collémbola hooghännalised; hooghännaliste selts [putukate klassist] || ld. *collum* kael + kr. *émbolon* sissesurutu

collículus, -i künkake, küngas, kolliikul || ld. *collis* küngas, kühm

collum, -i kael

colon, -i käärsool, selgroogsete jämesoole peamine, kõige pikem osa; putukate soole teine osa || kr. *kólon* jämesool; otseses tähenduses: keha osa

~ ***sigmoídeum*** kõverkäärsool || ld. *sigmoídeus* s-kujuline

~ ***transvérsum*** ristikäärsool || ld. *transversus* ristipidine, risti-

Columbifórmes tuvilised; tuviliste selts [lindude klassist] || ld. *colúmba* tuvi + *forma* kuju

columélla, -ae tulbake, tulpluu, väike sammas

~ ***auris*** kuulmetulbake || ld. *auris* kõrv

~ ***cranii*** koljutulbake, tulpluu || ld. *cránium* kolju

colúmna, -ae sammas

~ ***vertebrális*** selgroog, lülisammas || ld. *vértebra* selgroolüli

colóstrum, -i ternespiim, (piim esimestel päevadel pärast sünnitamist)

coma, -átis sügav uni, kooma || kr. *kóma*

commissúra, -ae nide, ristinide, ühendus, kommissuur

commúnis, -e ühine, ühis-

compáctus, -a, -um tihke, plink, kompaktne

compléxus, -a, -um tervikut moodustav, liidetud, kompleksne || ld. *compléxus* kokku põimitud

compréssor, -óris kokkusuruja, kompressor [lihas] || ld. *compréssus* kokkusurutud

concéptio, -ónis viljastumine, rasestumine || ld. *consípere* alustama, endasse võtma

concha, -ae karbik, kõrge (gen. kõrkme) (ninaõõne külgmistel seintel); koda (karpidel) || kr. *kónche* karbik

conchális, -e karbiku-, kõrkme-, konhaalne || vt. *concha*

condyláris, -e põnda-, põnt-

cóndylus, -i põnt || kr. *kóndylos* sõrmenukk, rusikas

conjugátio, -onis ajutine ühinemine (ripsloomadel) || vt. konjugatsioon

conjugáta vera konjugaat, vaagna sagitaalne diameeter || ld *conjugáre* ühendama

conjunctíva, -ae (silma) sidekest, konjunktiiv || ld. *cum (con)* kaasas, üheskoos; *conjúngere* siduma, ühendama

connectívus, -a, -um side- || ld. *connéctere* kokku siduma

conoídeus, -a, -um kooniline, koonus- || kr. *kónos* kuhik, koonus + *eídos* kuju

constrictor, -óris ahendaja

contórtus, -a, -um vääniline, väänd- || ld. *contórquere* kokku keerutama

conus, -i kuhik, koonus (kõhrkalade südameosa); kolvike (silmamuna võrkkestas) || vt. *conoídeus*

Copépoda aerjalalised, kopepoodid; aerjalaliste selts [vähkide klassist] || kr. *kópe* aer + *pus, podós* jalg

coprodáeum, -i roojasool || kr. *kópros* roe + *odós* tee

cópula, -ae seok, koopul

cor, cordis süda

Coraciifórmes siniraalised; siniraaliste selts [lindude klassist] || ld. *corácias* siniraag + *fórma* kuju

coracobrachiális, -e kaarnajätke-õlavarre- || kr. *korax* kaaren + ld. *bráchium* õlavars

coracoídeum, -i kaarnaluu, korakoid || kr. *korax* kaaren + *eídos* kuju

coracoïdeus, -a, -um kaarnaluu-, kaarna-, kaarnanoka taoline || vt. *coracoídeum*

corbícula, -ae korvike, õietolmu kogumise aparaat mesilastel

córium, -ii pärisnahk, koorium (= *derma*); kattetiiva eeslaba || kr. *chorion* nahk, kest

cormídium, -ii kännis, kormiid, eriülesandeliste loomikute rühm putkloomade tüveosas || vt. *cormus*

cormus, -i tüvi || kr. *kormós* tüvi

cornea, -ae sarvkest (silmamuna kiudkesta eesmine läbipaistev osa) || ld. *cornu* sarv

córneus, -a, -um sarvunud, sarv- || ld. *cornu* sarv

corniculátus, -a, -um sarvekesega varustatud, sarvik- || ld. *cornu* sarv

cornu, -us sarv

coróna, -ae pärg, kroon

~ ***dentis*** hamba kroon || ld. *dens, dentis* hammas

~ ***ciliáris*** ripspärg || ld. *cílium* ripse

~ ***radiáta*** kiirtepärg (munaraku ümber); pihtpärg (otsaju valgeolluses) || ld. *radiátus* kiirgav, kiirtega varustatud

coronáre, -is pärgluu

coronárius, -a, -um pärgjas, pärg-

coronoïdeus, -a, -um nokk-, koronoid- (varese nokka meenutav) || kr. *koróne* vares + *eídos* kuju

córpora (pl.) kehad

~ ***allata*** saatekehad, moonet pidurdavat juveniilhormooni tootvad väikesed sisesekretsioonināärmed putukavastsete peas || ld. *afferre* (supiinum: *allatus*) saatma

~ ***bigémina*** kaksikkehad || ld. *bis* kaks korda, kahekordselt + *géminus* kahekordne

~ ***pedunculáta*** seenkehad (putukate eesajus) || ld. *pedúnculus* jalake

~ ***restiformia*** köiskehad || ld. *restis* köis, nöör + *forma* kuju

~ ***rubra*** punakehad || ld. *ruber* punane

corpus, -oris keha

~ ***adipósum*** rasvkeha || ld. *adeps, ádipis* rasv

~ ***álbicans*** valkjaskeha || ld. *albus* valge

~ ***bigéminum*** kaksikkeha || ld. *bis* kaks korda + *géminus* üks kaksikutest

~ ***callósum*** mõhnkeha || ld. *callum* mõhn

~ ***cavernósum*** korgaskeha || ld. *caverna* korgas

~ ***luteum*** kollakeha || ld. *luteus* kollane

~ ***pineále*** käbikeha || ld. *pineus* männi-

~ ***sterni*** rinnaluu keha (keskosa; inimesel) || kr. *sérnon* rind

~ ***striátum*** juttkeha || ld. *striáre* vagu ajama

~ ***vértebrae*** selgroolüli keha || ld. *vértebra* selgroolüli

corpúsculum, -i kehake, korpuskul

~ ***lamellósum*** õhikkehake || ld. *lamélla* õhik

~ ***renis*** neerukehake || ld. *ren* neer

Corrodéntia = ***Psocóptera*** || ld. *corrodére* närima

corrugátor, -óris kortsutaja || ld. *corrugáre* kortsutama

cortex, -icis koor

~ ***cerebélli*** väikeaju koor || ld. *cerebéllum* väikeaju

~ ***cérebri*** suuraju koor || ld. *cérebrum* suuraju

corticális, -e koore-, koorealune, kortikaalne || ld. *cortex* koor

corticospinális, -e koore-seljaaju-, kortikospinaalne || ld. *cortex* koor + *spina* selgroog, oga

costa, -ae roie (selgroogseil); (tiiva) servasoon ja eesserv (putukatel)

~ ***flúctuans*** vallasroie || ld. *fluctuáre* võnkuma

~ ***vera*** pärisroie || ld. *verus* tõeline, päris

costále, -is roidekilbis, kostaal, roidest tekkinud kilbis (kilpkonnadel) || ld. *costa* roie

costális, -e roide-, kostaalne

Cottoïdei merihärjalised; merihärjaliste alamselts [ahvenaliste seltsist] || kr. *kóttys* suurpea,

suure peaga kala (vanadel kreeklastel) + *eídos* kuju

Cotylosáuria katülosaurused; kotülosauruste väljasurnud alamklass [roomajate klassist] || kr. *kotýle* napp + *sáuros* sisalik

coxa, -ae puus; puuslüli (putukate jäsemeil)

craniális, -e koljupoolne, kolju-, kraniaalne || vt. *cranium*

Cranióta = ***Vertebráta*** || ld. *cránium* kolju

cránium, -ii kolju || kr. *kranion* kolju

~ ***cerebrále*** = ***neurocránium*** ajukolju || ld. *cerebrum* suuraju

~ ***viscerále*** = ***splanchnocránium*** näokolju || ld. *viscera* sisused

cráspedum, -i ääris, puri, kraspedum || kr. *kráspedon* ääris, tugev serv

crassus, -a, -um jäme, täidlane, rasvunud

cremáster, -éris riputaja, ripp-, kremaster; ankur (putukanukkudel) || kr. *kremastós* ülesriputatud

Creodóntia ürgkiskjalised, kreodondid; ürgkiskjaliste väljasurnud alamselts [kiskjaliste seltsist] || kr. *kréas* liha + *odús, odóntos* hammas

cribréllum, -i sõelväli (ämblikel)

cribrósus, -a, -um sõeljas, sõel- || ld. *cribrum* sõel

cricoídeus, -a, -um sõrmusetaoline, sõrmus- || kr. *krikos* sõrmus, rõngas + *eídos* kuju

Crinoídea meriliiliad, krinoidid; meriliiliate klass [okasnahksete hõimkonnast] || kr. *krinon* liilia, ld. *crinis* karv, juuksekarv + kr. *eídos* kuju

crissum, -i pärakuala (lindudel)

crista, -ae hari, kamm

~ ***acústica*** kuulmehari || ld. *acústicus* kuulmis-, kuulme-

~ ***conchális*** karbikuhari || ld. *concha* karbik

~ ***galli*** kukehari || ld. *gallus* kukk

~ ***ilíaca*** niudehari || ld. *ilíacus* niude-

~ ***sacrális*** ristluuhari || ld. *os sacrum* ristluu

~ ***vestíbuli*** esikuhari || ld. *vestíbulum* esik

Crocodília krokodillilised; krokodilliliste selts [roomajate klassist] || kr. *krokodéilos* sisalik

crossing over = **krossingover** || ingl. *crossing-over* ristumine

Crossopterýgii vihtuimsed, krossopterüügid; vihtuimsete ülemselts [lihasuimsete alamklassist] || kr. *króssai* viht + *ptéryx, -ýgos* tiib, uim

cruciátus, -a, -um ristjas, ristikujuline, rist- || ld. *crux, crucis* rist

crurális, -e sääre-

crus, cruris säär; õlg (kromosoomidel)

Crustácea vähid, koorikloomad; vähkide klass [lülijalgsete hõimkonnast] || ld. *crusta* koorik

crypta, -ae peidik, krüpt, väike kitsas süvend; limaskesta torujas sissesopistus || kr. *kryptós* peidetud

Cryptodíra kooldkaelalised; kooldkaelaliste selts [kilpkonnade alamklassist] või alamselts [kilpkonnaliste seltsist] || kr. *kryptós* peidetud + *deiré* kael, kukal

Cryptomonadína tõmbikviburilised, krüptomonadiinid; tõmbikviburiliste selts [viburloomade klassist] || kr. *kryptós* peidetud + *mónos* üksik

crystallínus, -a, -um kristall-, kristallselge || kr. *krýstallos* jää, kristall

ctenídium, -ii kamm- e. sulglõpus, kteniid (paljudel limustel) || kr. *ktenídion* väike kamm

Ctenobránchia = ***Monotocárdia*** || kr. *ktéis, ktenós* kamm, hari + *bránchia* lõpused

Ctenóphora kammloomad, ktenofoorid; kammloomade klass [ainuõõssete hõimkonnast] || kr. *kteis, ktenós* kamm, hari + *phorós* kandev

cúbitus, -i (cúbitum) küünarvars; küünarsoon (putukate tiibades) || ld. *cubáre* lamama

cuboídeus, -a, -um kuupjas, kuup-, kuboid- || ld. *cubus* kuup; kr. *kýbos* täring + *eídos* kuju

Cuculifórmes käolised; käoliste selts [lindude klassist] || ld. *cúculus* kägu + *forma* kuju

culmen, -inis seljak (väikeajus); nokaseljak (lindudel) || ld. *culmen* kõrgpunkt

cúmulus, -i kühm, hunnik

cuneifórmis, -e talbjas, talb- || ld. *cuneus* talb + *forma* kuju

cúneus, -i talb; vahelaba (lutikate tiivas)

cúpula, -ae kuppel

curréntia (pl.) jooksurvormid, kurrendid || ld. *cúrrere* jooksma

curvatúra, -ae kõverik, kurvatuur

cuspis, -idis hõlm, teravik, terav ots

cutáneus, -a, -um naha-, kutaanne || ld. *cutis* nahk

cutícula, -ae nahand, kutiikul; epidermise (marrasknaha) rakkude eritatud rakutu kile

cutis, -is nahk

Cyclophyllídea neljanapalised, tsüklofülliidid; neljanapaliste selts [paelusside klassist] || kr. *kýklos* ring + *phýllon* leht + *eídos* kuju

Cyclostómata sõõrsuud, tsüklostoomid; sõõrsuude klass [selgroogsete alamhõimkonnast] || kr. *kýklos* ring, sõõr + *stoma* suu

Cypriniformes karpkalalised; karpkalaliste selts [luukalade klassist] || kr. *kyprínos* mingi karpkalaliik Aristotelesel + ld. *forma* kuju

Cyprinodontifórmes hammaskarbilised; hammaskarbiliste selts [luukalade klassist] || kr. *kyprínos* mingi karpkala liik + *odus, odóntos* hammas + ld. *forma* kuju

cysticus, -a, -um põie-, sapipõie- || kr. *kýstis* põis

cytopharynx, -yngis rakuneel, tsütofaarünks || kr. *kýtos* rakk + *pharynx* neel

cytoplásma, -ae tsütoplasma, rakuplasma || kr. *kýtos* rakk + *plasma* moodustatu

cytostóma, -atis rakusuu, tsütostoom (tahketest toiduosakestest toituvatel ainuraksetel) || kr. *kýtos* rakk + *stoma* suu

D

daktülopodiit küünislüli (vähkidel) || kr. *dáktylos* sõrm + *pus, podós* jalg

daktüloskoopia sõrmede ja peopesa papillaarjoonte uurimisega tegelev antropoloogia osa || kr. *dáktylos* sõrm + *skopéin* vaatama

daltonism värvipimedus; kitsamas tähenduses värvipimedus punase värvuse suhtes (= protanoopia) || inglise keemiku J. Daltoni järgi, kes oli värvipime ja kirjeldas seda värvipimeduse liiki

Decápoda 1) kümnejalalised; kümnejalaliste selts [vähkide klassist], 2) kümnehaarmelised; kümnehaarmeliste selts [peajalgsete klassist]; dekapoodid || kr. *deka* kümme + *pus, podós* jalg, haare

decerebrátio, -onis suuraju eraldamine peaaju tagumistest osadest, detserebratsioon || ld. *de* ära + *cérebrum* suuraju

decídua, -ae irdkest (lootel) || ld. *decídere* irduma, lahti tulema

~ *basiláris* alusirdkest || kr. *básis* alus

~ *capsulláris* kihnirdkest || ld. *cápsula* kihn

~ *parietális* seinairdkest || ld. *páries* sein

~ *vera* pärisirdkest || ld. *verus* tõeline, päris

decíduus, -a, -um irduv, ird- || vt. *decídua*

declíve, -is nõlvak (väikeajul) || ld. *declívis* kallakas

decussátio, -onis ristus || ld. *decussare* ristuma

defaecátio, -onis roojamine, defekatsioon

déferens, -entis viima- || ld. *deférre* ära viima

definitiivne lõplik, jääv || ld. *definitívus*

degeneratsioon mandumine, elundite või organismide taandareng (nende organisatsiooni lihtsustu-

mise või kadumisega) || ld. *degeneráre* manduma, halvenema

deiriidid kaelanäsakesed (ümarussi-de kompimiselundid nende «kaela» külgedel) || kr. *deirás* mäeseljak

dekapoodid kümnejalalised; kümnehaarmelised; vt. *Decápoda*

dekrément mingi protsessi kiiruse ja intensiivsuse vähenemine või nõrgenemine || ld. *decreméntum*

deksiotroopne = dekstraalne || kr. *dexios* parem + *tropéin* pööra-ma

dekstraalne (= deksiotroopne) pa-remkeermeline, paremale pöörduv (teokoja keerme kohta) || ld. *dexter* parem + *tropéin* pööra-ma

delaminatsioon lõhastumine; rak-kude paljunemine uue (või uute) rakukihi (või kihtide) moodustu-mise teel || ld. *de* ära + *lámina* leste, kiht

deletsioon mingi (keskse või ots-mise) kromosoomisegmendi kaot-siminek || ld. *delére* lõhkuma, hävitama

delthýrium, -ii käsijalgsete kõhtmi-se kojapoolme sälk, deltüürium || kr. *délos* nähtav + *thýrion* väike sissekäik

deltoídeus, -a, -um deltakujuline, delta- || kr. *delta* (kreeka täht *δ*) + *eídos* kuju

demersaalne sukelduv, põhja vajuv, sukel- || ld. *demérgere* sukeldu-ma, põhja vajuma

demotoop populatsiooni eluruum || kr. *démos* rahvas, rahvastik + *tópos* paik, eluruum

demökoloogia loomapopulatsioonide struktuuri ja dünaamikat käsit-lev ökoloogiaharu || kr. *demos* rahvas, asrukond + *oikos* elamu + *logos* käsitlus, õpetus

dendriidid põõsasharud, närviraku jätked, mille kaudu erutus närvi-rakku tuleb || kr. *déndron* puu

dendrobiont puuelanik, puudel elut-sev loom || kr. *déndron* puu + *bíos* elu

dendrofiil puudel elada armastav ja puieeluga kohastunud loom || kr. *déndron* puu + *philéin* ar-mastama

dens, dentis hammas

~ ***canínus*** silmahammas, kaniin || ld. *canínus* koera- (koeral on see hammas iseloomulikult suur)

~ ***decíduus*** piimahammas || ld. ir-duv, ird-; *decídere* irduma, ära tulema

~ ***incisívus*** lõikehammas || ld. *incisívus* sälgatud, sälgu-

~ ***moláris*** purihammas, molaar || ld. *mólere* jahvatama

~ ***permanens*** jäävhammas || ld. *permanére* jääma

~ ***praemolaris*** eespurihammas, premolaar || ld. *prae-* ees + *mó-lere* jahvatama

~ ***sectórius*** kiskhammas || ld. *sec-tor* lõikaja

~ ***serótinus*** hilishammas, nn. tar-kusehammas, kõige tagumine pu-rihammas || ld. *sero* hilja

dentále, -is hambaluu, dentaal (ala-matel selgroogsetel) || ld. *dens* hammas

dentális, -e hamba-, dentaalne

dentátus, -a, -um hammastatud, hambuline

dentículus, -i väike hammas, den-tiikul

dentiin hamba peamine histoloogi-line osa (eriline luukoetüüp), mille sees luurakke pole || ld. *dens* hammas

dentitsioon hammastik (hammaste arv, kuju ja asetus); hammastu-mine (hammaste läbilõikumine e. «tulek») || ld. *dentítio*

depigmentatsioon värvise kadu (hävimine) või vähenemine rak-kudes || ld. *de* ära, ilma + *pig-méntum* värvis

depilatsioon karvakadu || ld. *de* ära + *pílus* karv

depréssor, -óris allarõhuja

derivaat tekis, mingist koest või elundist tekkinud uus moodustis || ld. *derivátus* kõrvalejuhitud

***derma, -atis* (= *córium*)** nahk, pä-risnahk || kr. *dérma* + nahk

dermaalne nahatekkeline, naha- || kr. *dérma* nahk

Dermáptera nahktiivalised, dermap-

terid; nahktiivaliste selts [putukate klassist] || kr. *dérma* + *pterón* tiib, sulg

dermatoglüüfid pihu-, talla- ja sõrme- ning varbapäkkade papillaarkurrud || kr. *dérma* + *glyphé* vagu

dermatoom somiidi (ürglüli) pindmine osa, mille rakud rändavad marrasknaha alla ja moodustavad pärisnaha || kr. *dérma* + *tomé* lõik

descéndens, -éntis alanev, laskuv || ld. *descéndere* laskuma

descénsus, -us laskumine

desertikool kõrbes elutsev loom || ld. *desértum* kõrb + *cólere* elama, elutsema

desinsektsioon nakkushaigusi siirutavate või nugiputukate hävitamine || ld. *de* ära + *inséctum* putukas

deskvamatsioon kestamine, soomuskesta äraheitmine || ld. *de* ära + *squama* soomus

desmogeenne, desmaalne sidekoetekkeline || kr. *desmós* side + *génesis* teke, sünd

desmognaatne sidelõugne (lindude kolju kohta) || kr. *desmós* side + *gnáthos* lõug

determinatsioon ettemääramine || ld. *determináre* piiristama, ette ära määrama

ɐ- 'ənpd 'ɐɹʇıɹʇ ɐäıkɐsʇɐʞs osakesteks lagunenud looma- ja taimejäänuste kogum

detsiduaat irdkestaga platsentat omav imetaja || ld. *decídua* irdkest

deuteranoopia osaline värvipimedus rohelise värvuse suhtes || kr. *déuteros* teine (roheline on kolme põhivärvuse hulgas teisel kohal) + *an-* eitust väljendav eesliide + *ops, opós* silm

deu[er]océrebrum, -i teisaju (putukatel); kr. *déuteros* teine + ld. *cérebrum* suuraju

deuterostoom teissuu, karikloote ürgsuust eraldi, uudisarendina tekkinud suu[ava] || kr. *déuteros* teine + *stóma* suu

deuterostoomid teissuused, loomad, kelle suuava on tekkinud uudisarendina karikloote ürgsuust eraldi || kr. *déuteros* teine + *stóma* suu

deuterotookia = **amfitookia** || kr. *déuteros* teine + *tókos* sünnitus

deutomeriit karieoseliste keha tagaosa || kr. *déuteros* teine + *méros* osa

deutoplasma toiteplasma, rebu e. toiduvaru raku tsütoplasmas || kr. *déuteros* teine + *plasma* moodustatu

devastatsioon ründhävitamine, ründava, aktiivse profülaktika meetod haigusetekitajate füüsiliseks hävitamiseks nende elutsükli kõikides faasides || ld. *devastátio* laastamine, hävitamine

deviatsioon kõrvalekalle, lootelise arenemise kõrvalekalle selle keskastmel || ld. *deviatio*

dexter, -tra, -um parem

di-, dis- (kr.) kaks-, kaksik-, kaksis-, kaks korda

dia- (kr.) läbi-, pooleks-, laiali-, lahku-

diabeet liigkusesus || vt. *diabétes*

diabétes liigkusesus, diabeet || kr. *diabainein* läbi minema

~ ***insípidus*** suhkruta diabeet (kuses pole suhkrut) || ld. *insípidus* maitseta

~ ***mellítus*** suhkurtõbi, suhkruga diabeet || ld. *mellítus* mesimagus

diaforees tugev higistamine || kr. *diá* + *phoréin* ära viima

diafragma vahelihas (imetajatel); vahesein (selgrootutel) || kr. *diaphrágma*

diafüüs toruluude vaheosa, vahemik || vt. *diáphysis*

dialüüs lahustunud ainete imbumine läbi poolläbilaskva kile, kusjuures molekulid ja ioonid läbivad niisuguse kile takistamatult, kolloidosakesed aga mitte, mistõttu esimesed eralduvad teistest || kr. *diálysis* eraldamine

diapaus füsioloogiline seisund loomadel (peamiselt putukatel), mille puhul ainevahetus või arenemine on aeglustunud || kr. *diapáusis* peatus, seiskumine, puhkus

diapedees valgete vererakkude tungimine läbi verekapillaaride ja veenulite seinte rakuvahelistesse ruumidesse || kr. *diá* + *pedáo* hüppan

diáphysis, -is toruluude vaheosa (vahemik), diafüüs || kr. *diaphýein* vahele kasvama

diapofüüs ristijätke (selgroolüli kaarel) || kr. *dis* kaks korda + *apóphysis* jätke

diapsiidne (= **disügaalne**) kahekaareline (kolju kohta) || kr. *dis* + *ápsis* kaar

diartroos liiges || kr. *dis* + *árthron* liiges

diasteem hambalaie, laie || kr. *diástema* vahelik, vaheruum

diaster kaksiktäht, kaks tähekujuliselt asetsevat tütarkromosoomiderühma poolduva raku ekvatoriaaltasandil || kr. *dis* + *astér* täht

diastol lõtvumine, (südame) lõdve || kr. *diastolé* laialitõmbamine

Dichelópoda = ***Euphausiácea*** || kr. *díchelos* kaheharaline sõrg + *pus, podós* jalg

diencéphalon, -i vaheaju, dientsefalon, dienkefalon || kr. *diá* vahel + *enképhalos* peaaju

difüodontne elu jooksul üks kord vahetuv (hammastiku kohta) || kr. *dis* + *phyéin* tekitama + *odús, odóntos* hammas

difütserkne samahõlmne, võrdpoolne, kahest kõigiti ühesugusest hõlmast koosnev (sabauime kohta) || kr. *diphýes* kahekordne + *kérkos* saba

digástricus, -a, -um kahe kõhuga, kakskõht- || kr. *dis* + *gastér* kõht

digenees põlvkondade vaheldus || kr. *dis* + *génesis* teke

Digén[e]a kahepõlvsed; kahepõlvsete alamklass [imiusside klassist] || kr. *dis* + *geneá* sugu; *génos* järglane

digestiivne seedimisse puutuv, seede- || ld. *digéstio* seedimine

digestioon seedimine || ld. *digéstio*

digitigraadne varvul kõndiv || ld. *dígitus* sõrm, varvas + *gradus* samm

dígitus, -i sõrm, varvas

dihhotoomia kahendumine, kahelihargus || kr. *dichótomos* kaheks osaks lõhestunud

dihübriid kahe tunnuse poolest heterosügootne e. segavereline || kr. *dis* + *hýbris* veresegamine

diktüosoomid võrgustikukehakesed, Golgi aparaadi õõnsad plaatjad osakesed || kr. *díktyon* võrk + *sóma* keha

dilatátor, -óris laiendaja, dilataator

dimorfism kahekujulisus || kr. *dis* + *morphé* kuju

Dinoflagellata vaguviburilised; vaguviburiliste selts [viburloomade klassist] || kr. *deinós* hirmus, väga tugev + ld. *flagéllum* vibur

Dinornithifórmes moalised; moaliste, ka raitlinnuliste väljasurnud selts [lindude klassist] || kr. *deinós* rait, hirmus, kole + *ornis* lind + ld. *forma* kuju

Dinosáuria hiid-, ürg- e. raitsisalikud, dinosaurused; hiidsisalike väljasurnud ülemselts [roomajate klassist] || kr. *deinós* hirmus, väga tugev, rait + *sáuros* sisalik

dióptria läätsede optilise tugevuse mõõtühik || kr. *dioptér* läbinägija, luuraja

Diotocárdia (= ***Archaeogastrópoda***) kahekojalised (ürgkõhtjalalised); kahekojaliste selts [tigude klassist] || kr. *us, otos* kõrv + *kardia* süda

Diphyllídea kahekinnikulised; kahekinnikuliste selts [paelusside klassist] || kr. *dis* + *phýllon* leht

Diplasiocóela võõriklohulised; võõriklohuliste alamselts [päriskonnaliste seltsist] || kr. *diplásios* kahekordne + *kóilos* õõnes

diploë, -oës kobedik, lameluude käsnollus || kr. *diplóos* kahekordne

diplóidne kahekordne (kromosoomikogumi kohta) || vt. diploidsus

diplóidsus kahekordse kromosoomi-

kogumi olemasolu raku tuumas || kr. *diplóos* kahekordne + *eídos* kuju

Diplópoda tuhatjalgsed, diplopoodid; tuhatjalgsete alamklass [hulkjalgsete klassist] || kr. *diplóos* kahekordne + *pus, podós* jalg

diplosoom kaksiktera (tsentrosoomis) || kr. *diplóos* kahekordne + *sóma* keha

diplospondüülne kaksikkehaline (selgroolüli kohta) || kr. *diplóos* kahekordne + *spóndylos* selgroolüli

Diplúra haruhännalised; haruhännaliste selts [putukate klassist] || kr. *diplóos* kahekordne + *urá* saba

Dipnoi kopskalad, kahteviisi hingavad; kopskalade ülemselts [lihasuimsete alamklassist] || kr. *dis* kaks korda + *pneín* hingama

Diprotodóntia kaksieeshambulised; kaksieeshambuliste selts [imetajate klassist] || kr. *dis* kaksi + *prótos* esimene + *odús, odóntos* hammas

Díptera kahetiivalised, dipterid; kahetiivaliste selts [putukate klassist] || kr. *dis* + *pterón* tiib

dis-, ka ***di-*** (ld.) lahku-, vastu-, eba-, kaheli

discus, -i ketas

diskoidaalne kettaline (lõigustumise kohta) || ld. *discoidális*

diskordántne erisugune, lahkuminev, vastuoluline || ld. *discórdans*

diskreetne jaotatud, eraldatud || ld. *discrétus*

dispersioon jaotumus, liigi isendite rohkus ja tihedus mingil maa-alal, nende hajumus || ld. *dispérsus* hajunud

dissepiment lülidevaheline vahesein (rõngussidel); põikiliistak (õisloomadel) skleroseptide vahel || ld. *dissepiméntum*

dissimilatsioon orgaaniliste ainete lagunemine ainevahetusel || ld. *dissímilis* ebasarnane

dissogoonia sigimisviis, mille puhul loomade elutsüklis on kaks suguküpsusajajärku — sigimine toimub vastse- ja täiskasvanueas || kr. *dissós* kahekordne + *goné* sigitus

distaalne kaugmine || ld. *distális* kaugemal asetsev

distántia, -ae vahemaa, distants

distributsioon mingi liigi või kõrgema taksoni levik zoogeograafilises mõistes || ld. *distribútio* jaotus

disügaalne = **diapsiidne** || kr. *dis* + *zygón* ike

disügootne kahemunarakuline, kahest erisugusest viljastatud munarakust arenenud || kr. *dis* + *zygotós* ühendatud, ikestatud (ikkega ühendatud)

diurees kuse e. uriini tekkimine, kuse-eritumine [neerudes] || kr. *diá* läbi + *úron* kusi

diurnaalne päevane, päeva-, ühepäevane || ld. *diúrnus* ühepäevane, päeval toimuv

divergénts eemaldumine, lahknemine; organismide kaugenemine ükstesteist fülogeneetilises arengus || ld. *divergéntia* eemaldumine teineteisest

divertículum, -i umbsopis, divertiikul

diöstrus (= **interöstrus**) östraaltsükli faas, sugulise aktiivsuse vaibejärk, kui inna ajal ei toimunud viljastumist, || kr. *diá* vahel + ld. *oestrus* ind-, kr. *óistros* nahakiin

dolihhotsefaalne, dolihhokefaalne (= **leptotsefaalne, leptokefaalne**) pikapealine, kitsapealine || kr. *dolichós* pikk + *kephalé* pea

dominánt teatud maa-alal või loomakoosluses ülekaalus olev liik; kõige tugevamaks kujunenud erutuskolle ajus || ld. *dóminans* valitsev

dominántsus, domineerimine nähtus, mille puhul heterosügootsetel organismidel ilmneb ainult üks alternatiivsetest tunnustest (dominantne tunnus) || ld. *dóminans* valitsev

dorsális, -e selgmine, seljapoolne, dorsaalne || ld. *dorsum* selg

dorsolateraalne selgmine-külgmine, selja poolt külje poole kulgev || ld. *dorsum* selg + *latus* külg

dorsoventraalne selgmine-kõhtmine, selja poolt kõhu poole kulgev || ld. *dorsum* selg + *venter* kõht

dorsum, -i selg; tiiva tagaserv (putukatel)

dromeognaatne jooksulinnulõugne (linnukolju kohta) || kr. *drómos* jooks + *gnáthos* lõug

dúbius, -a, -um kahtlane, kaheldav

dúctulus, -i juhake, väike juha

~ ***abérrans*** hälbejuhake || ld. *aberráre* hälbima

~ ***alveoláris*** sombujuhake, alveolaarjuhake || ld. *alvéolus* somp, sombuke

~ ***éfferens*** viimajuhake || ld. *efférre* ära viima

ductus, -us juha

~ ***arteriósus*** arterioosjuha || ld. *artéria* arter

~ ***cholédochus*** sapijuha || kr. *cholé* sapp + *déchesthai* vastu võtma

~ ***cochleáris*** teojuha (sisekõrvas) || kr. *kochlías* tigu

~ ***cysticus*** sapipõiejuha || kr. *kýstis* põis (antud korral sapipõis)

~ ***déferens*** seemnejuha || ld. *deférre* ära viima

~ ***ejaculatórius*** purskejuha || ld. *ejaculáre* purskama

~ ***excretórius*** eritisejuha || ld. *excrétum* eritis

~ ***hepáticus*** maksajuha || kr. *hepar* maks

~ ***lactíferus*** piimajuha || ld. *lac, lactis* piim

~ ***mesonéphricus*** (kesk)neerujuha || kr. *mésos* keskel asetsev + *nephrós* neer

~ ***nasolacrimális*** nina-pisarajuha || ld. *nasus* nina + *lácrima* pisar

~ ***paramesonéphricus*** kõrval-(kesk)neerujuha, Mülleri juha || kr. *para* kõrval + *mésos* keskel asetsev + *nephrós* neer

~ ***parotídeus*** kõrvaaluse süljenäärme juha || kr. *pará* kõrval + *us, otós* kõrv

~ ***pneumáticus*** õhujuha || kr. *pneuma* õhk

~ ***spermáticus*** seemendusjuha (paelussidel) || kr. *spérma* seeme, külv

~ ***sudórifer*** higijuha || ld. *sudor* higi + *ferre* kandma

~ ***venósus*** venoosjuha || ld. *vena* veen

duodenális, -e kaksteistsõrmiku-, duodenaal- || vt. *duodénum*

duodénum, -i kaksteistsõrmik(sool), duodeenum || ld. *duodeni* kaheteistkümne kaupa

duplex, -icis kahekordne

duplikatuur kahekorrik, kahekordne moodustis || ld. *duplex* kahekordne

dura mater (= ***pachyméninx***) [aju] kõvakest || ld. *durus* kõva + *mater* ema, looja

durus, -a, -um kõva

düstroofia (kogu organismi või selle osade) toitumishäire; kõhnus || kr. *dys* rike + *trophéin* toituma

düstroofne toiduvaene (toite- ja mineraalainetevaene), huumustoiteline (veekogu kohta) || vt. düstroofia

düstroopne kahjustav || kr. *dýstropos* ebasõbralik

düü turbamuda, järvemuda

E

Ecaudáta = ***Anura*** || ld. *e-* ilma + *cauda* saba

ecdysis, -is kestamine, sulgimine || kr. *ékdysis* kestast väljuma

echinocóccus, -i põistang, ehhinokokk, samanimelise paelussi liitpõisiktang, mille emapõisikus on mitmeid tütarpõisikuid paljude skooleksitega || kr. *echínos* oga, astel, siil + *kókkos* mari, tera, seeme

Echinodérmata okasnahksed, ehhinodermid; okasnahksete hõimkond || kr. *echínos* oga, astel, siil + *dérma* nahk

Echinoídea merisiilikud; merisiilikute klass [okasnahksete hõimkonnast] || kr. *echínos* siil + *eídos* kuju

Echiúrida kidavaglad; kidavaklade

klass [rõngusside klassist] || kr. *echínos*, oga, astel + *urá* saba

ectoethmoideum, -i välissõelluu, ektoetmoid (luukaladel) || kr. *ektós* väljaspool, välis- + *ethmós* sõel + *eídos* kuju

ectolóphus, -i välishari, lofodontsete purihammaste parakoonuselt metakoonusele siirduv luuhari; kr. *ektós* väljaspool, välis- + *lóphos* hari

ectopterygoideum, -ei välistiibluu, ektopterügoid (luukaladel) || kr. *ektós* väljaspool, välis- + *ptéryx*, tiib + *eídos* kuju

edaafiline pinnase-, mulla- || kr. *édaphos* muld, pinnas

edafobiont pinnaseelanik || kr. *édaphos* muld, pinnas + *bíos* elu

edafon pinnaseelustik, mullas elutsevate organismide kogum || kr. *édaphos* muld, pinnas

Edentáta napihambulised, vaeghambulised, edentaadid; napihambuliste selts [imetajate klassist] || ld. *edentátus* hambutu

efektoorne täidesaatev; efekti esilekutsuv || ld. *effícere* täide saatma

eféktor elund, kude või rakk, mis reageerib närvierutustele || vt. efektoorne

efemerópterid ühepäevikulised || vt. *Ephemeróptera*

eferéntne viima-, äraviiv e. -kandev (näit. närvi kohta) || ld. *efférre* ära viima

éfferens, -éntis viima-, äraviiv || ld. *efférre* ära viima

efíppium rübi, sadulakene || vt. *ephíppium*

efüürid karikloomade tähtvastsed || kr. *Ephýra* veenümf

egéstio, -ónis väljaheitmine, egestioon || ld. *egéstus* väljaheidetud

egitognaatne harklõugne || kr. *aigíthos* kanepilind + *gnáthos* lõug

ehhinodérmid okasnahksed || vt. *Echinodérmata*

ehhinokokk põistang || vt. *echinocóccus*

eidonoomia õpetus loomade väliskujust, taksonoomiline morfoloogia || kr. *eídos* kuju + *nómos* seadus

ejakulatsioon seemnepurse || ld. *ejaculari* välja paiskama

eklosioon (putuka) koorumine munakestadest või nukust || ld. *e* välja + *clausus* suletud

eks- (ld. ja kr. *ex*) välja-, ära-, endine

eksaltatsioon ebaloomulikult kõrgendatud erutus || ld. *exaltáre* üles ärritama

eksiidid lülijalgsete mõnede jäsemete külgserva väljakasvud || kr. *éxo* väljaspool

ekskreet eritis, rakkude poolt eritatud aine, mida organism enam ei vaja || ld. *excrétus* eritatud

ekskretofoorid = **kloragogeensed rakud** || ld. *excretus* eritatud + kr. *phoréo* kannan

ekso- välis-, väljas- || kr. *éxo* väljaspool

eksogaamia eelistav ristumine (ristviljastumine) genotüübilt erinevate isendite vahel || kr. *éxo* + *gámos* abielu

eksogeenne välistekkeline, väljaspool tekkinud; välimine (arenemisteguri kohta) || kr. *éxo* + *génesis* teke, põlvnemine

eksokriinne, välisnõre-, välisnõritus- || kr. *éxo* + *krínein* nõristama

eksootiline võõramaine, kaugmaine, peamiselt troopilistele aladele omane || kr. *exótikos* võõras

eksopodiit koorikloomade lõhisjala välisharu e. ujuharu || kr. *éxo* + *pus, podós* jalg

eksoskelett välistoes || kr. *éxo* + *skeletón* toes

eksostoos luumuhk, luu väljakasv || kr. *éxo* + *ósteon* luu

ekspiratsioon väljahingamine || ld. *exspiráre* välja hingama

eksplantatsioon kudede kasvatamine väljaspool organismi || ld. *explantáre* välja istutama

ekstensioon sirutus, sirutamine || vt. *exténsio*

eksterjöör välimus || ld. *extérior* väljaspool asetsev

ekstero[re]tseptorid kehaväliseid ärritusi vastuvõtvad meelerakud

(nahas) || ld. *exter* väline + *recéptor* vastuvõtja

ekstirpatsioon väljalõikamine || ld. *ex* + *stirps* känd kogu juurtega

ekstra eriti, eriliselt; lisa-, erakorraline, eri-; väline-, väljaspool || ld. *extra*

ekstraembrüonaalne looteväline || ld. *extra* väljaspool + kr. *émbryon* loode

ekstratsellulaarne rakuväline, rakkudevaheline || ld. *extra* väljaspool + *céllula* rakk

ekstrauteriinne emakaväline || ld. *extra* väljaspool + *úterus* emakas

ekstremiteet kaugmine ots; jäse || vt. *extrémitas*

ekstrusioon väljutamine, väljatõukamine (rakust) || ld. *ex* välja + *trúdere* tõukama, suruma

ekto- välis- || kr. *ektós* väljaspool

ektoblast = **ektoderm** || kr. *ektós* + *blastós* idu

ektoderm (= **ektoblast**) välimine looteleht || kr. *ektós* + *derma* nahk

ektogenees loote arenemine väljaspool emaorganismi, arenemine kunstlikus keskkonnas || kr. *ektós* + *génesis* teke

ektoparasiit välisnugiline || kr. *ektós* + *parásitos* teise lauas sööja

ektoplasma tsütoplasma välimine (piirdepoolne) osa || kr. *ektós* + *plasma* moodustatu

ektoturbinaalid väliskõrkmed (ninaõõnes) || kr. *ektós* + ld. *turbo* keeris

eksudatsioon vedeliku väljanõrgumine vere- ja lümfisoontest põletiku korral || ld. *exudáre* välja higistama

ekvaalne võrdne, võrd-, võrdjagune (lõigustumise kohta) || ld. *aequális* samasugune, võrdne

ekvatsiooniline võrdne, võrd- (pooldumise kohta), sugurakkude valmimisel taandpooldumisele järgnev || vt. ekvaalne

Elasmobránchii varilõpusesed, hailaadsed; varilõpuseste alamklass [kõhrkalade klassist] || kr. *elasmós* liistak, õhik, plaat + *bránchia* lõpused

elasmóidne õhikuline, õhik- || kr. *elasmós* õhik + *eídos* kuju

elástica, -ae kerkkile

elásticus, -a, -um elastne, vetruv, kerkne || kr. *elastikós* kerkne, venitatav

elastiin kerkaine, elastsete sidekoekiudude põhiline koostisosa, lihtvalk || kr. *eláunein* venitama

elektiivne valiv, valikuline || ld. *eléctus* valitu

eleotsüüdid õlirakud, õlipihukesi (varuaineid) sisaldavad rakud rõngusside kehaõõnes || kr. *élaion* õli + *kýtos* rakk

Eleutherozóa vallasokasnahksed; vallasokasnahksete alamhõimkond [okasnahksete hõimkonnast] || kr. *eléutheros* vabalt liikuv + *zóa* loomad

eliminatsioon kõrvaldamine, eemaldamine || ld. *elimináre* välja ajama

élytrum, -i (mardikaliste) kattetiib (moondunud eestiib), elütrum || kr. *élytron* ümbris, kest, nõu

Embióptera hõresoonelised; hõresooneliste selts [putukate klassist] || kr. *émbios* elav, vilgas + *pterón* tiib

embolifórmis, -e korkjas, kork- || kr. *émbolon* kork + ld. *forma* kuju

embolium, -ii (putuka tiiva) servalaba; poolkattetiiva alusosa || kr. *émbolon* kiil

embolomeerne kahest kiiljast osast koosnev (selgroolüli kohta) || kr. *émbolon* kiil, talb, kork + *méros* osa

émbolus, -i mõnede isasämblike lõugkobija pirnja paksendi (suguliigendi) teravik

emboolia sissesopistumine (karikloote kujunemisel); väikese arteri toppumine || kr. *émbolon* kork

embrüo loode || kr. *émbryon* loode; *en* sees + *bryein* kasvama

embrüoblast lõigustusrakkude kogum platsentaalsete imetajate (ja inimese) põislootes || kr.

émbryon + *blastós* pung, idu
embrüogenees looteline arenemine || kr. *émbryon* + *génesis* teke
embrüogoonia miratsiidi moodustamisega lõppev arenemisajajärk imiussidel || kr. *émbryon* + *goné* sünd
embrüoloogia lootelugu, õpetus loomade lootelisest arenemisest || kr. *émbryon* + *lógos* õpetus, käsitlus
embrüonaalne looteline || ld. *embryonális*
embrüotroof emakapiim, loote esialgne toit emaka limaskestas || kr. *émbryon* + *trophé* toit
emigratsioon väljaränne, väljarändamine || ld. *emigrátio*
eminentia, -ae välje, eminents || ld. *eminére* välja ulatuma
~ *arcuata* kaarvälje || ld. *arcus* kaar
enámelum, -i email, vaap || ingl. *enamel*
enartroos pähkelliiges || kr. *en* sees + *árthron* liiges
encéphalon, -i peaaju, entsefalon, enkefalon || kr. *enképhalos* peaaju
endeemiline pärismaine, kohalik || kr. *éndemos* kohalik
endiit paljude vähkide ja ämblikulaadsete jäsemete sisesagar || kr. *éndon* sees, seespool
endo- (ento-) sisse, sisemine, sise- || kr. *endo-*
endocárdium, -ii südameseina sisekest, endokard || kr. *endo-* + *kardía* süda
endocránium, -ii ajukolju sisepinna reljeef (ka mulaaži kujul), endokraanium || kr. *endo-* + *kránion* kolju
endogeenne sisetegurite toimel tekkinud; koe süvakihtidest tekkinud || kr. *endo-* + *génesis* teke, põlvnemine
endokard südameseina sisekest || vt. *endocárdium*
endokondraalne = **enkondraalne** || kr. *endo-* + *chóndros* kõhr
endokriinne sisenõre-, sisenõristus- || kr. *endo-* + *krínein* nõristama
endokrinoloogia teadus sisenõristusnäärmete ehitusest ja talitlustest || kr. *endo-* + *krínein* nõristama + *lógos* õpetus, käsitlus
endolümf sisemine kuulmevedelik || kr. *endo-* + ld. *lympha* mahl (otseses tähenduses: allikavesi)
endomeetrium emaka näärmeterohke limaskest || kr. *endo-* + *métra* emakas
endomiksis = **autogaamia** || kr. *endo-* + *mixis* segunemine
endomitoos kromosoomide kordistumine mittejagunevas tuumas || kr. *endo-* + *mítos* niit
endomýsium, -ii lihaskiudu ümbritsev sidekoeline kiht, endomüüsium || kr. *endo-* + *mys* lihas; hiir
endonéurium närvi igat närvikiudu ümbritsev õrn sidekoeline ümbris (kile) || kr. *endo-* + *neuron* närv
endoparasiit sisenugiline, siseparasiit || kr. *endo-* + *parásitos* teise lauas sööja; *pará* kõrval + *sítos* toit
endoplasma tsütoplasma sisemine (tuumapoolne) osa || kr. *endo-* + *plasma* moodustatu
endoplasmaatiline endoplasmas asetsev || vt. endoplasma
endoplastron sisekilbis, pealisrinnaluule vastav kõhukilbiosa kilpkonnalistel || kr. *endo-* + pr. *plastron* rinnakilp
endopodiit koorikloomade lõhisjala siseharu || kr. *endo-* + *pus, podós* jalg
endorháchis, -is selgrookanali ja koljuõõne sidekoeline vooderdis || kr. *endo-* + *rháchis* selgroog
endoskelett sisetoes || kr. *endo-* + *skeletós* toes, kuivanud, kõva
endosoomid sisekehakesed, fagotsütoosi ja pinotsütoosi korral tsütoplasmas tekkivad vakuoolid || kr. *endo-* + *soma* keha
endósteum, -i luuõõsi vooderdav sidekoeline kest, endost[eum] || kr. *endo-* + *ostéon* luu
endostüül ripsepiteeliga vooderdatud näärmeline vagu alamate keelikloomade neelu kõhtmisel

mediaanjoonel || kr. *endo-* + *stýlos* tulbake

endoteel selgroogsete südant, vereja lümfisooni seestpoolt vooderdav ainukihiline lameepiteel || kr. *endo-* + *thélе* nibu

engramm latentse mälupildi «jälg» || kr. *en* sees + *gramma* kirjatäht

enkondraalne (= **endokondraalne**) kõhresisene (luustumise kohta) || kr. *en* sees + *chóndros* kõhr

Enóplida harjassuulised; harjassuuliste selts [ümarusside klassist] || kr. *énoplos* relvastatud

ensifórmis, -e mõõkjas, mõõk-; ld. *ensis* mõõk + *forma* kuju

ensüümid (= **fermendid**) spetsiifilised biokatalüsaatorid || kr. *en* sees + *zyme* juuretis, pärm

enterokinaas trüpsinogeeni trüpsiiniks muutev ensüüm peensoole seedenõres || kr. *énteron* sool, sisemus + *kínesis* liikumine

ento- sise-, sisemine || kr. *entós* seespool, sees

entoblast = **entoderm** || kr. *entós* + *blastós* idu

entoderm (= **entoblast**) sisemine looteleht || kr. *entós* + *dérma* nahk

entokoniid alalõua purihammaste tagumine-sisemine kõber || kr. *entós* + *kónos* koonus, kuhik + *eídos* kuju

enterokriniin peensoole limaskestas tekkiv hormoon, mis stimuleerib soole seedenäärmete talitlust || kr. *énteron* sool, sisemus + *krínein* nõristama

entomofaag putukasööja || kr. *éntomon* putukas + *phagéin* sööma

entomoloogia putukateadus || kr. *éntomon* putukas + *lógos* õpetus, käsitlus

Entomóstraca alamvähid (alamad vähid); alamvähkide alamklass [vähkide klassist] || kr. *éntomos* sisse lõigatud + *óstrakon* koorik

Entoprócta = ***Kamptozóa*** || kr. *entós* + *proktós* pärak

entopterygoideum, -i sisetiibluu, entopterügoid || kr. *entós* + *ptéryx* tiib + *eídos* kuju

entoturbinaalid sisekõrkmed (keerdunud luuliistakud ninaõõnes) || kr. *entós* + ld. *turbo* keeris

entsüsteeruma ümmistuma, ümmiku e. tsüstiga kattuma || kr. *en* sees + *kýstis* põis

eosinofiilid valged vererakud, mille tsütoplasmasisesed terakesed eosiiniga kergesti punaseks või roosaks värvuvad || kr. *éos* koidupuna + *philía* armastus, lembus

epagoonid sama liigi eeskätt suguküpseid isendeid ligimeelitavad lõhnaained loomadel || kr. *epagéin* ligi meelitama

epaksiaalne selgroost selgmiselt asetsev || kr. *epí* + ld. *axis* telg (siin: selgroog)

epapofüüs ogajätke, selgroolüli neuraalkaare keskosa väljakasv || kr. *epí* + *apóphysis* jätke

ependüüm seljaaju keskkanalit ja ajuvatsakesi vooderdav neurogliiarakkude kiht || kr. *epéndyma* väliskiht, pealisrõivas

ephelídes (pl.) tedretähed || kr. *éphelis* tedretäht

Ephemeróptera ühepäevikulised, kiilkärbselised, efemerópterid; ühepäevikuliste selts [putukate klassist] || kr. *ephemérios* üks päev kestev + *pterón* tiib

ephíppium, -ii rübi, sadulakene, efippium, talimunade kaitseseadis alamatel vähkidel || kr. *ephíppion* sadulakate (hobustel)

epi- peal, üle, pärast, juures, järel, vastu || kr. *epí*

epiblást lindude põisloote pindmine rakukiht (sellest tekib ektoderm); blastodiski pealmine rakukiht || kr. *epí* + *blastós* idu

epiboolia kattumine, pealekasvamine (loote arenemisel) || kr. *epibolé* üleviskamine, pealepanemine

epibranchiále, -is lõpusekaare ülaosa, epibranhiaal || kr. *epí* + *bránchia* lõpused

epibranchiális, -e lõpusteüline, epibranhiaalne || vt. *epibranchiale*

epicárdium, -ii südamekelme, südame seina väliskest, epikard || kr. *epí* + *kardía* süda

epicóndylus, -i põndapealis || kr. *epí* + *kóndylos* sõrmenukk, rusikas

epicoracoídeum, -i pealiskaarnaluu, epikorakoid || kr. *epí* + *kórax* ronk e. kaaren + *eídos* kuju

epicránium, -ii (putukate) tagapea || kr. *epikránion* peakate, «kõik, mis on kolju peal»

epicránius, -a, -um koljupealne || vt. *epicránium*

epidérm[is] marrasknahk, pealisnahk || ld. *epidermis*; kr. *epí* + *derma* nahk

epididymis, -idis raiamanus, raiapealis, munandimanus || kr. *epí* + *dídymos* raig, munand

epiduraalne kõvakestapealne || kr. *epí* + ld. *dura mater* kõvakest

epifragma (tigude) talikaas || vt. *epiphrágma*

epifüüs toruluude jämenenud otsosa, otsmik; käbikeha (selgroogsete vaheajus) || vt. *epíphysis*

epigaamia = **epitookia** || kr. *epí* + *gámos* abielu

epigaamne viljastusejärgne (soomääramise kohta)

epigástricus, -a, -um ülakõhu-, epigastriline || vt. *epigástrium*

epigástrium, -ii ülakõht, roidekõhrede kohal asuv piirkond (inimesel); kesk- ja tagarindmiku kõhtmine osa putukatel || kr. *epí* + *gastér* kõht, magu

epigenees organismi teke pideva muutumise e. arenemise teel || kr. *epí* pärast + *génesis* teke

epiglóttis, -idis kõrikaas, kõripealis || kr. *epí* + *glóttis* kõri

epigýnum, -i epigüün, emasämblike suguava ees asetsev ja seda kattev lapjas jätke || kr. *epí* + *gyné* emane, naine

epihyále, -is epihüaal, keelekaare hüoidi ülaosa || kr. *epí* + *hyoeídes Y*-kujuline; vt. *hyoídeum*

epikántus üle silmapilu ninapoolse nurga ulatuv ülalauserv || kr. *epí* + *kanthós* silmapilu nurk

epikard südamekelme || vt. *epicárdium*

epikriitiline selgesti eristatav, jae- (tundlikkuse kohta) || kr. *epí* + *kritikós* otsustamisvõimeline

epimeer selgroogsete loote mesodermi selgmine ürglülideks eristuv osa; putuka rindmikulüli külje tagaosa, puusmik || kr. *epí* + *méros* osa

epimeriit karieoseliste keha eesosa || vt. epimeer

epimorfoos hulkjalgsete ja tiivutute putukate arenemine vaegmoonde teel; regeneratsiooniviis, mille korral kaotsiläinud kehaosa asemele tekib samalaadne uus kehaosa || kr. *epí* pärast + *mórphosis* kujunemine

epimýsium, -ii epimüüsium, lihast ümbritsev sidekoeline kiht || kr. *epí* + *mys* lihas; hiir

epinefriin = **adrenaliin** || kr. *epí* + *nephrós* neer

epinéphros (= ***glándula superarenális***) neerupealis || kr. *epí* + *nephrós* neer

epinéurium, -ii närvikiudude kimpe (kogu närvi) ümbritsev sidekoeline kest || kr. *epí* + *neuron* närv

epiórchium, -ii raia (munandi) ja raiamanuse (munandimanuse) serooskest || kr. *epí* + *orchis* raig (munand)

epióticum, -i üla-kõrvaluu || kr. *epí* + *us, otós* kõrv

epipháryngx, -yngis ninaneel, neelu ninamine osa; ülakerk (putukatel) || kr. *epí* + *phárynx* neel

epiphrágma, -atis (tigude) talikaas, epifragma || kr. *epí* + *phrágma* kate, vahesein

epíphysis, -is epifüüs; toruluude jämenenud otsosa, otsmik; käbikeha (selgroogsete vaheajus) || kr. *epí* + *phýein* kasvama

epiplastron rangluukilbis, eesmine paariline rangluule vastav kõhukilbiosa (kilpkonnalistel) || kr. *epí* + pr. *plastron* rinnakilp

epipléura, -ae sidekoetekkeline roidelaadne luustus kaladel; konks-

TRÜ Raamatukogu

jätke (lindude roietel); kummutisserv (mardikate tiibadel) || kr. *epí* + *pleurá* külg

epiplóon, -i rasvik, eriti suurrasvik || kr. *epíploos* soolevõrk

epipodiit vähkide lõhisjala ülaharu || kr. *epí* + *pus, podós* jalg

epipterygoídeum, -i üla-tiibluu, tulpluu, koljutulbake, epipterügoid || kr. *epí* + *ptéryx* tiib + *eídos* kuju

episiit röövloom || kr. *epí* + *sítos* toit

epistaas ühe geeni talitluse pärssimine teise (mittealleelse) geeni toimel || kr. *epí* + *stásis* seis; *epistátes* juht

epistérnum, -i pealisrinnaluu; lülijalgsete kehalüli külgosa || kr. *epí* + *stérnon* rind, rinnaluu

epistoom suupealis, suukaas (sammalloomadel); suuliistak (kümnejalgsetel); suukilp (pärisvähilistel) || kr. *epí* + *stóma* suu

epistrophéus* = *axis || kr. *epistréphein* ümber pöörama

epiteelid, epiteelkoed kattekoed, hulkraksete loomade keha välispinda ja siseelundite vabu pindu katvad või näärmeid moodustavad rakulised koed || kr. *epí* + *thelé* rinnanibu (esmakordselt kirjeldati rinnanibu epiteeli)

epithálamus, -i epitalamus, talamusest selgmiselt asetsev vaheajuosa || kr. *epí* + *thálamos* kamber, ruum

epithéca, -ae välistupp, epiteek || kr. *epí* + *théke* kest, tupp, ümbris, karp

epiteliaalne kattekoeline || vt. epiteelid

epitookia (= epigaamia) sugurakkude arenemine ainult ees- või tagakeha lülides (rõngussidel), kusjuures epitookne e. sigiline kehaosa võib muust kehast eralduda, iseseisvalt veepinnal ujuda ning sugurakke levitada || kr. *epí* + *tókos* sünnitus

epitríchium, -ii imetajate loote kestum (loote marrasknaha väliskiht) || kr. *epí* + *trix, trichós* karv

eponüüm mingi fakti või moodustise avastaja (kirjeldaja) nimi vastavas teaduslikus oskussõnas || kr. *epónymos* millelegi oma nime andja

epoóphoron, -i munasarjamanus, munajuhakinnises asetsev keskneeru kraniaalse osa jäänus || kr. *epí* + *óon* muna + *phoréin* kandma

equínus, -a, -um hobuse-, hobu- || ld. *equus* hobune

eréctio, -ónis erektsioon, mingi elundi (näit. suguti või rinnanibu) sirgestumine või jäigastumine || vt. *eréctor*

eréctor, -oris sirgestaja || ld. *eréctus* sirge (püstine)

erektsioon elundi jäigastumine || vt. *eréctio*

ergastiline mõjuv, tugevatoimeline || kr. *érgon* töö, tegu; *ergastikós* agar, energiline; tööline

ergastoplasma ribosoomiderikas tsütoplasmaosa, kus toimub valkude süntees || kr. *ergastikós* tööline + *plasma* moodustatu

ergastomorfne töölisetaoline (tiibadeta valmiku kohta sipelgatel) || kr. *ergástes* töökas, tööline + *morphé* kuju

ergonoomia morfoloogilise eristumisega kaasnev füsioloogiline tööjaotus || kr. *érgon* töö + *nómos* seadus

ergotroopne ainevahetust soodustav, elundite aktiivsust suurendav (hormooni kohta) || kr. *érgon* töö + *trópos* pööre

érigens, -éntis ergutav, aktiivsust tõstev || ld. *erígere* tõstma, ergutama

éruca, -ae (liblika) röövik

erütroblast tuuma sisaldav noor vererakk, millest kujuneb punane vererakk || kr. *erythrós* punane + *blastós* idu

erütrotsüüt punane vererakk, punalible || kr. *erythrós* + *kýtos* rakk, õõs

esteedid meeleelundid || kr. *aísthetes* tajuja, märkaja

esteesia tundlikkus, tunne || vt. esteedid

estesioloogia meeleelundeid käsitlev anatoomia osa || kr. *aísthesis* taju + *lógos* õpetus, käsitlus

estotsüüdid meelerakud || kr. *aísthesis* taju, tunne, meel + *kýtos* rakk

ethmoidále, -is sõelluu || vt. *os ethmoidále*

ethmoidális, -e sõelluu-, etmoidaalne; sõelluu juurde kuuluv || vt. *os ethmoidále*

etiilsus populatsiooni vanuseline koostis || ld. *aetas* vanus, vanuseaste

etioloogia põhjuseõpetus, mingi nähtuse (näit. haiguse) põhjuste väljaselgitamine || kr. *aítion* põhjus + *lógos* õpetus, käsitlus

etmoturbinaalid sõelluukõrkmed, sõelluust ninaõõnde ulatuvad kõrkmed (luu- või kõhrliistakud) || kr. *ethmós* sõel + ld. *turbo* keeris

etofüoonid sama liigi indiviidide käitumist mõjustavad ja nende instinkte stimuleerivad lõhnaained loomadel || kr. *éthos* tava, käitumine + *phyein* looma

etoloogia loomade käitumist (harjumusi ja tavasid) käsitlev zooloogia haru || kr. *éthos* komme, tava, käitumine + *lógos* õpetus, käsitlus

eu- (kr.) hästi, hea, kaunis, päris, õige, ehtne

eucéphalus, -i hästiarenenud peaga putukavastne || kr. *eu-* + *kephalé* pea

eugeenika pärilikkushügieen, käsitleb inimpopulatsioonide genofondi väärindamise võimalusi || kr. *eugénesis* hea päritolu

Euglenoídea silmviburilised; silmviburiliste selts [viburloomade klassist] || kr. *eu-* + *gléne* silmamuna + *eídos* kuju

Eulamellibránchia päriskarbilised; päriskarbiliste selts [karpide klassist] || kr. *eu-* päris, ilus + ld. *lamélla* liistak + kr. *bránchia* lõpused

Eumetazóa pärishulkraksed (tüüpilised hulkraksed loomad), koeloomad; pärishulkraksete põhikond || kr. *eu-* päris, ehtne + *metá* kõrval + *zóa* loomad

Eunicemórpha lõugussilised; lõugussiliste selts [hulkharjasusside klassist] || Euneike — kreeka mütoloogias Nereuse ja Dorise tütar + kr. *morphé* kuju

Euphausiácea (= ***Dichelópoda***) hiilgevähilised, sarnasjalalised; hiilgevähiliste selts [vähkide klassist] || kr. *eu-* kaunis + *pháos* (*phos*) valgus

eurübaatne igasuguses sügavuses elutseda võiv || kr. *eurýs* avar, lai + *bathýs* sügav

eurüfaag = **polüfaag** || kr. *eurýs* avar, lai + *phagéin* sööma

eurüfaagne väga mitmesugust toitu kasutav || vt. eurüfaag

eurühaliinne mitmesuguses soolsusrežiimis elutseda võiv || kr. *eurýs* avar, lai + *halinós* soolane; *hals, halós* sool

eurüprosoopne laianäoline || kr. *eurýs* avar, lai + *prósopon* nägu

eurüsoomne (= **püknliline**) väga täidlase kehaehitusega || kr. *eurýs* avar, lai + *soma* keha

eurütermne väga erinevas temperatuuris elutseda võiv || kr. *eurýs* avar, lai + *thérme* soojus

eurütoopne mitmetes erinevates biotoopides elutsev || kr. *eurýs* avar, lai + *tópos* paik

Eurylaimi lainokalised; lainokaliste alamselts [värvuliste seltsist] || kr. *eurýs* lai + *laimós* neel, kurk

Euthéria (= ***Placentália***) pärisimetajad, platsentaalid; pärisimetajate alamklass [imetajate klassist] || kr. *eu-* päris, hästi + *therion* (imetaja) loom

eutroofne rohketoiteline, toitaineterikas ja produktiivne (veekogu kohta) || kr. *eu-* + *trophéin* toituma

eutsöönne biotoobile iseloomulik || kr. *eu-* + *koinós* ühine

evaginatsioon väljasopistumine || ld. *e* välja, ära + *vagína* tupp, sopp

everssed samapidised (nägemisrakkude kohta, mille retseptoor-

ne ots on pööratud silmapõie keskosa poole) || ld. *evértere* välja pöörama

Evertebráta (= ***Invertebráta***) selgrootud (loomad), evertebraadid (invertebraadid) || ld. *e* ära, mitte + *vértebra* selgroog

evolutsioon arenemine || ld. *evólvere* avama, lahti rulluma

ex (ld. ja kr.) eks-, välja-, ära-, endine

excavátio, -ónis süvend || ld. *excaváre* süvendama, õõnestama

excitátio, -ónis erutus, ekstsitatsioon

excretórius, -a, -um eritus-, ekskretoorne || ld. *excrétus* eritatud

éxitus, -us väljapääs, tulemus, raske tagajärg || ld. *exíre* välja minema

exo (kr.) ekso-, välis-, väljas-

exoccipitále, -is (= ***pleurooccipitále***) külgkuklaluu || ld. *ex* väljas + *occíput* kukal

exténsio, -óris sirutus, ekstensioon || ld. *exténdere* välja sirutama

exténsor, -óris sirutaja

extérnus, -a, -um välimine

extrémitas, -átis jäse, ekstremiteet || ld. *extrémus* äärmine

exúvium, -ii kest, eksuuv, kestamisel äratulev vana kehakate (putukatel) || ld. *exúviae* (pl.) äravõetud rõivad, mahakooritud nahk

F

facíalis, -e näo-, näosse puutuv, fatsiaalne || ld. *facies* nägu, pind

fácies, -ei nägu, pind, välimus

~ ***lunáta*** poolkuupind || ld. *lunatus* poolkuujas

~ ***occlusális*** sulgepind || ld. *occlusum* suletud

faeces roe, väljaheide

fagotsütoos mikroobide ja võõrkehade neelamine ja nende seedimine õgirakkude poolt || vt. fagotsüüdid

fagotsüüdid õgirakud, amööbjad rakud (peamiselt valged vererakud), mis võivad endasse haarata ja seedida organismi sattunud mikroobe ja võõrkehi || kr. *phagéin* sööma, õgima + *kýtos* rakk

faktor tegur || ld. *factor* tegija

falcifórmis, -e sirpjas, sirp- || ld. *falx, falcis* sirp + *forma* kuju

Falconifórmes kullilised; kulliliste selts [lindude klassist] || ld. *falco* pistrik + *forma* kuju

fálcula, -ae küünis, väike konks

falx, falcis sirp

família, -ae sugukond, seltsi ja perekonna vaheline süstemaatikaüksus

fáscia, -ae sidekirme, lihaseid või lihasterühmi kattev sidekoeline moodustis, fastsia

~ ***lata*** laisidekirme

~ ***thoracolumbális*** rindkere-nimmesidekirme, torakolumbaalfastsia || kr. *thorax* rind, rindkere + ld. *lumbus* nimme

fasciculus, -i kimp, kimbuke, fastsiikul

~ ***cuneátus*** talbkimp || ld. *cúneus* talb

~ ***grácilis*** sirekimp || ld. *grácilis* sire

fasmiidid paljude ümarusside saba külgedel asetsevad tillukesed näärmed || kr. *phásma* viirastus

fassettsilm putukate ja mõnede vähkide liitsilm || pr. *facette* väike lihvitud pind

fastsia sidekirme || vt. *fascia*

fastsiikul kimp, kimbuke || vt. *fasciculus*

fauces, -ium (pl.) kurk

fauna mingi maa-ala või ajajärgu loomastik || Fauna — rooma põllu- ja metsajumala Faunuse abikaasa

faunístika loomastikuteadus, loomageograafia osa, mis käsitleb eri maa-alade loomastiku liigilist koosseisu || vt. fauna

fébris, -is palavik

fecundátio, -ónis viljastumine || ld. *fecundáre* viljastama

fekúndsus sigivus, ühe indiviidi järglaste arv teatud ajavahemikus || ld. *fecúnditas* sigivus

felleus, -a, -um sapi- || ld. *fel* sapp

Feloídea kassilised, feloiidid; kassiliste alamselts [kiskjaliste seltsist] || ld. *felis* kass + kr. *eídos* kuju

femininum, -a, -um naise-, nais-, naiselik || ld. *fémina* naine

femorális, -e reie-, reieluu-, femoraalne

femur, -oris reis; reieluu

fenéstra, -ae aken

fenoloogia bioloogia haru, mis käsitleb aastaaegade vaheldumisest tingitud perioodilisi muutusi loomade (ja taimede) elus || kr. *pháino* ilmun + *lógos* õpetus, käsitlus

fenokoopia organismi fenotüübi muutumine välistegurite mõjul mingile teisele genotüübile vastava vormi taoliseks || kr. *pháino* ilmun + ld. *copia* hulk

fenotüüp organismi kõigi tunnuste ja omaduste kogum mingil arenguastmel || kr. *pháino* ilmun + *týpos* kuju

feoodium tümmistu || vt. *phaeódium*

fermendid = **ensüümid** || ld. *ferméntum* juuretis, kääraine

feromoonid bioloogiliselt aktiivsed ained, mida loomad (eriti putukad) nõristavad ümbruskonda ja mis avaldavad mingit spetsiifilist mõju sama liigi isendeile || kr. *pheréin* kandma + *hormáo* ärritama, liikuma panema

fertiilne viljastuv, viljastumisvõimeline; viljakandev

fertiilsus viljakus, sigilikkus, populatsiooni järglaskonna suurenemine teatud ajavahemikus; sigimisvõime; viljastuvus || ld. *fértilis* viljakas

fertilisatsioon = **süngaamia,** || ld. *fértilis* viljakas

fetus, -us ihuvili, loode (inimesel 9. elunädalast kuni sündimiseni)

fibra, -ae kiud

fibrae arcuátae kaarkiud || ld. *arcus* kaar

~ ***circuláres*** ringkiud || ld. *círculus* ring, sõõr

fibrílla, -ae kiuke, fibrill

fibriin vere hüübimisel fibrinogeenist tekkiv lahustumatu võrkja struktuuriga valk, verekiudnik || ld. *fibra* kiud

fibrinogeen vereplasmas lahustunud valk, mis vere hüübimisel fibriiniks muutub || ld. *fibra* kiud + kr. *génesis* teke

fibríssa, -ae kiuke, harjas, harjassulg

fibroblastid (= **fibrotsüüdid**) kiurakud, peamiselt kollageenseteks kiududeks muutuvat ainet nõristavad sidekoerakud || ld. *fibra* kiud + kr. *blastós* idu, suge

fibrocartilágo, -inis kiudkõhr || ld. *fibra* + *cartilágo* kõhr

fibroom healoomuline sidekudekasvaja || ld. *fibra* kiud + kr. *-oma* kasvajat tähistav sufiks

fibrósus, -a, -um kiuline, kiududerikas, fibroosne || ld. *fibra* kiud

fibrotsüüdid = **fibroblastid** || ld. *fibra* kiud + kr. *kýtos* rakk

fíbula, -ae pindluu

fibuláre, -is fibulaarluu

fibuláris, -e pindluu-, fibulaarne || ld. *fíbula* pindluu

filaméndid submikroskoopilised kiukesed lihaskiukestes ja närvikiudude telgniidis; paljude paelussi-de munakesta niitjad lisandid || ld. *filum* niit

filifórmis, -e niitjas, niit- || ld. *filum* niit + *forma* kuju

filoplúma, -ae niitsulg || ld. *filum* niit + *pluma* udusulg

filum, -i niit

fímbriae (pl.) narmad, lokid

fimbriátus, -a, -um narmaline, narmas-, narmastega varustatud

Fissipédia = ***Carnivora*** || ld. *fissus* lõhestatud (varbad ei ole ujulestadega seotud) + *pedes* jalad

fissúra, -ae lõhe, fissuur || ld. *fissus* lõhestatud

fistul uuris, torujas tehiskäik keha seest välispinnale || ld. *fístula* toru, roovile

Flagelláta (= ***Mastigóphora***) viburloomad, flagellaadid; viburloomade klass [ainuraksete hõimkonnast] || ld. *flagéllum* vibur

flagéllum, -i vibur, piug

fleksor painutaja (lihas) || ld. *flécto* painutama, koolutama

fleksuur koold || vt. *flexúra*
fléxio, -ónis painutamine, fleksioon
flexúra, -ae koold, fleksuur || ld. *flectere* painutama, koolutama
flócculus, -i tätrake, flokkul (väikeaju külgedel); karvatutt (mesilaste tagajalgadel)
fluktuatsioon liigi populatsiooni isendite arvu ajaline kõikumus mingil maa-alal; tunnuse peamiselt ümbruskonnateguritest tingitud kuju- või suurusemuutus || ld. *fluctuátio* kõikumine
foliátus, -a, -um lehtedega varustatud, leht- || ld. *fólium* leht
fólium, -ii leht
follículus, -i nääps, nahkkotike, folliikul
follikuliin munasarja folliikulites tekkivate naissuguhormoonide (östrogeenide) endine üldnimetus || ld. *follículus* nääps
fonoretséptorid heliärritusi vastuvõtvad meelerakud || kr. *phoné* heli + ld. *recéptor* vastuvõtja
fonticulus, -i lõge, fontiikul || ld. *fons, fontis* allikas
foolhape antianeemiline B-rühma vitamiin || ld. *fólium* leht (foolhapet leidub taimelehtedes)
forámen, -inis mulk || ld. *foráre* läbi puurima
~ ***caecum*** umbmulk || ld. *caecus* umbne, pime
~ ***incisívum*** eesülalõualuumulk, sälguluumulk || ld. *incídere* sisse lõikama, sälkama
~ ***magnum*** suur kuklamulk || ld. *magnus* suur
~ ***nutrícium*** toitemulk || ld. *nutríre* toitma
~ ***sacrále*** ristluumulk || ld. *sacrum* ristluu
~ ***singuláre*** ainumulk || ld. *singuláris* ainsus
~ ***stylomastóideum*** tikkel-nibujätkemulk || kr. *stýlos* tikkel, sammas + kr. *mastós* nibu
~ ***transversárium*** ristijätkemulk || ld. *transvérsus* ristine
Foraminífera (= ***Thalamóphora***) kambrilised, foraminifeerid; kambriliste selts [juurjalgsete klassist] || ld. *forámen* mulk + *ferre* kandma
forceps, -itis tangis (keriloomadel); tangidetaoline sugujätke mõnedel putukatel || ld. *forceps* tuletangid
forees loomade, eriti putukate edasikandumine teiste loomade kaudu || kr. *phoreín* kandma
forma, -ae kuju, vorm
formátio, -ónis moodustus, formatsioon
fornicátus, -a, -um võlvitud, võlv-
fornix, -icis võlv
~ ***conjunctívus*** sidekestavõlv || ld. *conjunctíva* sidekest
~ ***phárynges*** neelu võlv || kr. *phárynx* neel
forotsüüdid kanderakud (käsnadel, mõnedel meduusidel, salpidel) || kr. *phoreós* kandev + *kytos* rakk
forozoóidid kandeloomikud (putkloomadel) || kr. *phoreós* kandev + *zóon* loom + *eídos* kuju
fossa, -ae auk, piklik lohk, kraav
~ ***canína*** silmahambaauk || vt. *dens caninus*
~ ***ilíaca*** niudeauk || ld. *íles* niuded
~ ***rhombóidea*** rombauk || kr. *rhómbos* romb
~ ***poplítea*** õndlaauk || ld. *poples, -itis* õnnal
fossiilne kivistisena säilinud || ld. *fóssilis* väljakaevatud
fossoor tuhnik, kaevurvorm, pinnassesse kaevumiseks kohastunud loom || ld. *fossor* kaevaja
fossoorne tuhniv, kaevuv || vt. fossoor
fotofoobia valgusepelgus || kr. *phos, photós* valgus + *phóbos* kartus, pelgus
fotofoorid helenduselundid («valgusekandjad»), helmelaadsed helendavad piirkonnad helenduvatel loomadel (vähkidel, kaladel) || kr. *phos, photós* valgus + *phorós* kandev
fotoperiodism loomade (ja taimede) reageerimine päeva ja öö pikkuse vahekorra muutumisele || kr. *phos, photós* valgus + *períodos* ringkäik

fotoretséptorid valgusärritusi vastuvõtvad meelerakud || kr. *phos, photós* valgus + ld. *recéptor* vastuvõtja

fototaksis (= heliotaksis) alamate loomade liikumine valgusärrituste mõjul (valguse poole või sellest eemale) || kr. *phos, photós* valgus + *táxis* asetus

fototropism (= heliotropism) valgussuundus, kinnistunud loomade kehaosade liikumine valgusärrituste mõjul (valguse poole või sellest eemale) || kr. *phos, photós* valgus + *trópos* pööre, suund

fóvea, -ae lohk

fovéola, -ae lohuke

fractúra, -ae luumurd, fraktuur

fragma vahekile; lülidevaheline kutikulaarne plaatjas jätke lihaste kinnitumiseks (putukatel) || kr. *phrágma* tara

fragmentatsioon tükeldumine || ld. *fragméntum* katkend, tükk, osa

fraktuur luumurd || ld. *fractura*

frekvénts (esinemis)sagedus, pinnatihedus, liigi isendite arv pinnaühikul; mingi korduva nähtuse esinemissagedus || ld. *frequentia* sagedus

frénulum, -i kida; valjasnaast; || ld. *frenum* valjad

frons, frontis laup, otsaesine, otsmik

frontále, -is laubaluu || vt. *os frontále*

frontális, -e lauba-, laubapidine, frontaalne || ld. *frons* laup, otsmik

frontoparietále, -is lauba-kiiruluu, frontoparietaalluu || ld. *frons* laup + *páries* sein

frugivoor puuviljast toituv loom || ld. *frux, frugis* puuvili + *voráre* neelama

fúlcrum, -i tugisoomus, fulkrum, ganoidsoomuse erivorm (mõnedel kõhrluustel); tugiõhik (nõgesloomadel); alasivars (kerioloomadel); neelu tugiplaadike (kärbestel) || ld. *fúlcrum* tugi

fundátrix, -icis põlvkonnarajaja || ld. *fundáre* rajama, alustama

fundus, -i põhi

fungifórmis, -e seenekujuline, seen- || ld. *fungus* seen + *forma* kuju

fungivoor seenetoiduline loom || ld. *fungus* seen + *voráre* neelama

funículus, -i väät, funiikul || otseses tähenduses: peenike köis

furca, -ae hark

fúrcula, -ae harkluu, furkul (lindudel); hüppehark (hooghännalistel) || ld. *furca* hark

fuscus, -a, -um pruun

fusifórmis, -e värtnakujuline || ld. *fusus* värten + *forma* kuju

fúsula, -ae võrgutoruke (ämblikel) || ld. *fusus* värten

füleetiline päritolul põhinev, päritolust tingitud || kr. *phylé* hõim, sugukond

füllopoodid lehtjalalised || vt. *Phyllópoda*

füllospondüülne liistakuline, liistak- (selgroolüli kohta) || kr. *phýllon* lehtliistak + *spóndylos* selgroolüli

fül[o]embrüogenees loomade fülogeneetilise arengu muutused, mis on tingitud nende lootelise (embrüonaalse) arengu muutumisest || kr. *phylé* hõim, sugukond + *émbryon* loode + *génesis* teke

fülogenees (fülogeenia) suguvõsalugu, mingi organismide rühmituse, s. o. taksoni (liigi, perekonna, seltsi vm.), samuti üksikelundi või elundkonna ajalooline (evolutsiooniline) areng || kr. *phylé* hõim, sugukond + *génesis* teke

fülogeneetiline fülogeneesi puutuv; suguvõsalooline || vt. fülogenees

füsiognoomia näolaad, näoilme; nägu || kr. *phýsis* loodus + *gnómon* tundja, teadja

füsioloogia organismide, nende elundkondade, elundite ja rakkude talitlusi käsitlev bioloogia haru || kr. *phýsis* loodus + *lógos* õpetus, käsitlus

füsogastria põiskõhtsus (mõnedel sipelgatega koos elavatel putukatel) || kr. *physán* täis puhuma + *gastér* kõht, magu

füsoklístid suluspõielised (rühm luukalu) || kr. *phýsa* põis + *kleistós* suletud

füsostoomid avapõielised (rühm luukalu) || kr. *phýsa* põis + *stóma* ava, suu

fütobiont taimeelanik, taimedel elutsev loom || kr. *phytón* taim + *bíos* elu

fütobioos taimeelustik || kr. *phytón* taim + *bíos* elu

fütofaag taimedest toituv loom || kr. *phytón* taim + *phágos* sööja, õgija

fütohelmint taimejuurte ümber või taimeosades nugiv ümaruss || kr. *phytón* taim + *hélmins* sisikonnauss

G

Gadifórmes tursalised; tursaliste selts [luukalade klassist] || kr. *gádos* kala nimi + ld. *forma* kuju

gaion mullaelustik || kr. *gaia* maa, muld

gálea, -ae kilp; välismäluti (putukatel)

~ ***aponeurótica*** kõõlustanu || kr. *apó* ära, eemale + *neúron* kõõlus

galaktotroopne piimaeritamist stimuleeriv || kr. *gála, gálaktos* piim + *trópos* pööre

Gallifórmes kanalised; kanaliste selts [lindude klassist] || ld. *gallus* kukk + *forma* kuju

gameet sugurakk (hulkraksetel), suguisend e. seiglane (ainuraksetel) || kr. *gamétes* abikaasa

gametogenees sugurakkude tekkimine ja arenemine || kr. *gamétes* abikaasa + *génesis* tekkimine

gametogoonia = **gamogenees** || kr. *gamétes* abikaasa + *goné* sünd, teke, päritolu

gametotsüüdid sugurakkude emarakud (eosloomadel) || kr. *gamétes* abikaasa + *kýtos* rakk

gamogaamia (= **merogaamia**) ainuraksete suguisendite (gamontide) jagunemisel tekkinud gameetide ühinemine || kr. *gámos* abielu

gamogenees (= **gamogoonia** = **gametogoonia**) sigimine sugurakkude abil, suguline sigimine laiemas mõttes || kr. *gámos* abielu + *génesis* tekkimine, põlvnemine

gamogoonia = **gamogenees** || kr. *gámos* abielu + *goné* sünd, teke, päritolu

gánglion, -ii tänk, närvisõlm, ganglion, närvirakkude kogum (selgrootutel paiknevad mitmesugustes kehaosades ning koos moodustavad närvisüsteemi: selgroogsetel väljaspool kesknärvisüsteemi) || kr. *gánglion* väike kasvaja

~ ***ciliáre*** ripsganglion || ld. *cílium* ripse

~ ***mesentéricum*** kinniseganglion || vt. *mesentérium*

~ ***spirále*** keeritsganglion || kr. *speira* keerits

~ ***splánchnicum*** sisuseganglion || kr. *splánchnon* sisikond

~ ***spinále*** seljaajuganglion, spinaalganglion || ld. *spina* oga, selgroog

~ ***trigeminále*** kolmiknärviganglion || kr. *tri-* kolmik, kolm + ld. *géminus* kaksik

~ ***vertebrále*** lüliganglion, vertebraalganglion || ld. *vértebra* selgroolüli

~ ***vestibuláre*** esikuganglion || ld. *vestíbulum*

gangreen vereringe häiretest tingitud kärbus, roiskkärbus || kr. *gángraina* kärbumine, kehaosade roiskumine

ganoidid vaapkalad, ganoidsoomustega luukalad käsiuimsete, kõhrluuste ja täisluuste alamklassist || kr. *gános* läige

ganoidsoomus vaapsoomus, alamate luukalade soomus, mis koosneb 2 või 3 kihist, kusjuures selle pealmiseks kihiks on ganoiinkiht || kr. *gános* läige, ilu

ganoiin läikaine, ganoidsoomuse välis- e. läikekihti moodustav aine || kr. *gános* läige, ilu

gaster, gastris magu, kõht || kr. *gastér*

Gasterosteifórmes ogalikulised; ogalikuliste selts [luukalade klassist] || kr. *gastér* kõht + *ostéon* luu + ld. *forma* kuju

gastraalid kõhuroided (nahaluustised sfenodonil, sisalikel ja krokodillilistel) || kr. *gastér* kõht

gástricus, -a, -um mao-

gastriin mao lukuti limaskestas tekkiv mao seedenäärmete tegevust stimuleeriv hormonoid || kr. *gastér* magu, kõht

gastrocnémius, -a, -um sääremarja- || kr. *gastér* kõht + *kneme* säär, sääreluu

gastrointestinaalne mao-soole-, maosse ja soolesse puutuv || kr. *gastér* magu + ld. *intestínum* sool

gastroliit maokivi, vähikivi, mõnede kõrgemate vähkide mao kummaski küljes paiknev laberik lubjakivist moodustis || kr. *gastér* magu + *lithos* kivi

Gastrópoda teod, kõhtjalgsed, gastropoodid; tigude klass [limuste hõimkonnast] || kr. *gastér* magu, kõht + *pus, podós* jalg

gastrozoóidid suguloomikud (ainuõõssete kolooniatel) || kr. *gastér* kõht + *zóon* loom + *eídos* kuju

Gastrótricha ripskõhtsed; ripskõhtsete klass [ümarloomade hõimkonnast] || kr. *gastér* kõht + *thrix, trichós* karv, ripse

gastrotsööl karikloote ürgsoole õõs || kr. *gastér* magu, kõht + *kóilos* õõnes

gastrovaskulaarne seede-ringe- || kr. *gastér* magu, kõht + ld. *vásculum* väike veresoon

gástrula, -ae karikloode || kr. *gastér* magu

gastrulatsioon karikloote teke põislootest || vt. *gástrula*

geen pärilikkustegur, pärilikkuse funktsionaalne üksus, kromosoomi lõik || kr. *génos* järglane, põlvnemine; *génesis* tekkimine, sündimine

gemmula, -ae sisepung (käsnadel), gemmul; peenike dendriidijätke (sünapsis)

gena, -ae põsk

genealoogia suguvõsalugu, pere- ja sugukondade ning isendite põlvnemist ja sugulussuhteid käsitlev teadusharu; päritolu, põlvnemine, sugupuu || kr. *geneá* päritolu + *lógos* õpetus, käsitlus

genees põlvnemine, teke, tekkimine, kujunemine, sündimine; tekkelugu; areng, arengulugu || kr. *génesis* teke, tekkimine, sündimine

geneetika teadus organismide pärilikkusest ja muutlikkusest || vt. genees

geneetiline geneetiliselt tingitud, pärilikkusesse puutuv || vt. genees

generális, -e üldine, kogu rühmaliikmetele omane || ld. *genus, géneris* perekond

generatiivne sigimisesse puutuv, sigilik, suguline || ld. *generáre* sigitama, tekitama

generatsioon põlvkond || ld. *generátio* järglaskond

génesis (kr.) teke, tekkimine, tekitamine, sündimine, genees

geniculátus, -a, -um põlvikuga varustatud, põlvik-

genículum, -i põlvik, väike põlv, geniikul

geniohyoídeus, -a, -um lõuatsi-keeleluu- || kr. *géneion* lõuats + *hyoídes* Y-kujuline (keeleluu)

genitália (pl.) suguelundid (peamiselt nende välisosad), sigitid, genitaalid, || ld. *gíngere* sünnitama, sigitama

genitális, -e sigimis-, sugu-, sünni-

genoom erinevate haploidsete kromosoomide kogum raku tuumas, haploidne kromosoomikogum; (laiemas mõttes) isendi geenide kogum || kr. *génos* järglane

genotüüp organismi geenide (pärilikkustegurite) kogum || kr. *génos* järglane, sugu + *týpos* kuju

genu, -us põlv

genus, géneris perekond, lähedaste liikide kogum, sugukonna ja lii-

gi vaheline süstemaatikaüksus, sugu, sugupool

geohelmint parasiitne ümaruss, kelle vastne peab nakatusvõime (invasioosse seisundi) saavutamiseks mõne aja mullas saprobiontselt elama || kr. *ge* maa, muld + *hélmins* sisikonnauss

geotaksis loomade liikumine raskusjõu mõjul (maakera keskme poole või sellest eemale) || kr. *ge* maa, muld + *táxis* asetus

germárium, -ii idusari, germaarium, raia või munasarja osa, mis on ürgseemne- või ürgmunarakkudega täidetud (paljudel putukatel ja mõnedel teistel selgrootutel) || ld. *gérmen* idu, võsu

germinatívus, -a, -um idu-, kasvu- || ld. *germináre* idanema

gerontoloogia teadus organismide vananemisest || kr. *géron* vana mees + *lógos* õpetus, käsitlus

gingíva, -ae ige (hamba ümber)

ginglymus, -i plokkliiges, hingliiges || kr. *gínglymos* uksehingekonks

glabella, -ae kulmudevahemik, glabella, laubaluu või lauba kõige etteulatuvam keskosa || ld. *glaber* lage, kiilas

glándula, -ae nääre || ld. *glans* tõru; *glándula* väike tõru

~ ***alveoláris*** sompnääre || ld. *alveus* somp

~ ***compósita*** liitnääre || ld. *compósitus* liidetud, koostatud

~ ***glomifórmis*** päsmasnääre || ld. *glomus* päsmas + *forma* kuju

~ ***lactífera*** piimanääre || ld. *lac, lactis* piim + *ferre* kandma

~ ***mucósa*** limanääre || ld. *mucus* lima

~ ***nidamentális*** nidamentaalnääre, munaraku kestamaterjali toitev nääre (peajalgsetel ja kõhrkaladel) || ld. *nidamentum* pesamaterjal

~ ***parótis*** kõrvaalune süljenääre || kr. *pará* kõrval + *os, otós* kõrv

~ ***serósa*** vadakunääre, seroosnääre || ld. *serum* vadak

~ ***sublinguális*** keelealune süljenääre || ld. *sub* all + *linguális* keele-

~ ***submandibuláris*** lõuaalune süljenääre || ld. *sub* all + *mandíbula* alalõug, alalõualuu

~ ***suprarenális*** = ***epinephros***, neerupealis || ld. *supra* pael + *ren* neer

~ ***thyreoídea*** kilpnääre + kr. *thyreós* piklik-kandiline kilp + *eídos* kuju

~ ***tubulifórmis*** torunääre || ld. *túbulus* väike toru + *forma* kuju

~ ***uropýgii*** päranipunääre (lindudel) || kr. *urá* saba + *pygé* pära, tagaosa

~ ***vesiculósa*** põisiknääre || ld. *vesículus* põieke, põisik

glándulae gástricae maonäärmed || kr. *gastér* magu

~ ***intenstináles*** soolenäärmed || ld. *intestínum* sool

~ ***saliváles*** süljenäärmed || ld. *salíva* sülg

~ ***sebáceae*** rasunäärmed || ld. *sebum* rasu

~ ***sudoríferae*** higinäärmed || ld. *sudor* higi + *ferre* kandma

~ ***tarsáles*** laukõhrenäärmed || ld. *tarsus* laukõhr

~ ***venenósae*** mürginäärmed || ld. *venénum* mürk

glanduláris, -e näärmeline, näärme-, glandulaarne

glans, -ndis lukis, suguti otsmik || otseses tähenduses: tõru

glaukoom roheline kae, rohekae || kr. *glaukós* sinirohekas + *-oma* kasvajat tähistav sufiks

glia, -ae gliia, närviturb, närvikoe tugirakustik || vt. neurogliia

gliia = ***neurogliia*** || vt. neurogliia

globulaarne kerajas, kerataoline || ld. *glóbulus* kerake

glochídium, -ii mageveekarpide pihtvastne, glohhiid (elab välisparasiidina mageveekalade lõpustel) || kr. *glochís* teravik

globus, -i kera

~ ***pállidus*** kahvakera || ld. *pállidus* kahvatu

glomérulus, -i päsmake, glomeerul, selgroogsete neerukehakese kapillaaristik

glomus, -eris päsmas

glossa, -ae keel || kr. *glóssa* (*glótta*) keel

glossopharýngeus, -a, -um keele-neelu- || kr. *glossa* keel + *phárynx* neel

glottis, -idis häälepilu || kr. *glotta* keel, kõnekeel, kõne

glutáeus, -a, -um tuhara- || kr. *glutós* tuhar

glutinandid ainuõõssete suured silinderjad kõrvekihnud, millest paiskub välja kleepivat vedelikku || ld. *glúten* liim

glükagoon kõhunäärme saarekestes tekkiv hormoon, tõstab vere glükoosisisaldust || kr. *glykýs* magus + *goné* seeme, tekitamine

glükeemia suhkurveresus, glükoosi sisaldumine veres || kr. *glykýs* magus

glükolüüs glükoosi fermentatiivne lõhustumine || kr. *glykýs* magus + *lýsis* lahustamine, lammutamine, lagunemine

glükosuuria suhkurkusesus, glükoosi sisaldumine kuses || kr. *glykýs* magus + *úron* kusi

gnathocéphalon, -i lõugu kandev peaosa putukatel || kr. *gnáthos* lõug + *kephalé* pea

gnathochilárium, -ii lõughuul, tuhatjalgsete pea plaatjas alumik || kr. *gnáthos* lõug + *chéilos* huul, mokk

Gnathostómata lõugsuused, gnatostoomid; lõugsuuste ülemklass [selgroogsete alamhõimkonnast] || kr. *gnáthos* lõug + *stóma* suu

gnatodontne lõughambune || kr. *gnáthos* lõug + *odús, odóntos* hammas

gnatopoodid (vähkide) lõugjalad || kr. *gnáthos* lõug + *pus, podós* jalg

gnatoteek (lindude) alanoka sarvkate || kr. *gnáthos* lõug + *theke* karp, tupp

Gobioídei mudilalised; mudilaliste alamselts [ahvenaliste seltsist] || kr. *kobiós* mingi merekala vanadel kreeklastel + *eídos* kuju

gomphósis, -is tappliidus, gomfoos || kr. *gómphos* polt, talb

gonaadid sugunäärmed, raiad (inimesel munandid) või munasarjad || kr. *gónos* sünd, järglane, seeme

gonadotroopne hüpofüüsi eessagaras tekkiv ja gonaadide talitlusi mõjustav (hormooni kohta) || kr. *gónos* sünd, järglane + *trópos* pööre

gonapofüüsid sugujätked (putukatel) || kr. *gónos* sünd, järglane + *apóphysis* jätke

goniále, -is nurgaluu goniaal, väike luu mõnede alamate selgroogsete alalõuas, liigeseluu kõrval || kr. *gonía* nurk

gonodukt sugujuha || kr. *gónos* sünd, järglane + ld. *ductus* juha

gonofoorid suguloomikud, suguprodukte tootvad ja kandvad hüdraloomade isendid || kr. *gónos* sünd, järglane + *phoréo* kannan

gonohorism lahksugulisus || kr. *gónos* sünd, järglane + *choris* lahutatud, eraldatud

gonopoodid sugujalad (lülijalgsetel); muundunud pärakuuimed mõnedel alamatel kaladel || kr. *gónos* sünd, järglane + *pus, podós* jalg

gonostüül putkloomade seksuaalsifoon || kr. *gónos* sünd, järglane + *stylos* sammas, tikkel

gonoteek gonostüüli ümber olev perisargi läbipaistev jätk || kr. *gónos* sünd, järglane + *théke* karp, kest, ümbris

gonoteel suguepiteel || kr. *gónos* sünd, järglane

gonotoom loote kerepiirkonna mesodermisegment, milles tekib gonaad || kr. *gónos* sünd, järglane + *tomé* lõik

gonotsööl õõs, milles asetsevad gonaadid || kr. *gónos* sünd, järglane + *kóilos* õõs

gonotsüüdid käsnade sugurakud; sugurakkude emarakud || kr. *gónos* sünd, järglane, seeme + *kýtos* rakk

gonozoóidid suguloomikud (putk-

loomadel) || kr. *gónos* sünd, järglane + *zoón* loom + *eídos* kuju

Gordiácea (= ***Nematomorpha***) jõhvussid; jõhvusside klass [ümarloomade hõimkonnast] || ld. *górdius* jõhvuss

Gorgonária korkkorallilised; korkkoralliliste selts [õisloomade klassist] || ld. *gorgónia* õhu käes kuivatatud korall

grácilis, -e sire, sale, graatsiline

gradatsioon mingi liigi isendite arvu suurenemine või vähenemine || ld. *gradus* samm, aste

gradient langus- või muutusaste || ld. *grádiens* sammuv

gradoloogia õpetus gradatsiooni põhjustest || ld. *gradus* samm, aste, tase ja selle muutus + kr. *lógos* õpetus, käsitlus

gradotsöön hulgipaljunemist põhjustavate tegurite kompleks || ld. *gradus* samm, aste + kr. *koinós* ühine

granulátio, -ónis sõmerdis; granulatsioon, noore sidekoe e. granulatsioonkoe teke haavade kinnikasvamisel || ld. *gránulum* sõmer, terake

granulósus, -a, -um sõmerjas, terakesterikas, granuloosne

granulotsüüdid sõmeraid e. graanuleid sisaldavad leukotsüüdid || ld. *granulum* sõmer + kr. *kýtos* rakk

gránulum, -i sõmer, terake, graanul

gravíditas, -átis rasedus, tiinus || ld. *gravis* raske

Gregarinída karieoselised; karieoseliste selts [eosloomade klassist] || ld. *grex, gregis* kari + kr. *eídos* kuju

Gressóres = ***Ciconiifórmes*** || ld. *gréssus* sammumine, käimine (pikkadel karkjalgadel)

gríseus, -a, -um hall

Gruifórmes kurelised; kureliste selts [lindude klassist] || ld. *grus* kurg + *forma* kuju

Grylloblattódea = ***Notóptera*** || ld. *gryllus* kilk + *blatta* tarakan, prussakas + kr. *eídos* kuju

gubernáculum, -i juhtside || ld. *gubernáre* juhtima

gula, -ae kurgualune

guláre, -is kurguluu || ld. *gula* kurgualune

gustato[re]tseptorid maitseärritusi vastu võtvad meeleelundid (maitsepungad) || ld. *gustus* maitse + *recéptor* vastuvõtja

gustátus, -a, -um maitse- || vt. *gustus*

gustus, -us maitse || ld. *gustáre* maitsma

guttur, -uris alakael (lindudel) || ld. *guttur* kõri

gümnofioonid siugkonnalised || vt. *Gymnophióna*

günandromorfne vahesooline, naismeeslik || kr. *gyné* naine + *anér, andrós* mees + *morphé* kuju

günekomastia piimanäärmete (rindade) esinemine meestel || kr. *gyné* naine + *mastós* rinnanibu

günogenees munaraku lõigustumine (arenemine), ilma et sellest munarakku tunginud seemneraku tuum osa võtaks || kr. *gyné* naine + *génesis* teke

gürentsefaalne kääruderikas (peaaju kohta) || ld. *gyrus* käär, ring + kr. *enképhalos* peaaju

Gymnophióna = ***Apoda*** || kr. *gymnós* paljas + *ophis* madu

gyríni (pl.) kullesed || kr. *gyrinos* kulles

gyrus, -i käär || kr. *gȳros*

gyttja (rts.) kõnts, jütja, järvemuda

H

haabitus kehalaad, välislaad || ld. *hábitus* ilme

habénula, -ae ratse, ratsmeke || ld. *habéna* ohelik, ratse

habitatsioon harjumine (kodunemine) ärritusega sedavõrd, et selle mõju enam ei tajuta || ld. *habitátio* kodukoht, elamu

Haemosporídia vereeoselised; vereeoseliste selts [eosloomade klassist] || kr. *haima* veri + *spóros* seeme, vili + *eídos* kuju

hallux, -ucis suurvarvas

halofiilne soolalembene, soolarohkes keskkonnas elutsev || kr. *hals, halós* sool + *philéin* armastama, lembima

haloplankton merehõljum || kr. *hals, halós* sool + *planktós* rändav

halteerid sumistid, kahetiivaliste muundunud tagatiivad; lehviktiivaliste mandunud eestiivad || kr. *haltéres* hantlid (hüppepommid) vanaaja kreeklastel

hamátum, -i konksluu || vt. *os hamátum*

hamátus, -a, -um konks-, konksuga varustatud || ld. *hamus* konks, haak

hámulus, -i kida, konksuke, haagike

haplodóntne lihtne, lihtsa krooniga (purihamba kohta) || kr. *haplóos* ühekordne, lihtne + *odús, odóntos* hammas

haplóidne ühekordne (kromosoomigarnituuri kohta) || kr. *haplóos* ühekordne, lihtne + *eídos* kuju

haustéllum, -i imikärss; imilont || ld. *haurire, haustum* imema

háustrum, -i kopp, laiend (jämesoolel) || ld. *hauster* veeammuti, tõstekulp, kopsik

hectocótylus, -i sugutushaare (peajalgsetel), hektokotüül || kr. *hekatón* sada, palju + *kotýle* (imi-) napp

helicotréma, -átis teomulk || kr. *helix, hélikos* keerdunud, keerits + *tréma* mulk, pilu

heliofiilne päikeselembene, päikest armastav || kr. *hélios* päike + *philéin* armastama, lembima

heliotaksis organismi liikumine valguse poole või valgusest eemale || kr. *hélios* päike + *táxis* asetus

Heliozoa päikeloomad; päikeloomade alamklass [juurjalgsete klassist] || kr. *hélios* päike + *zóon* loom

helitseerid, kelitseerid lõugtundlad (ämblikulaadsetel) || vt. *chelicérae*

helix, -icis palistus, käänis, keerits, tigu || kr. *helix* keerdunud

helmíndid ussnugilised, parasiitussid || kr. *hélmins* sisikonnauss

helmintoloogia parasiitusse ja nende põhjustatud haigusi käsitlev teadus || kr. *hélmins* sisikonnauss + *lógos* käsitlus, õpetus

helotísm orjapidamine, sümbioosivorm, mille puhul üks, peremeesorganism saab sümbioosist rohkem kasu kui teine || kr. *heílotes* ori

hemaalkaar alakaar, soontekaar (sabapiirkonna selgroolülidel) || vt. hemaalne

hemaalne vere- || kr. *háima, haimatos* veri

hemapofüüs verejätke, hemaaljätke, hemaalkaaris || kr. *háima* veri + *apóphysis* jätke

hematofaag veretoiduline loom || kr. *háima* veri + *phagéin* sööma

hem[at]opoees vereloome, uute vererakkude teke || kr. *háima* veri + *poíesis* valmistamine, tegemine

hemeraloopia (= nüktaloopia) kanapimedus, videvikupimedus, nägemishäire, mille puhul inimene hämaruses (õhtul, öösel) näeb väga halvasti || kr. *heméra* päev + *alaós* mittenägija + *opsis* nägemine

hemi- (kr.) pool-

hemiázygos poolpaaritu || kr. *hemi-* + *azyx, ázygos* sidumata, üksik

hemibránchium, -ii poollõpus, hemibranh || kr. *hemi-* + *bránchion* lõpus

Hemichórdata ürgkeelikloomad, poolkeelikloomad, hemikordaadid; ürgkeelikloomade alamhõimkond [keelikloomade hõimkonnast] või ka hõimkond || kr. *hemi-* + *chordé* keelik (otseses tähenduses: soolest valmistatud pillikeel)

hemielýtrum, -i poolkattetiib, hemielütrum (lutikalistel) || kr. *hemi-* + *élytron* ümbris, nõu

hemimetaboolia vaegmoone || kr. *hemi-* + *metabolé* muutumine

hemipelaagiline pool-avavee- || kr. *hemi-* + *pélagos* avameri

Hemiptera (= ***Heteróptera***) lutikalised; lutikaliste selts [putukate klassist] || kr. *hemi-* + *pterón* tiib

hemisphäerium, -ii poolkera || kr. *hemi-* + *spháira* kera

hemo-, hemato-, täishäälikute ees **hem-, hemat-** vere-, verre kuuluv või sellega seotud || kr. *háima, haimatos* veri

hemoerütriin punane värvis mõnede selgrootute veres || kr. *háima* veri + *erythrós* punane

hemofiilia veritsustõbi || kr. *háima* veri + *philéin* armastama, lembima

hemoglobiin verevärvis, punane värvaine selgroogsete punastes vererakkudes || kr. *háima* veri + ld. *globus* kera

hemolümf veremahl, lahtise vereringega loomade kehavedelik, mis ümbritseb kõiki keha rakke ja sisaldab amööbjaid rakke ning vastab kinnise vereringega loomade verele ja koemahlale || kr. *háima* veri + ld. *lympha* mahl (otseses tähenduses: allikavesi)

hemolüsiinid võõraid vererakke lahustavad ained (antikehad) vereseerumis || vt. hemolüüs

hemolüüs punaste vererakkude lagunemine || kr. *háima* veri + *lýsis* lagunemine, sulamine

hemotroofne veretoiduline || kr. *háima* veri + *trophé* toit

hemotsöödl vereõõs, paljudel selgrootutel elunditevaheline ruumistik, milles liigub veri || kr. *háima* veri + *kóilos* õõnes

hemotsüaniin hemoglobiinitaoline, vaske sisaldav sinakas verevärvis mõnedel limustel ja vähkidel || kr. *háima* veri + *kyáneos* tumesinine

hemotsütoblastid esmasvererakud, esmased vererakud, millest arenevad iga tüüpi vererakud || kr. *haima* veri + *kýtos* rakk + *blastós* idu, alge, suge

hemotsüüdid vererakud || vt. hemotsütoblastid

hepar, -atis maks || kr. *hepar*

hepariin vere hüübimist takistav, eriti maksa nuumrakkudes tekkiv aine || kr. *hepar* maks

hepáticus, -a, -um maksa-, maksaga ühenduses olev

hepatotsüüdid maksarakud || kr. *hepar* maks + *kýtos* rakk

herbikool taimeelanik, taimedel elutsev loom + ld. *herba* kõrs, rohi + *cólere* elutsema, elama

herbivoor rohusööja loom || ld. *herba* rohi + *voráre* neelama

hereditaarne päritav || ld. *heréditas* pärivus, pärilikkus

hermafrodiit mõlemasuguline organism || Hermaphróditos — kreeka mütoloogias jumal Hermese ja jumalatar Aphrodite poeg, kes oli mõlemasuguline

hermafroditism (= **androgüünia**) mõlemasugulisus || vt. hermafrodiit

hérnia, -ae song

herpetoloogia roomajateadus, roomajaid käsitlev zooloogia osa || kr. *hérpeton* roomaja + *lógos* õpetus, käsitlus

Hesperornithifórmes lääslinnulised; lääslinnuliste väljasurnud selts [lindude klassist] || kr. [*h*]*ésperos* lääs + *órnis* lind + ld. *forma* kuju

heteraksoonne eriteljeline || kr. *héteros* teine, eri + *áxon* telg

hetero- eri-, lahk-, muu- || kr. *héteros* teine, muu, erisugune

heterodontne erihambaline, erisuguse kujuga hammastega || kr. *héteros* + *odús, odóntos* hammas

heterofaag mitmesugust toitu sööv loom || kr. *héteros* + *phagéin* sööma

heterogaamia = **anisogaamia** || kr. *héteros* + *gámos* abielu, abiellumine

heterogameedid = **anisogameedid** || kr. *héteros* + *gamétes* abikaasa

heterogeenne eritekkeline, segapäritoluline || kr. *héteros* + *génos* järglane

heterogoonia eriviisiliselt sugulisel teel sigivate põlvkondade vaheldumine || kr. *héteros* + *goné* sünd, päritolu

heterogüünia kahesuguste emastega (loomaliigi kohta) || kr. *héteros* + *gyné* emane

heterokliinne mõlemakaldeline, nii isas- kui ka emaslooma tunnustega || kr. *héteros* + *klínein* kalduma

heterokromosoom (= **heterosoom** = **allosoom**) sugukromosoom || kr. *héteros* + *chróma* värv + *sóma* keha

heterokroomia erivärvilisus || kr. *héteros* + *chróma* värv

heterokroonia järjenihe, kõrvalekaldumus ajas || kr. *héteros* + *chrónos* aeg

heteromorfne teisekujuline || kr. *héteros* + *morphé* kuju

heteromorfoos võõr- e. teiskujunemine, kaotsiläinud (eemaldatud) elundi asemele uue kuju ja talitlusega elundi tekkimine || vt. heteromorfne

heteronoomne erimäärane || kr. *héteros* + *nómos* seadus, pruuk

heteroos esimese põlvkonna hübriidide (ristandite) erinemine homosügootsetest vanematest suurema kasvu, elulisuse ja viljakuse poolest || kr. *héteros* teine

heteroplastika ühe loomaliigi kehaosa ümberistutamine teisele loomaliigile || kr. *héteros* + *plastiké* kujundamine

heteropoolne eriotsaline || kr. *héteros* + ld. *polus* poolus, ots

Heteróptera* = *Hemíptera || kr. *héteros* + *pterón* tiib

heterosoom = **heterokromosoom** || kr. *héteros* + *sóma* keha

heterosügootne erisugemeline, mingi tunnuse jaoks kaht erisuunalise toimega alleelset geeni omav, «segavereline» (organismi kohta) || kr. *héteros* + *zygón* ike; sügoot — viljastatud munarakk

heterotoopia kohanihe, eripaiksus, kudede või elundite (näit. luude) tekkimine ebatavalisele kohale || kr. *héteros* + *tópos* koht

heterotserkne erihõlmne (sabauime kohta) || kr. *héteros* + *kérkos* saba

heterotsöönne ühe osa oma elueast ühes, teise osa teises biotoobis elutsev || kr. *héteros* + *kóinos* ühine

heteröökia eri aastaaegadest tingitud peremehevahetus || kr. *héteros* + *óikos* elamu

heuristiline leiutlev || kr. *heurísko* leian, avastan

Hexacorállia kuuskorallid, kuudikkorallid; kuuskorallide alamklass [õisloomade klassist] || kr. *hex* kuus + *korállion* punane korall

Hexápoda* = *Insécta || kr. *hex* kuus + *pus, podós* jalg

hiátus, -us lahi, avand, avatud koht; || ld. *hiáre* haigutama, lahti olema

~ ***aórticus*** aordilahi || ld. *aorta* aort

~ ***maxilláris*** ülalõualuu lahi || ld. *maxílla* ülalõualuu

hibernácula (pl.) talipungad (paljudel sammalloomadel) || ld. *hibérnus* talvine

hibernatsioon talveuni || ld. *hibérnus* talvine

hiemaalne talvine, talve-, talvitav (lehetäide põlvkonna kohta) || ld. *hiems* halb aastaaeg, sügis ja eriti talv

hilus, -i värat || ld. *hilum* oaseemne küljel asetsev nõgu

hipokampus suuraju külgvatsakesesse sopistuv tugev mõigas, mis oma kujult meenutab merihobukest (*Hippocampus*) || kr. *híppus* hobune + *kámpein* kõverdama

hippocámpus, -i merihobuke, hipokampus || kr. *híppos* hobune + *kampé* kõverus

hirci, -orum (pl.) kaenlakarvad || ld. *hircus* sokk

hirudiin vere hüübimist takistav aine kaanide süljes || ld. *hirúdo* kaan

Hirudínea kaanid, hirudiinid; kaanide klass [rõngusside hõimkonnast] || ld. *hirúdo* kaan

histamiin koehormoon, mis kudede vigastumisel laiendab nende verekapillaare ja suurendab nende permeaablust || kr. *histós* kude

histiotsüüdid paigalised makrofaagid sidekoes || kr. *histós* kude + *kýtos* rakk

histogenees kudede teke organismis || kr. *histós* kude + *génesis* teke

histoloogia koeteadus, koebioloogia || kr. *histós* kude + *lógos* õpetus, käsitlus

histolüüs kudede lagunemine ja täielik hävimine || kr. *histós* kude + *lýsis* lagunemine, sulamine

histoonid aluselised lihtvalgud, moodustavad peamise osa kromosoomide valgulisest koostisest || kr. *histós* kude

holandriline isastel esinev ja Y-kromosoomi kaudu pärandatav || kr. *hólos* kogu, terve, täielik, täis- + *anér, andrós* isane

Holárktis zoogeograafiline regioon, hõlmab Uue ja Vana Maailma põhjapoolsed alad, s. o. Nearktise ja Palearktise || kr. *hólos* kogu + *árktos* karu, põhi; *arktikós* põhjapoolne

holárktiline Holarktisesse puutuv, seal elutsev || vt. Holarktis

holo- (hol-) kogu, terve, täielik, täis- || kr. *hólos*

holoblastiline täislõigustuslik (munaraku kohta) || kr. *hólos* kogu, täielik + *blastós* idu, suge

holobránchium, -ii täislõpus, holobranh || kr. *hólos* kogu, täielik + *bránchion* lõpus

Holocéphali täispeased, holotsefaalid, holokefaalid; täispeaste alamklass [kõhrkalade klassist] || kr. *hólos* kogu, terve + *kephalé* pea

hologaamia kahe ühesuguse (suguisendeiks eristumata) ainurakse liitumine sügoodiks || kr. *hólos* kogu + *gámos* abiellumine

hologüüniline ainult emasloomal või naisel olev ja X-kromosoomi kaudu pärandatav || kr. *hólos* kogu + *gyné* emane

holokriinne eritamisel hävivate ja uutega asenduvate rakkudega (näärme kohta) || kr. *hólos* kogu, terve + *krínein* eritama

holometaboolia täismoone || kr. *hólos* täielik + *metabolé* muutus

holonéfros ürgneer, täisneer, selgroogsete ürgseim neerutüüp || kr. *hólos* täielik + *nephrós* neer

holopneustiline (täiesti) avatud hingatsitega || kr. *hólos* täielik + *pnein* hingama

Holóstei luuvaabased, täisluused; luuvaabaste ülemselts või alamklass [luukalade klassist] || kr. *hólos* täielik, täis- + *ostéon* luu

Holothur[i]oídea meripurad; meripurade klass [okasnahksete hõimkonnast] || kr. *hólos* kogu + *thúrios* äge (tõenäoliselt kaitse mõttes) + *eídos* kuju

Holótricha ühtlasripsmelised; ühtlasripsmeliste selts [ripsloomade klassist] || kr. *hólos* täielik + *thrix, trichós* karv

holotüüp esinduslik isend või originaaleksemplar uue liigi või mõne muu taksoni kirjeldamisel || kr. *hólos* täielik + *týpos* kuju, tüüp

homaksoonne samateljeline, võrdteljeline || kr. *homós* + *áxon* telg

hominisatsioon inimestumine, inimese fülogeneetiline kujunemine || ld. *homo* inimene

hominoidid gibonlaste, inimahvlaste ja inimlaste ühisnimetus || ld. *homo* inimene + kr. *eídos* kuju

homo- sama-, võrd-, ühesugune || kr. *homós* võrdne, sama, ühesugune

homodontne samahambaline, samasuguse kujuga hammastega || kr. *homós* + *odús, odóntos* hammas

homogaamia geneetiliselt identsete isendite paarimine, identsete rakkude ühinemine || kr. *homós* + *gámos* abiellumine

homolaterális, -e samakülgne || ld. *homós* + *latus* külg

homoletsitaalne hajusrebune, vähese ja ühtlaselt hajutatud rebuga (munaraku kohta) || kr. *homós* + *lékithos* rebu

homoloogiline samalaadne, vastav, samandiline, tekkelt ja asendi poolest ühesugune || kr. *homólogos* vastav, ühtelangev

homonoomne samaväär[ili]ne || kr. *homós* + *nómos* seadus

homoplastika kehaosade ümberistutamine sama loomaliigi isendile või samale organismile || kr. *homós* + *plastiké* kujundamine

homopoolne samaotsaline || kr. *homós* + ld. *polus* poolus, ots

Homóptera sarnastiivalised, homopterid; sarnastiivaliste selts [putukate klassist] || kr. *homós* + *pterón* tiib

homosügootne samasugemeline, mingi tunnuse jaoks kaht ühesugust alleelset geeni omav, «puhtavereline» (organismi kohta) || kr. *homós* + *zygón* ike; sügoot — viljastatud munarakk

homotserkne võrdhõlmne (sabauime kohta) || kr. *homós* + *kérkos* saba

homotsöönne kogu eluaeg ühes ja samas biotoobis elutsev || kr. *homós* + *kóinos* ühine

homöostaas organismi sisekeskkonna püsivus; ökoloogiline stabiilsus || kr. *homóios* taoline, sarnane + *stásis* seisund

homöotermne (homoiotermne) püsiva kehatemperatuuriga, soojavereline (loomade kohta) || kr. *homóios* sarnane + *thérmos* soe

Hoplonemertini ogakärsalised; ogakärsaliste selts [kärssusside klassist] || kr. *hópla* relv + Nemertés — nereiid, kreeka mütoloogias merejumal Nereuse tütar

hormoonid sisenõred, inkreedid, sisenõristusnäärmetes või kudedes tekkivad füsioloogiliselt aktiivsed ained, mis vere või koemahlade kaudu mõjustavad (reguleerivad) organismi talitlusi || kr. *hormón* liikumapanev, ärritav

hóspites (pl.) teatud biotoobis või maa-alal ajutiselt viibivad loomad || ld. *hospes* külaline

humerális, -e õlavarre-, õlavarreluu

húmerus, -i õlavars, õlavarreluu

humor, -óris vedelik, niiskus

~ ***aquósus, áquaeus*** vesivedelik || ld. *aqua* vesi

~ ***vitreus*** klaasvedelik || ld. *vitrum* klaas

humoraalne organismi vedelikega seotud, vedelike poolt korrastatav (juhitav) || ld. *humor* vedelik

hüaliinne klaasjas, läbipaistev || kr. *hyálinos* läbipaistev

hüaloplasma tsütoplasma homogeenne klaasjas põhiollus (eriti raku pindmikus) || kr. *hýalos* klaas + *plasma* moodustis

hübriid värd, ristand, bastard, segavereline || ld. *hýbrida*; kr. *hýbris* veresegamine

hüdatiid vesipõisik, väike vedelikuga täidetud põieke imetajate raiamanusel (munandimanusel) või munajuha narmastel; ümmikut sisaldav kotike mõnedel paelussidel || kr. *hydatís* vesipõis

hüdrándid polüüploomikud || kr. *hýdor* vesi + *ánthos* õis

hüdrobioloogia veeorganisme käsitlev bioloogia haru || kr. *hýdor* vesi + *bíos* elu + *lógos* õpetus, käsitlus

hüdrodúkt kivikanal (veejuha merisiilikutel) || kr. *hýdor* vesi + ld. *ductus* juha

hüdrofiilne veelembene, vett armastav || kr. *hýdor* vesi + *philéin* armastama, lembima

hüdrohoorne vee kaudu edasikantav või leviv || kr. *hýdor* vesi + *chóra* elukoht, eluruum

hüdrokortisoon neerupealise koores tekkiv hormoon || kr. *hýdor* vesi + ld. *cortex* koor

hüdropood hiljusejalake, torujalake || vt. *hydropódium*

hüdrostaatiline vees elutsevate loomade tasakaalu säilitamise või veerõhule kohanemise (elundi kohta) || kr. *hýdor* vesi + *statós* seisev

hüdroteek karikjas moodustis polüüploomiku ümber || kr. *hýdor* vesi + *théke* kest, ümbris, karikas

hüdrotsööl hiljuseõõs (okasnahksetel) || kr. *hýdor* vesi + *kóilos* õõnes

hügrofiilne niiskuselembene, niiskust armastav || kr. *hygrós* niiske + *philéin* armastama, lembima

hümenópterid kiletiivalised || vt. *Hymenóptera*

hüoid keelekaare alumine osa || vt. *hyoideum*

hüomandibulaar keelekaare ülemine osa || vt. *hyomandibuláre*

hüoplastron rinnakilbis, eesmistele roietele vastav kõhukilbiosa (kilpkonnalistel) || kr. *hys, hyós* kärss + pr. *plastron* rinnakilp

hüostüülne ajukoljuga hüomandibulaari varal ühenduses oleva lõuakaarega (kolju kohta) || kr. *hys, hyós* kärss + *stýlos* sammas

hüpaksiaalne selgroost kõhtmiselt e. allpool asetsev || kr. *hypó* all + ld. *axis* telg (s. o. selgroog)

hüper- üle-, üli-, liig-, üle || kr. *hypér* üle, teisel pool

hüpereemia liigveresus, liigne verekogunemine mingis kehaosas || kr. *hypér* + *háima* veri

hüperesteesia ülitundlikkus (eriti nahal) || kr. *hypér* + *aísthesis* taju, tunne

hüpermastia (= **polümastia**) liigrindsus || kr. *hypér* + *mastós* nisa, rinnanibu, rind, piimanääre

hüpermetroopia kaugnägevus || kr. *hypér* + *métron* mõõt + *ops* silm

hüperplaasia koe vohav kasvamine, rakkude arvu suurenemine (hüpertroofia alaliik) || kr. *hypér* + *plásis* moodustus

hüperteelia liigrinnanibusus || kr. *hypér* + *thelé* rinnanibu

hüpertoonia ülepingsus, kõrgvererõhk || kr. *hypér* + *tónos* pinge

hüpertrihhoos liigkarvasus || kr. *hypér* + *trichosis* karvakasv

hüpertroofia elundi või koe liigkasvamine || kr. *hypér* + *trophé* toit, toitumine

hüpo- all, ala-, vaeg- || kr. *hypó*

hüpoblast karikloote sisemine rakukiht; lindude põisloote pindmise rakukihi all olev rakukiht (millest tekib ekto- ja mesoderm) || kr. *hypó* + *blastós* idu

hüpobranhiaalne lõpustealune, lõpustest allpool asetsev || kr. *hypó* + *bránchia* lõpused

hüpoderm kutiikulit eritav ainukihiline epiderm paljudel ussidel ja lülijalgsetel || vt. *hypodérmis*

hüpofüüs ajuripats, ajuripik, vaheaju alumikul paiknev sisesekretsiooninääre || vt. *hypóphysis cérebri*

hüpogastrium alakõht || vt. *hypogástrium*

hüpognaatne tahasuundunud suistega (putukate pea kohta) || kr. *hypó* + *gnáthos* lõug

hüpohüaal keelekaare alaosa || kr. *hypó* + *hyoeídes* Y-kujuline

hüpokoniid alalõua purihammaste tagumine-välimine kõber || kr. *hypó* + *kónos* kuhik + *eídos* kuju

hüpokoonus ülalõua purihammaste tagumine-sisemine kõber || kr. *hypó* + *kónos* kuhik

hüpóksia hapnikuvaegus kudedes || kr. *hypó* + ld. *oxygénium* hapnik

hüpoliition kividealune elustik || kr. *hypó* + *líthos* kivi

hüpoplaasia mingi elundi, selle osa või koe vaeg- (ebanormaalne) areng (lootelise arenemise rike) || kr. *hypó* + *phásis* moodustis

hüpoplastron kõhukilbis, tagumistele roietele vastav kõhukilbiosa (kilpkonnalistel) || kr. *hypó* + pr. *plastron* rinnakilp

hüpostaas ühe geeni talitluse nõrgenemine või mitteavaldumine teise, mittealleelse geeni toimel || kr. *hypó* + *stásis* seiskus

hüpostoom suuesik (eriripsmelistel ainuraksetel); suukuhik (nõgesloomadel); lõugkobijate liitunud alumik (lestadel); pea eesosa (kahetiivalistel); pea eesosa alumik (lutikatel) || kr. *hypó* + *stoma* suu

hüpotalamus talamusest allpool asetsev vaheajuosa || vt. *hypothalamus*

hüpoteenar (peopesa) väikesõrmepäkk || vt. *hypothénar*

hüpotermia vaegsoojumus, kehatemperatuuri alanemine või alandamine alla normi || kr. *hypó* + *thérme* soojus

hüpotoonia vaegpingsus, vaegvererõhk || kr. *hypó* + *tónos* pinge

hüpotrihhoos vaegkarvasus || kr. *hypó* + *tríchosis* karvakasv

hüpotsentrum basiventraalist tekkinud piirkond selgroolüli kehas || kr. *hypó* + *kéntron* keskus

hüpotüüp liigi iseloomustuse täiendamiseks kasutatav isend || kr. *hypó* + *týpos* tüüp

hüps[el]odontne kõrgekrooniline (hamba kohta) || kr. *hypselós* kõrgel, kõrge + *odús, odóntos* hammas

hüsteroteelia vastsetunnuste säilimine nuku- ja valmikueas || kr. *hýsteros* pärast + *telos* viimistlus, lõpetamine

Hydrida hüdralised; hüdraliste selts [hüdraloomade klassist] || kr. *hydra* veemadu

hydrocéphalus, -i vesipea || kr. *hýdor* vesi + *kephalé* pea

Hydroídea hüdralaadsed; hüdralaadsete alamklass [hüdraloomade klassist] || kr. *hydra* veemadu + *eídos* kuju

hydropódium, -ii hiljusejalake, torujalake, hüdropood (okasnahksetel) || kr. *hýdor* vesi + *pus, podós* jalg

Hydrozóa hüdraloomad; hüdraloomade klass [ainuõõssete hõimkonnast] || kr. *hýdra* veemadu + *zóon* loom

hymen, -enis tupekõld, hüümen || kr. *hymén* kile, õhuke nahk

Hymenóptera kiletiivalised, hümenopterid; kiletiivaliste selts [putukate klassist] || kr. *hymén* kile + *pterón* tiib

hyoglóssus, -a, -um keeleluu-keele-, keeleluult keelele kulgev || kr. *hys, hyós* kärss + *glóssa* keel

hyoídeum, -i näokolju keelekaare alumine osa, hüoid; keeleluu || kr. *hyoeídes* seakärsakujuline e. Y-kujuline; kr. *hys, hyós* [sea]kärss + *eídos* kuju

hyoídeus, -a, -um keele- || vt. *hyoídeum*

hyomandibuláre, -is hüomandibulaar, keelekaare ülemine osa || kr. *hys, hyós*, kärss + ld. *mandíbula* alalõualuu

hypó (kr.) all, ala-, vaeg-

hypobranchiále, -is lõpusekaare alumine osa, hüpobranhiaal || kr. *hypó* + *bránchia* lõpused

hypobranchiális, -e lõpustealune, hüpobranhiaalne || vt. *hypobranchiále*

hypochóndrium, -ii roidekõhrede all asetsev piirkond, hüpokondrium || kr. *hypó* + *chóndros* kõhr

hypodérmis, -is hüpoderm, kutiikulat eritav ainukihiline epiderm paljudel ussidel ja lülijalgsetel || kr. *hypó* + *dérma* nahk

hypogástrium, -ii alakõht, alakõhupiirkond, hüpogastrium || kr. *hypó* + *gastér* magu, kõht

hypoglóssus, -a, -um keelealune || kr. *hypó* + *glóssa* keel

hypophárynx, -yngis kõrineel, neelu kõrimine osa; alakerk (putukatel) || kr. *hypó* + *phárynx* neel

hypóphysis cerebri hüpofüüs, ajuripats, ajuripik, vaheaju alumikul paiknev sisesekretsiooninääre || kr. *hypó* + *physis* kasvund; *phýein* kasvama + ld. *cerebrum* peaaju

hypópus vaegjalg (kõdulestalistel) || kr. *hypó* + *pus, podós* jalg

hyporháchis, -is (sule) lisarood || kr. *hypó* + *rháchis* hari, selgroog; (sule)rood

hypothálamus, -i hüpotalamus, talamusest allpool asetsev vaheajuosa || kr. *hypó* + *thálamos* kamber

hypothénar, -áris (peopesa) väikesõrmepäkk, hüpoteenar || kr. *hypó* + *thenar* peopesa

Hyracoídea küüniskabjalised; küüniskabjaliste selts [imetajate

klassist] || kr. *hyrax* karihiir + *eídos* kuju

Hystricomórpha okassealised; okassealiste alamselts [näriliste seltsist] || kr. [*h*]*ys* siga + *thrix, trichós* harjas, okas + *morphé* kuju

I

ichthyopterýgium, -ii uimjäse, paariline uim || kr. *ichthýs* kala + *ptéryx* uim, tiib

Ichthyornithifórmes kalalinnulised; kalalinnuliste väljasurnud selts [lindude klassist] || kr. *ichthýs* kala + *órnis* lind + ld. *forma* kuju

idioadaptatsioon evolutsiooniline kohastumine erilaadsete kitsaste elutingimustega || kr. *ídios* erisugune, era- + ld. *adaptáre* kohastuma

idiosünkraasia kõrgenenud tundlikkus mõnede ainete vastu || kr. *ídios* erisugune + *sýnkrasis* segamine, segu

ihtüofaag kalasööja, kalatoiduline loom || kr. *ichthýs* kala + *phagéin* sööma

ihtüoloogia kalateadus || kr. *ichthýs* kala + *lógos* õpetus, käsitlus

ihtüopsiidid kalalaadsed — kalade ja kahepaiksete ühisnimetus || kr. *ichthýs* kala + *ópsis* välisilme

ileocaecális, -e niude-umbsoole-, ileotsekaal- || ld. *íleum* niudesool + *caecum* umbsool

íleum, -ii niudesool || kr. *eileós* soolekäärd

ília, -ium (pl.) niudepiirkond (sisikond, niuded) || kr. *eileós* soolekäärd

iliacus (ílicus), -a, -um niude-, niudepiirkonnas asetsev

iliocostális, -e niude-roide- || ld. *ília* niudepiirkond + *costa* roie

iliofemorális, -e niude-reieluu-, iliofemoraalne || ld. *ília* niudepiirkond + *femur* reis, reieluu

iliolumbális niude-nimme- || ld. *ília* niudepiirkond + *lumbus* nimme

ílium, -ii niudeluu || vt. *os ílium*

imaginaalne (putukate) valmikusse puutuv; valmikutekkeline

imágo, -inis valmik, imaago

immigratsioon sisserändamine, sisseränne || ld. *immigráre* sisse rändama

immóbilis, -e liikumatu, immobiilne

immuunne tõvekindel, nakkusest ohustamatu || vt. immuunsus

immuunsus (immuniteet) nakkusohutus, organismi tõvekindlus, vastuvõtmatus haigusetekitaja ja selle mürkide suhtes || ld. *immúnitas* vabastamine (millestki)

Impénnes pingviinid; pingviinide ülemselts [lindude klassist] || ld. *in* mitte + *penna* tiib, sulg

impermeaabel läbilaskmatu || ld. *impermeábilis*; *in-* mitte + *permeáre* läbi laskma

implantatsioon (= nidatsioon) sisestumine, lootesugeme kasvamine emaka limaskestasse; kudede või elundite siirdamine || ld. *in-* sisse + *plantáre* istutama

impregnatsioon immutamine, imbumine || ld. *impregnáre* täitma

impréssio, -ónis jäljend || ld. *impréssus* sissevajutatud

in- (b, m ja p ees **im-**) (ld.) sees, sisse; mitte-, eba-

inaequalis, -e erijagune, ebavõrdne, inekvaalne (lõigustumise kohta) || ld. *in-* + *aéquus* võrdne

inbriiding sugulusaretus, loomade lähissuguluslik ristamine || ingl. *inbreeding*

incértus, -a, -um tundmata, teadmata || ld. *in-* mitte + *certus* kindel

incisívus, -a, -um sälgatud, sälgu-

incisívus, -i (= dens incisivus) lõikehammas (sälguluus) || ld. *incídere* sisse lõikama, sälkama

incisúra, -ae sälk, sisselõige

~ ***ischiádica*** istmikusälk, pärasälk || ld. *ischium* istmik, pära

~ ***jugularis*** kägisälk || ld. *júgulum* kägiauk

inclúsio, -ónis sisaldis, inklusioon

incompatíbilis, -e kokkusobimatu || ld. *in-* mitte + *cum* kaasa + *patibilis* talutav, väljakannatatav

incretórius, -a, -um sisenõre-, inkretoorne || ld. *in-* sisse + *crétum* nõristatud, eraldatud, sõelutud

incus, -údis alasi (kuulmeluuke imetajate sisekõrvas)

index, -icis näitaja; nimetissõrm || ld. *indicáre* näitama

indigeenne pärismaine, päriskodune || ld. *indígena* pärismaalane

indivíduum, -i isend, indiviid || ld. *in-* mitte + *divídere* osadeks jaotama

induktsioon mõjutamine, nähtus, mille puhul organismi mingi ühe osa arenemine kutsub esile mingi teise osa arenemise; erutuse ja pidurduse vastastikune toime närvisüsteemis || ld. *indúcere* ergutama, sisse juhatama, mõjutama

indúsium, -ii loor, pealiskate

inekvaalne ebavõrdne, erijagune || vt. *inaequalis*

infantiilne põndunud, puudulikult arenenud, lapseeale vastav || ld. *infans* väikelaps

infárkt mingi koe (või elundiosa) paikne kärbus verevarustuse puudulikkuse (või lakkamise) tõttu || ld. *infárctus* täidetud, ummistunud

infektsioon nakkus, haigusetekitajate sattumine kehha; nakatus || ld. *infícere* nakatama, mürgitama

inférior, -ius alumine, alamal asetsev

infiltratsioon imbumine, immitsemine || ld. *in-* sisse + *filtrátio* nõrgumine

infitseerima nakatama || vt. infektsioon

infraglenoídális, -e liigeseõõnisealune, infraglenoidaalne || ld. *infra* all, allpool + kr. *glḗne* silmamuna + *eîdos* kuju

infraorbitális, -e silmakoopaalune, infraorbitaalne || ld. *infra* all, allpool + *órbita* silmakoobas; *orbis* sõõr, ring

infraspinátus, -a, -um harjaalune || ld. *infra* all, allpool + *spina* hari, oga

infratemporális, -e oimualune, infratemporaalne || ld. *infra* all, allpool + *témpora* oimukohad

infundíbulum, -i lehter, infundiibul || ld. *infúndere* sisse valama

Infusória = Ciliáta || ld. *infúsum* leotis

ingéstio, -ónis toidu või arstimi sissevõtmine, söömine, ingestioon || ld. *in-* sisse + *gestáre* kandma

inglúvies, -ei pugu (lindudel, putukatel)

inguen, -inis kube, kubemepiirkond

inguinális, -e kubeme-, ingvinaalne

inhibiitor pärssija, takistaja, aeglustaja, bioloogilist protsessi või keemilist reaktsiooni pidurdav või takistav aine || ld. *inhibére* pärssima, takistama

ínion, -ii kuklapunkt, välimise kuklamügara kõige väljaulatuvam punkt || kr. *ínion* kukal

injektsioon süstimine || ld. *inícere* sisse heitma, süstima

inkapsuleeruma kapselduma, kestaga kattuma || ld. *in-* sisse + *cápsula* kihn, kapsel

inkreet sisenõre, hormoon || ld. *incrétus* sõelutud, segatud, nõustatud

inkretoorne sisenõre-, sisenõristus- || vt. inkreet

inkretsioon sisenõristus, sisesekretsioon || vt. inkreet

inkubatsioon haudumine, lõimestumine || ld. *incubáre* hauduma

inkviliinne võõras pesas elutsev || ld. *inquilínus* üürnik, peremeheõigusteta elanik

innervatsioon närvi[de]ga varustamine || ld. *in-* sisse + *nervus* närv

innerveerima närvi[de]ga varustama || vt. innervatsioon

Insécta (= ***Hexápoda***) putukad, insektid, (kuusjalgsed, heksapoodid); putukate klass [lülijalgsete hõimkonnast] || ld. *inséctum* putukas

Insectívora putuktoidulised, insektivoorid; putuktoiduliste selts [imetajate klassist] || ld. *inséctum* putukas + *voráre* neelama

insektitsiidid putukamürgid || ld. *inséctum* putukas + *cáedere* tapma

inseminatsioon seemendus || ld. *inseminâre* külvama, seemendama

insértio, -ónis kinnituskoht, insertsioon || ld. *insérere* külge kinnituma, niduma

in situ loomulikus (õiges, algses) asendis || ld. *in-* sees + *situs* asetus, asend

inspirátio, -ónis sissehingamine, inspiratsioon || ld. *in-* sisse + *spiráre* hingama

instinkt loomusund, pärilik käitumisvorm || ld. *instínctus* kihu, aje, sisesund

insula, -ae saar, saareke

insulaarne saareline, saare- (jaotumuse kohta)

insuliin kõhunäärme saarekestes tekkiv hormoon, mille mõjul glükoos pääseb rakku või muutub (maksas) glükogeeniks || ld. *insula* saar, saareke

integratsioon ühtlustamine, kooskõlastamine || ld. *integráre* uuendama, taas korda seadma

integumént katteelundkond, katted || ld. *intégere* katma

inter- (ld.) vahel, seas, hulgas

interarcuátus, -a, -um kaartevaheline || ld. *inter-* + *arcus* kaar

intercalárium, -ii interkalaar, Weberi aparaadi vaheluuke || ld. *intercalárius* vahele paigutatud

interclaviculáre, -is vaherangluu, interklavikulaar || ld. *inter-* + *clavícula* rangluu

intercondyláris, -e põntadevaheline, interkondülaarne || ld. *inter-* + *cóndylus* põnt

intercostális, -e roietevaheline, interkostaalne || ld. *inter-* + *costa* roie

interdorsále, -is interdorsaal, selgroolüli selgmine vahejätke (paikneb neuraaljätkest tagapool, esineb alamatel selgroogsetel) || ld. *inter-* + *dorsum* selg

interfaas (= interkinees) vaheaste, soikefaas (ajavahemik rakupooldumiste vahel, kus pärivustegurid kahekordistuvad) || ld. *inter-* + kr. *phásis* näht, ajajärk

interferénts vastastikune mõjustamine || ld. *inter-* + *ferire* vahele segama

interhyále, -is interhüaal, keelekaare vahelmine osa || ld. *inter-* + kr. *hyoeídes* seakärsa- e. Y-kujuline

intérior, -ius seesmine

interkalaar vahekõhr, vahejätke (selgroolülil) || ld. *intercalárius* vahelepaigutatud

interkinees = interfaas || ld. *inter-* + kr. *kínesis* liikumine

interkostaalne roietevaheline || vt. *intercostális*

interlobuláris, -e sagaratevaheline, interlobulaarne || ld. *inter-* + *lobus* sagar, *lóbulus* sagarik

intermediaarne vahepealne, vaheastmes olev || ld. *intermédius* vahelmine, vahel asetsev

intermediin hüpofüüsi vahesagara hormoon, mis stimuleerib pigmendi teket melanotsüütides ja pigmentterakeste laialivalgumist melanofoorides || vt. *intermédius*

intermédium, -ii (randme ja kanna) vaheluu || vt. *intermédius*

intermédius, -a, -um vahelmine, vahel asetsev, vahe- || ld. *inter-* + *medius* keskmine

interneuron lülitusrakk (kesknärvisüsteemis) || ld. *inter-* + *neuron* närv, närvirakk

intérnus, -a, -um sisemine, seespoolne

interopérculum, -i vahe-kaaneluu (luukalade lõpusekaanes) || ld. *inter-* + *opérculum* kaas, kaaneluu

intero[re]tseptorid sisikondadest (vistseraalsetest elunditest) ärritusi vastuvõtvad meeleelundid või -rakud || ld. *intérior* seesmine + *recéptor* vastuvõtja

interósseus, -a, -um luudevaheline || ld. *inter-* + *os, ossis* luu

interparietále, -is vahe-kiiruluu || ld. *inter-* + *páries, -ietis* sein (kolju sein)

interradiaalne kiirtevaheline || vt. *interrádius*

interrádius, -ii vahekiir || ld. *inter-* + *rádius* kiir

interrenális, -e neerudevaheline, interrenaalne || ld. *inter-* + *ren* neer

interséctio, -ónis viir || ld. *inter-* + *séctio* lõige

~ ***tendínea*** kõõlusviir || ld. *tendo* kõõlus

interséks isase ja emase vahevorm || ld. *inter-* + *sexus* sugu

interspinális, -e ogadevaheline, interspinaalne || ld. *inter-* + *spina* oga

interstítium, -ii vaheruum, vahelik

interstitsiaalne vahe-, põhikoerakkude vahel asetsev || ld. *interstítium* vaheruum, vahelik

intertarsaalne kannasisene (liigese kohta) || ld. *inter-* + kr. *társos* kand, tald

intertrochantéricus, -a, -um pöörlatevaheline || ld. *inter-* + *trochánter* pöörel

intertsellulaarne rakkudevaheline || ld. *inter-* + *céllula* rakk

intertuberculáris, -e kõbrukestevaheline, intertuberkulaarne || ld. *inter-* + *tubérculum* kõbruke

interventrále, -is interventraal, alamate selgroogsete selgroolüli kõhtmine vahejätke hemaaljätkest tagapool || ld. *inter-* + *venter* kõht

intervertebrális, -e lülidevaheline, intervertebraalne || ld. *inter* + *vértebra* selgroolüli

interöstrus = **diöstrus** || ld. *inter-* + kr. *óistros* nahakiin

intestínum, -i sool

~ ***ténue*** peensool || ld. *tenuis* peenike

~ ***crassum*** jämesool || ld. *crassus* jäme, rasvane

~ ***ileum (ílicum)*** niudesool || kr. *eileós* soolekäär

íntimus, -a, -um seespoolseim

intoksikatsioon mürgistus || ld. *in-* sisse + kr. *toxikón* mürk

intolerántsus talumatus, võimetus taluda || ld. *intolerántia*

intra- (ld.) sees, sise-, sisene, sisse-

intraepiteliaalne kattekoesisene || ld. *intra-* + *epithélium* kattekude

intrakapsulaarne kihnusisene || ld. *intra-* + *cápsula* kihn

intramuraalne seinasisene || ld. *intra-* + *murus* sein

intramuskulaarne lihasesisene || ld. *intra-* + *músculus* lihas

intratsellulaarne rakusisene || ld. *intra-* + *céllula* rakk

intrauteriinne emakasisene || ld. *intra-* + *úterus* emakas

intravenoosne veenisisene || ld. *intra-* + *vena* veen

intravitaalne elupuhune || ld. *intra-* + *vita* elu

introdutseerima võõraid looma- ja taimeliike mingile maa-alale sisse tooma || ld. *introdúcere* sisse tooma

introgressioon teise liigi geenide omandamine spontaanse liikidevahelise ristumise teel ja saadud hübriidide tagasiristumisel lähteliigiga || ld. *intra-* sisse + *grédi, gressus* samm, käik

intróitus, -us sissekäik

intsisiiv lõikehammas || vt. *incisívus*

intsüsteerumine ümmistumine, kattumine ümmikuga || ld. *in-* sees, sisse + kr. *kýstis* põis, ümmik

intumescéntia, -ae paisumus || ld. *intuméscere* paisuma

intussuscéptio, -ónis sissekasvamine || ld. *intus* sees, seest + *suscípere* vastu võtma, mahutama

invaginatsioon sissesopistumine, tuppumine || ld. *in-* sees, sisse + *vagína* tupp

invasioon sissetung, paiksete loomade ajutine hulgaline rändamine uuele maa-alale arvukuse kõrgseisu ajal; organismi nakatumine loomparasiitidega || ld. *invásio* rünnak

invérsus, -a, -um ärapööratud, äraspidine, pöörd- || ld. *in-* sisse + *vértere* ära pöörama

Invertebráta = ***Evertebráta*** || ld. *in-* (nimisõna ees) ilma + *vértebra* selgroolüli

involutsioon taandareng, mingi elundi vähenemine || ld. *involútio* käänak, keerd

iridotsüüdid guaniini mikrokristalle sisaldavad kromatofoorid (kalade nahas jm.) || kr. *íris, íridos* vikerkaar + *kýtos* rakk

íris, iridis vikerkest, vikerkeha || kr. *íris, íridos* vikerkaar

irradiatsioon kiirgamine, kiiritus; erutuse või pidurduse laialivalgumine kesknärvisüsteemis || ld. *irradiátio* kiirgamine

irregulaarne korrapäratu, ebareeglipärane || ld. *in-* mitte + *régula* seadus, reegel

irritaablus ärritatavus || ld. *irritáre* ärritama

irritátio, -ónis ärritamine, irritatsioon

ischiádicus, -a, -um pära-, istmiku-, puusa- || vt. *ischium*

ischium, -ii pära (tagumik), istmik || kr. *ischíon* pära, puus

isheemia kohalik verevähesus || kr. *ischo* peatan + *háima* veri

ishiopodiit vahelüli, puuslüli || kr. *ischíon* puus + *pus, podós* jalg

iso- võrd-, sama- || kr. *ísos* samasugune, võrdne

isodontne samahambaline, samasuguse kujuga (hammaste kohta) || kr. *ísos* + *odús, odóntos* hammas

isodünaamiline samavõimeline, samajõuline || kr. *ísos* + *dýnamis* võimsus

isogaamia ainuraksete sugulise sigimise viis, mille puhul ühinevad suguliselt diferentseerumata suguisendid või gameedid || kr. *ísos* + *gámos* abielu, abiellumine

isogameedid samikseiglased, ühesugused liikuvad sugurakud (suguisendid) ainuraksetel || kr. *ísos* + *gamétes* abikaasa

isolaadid inimpopulatsioonid, mille indiviidid peamiselt isekeskis abielluvad ja seega teistest isolaatidest eralduvad || pr. *isolatsion* eraldumine

isolatsioon eraldamine; eraldumine; eraldatus; eraldumus || pr. *isolation*

isoletsitaalne hajusrebune || kr. *ísos* + *lékithos* rebu

isomeetriline samamõõtmeline || kr. *ísos* + *métron* mõõt

isomórfne samakujuline, kõikide kehaosade poolest võrdeliselt sarnane || kr. *ísos* + *morphé* kuju

isopediin kosmoid- ja ganoidsoomuse alumine õhikuline luukoekiht || kr. *isópedos* rõhtne

Isópoda kakandilised, isopoodid; kakandiliste selts [vähkide klassist] || kr. *ísos* + *pus, podós* jalg

Isóptera termiidilised, isopterid; termiidiliste selts [putukate klassist] || kr. *ísos* + *pterón* tiib

isotooniline samapingeline (lihase kokkutõmbumise või lahuse kohta) || kr. *ísos* + *tónos* pinge

isotroopne eri suundades ühesuguste omadustega (näit. valguskiiri igas suunas ühesuguselt murdev) || kr. *ísos* + *trópos* pööre

isthmus, -i kitsus, ahik || kr. *isthmós* kitsas ühendustee kahe ruumi vahel

~ ***fáucium*** kurgukitsus || ld. *fauces* (pl.) kurk

iteratsioon närvierutuse korduv kulgemine sama teed mööda, kindla tee rajamine || ld. *iteráre* kordama, teed rajama

J

jecur, -oris maks

jejúnum, -i tühisool

jejúnus, -a, -um tühi, karske

jugále, -is sarnaluu (alamatel selgroogsetel)

juguláres (pl.) kannasooned (putukate kiletiibades)

juguláris, -e kägi-

júgulum, -i kaela eesosa, kõripiirkond, kägiauk; puguala (lindudel)

jugum, -i (pl. ***juga***) ike, rõõne, lameda harjaga kõrgendik; sõrmjas jätke eestiiva tagaserval, ees- ja tagatiibade kooshoidmiseks lendamisel (mõnedel liblikalistel ja ehmestiivalistel)

junctúra, -ae seond, ühendus || ld. *júngere* siduma, ühendama

~ *fibrósa* kiudühendus || ld. *fibra* kiud
~ *synoviális* sünoviaalühendus e. liiges || ld. *synovia* liigesevõie
juveniilne noorealine, ebaküps || ld. *júvenis* noormees, noor neiu
juxta kõrval, vahetus läheduses

K

kaanon (inimese) normaalkuju || kr. *kanón* norm, mõõdupuu, pilliroovars
kaaries (hamba)sööbija, põletikuline luukoe häving || ld. *cáries* mädanemine, mäda
kaaviar (trg.) kalamari (eriti tuurlaste ja lõhelaste oma, toiduks tarvitatav)
kainogenees individuaalse arenemise eritingimustele vastavate kohastumuste tekkimine lootel või vastsel || kr. *kainós* uus, uudne + *génesis* teke
kalamiteet loomade masspaljunemise kõrgpunkt, millega kaasneb teiste organismide kahjustamine või majanduslik kahju || ld. *calámitas* õnnetus, katastroof
kalótt kolju lagimik, kalva || pr. *calotte* ümmargune mütsike; ld. *calva* kolju
kaltsiferool D_2-vitamiin, rahhiidivastane vitamiin, soodustab kaltsiumi omastamist || ld. *calcium* kaltsium + *fero* kannan
kalva kolju lagimik, kalott || vt. *calva*
kalvaaria ajukolju || vt. *calvária*
kalvaarium kolju ilma alalõualuuta || ld. *calvarium*
kalüpter tiivaalumikul asetsev sumistit kattev lapike paljudel kahetiivalistel putukatel || vt. *calýptra*
kambiaalne eristumata, paljunemisvõimeline || ld. *cambium* vahetus
Kamptozóa (= ***Entoprócta***) kummarloomad (sisepäraksed); kummarloomade hõimkond või klass [ümarloomade hõimkonnast] || kr. *kámpto* kummardan + *zóa* loomad
kaniin silmahammas || vt. *dens canínus*
kannibalism liigikaaslaste söömine || hisp. *canibal* inimesesööja
kantserogeenne vähktõbe tekitav || kr. *karkínos* vähk + *génesis* teke
kapillaar juussoon || ld. *capillus* karv, juus
kapsel kihn || ld. *cápsula*
kapsulaarne kihnu- || vt. *capsulá-ris*
karapaks seljakilp || vt. *cárapax*
kardiaalne südamepoolne, südamesse puutuv; maolävise-, maolävisesse puutuv || kr. *kardía* süda
kardinaalne peamine, põhiline, tähtsaim || vt. *cardinális*
kardio- südame- || kr. *kardía* süda
kardiovaskulaarne südame- ja veresoonte-, südamesse, veresoontesse ja vereringesse puutuv || kr. *kardía* +ld. *vásculum* väike soon
karinaadid kiilrindlinnud || vt. *Carinátae*
karnivoor lihasööja loom || ld. *caro, carnis* liha + *voráre* sööma, neelama
karpaalid randme luud || vt. *carpália*
karpaalne randme- || vt. *carpális*
karpofaag vilja- ja seemnetoiduline loom || kr. *karpós* vili + *phágos* sööja, õgija
karpopodiit randmelüli, mõningate vähkide endopodiidi kolmas lüli || ld. *carpus* ranne + kr. *pus, podós* jalg
karúnkul, lihake || vt. *carúncula*
karüogaamia tuumaosade (kromosoomide) vastastikune vahetumine ripsloomadel konjugatsiooni korral; tuumade liitumine viljastumisel || kr. *káryon* tuum + *gámos* abiellumine
karüokinees = **mitoos** || kr. *káryon* tuum + *kinesis* liikumine
karüolemm raku tuumakile, tuumamembraan || kr. *káryon* tuum + *lemma* kest
karüolümf tuumamahl || kr. *káryon* tuum + ld. *lympha* mahl (otseses tähenduses: allikavesi)

karüoplasma tuumaplasma || kr. *káryon* tuum + *plasma* moodustatu

karüotüüp isendi keharakkude kromosoomikogum seda iseloomustavate arvu, suuruse, kuju ja mikrostruktuuri tunnustega || kr. *káryon* tuum + *týpos* kuju

kaseiin piima- ja juustuvalk (fosfoproteiid) || ld. *caseus* juust

kastooreum kopranõre || vt. *castóreum*

kastratsioon kohitsemine, ruunamine || ld. *castrátio*

kataboliidid ainevahetussaadused || vt. katabolism

katabolism metabolismi lagunemisreaktsioonide kogum || kr. *katabállein* lõhkuma

katadroomne alla vett ujuv, meres kudev || kr. *katá* alla + *drómos* jooks

kataforees aineosakeste liikumine vedelikus alalisvoolu toimel || kr. *kataphorá* langemine, allakandumine

katalépsia tardumus- e. kangestusseisund, lihastekangestus, hirmukangestus || kr. *katálepsis* haare, kinnihoidmine

kataplaasia taandareng, raugareng || kr. *katá* alla + *plásis* moodustus

katarákt hallkae, silmaläätse hägustumine, mille tagajärjel ta muutub tavaliselt halliks || kr. *kataráktes* kosk

kataroob puhasvee-elanik || kr. *katharós* puhas + *bíos* elu

kaudaadid sabakonnalised || vt. *Caudata, Urodela*

kaudaalne sabamine, sabapoolne || ld. *caudális*; *cauda* saba

kavérn tühik, korgas; || ld. *cavérna* korgas, koobas

kavernikool koopaelanik || ld. *cavérna* koobas, korgas + *cólere* elama, elutsema

kavernoosne tühikuline; korkaline, korgas- korgasterohke || ld. *cavernósus*

kefalisatsioon peaaju tugev eristumine, kasvamine ja selle funktsionaalse osatähtsuse suurenemine (seljaaju talitluse arvel) || kr. *kephalé* pea

kemotaksis vabalt liikuvate organismide (peam. ainuraksete) liikumine keemilise ärritaja mõjul (selle poole või sellest eemale) || kr. *kemo-* keemilise protsessiga seosesolev + *táxis* asetus, kord

keratiin fibrillaarse struktuuriga skleroproteiin (sisaldub sarvedes, kapjades, küünte, sulgedes, karvades) || kr. *kéras* sarv

keratobranhiaal epi- ja hüpobranhiaali vahel asetsev lõpuskaareosa || kr. *kéras* sarv + *bránchia* lõpused

keratofaag sarvainest, karvadest, sulgedest toituv loom || kr. *kéras* sarv + *phágos* sööja

keratohüaal epihüaali all asetsev keelekaareosa || kr. *kéras* sarv + *hyoeídes* seakärsa- e. Y-kujuline

keratotrihhid sarvniidid, kõhrkalade uimekiired || kr. *kéras* sarv + *thrix, trichós* karv

kiásm ristmik || vt. *chiásma*

kinesteesia lihasetundlikkus, kehaosade liikumise suuna või asendi aisting || kr. *kínesis* liikumine + *aísthesis* taju, tunne, aisting

kinesteetiline liikumis-, liikumisega seotud; puute-, kompe- ja rõhuärritusi vastuvõttev || kr. *kinéin* liikuma + *aísthesis* aisting

kinetosoom = **blefaroblast** || kr. *kinétikos* liikumis- + *soma* keha

Kinorhýncha siilussid; siilusside klass [ümarloomade hõimkonnast] || kr. *kinéin* liikuma + *rhýnchos* kärss

kitiin lülijalgsete välistoese peamine koostisaine (aminopolüsahhariid) || kr. *chitón* mantel

kladogenees hargusareng, evolutsiooniline harunemine või lahknemine, uute arengusuundade teke endistest || kr. *kládos* oks + *génesis* teke

kladotseerid vesikirbulised || vt. *Cladócera*

kleptobioos võõra liigi pesas ela-

mine ja selle toiduvarudest toitumine || kr. *klépto* varastan + *bíos* elu

kliimaks klimakteerium || kr. *klímax* trepp

kliitor kõdisti || vt. *clítoris*

klimakteerium (= **kliimaks**) sigimisvõime lõppemise ajajärk (naisel) || kr. *klimaktér* trepiaste

klitéllum vöö || vt. *clitéllum*

kloaak soole lõpmik, kuhu suubuvad kuse- ja sugujuhad || vt. *cloáca*

kloon üksikorganismi vegetatiivsel sigimisel tekkinud järglaskond || kr. *klon* oks, võsu

kloragogeensed rakud (ekskretofoorid) pruunid, kollakad või rohekad ekskreete kogujad rakud rõngussiide kesksoole välispinnas ja soolenõvas || kr. *chlorós* kollakasroheline + *agein* viima

knidoblastid kõrverakud, kõrvekihnu sisaldavad ainuõõssete epidermirakud || kr. *knide* nõges + *blastós* idu, pung

knidospoorid kõrveeosed || kr. *knide* nõges + *spóros* seeme

knidosporiidid kõrve-eosloomad || vt. *Cnidosporídia*

knidotsiil kõrvetiripse, kõrveraku tilluke karvjas jätke || kr. *knide* nõges + ld. *cílium* ripse

koaagul kalgend, hüüve || ld. *coágulum*

koagulatsioon hüübimine || ld. *coagulátio*

koanotsüüdid kaelusrakud, lehtrikujulise kaelusega rakud (käsnadel) || kr. *chóanos* lehter + *kýtos* rakk

kohleaarne teo- || ld. *cochleáris*

kointsidents ühe ja sama ökosüsteemi kahe või mitme partneri efektiivne kokkusattumine || ld. *coincidentia* kokkulangevus, kokkusattumus

koksopodiit puuslüli (vähkidel) || ld. *coxa* puus + kr. *pus, podós* jalg

koktsiidilised selts eosloomade klassist || vt. *Coccídia*

koleópterid mardikalised || vt. *Coleóptera*

kolinergiline sünapsi kohal närvierutuse edasikandmiseks atsetüülkoliini eritav (närvikiu lõpmiku kohta) || kr. *cholé* sapp + *érgon* töö

kollageen luu-, kõhr- ja sidekoe fibrillaarne valk, mis keetmisel muutub želatiiniks (temast valmistatakse liimi) || kr. *kólla* liim + *génos* järglane

kollageenne tõmbekindel, liimiandev, kollageenist koosnev || vt. kollageen

kollaps südametalitluse järsk langus, peaaju verevarustuse terav vaegus ringleva verehulga vähenemise tõttu || ld. *collápsus* kokkuvarisemine

kollateraalid veresoonte või närvide kõrvalharud || ld. *cum* koos + *laterális* külgmine

kollateraalne kaaskülgne; kõrvalteed kaudu kulgev || vt. *collaterális*

kolloblastid kleeprakud (kammloomade kombitsatel) || kr. *kólla* liim + *blastós* pung, idu

koloonia seltsing, kännis; pisikutekultuur söötmel || ld. *colónia* koloonia, asundus

kommensalism ühislaudsus, kahe eri liiki kuuluva organismi kooseluvorm, kusjuures üks pole teise suhtes kasulik ega kahjulik || ld. *cum* (*con*) koos, ühes + *mensa* laud

kommissuur nide; ganglione või kesknärvisüsteemi eri osi ühendav ring- või ristinide || ld. *commissúra* ühendus

komplementaarne täiendav, täiend-, lisa- || ld. *complére* täitma

konditsioon seisund, seisukord, keha välisilme || ld. *condítio*

kondraalne kõhre- || vt. *chondrális*

kondriosoomid = **mitokondrid** || kr. *chóndros* kõhr + *soma* keha

kondrogeenne kõhretekkeline || kr. *chóndros* kõhr + *génos* järglane

kondroklastid kõhre lammutajad rakud (eri liik fagotsüüte) || kr. *chóndros* kõhr + *klastós* tükkideks murtud

kondróstid (hondróstid) kõhrluused (kalad) || vt. *Chondróstei*
kondrotsüüdid kõhrerakud || kr. *chóndros* kõhr + *kýtos* rakk
kongenitaalne kaasasündinud || ld. *cum (con)* kaasa, ühes + *genitális* sigimis-, sünni-
konglobatsioon (loomade) kogum, mis on tekkinud välistegurite survel || ld. *conglobáre* ühte kohta või hunnikusse koondama
konhaalne karbiku-, kõrkme- || ld. *conchális*; kr. *kónche* karp
konhioliin limusekoja koostises esinev valkaine || kr. *kónche* karp
konjugatsioon ühinemine, paarimine, sugurakkude ühinemine viljastumisel; kahe ainurakse ajutine liitumine ja tuumaosade vahetamine; homoloogiliste kromosoomide paardumine meioosis || ld. *conjugátio*; *conjugáre* ühendama
konjunktiiv (silma) sidekest || vt. *conjunctíva*
konkordántne samasugune, ühtesobiv, kooskõlaline || ld. *concórdia* üksmeel, kooskõla
konnektiiv pikinide (närvisüsteemis); ganglione ühendav pikutine närvikiududekimp || ld. *connéctere* siduma
konstants püsimus || ld. *constantia*
konstitutsioon organismi ehituslik ja talitluslik pärilik põhilaad e. loomus || ld. *constitútio* püsiv seisukord
kontraktiilne kokkutõmbuv || vt. kontraktsioon
kontraktsioon kokkutõmbumine || ld. *contráctio*
kontraktuur könksus, kehaliikme jäik kokkutõmbumine koe vigastuse korral || vt. kontraktsioon
konvergénts koonduvus, lähenemine; eri päritoluga organismide sarnasus, mis on tingitud elutingimuste sarnasusest || ld. *convérgere* lähenema, koonduma
konvulsioon vapluskramp, tõmblus || ld. *convúlsio* tõmblemine
kookon tupp, siidniidikestest või nahkjas kest paljude putukate nukkude, ämblike, limuste, kaanide jt. selgrootute munade ümber || pr. *cocon*
koolon käärsool || ld. *colon*
kooma sügav uni || vt. *coma*
koopul seok, põrk (keelekaare alumisim paaritu osa) || ld. *copula*
koorion kõldkest || vt. *chórion*
koorium pärisnahk || vt. *córium*
kopepoodid aerjalalised || vt. *Copépoda*
koprofaag roojasööja || kr. *kópros* roe + *phagéin* sööma
kopulatsioon sugutamine, suguühe (inimesel), muna- ja seemneraku või kahe suguisendiks eristunud ainurakse ühinemine (seigumine) || ld. *copulatio* sidumine, ühinemine; *copula* side
korakoid kaarnaluu || vt. *coraoídeum*
koratsiid paljude paelusside munast koorunud ja ripsmetega kaetud idulane || kr. *kórax, kórakos* ronk e. kaaren + *eídos* kuju
kordaadid keelikloomad || vt. *Chordáta*
kordotonaalelundid keelikulaadselt pinguldatud meelerakkudest koosnevad meeleelundid putukatel helide (vibratsioonide) ja keha koha muutumisel tekkivate ärrituste vastuvõtmiseks || vt. kordotonaalne
kordotonaalne helisid, vibratsioone vastuvõttev || kr. *chordé* keelik, sool + *tónos* toon, pinge
koriotsönoos biohoori elustik || kr. *chóra* elukoht + *koinós* ühine
kormiid kännis || ld. *cormídium*; kr. *kormós* tüvi
kormus tüvi, kere koos peaga || ld. *cormus*; kr. *kormós* tüvi
koroloogia loomade levikut ja levimise seaduspärasusi ning põhjusi käsitlev zooloogia haru || kr. *chóra* elukoht, maa-ala + *lógos* õpetus, käsitlus
korpuléntsus kehakus, keha tugev arengutase || ld. *corpulentia*
korpuskul, kehake || ld. *corpúsculum*
kortikaalne koorealane, koore- || ld. *corticalis*

kortikotropiin hüpofüüsi eessagara poolt eritatav hormoon, mis aktiveerib neerupealise koore talitlust || ld. *cortex* koor + kr. *trópos* pööre, suund

kosmiin kosmoid- ja ganoidsoomuste dentiinitaoline luukude || kr. *kósmios* korrapärane

kosmoidsoomus kõige vanem soomusetüüp (vihtuimsetel ja kopskaladel) || kr. *kósmios* korrapärane + *eídos* kuju

kosmopoliit kogu maakeral levinud organism || kr. *kosmopolítes* maailmakodanik

kostaalne roide- || ld. *costális*; *costa* roie

kotüledoonid hatikud (imetajate platsentas) || kr. *kotyledón* napp

kraniaalne koljupoolne || ld. *craniális*; *cranium* kolju

kranioloogia koljuteadus || ld. *cránium* kolju + kr. *logos* õpetus, käsitlus

kraniosakraalne kolju- ja ristluupiirkonnas asetsev || ld. *cránium* kolju + *sacrum* ristluu

kraspedontne äärisega e. purjega (meduuside kummiku kohta; paelusside kehalüli kohta) || kr. *kráspedon* ääris

kraspedum ääris, puri || vt. *cráspedum*

kreodondid ürgkiskjalised || vt. *Creodóntia*

kretinism kääbuskasv, millega kaasneb vaimne arenematus ja hõõtsiku teke || pr. *crétin* kääbus

krinoidid meriliiliad || vt. *Crinoídea*

kromafiinne kroomhappe ja selle soolade mõjul värvuv || ld. *chrómium* kroom; kr. *chróma* värv + ld. *affínis* piirnev, sugulus

kromatiid kromosoomi niitjas poolmik (pärast reduplikatsiooni) || kr. *chróma* värv

kromatiin raku tuumaaine, millest koosnevad kromosoomid, aluseliste värvainetega tugevasti värvuv aine (koosneb DNA-st ja histoonist) || kr. *chróma* värv

kromatofoorid rohkesti pigmentterakesi sisaldavad rakud kalade, kahepaiksete ja roomajate nahas, nende talitlusel toimub nahavärvuse muutumine || kr. *chróma* värv + *phoréin* kandma

kromofoobne nõrgalt värvuv || kr. *chróma* värv + *phóbos* hirm

kromoneemid kromosoomi niitjad osad || kr. *chróma* värv + *néma* niit

kromosoomid raku tuumas selle pooldumisel nähtavale tulevad tugevasti värvuvad niitjad, pulkjad või kerajad kromatiinkehakesed (geenide kandjad) || kr. *chróma* värv + *soma* keha

kronaksia erutuse tekke kiirust iseloomustav aeg || kr. *chrónos* aeg + *axía* väärtus

krooniline pikaajaline || kr. *chrónos* aeg

krossingover (= **crossing over**) || siirdristumine, geenide või kromatiidiosakeste vastastikune vahetumine homoloogilistes kromosoomides || ingl. *crossing-over* ristumine

krossopterüügid vihtuimsed || vt. *Crossopterýgii*

krüofiilne külmalembene || kr. *krýos* külm, jää + *philéin* armastama, lembima

krüpt peidik, väike kitsas süvend; limaskesta torujas sissesopistus || vt. *crypta*

krüptomonadiinid tõmbikviburilised || vt. *Cryptomonadína*

krüptorhism peitraigsus || kr. *kryptós* peidetud + *órchis* raig, seemnesari

krüsaliid nukk (mõnedel putukatel) || vt. *chrysális*

ksenoblaptoonid peremeesorganismi elutalitlusi kahjustavad tema parasiitide eritised || kr. *xénos* võõras + *bláptein* kahjustama

ksenotsöönne kooslusevõõras, valdavalt teises biotoobis elutsev || kr. *xénos* võõras + *koinós* ühine

kserodérmia kuivnahksus || vt. *xerodérmia*

kserofiilne kuivalembene, kuivas kohas elutsemiseks kohastunud ||

kr. *xérós* kuiv + *philéin* armastama, lembima

kseroftálmia silma sidekesta (mõnikord ka sarvkesta) kuivamine || vt. *xerophthalmia*

ksifiplastron kõhukilbi tagumine kilbis (kilpkonnalistel) || kr. *xíphos* mõõk + pr. *plastron* rinnakilp

ksülobiónt puidus elutsev loom || kr. *xýlon* puit + *bíos* elu

ksülofaag puidust toituv loom || kr. *xýlon* puit + *phagéin* sööma

kteniid kamm- e. sulglõpus (paljudel limustel) || vt. *ctenídium*

ktenofoorid kammloomad || vt. *Ctenóphora*

ktenoidne saagjas, saag- || kr. *kteis, ktenós* kamm, hari

kumulatsioon kuhjumine || ld. *cumuláre* kuhjama

kurréndid jooksurvormid || vt. *curréntia*

kurvatuur kõverik || ld. *curvatúra*

kutiikul nahand, koorend, kilejas kate || vt. *cutícula*

küfoos (selgroo) tahakõverdus || vt. *kyphósis*

kümogramm füsioloogiliste talitluste graafiline kujutis vastava kõvera kujul || kr. *kýma* laine + *grápho* kirjutan

kümosiin = **renniin** || kr. *chymós* mahl

kümotrihne lokkiskarvaline, -juukseline || kr. *kýma* laine + *thrix, trichós* karv, juuksekarv

künoloogia koerateadus || kr. *kýon, kynós* koer + *lógos* õpetus, käsitlus

küülus piimand, piimjas, emulgeeritud rasva sisaldav lümf peensoole lümfisoontes || vt. *chylus*

küümus toitkört || vt. *chymus*

kyphósis, -is küfoos, (selgroo) tahakõverdus || kr. *kyphós* küürus, kõveras

L

labellum, -i huuleke (putukatel) || ld. *lábium* mokk, huul

labiális, -e moka-, huule-

lábium, -ii mokk; huul (moka roosakas sarvkihita limaskestapiirkond); alahuul (putukatel)

labrotsüüdid = **mastotsüüdid** || kr. *lábros* ablas, anastav + *kýtos* rakk

labrum, -i mokk; ülahuul (putukatel)

labürintodontne keeruka ehitusega emailikihiga kaetud (hamba kohta) || kr. *labýrinthos* keerukas käigustik + *odús, odóntos* hammas

labyrínthus, -i keerustik, labürint || kr. *labýrinthos* keerukas käigustik, üksteisega ühenduses olevate käikudega ruum

lac, lactis piim

lacer, -a, -um narustatud [servadega], narus-

Lacertília (= ***Sauria***) sisalikulised, latsertiilid; sisalikuliste alamselts [soomuseliste seltsist] || ld. *lacérta* sisalik

lacínia, -ae sisemäluti (putukatel) || ld. *lacínia* kattelapp, lapats, hõlm

lacrimális, -e pisara-, lakrimaalne || ld. *lácrima* pisar

láctifer, -era, -erum piima-, piimatootev, piima juhtiv || ld. *lac, lactis* piim + *ferre* kandma

lacúna, -ae lakuun, laugas, süvend; veega täidetud auk

lacus, -us järv

lagéna, -ae tiks, lageen; sisekõrva ümarkotikese sopis; seemnehoidla näärmejuha laiend (putukatel)

Lagomórpha jäneselised, lagomorfid; jäneseliste selts [imetajate klassist] || kr. *lagós* jänes + *morphé* kuju

lakrimaalne pisara- || vt. *lacrimális*

laktatsioon piimanõristamine || ld. *lactátio*; *lac, lactis* piim

laktoos piimasuhkur || ld. *lac, lactis* piim

lakuun laugas, süvend || ld. *lacúna*

lambdoídeus, -a, -um lambdakujuline, lambda- || kr. *lámbda* kreeka tähestiku λ-täht + *eídos* kuju

laméll õhik, liistak, õhuke plaadike || ld. *lamélla*

Lamellibránchia = ***Biválvia*** || ld. *lamélla* liistak + kr. *bránchia* lõpused

Lamelliróstres = ***Anserifórmes*** || ld. *lamella* liistak + *rostrum* nokk

lámina, -ae leste, plaat, kiht

~ *affixa* kinnisleste || ld. *affixus* kinnitatud

~ ***cribrósa*** sõelleste || ld. *cribrum* sõel

~ ***musculáris*** lihaskiht || ld. *músculus* lihas

~ ***papyrácea*** paberleste || kr. *pápyros* kirjapaber

~ ***parietális*** seinaleste, seinapoolne leste, parietaalleste || ld. *páries, parietis* sein

~ ***própria*** pärisleste || ld. *próprius* päris, oma

~ ***spirális*** keeritsleste, spiraalleste || ld. *spirális* spiraalne

~ ***tecti*** katteleste || ld. *tectum* kate

~ ***terminális*** lõppleste || ld. *términus* lõpp, piire

~ ***viscerális*** sisuseleste, sisusepidine leste, vistseraalleste || ld. *víscera* sisus, sisikond

lana, -ae vill

lanúgo, -inis lootekarvastik || ld. *lana* vill

lapidikool kivide vahel elutsev ja tegutsev loom || ld. *lapis, lápidis* kivi + *cólere* elutsema

lapillus, -i väike otoliit luukalade kõrva ovaalkotikeses || ld. *lapillus* kivike

larv vastne || ld. *larva*

larva, -ae vastne, larv, moondega areneva looma varane arenguvorm (tõuk, röövik, kulles)

larvaalne vastse-, vastseline, vastseealine

Larvácea = ***Appendiculária*** || ld. *larva* vastne

laryngeus, -a, -um kõri-

larynx, -yngis kõri || kr. *lárynx*

larüngiit kõripõletik || kr. *larynx* + *-itis* (põletikku tähistav sufiks)

látebra, -ae rebutael, linnu munarebu, hele keskosa || ld. *látebra* salaruum

laténtne peidetud, peit-, varjatud || ld. *latens, -ntis* peidetud

laterális, -e külgmine, küljepoolne, lateraalne || ld. *latus* külg

laterosphenoídeum, -ei külgkiilluu || ld. *latus* külg + kr. *sphen* kiil + *eídos* kuju

latíssimus, -a, -um kõige laiem

latsertiilid sisalikulised || vt. *Lacertília*

latus, -eris külg

leiotrihne sirgekarvaline, sirgejuukseline || kr. *léios* sile, tasane + *thrix, trichós* karv, juus

lektotüüp valiktüüp, valitud eksemplar liigi kirjeldamisel || ld. *lectus* valitud + kr. *týpos* tüüp

lemmotsüüdid närvikiu kesta moodustavad rakud || kr. *lemma* kest, kile + *kýtos* rakk

lemníscus, -i ling, silmus || kr. *lemnískos* villane pael

Lemuroídea (= ***Prosímiae***) leemurilised, lemuroidid (poolahvilised); leemuriliste alamselts [esikloomaliste seltsist] || ld. *lemúres* surnute vaimud, kummitused + kr. *eídos* kuju

lens, lentis lääts

lentifórmis, -e läätsekujuline, läätsa- || ld. *lens* lääts + *forma* kuju

Lepidóptera liblikalised, soomustiivalised, lepidopterid; liblikaliste selts [putukate klassist] || kr. *lepís, lepídos* soomus + *pterón* tiib

lepidopteroloogia liblikateadus || kr. *lepís, lepídos* soomus + *pterón* tiib + *lógos* õpetus, käsitlus

lepidotríchia (pl.) soomusniidid, lepidotrihhid, soomustest tekkinud uimekiired (luukaladel) || kr. *lepís, lepídos* soomus + *thrix, trichós* niit, karv

Lepisosteifórmes (Lepidosteifórmes) vaaphaugilised; vaaphaugiliste selts [luukalade klassist] || kr. *lepís* soomus + *ostéon* luu

lepospondüülne õhikkehaline (selgroolüli kohta) || kr. *lepís* õhik, soomus + *spóndylos* selgroolüli

Leptólida kurdhüdralised; kurdhüd-

raliste selts [hüdraloomade klassist] || kr. *leptós* õhuke, kitsas

leptoméninx, -ingis aju pehme- ja ämblikkesta ühine nimetus || kr. *leptós* õhuke + *méninx* kest

leptoneem meioosi staadium, milles kromosoomid on pika peenikese niidi kujulised || kr. *leptós* õhuke + *nema* niit

leptoprosoopne kitsanäoline || kr. *leptós* õhuke, kitsas + *prósopon* nägu, laup

leptosoomne = **asteeniline** || kr. *leptós* kitsas, ahas + *soma* keha

Leptóstraca ahasvähilised; ahasvähiliste selts [vähkide klassist] || kr. *leptós* kitsas, ahas + *óstrakon* karp

leptotsefaalne (leptokefaalne) = **dolihhotsefaalne** || kr. *leptós* kitsas, peenike + *kephalé* pea

letaalne surmav, surma põhjustav || ld. *letális* surmav

letárgia varjusurm, tardumus || kr. *léthe* unustus + *argía* tegevusetus

letsitiin munakollases, aga ka kõikides rakkudes (eriti närvirakkudes) leiduv fosfatiid || kr. *lékithos* munarebu

leukeemia (= leukoos) valgeveresus, valgete vererakkude pidev (ebaloomulik) arvu suurenemine perifeerses veres || kr. *leukós* valge + *haima* veri

leukopeenia valgete vererakkude arvu vähenemine perifeerses veres || kr. *leukós* valge + *penía* vaesus

leukotsütoos valgete vererakkude üldarvu ajutine suurenemine perifeerses veres || kr. *leukós* valge + *kýtos* rakk + *-osis* (haigust tähistav sufiks)

leukotsüüdid valged vererakud || kr. *leukós* valge + *kýtos* rakk

levátor, -óris tõstja, tõstur || ld. *leváre* tõstma

libído, -inis iharus, väga tugev soov, libiido

lien, -énis põrn; vt. ka *splen*

lienális, -e põrna-

ligaméntum, -i side; lukuside (limustel); ligament || ld. *ligáre* siduma

~ ***anuláre*** võruside || ld. *ánulus* võruke

~ ***arcuátum*** kaarside || ld. *arcus* kaar

~ ***arteriósum*** arterioosside || ld. *artéria* arter

~ ***bifurcátum*** hargusside || ld. *bifurcátio* kahenemine, hargus

~ ***carpi*** randmeside || kr. *karpós* ranne

~ ***collaterále*** kaaskülgside, kollateraalside || vt. *collaterális*

~ ***coronárium*** pärgside || ld. *coróna* pärg

~ ***cruciátum*** ristside || ld. *crux, crucis* rist

~ ***falciforme*** sirpside || ld. *falx, -cis* sirp

~ ***flavum*** kollaside || ld. *flavus* kollane

~ ***inguinále*** kubemeside || ld. *inguen, -inis* kubе

~ ***latum*** laiside || ld. *latus* lai

~ ***longitudinále*** pikiside || ld. *longitúda* pikkus

~ ***nuche*** turjaside || ld. *nucha* kukal, turi

~ ***radio-carpea*** kodarluu-randmeside || ld. *rádius* kodarluu + *carpus* ranne

~ ***suspensórium*** kandeside || ld. *suspéndere* üles riputama

~ ***teres*** ümarside || ld. *teres* ümar

~ ***transvérsum*** ristiside || ld. *transvérsus* ristipidine

~ ***venósum*** venoosside || ld. *venósus* veeniga ühenduses olev

~ ***vocále*** hääleside || ld. *vox, vocis* hääl

lignikool puiduelanik, puidus elutsev loom || ld. *lignum* puit, puu + *cólere* elama, elutsema

ligula, -ae keeleke

lihhenofaag samblikusõõja loom || kr. *leichén* samblik + *phágos* sõõja, õgija

liition kivielustik || kr. *líthos* kivi

limbiline äärise-

limbus, -i ääris, palistus

limen, -inis künnis, piir

limikool mudaelanik, mudas elut-

sev loom || ld. *limus* muda + *cólere* elama, elutsema

límitans, -ántis piirav

limnion järveelustik || kr. *límne* seisev veekogu, järv

limnofiilne seisvates veekogudes elada armastav || kr. *límne* seisev veekogu + *philéin* armastama, lembima

limnoloogia järveteadus, mageveekogude füüsikalisi ja keemilisi omadusi ning organisme käsitlev teadus || kr. *límne* järv + *lógos* õpetus, käsitlus, teadus

linea, -ae joon

~ ***alba*** valgejoon || ld. *albus* valge

~ ***arcúata*** kaarjoon || ld. *arcus* kaar

~ ***áspera*** karejoon || ld. *asper* kare

~ ***glutaea*** tuharajoon || kr. *glutós* tuharad

~ ***obliqua*** põikjoon || ld. *obliquus* põikne

lingua, -ae keel

linguális, -e keele-, lingvaalne

Linguatulida (= ***Pentastómida***) keelussid; keelusside alamhõimkond ja klass [lülijalgsete hõimkonnast] || ld. *lingua* keel

lingula, -ae keeleke

~ ***cerebélli*** väikeaju keeleke || ld. *cerebéllum* väikeaju

lipaas rasvasid rasvhapeteks ja glütseriiniks hüdrolüüsiv ensüüm [leidub rohkesti kõhunäärme nõres] || kr. *lípos* rasv

lipofoorid kollast või punast värvist sisaldavad kromatofoorid || kr. *lípos* rasv + *phórein* kandma

lipolüütiline rasvasid lagundav (seediv) || kr. *lípos* rasv + *lýein* lammutama, lahustama

lipotroopne rasvade metabolismi kiirendav || kr. *lípos* rasv + *tropos* pööre

lipotsüüdid rasvrakud || kr. *lípos* rasv + *kýtos* rakk

líquor, -óris vedelik

~ ***cerebrospinális*** ajuvedelik, tserebrospinaalvedelik || ld. *cérebrum* suuraju + *spina* selgroog

lissentsefaalne siledapinnalise suurajuga (imetajate kohta) || kr. *lissós* sile, tasane + *enképhalos* peaaju

lissotrihne siledakarvaline, -juukseline || kr. *lissós* sile, sirge + *thrix, trichós* karv, juuksekarv

litoraal ranniku- (kalda-)vöönd, merede ja järvede bentaali sügavusvöönd || ld. *litus, -oris* rand

lobáris, -e sagara-, lobaarne || vt. *lobus*

lóbulus, -i sagarik, nibu, loobul

~ ***auriculáris*** kõrvalesta-nibu, kõrvanibu || ld. *auricula* kõrvalest

~ ***bivénter*** kakskõhtsagarik || ld. *bis* kaks korda + *venter* kõht

~ ***centrális*** kesksagarik, tsentraalsagarik || ld. *centrum* keskus, kese

~ ***parietális*** kiirusagarik || ld. *páries* sein

lobus, -i sagar; mäluti (putukatel) || kr. *lobós* kõrvanibu

~ ***caudátus*** sabasagar || ld. *cauda* saba

~ ***extérnus*** välismäluti (putukatel) || ld. *extérnus* välimine

~ ***frontális*** laubasagar || ld. *frons* laup

~ ***hépatis*** maksa sagar || kr. *hépar* maks

~ ***intérnus*** sisemäluti (putukatel) || ld. *intérnus* sisemine

~ ***médius*** vahelmine sagar, vahesagar || ld. *medius* vahekohal asetsev

~ ***occipitális*** kuklasagar || ld. *ócciput* kukal

~ ***parietális*** kiirusagar || ld. *páries, pariétis* sein

~ ***quadrátus*** ruutsagar || ld. *quadrátus* ruudukujuline

~ ***temporális*** oimusagar || ld. *témpora* (pl.) oimud; *tempus* aeg

lofodontne rõõnespinnaline, rõõnelise mälumispinnaga (purihamba kohta) || kr. *lóphos* rõõne, hari + *odús, odóntos* hammas

lofofoor kombitspärja-kandja (suupiirkond sammalloomadel) || kr. *lóphos* rõõne, hari + *phórein* kandma

lokaalne kohalik, paikne, koha- || ld. *locus* koht, paik

lokomotsioon kulgemine, ühest kohast teise liikumine || ld. *locus* koht, paik + *mótio* liikumine

loksodontne mälumispinna harjade (rõõnete) vahel madalaid, viltusi lohukesi kandev (purihamba kohta) || kr. *loxós* viltu + *odús, odóntos* hammas

longíssimus, -a, -um kõige pikem, pikim

longitudinális, -e pikutine, piki-, longitudinaalne || ld. *longitúdo* pikkus

longus, -a, -um pikk

lookus geeni asukoht (paik) kromosoomis, geenile vastav kromosoomilõik || ld. *locus* koht, paik

Lophiifórmes merikuradilised, õngitsejalised; merikuradiliste selts [luukalade klassist] || kr. *lóphos* tutt, hari + ld. *forma* kuju

lordoos ettekumerdus || kr. *lordós* kumerdunud, lookjalt kooldunud (nii et kumerus suundub ette)

Loricáta (= ***Placóphora***) soomuslimused; soomuslimuste klass [limuste hõimkonnast] || ld. *loricátus* soomustatud

lorum, -i valjasriba (lindudel ja mõnedel putukatel)

lúcidus, -a, -um hele, läikiv

luksatsioon nihestus || ld. *luxátio*

lumbális, -e nimme-, lumbaalne

lumbus, -i nimme

lumbricális, -e limukataoline, limuka- || ld. *lumbrícus* limuk, limukas (vihmauss)

Lumbricomórpha vihmaussilised e. limukalised; vihmaussiliste selts [väheharjasusside klassist] || ld. *lumbrícus* limuk, limukas (vihmauss) + kr. *morphé* kuju

lúmen, -inis valendik, luumen

lunátus, -a, -um poolkuujas, kuu-, sirpjas || ld. *luna* kuu; *lunáre* poolkuujalt või sirpjalt kõverduma

lúnula, -ae luunul, poolkuujas moodustis, valkjas piirkond küünejuure läheduses

lúteus, -a, -um kollane, kolla-

lutsiferiin mõnede alamate loomade orgaaniline aine (aldehüüdi polümeer), mille oksüdeerudes tekib valgust (loom helendab) || ld. *lux, lucis* valgus + *ferre* kandma

luumen valendik || ld. *lumen*

luxátio, -ónis nihestus, luksatsioon

lükofoor paelusside 10-kidaline loode || kr. *lýkos* hunt, hundihammastu + *phórein* kandma

lümf koevedelik, mis rakkudevahelistest ruumidest on lümfikapillaaridesse tunginud ja lümfisoonte kaudu verre läheb || ld. *lympha* mahl, otseses tähenduses: allikavesi

lümfotsütoos lümfirakkude arvu suurenemine perifeerses veres || ld. *lympha* koemahl + kr. *kýtos* rakk + *-osis* (haigust tähistav sufiks)

lümfotsüüdid lümfirakud, peamiselt tüümuses tekkivad lümfirakud, mis etendavad suurt osa immuunsuse kujunemisel || ld. *lympha* koemahl + kr. *kýtos* rakk

lüofiilne kergesti lahustuv || kr. *lýein* lahustama + *philéin* armastama

lüofoobne raskesti lahustuv || kr. *lýein* lahustama + *phóbos* pelgus

lüsosoomid seedekehakesed (rakus) || kr. *lýsis* lagundamine + *soma* keha

lüsosüümid mitmesuguseid pisikuid lagundavad ensüümid imetajate nina- ja pisaravedelikus || kr. *lýsis* lagundamine + *zýme* juuretis

lüsiin vereseerumis tekkiv aine, mis lagundab (lahustab) organismile võõraid valke || kr. *lýsis* lagundamine

lympha, -ae lümf, koemahl, mahl || ld. otseses tähenduses: allikavesi

lympháticus, -a, -um lümfi-, lümfaatiline

M

macronúcleus, -ei suurtuum, makronukleus, suur polüploidne tuum (ripsloomadel) || kr. *makrós* suur + ld. *núcleus* tuum

mácula, -ae tähn, täpp, laik
~ ***neglécta*** unutähn (kalade ovaalkotikeses) || ld. *neglectus* unustatud (ununud), tähelepanemata jäänud
~ ***sácculi*** ümarkotikesetähn || ld. *sacculus* ümarkotike (kilelabürindis)
~ ***utrículi*** ovaalkotikesetähn; || ld. *utriculus* ovaalkotike (kilelabürindis)
maculátus, -a, -um tähniline, täpiline, laiguline || ld. *mácula* tähn, täpp, laik
madreporaarplaat sõelplaat (okasnahksetel) || pr. *madrepore* urbkorall
Madreporária kivikorallilised; kivikoralliliste selts [õisloomade klassist] || ld. *mater* ema + kr. *póros* ava, läbikäik
magnum suurluu (imetajatel; vastab inimese päitluule); suurmik (lindude munajuha suur kraniaalne osa) || vt. *os magnum*
magnus, -a, -um suur
major, majus suurem
makro- suur- || kr. *makrós* suur
makrofaagid õgirakud, suured fagotsüteerivad rakud selgroogsete sidekoes, lümfisõlmedes, luuüdis || kr. *makrós* + *phágos* õgija, sööja
makrogameedid suured emas-suguisendid (-sugurakud) mõnedel ainuraksetel || kr. *makrós* + *gamétes* abikaasa
makrogametotsüüdid rakud, mis teinud läbi meioosi, kujunevad makrogameetideks || kr. *makrós* + *gamétes* abikaasa + *kýtos* rakk
makrogliia toite- ja kattefunktsiooni täitev neurogliia-rakustik || kr. *makrós* + *glia* liim
makrokormne pikatüveline, jässakas || kr. *makrós* + *kormós* tüvi
makromeerid viljastatud munaraku ebavõrdsel lõigustumisel tekkinud suur-lõigustusrakud || kr. *makrós* + *méros* osa
makronukleus suurtuum || vt. *macronúcleus*
makroskeelne sihvakas, suhteliselt pikkade alajäsemetega || kr. *makrós* + *skélos* reis
makroskleerid suurokised (käsnadel) || kr. *makrós* + *sklerós* kõva
makroskoopiline palja silmaga nähtav || kr. *makrós* + *skopéin* vaatama
makrosmaatiline hästiarenenud haistemeelega || kr. *makrós* + *osmé* haist, lõhn
makrotsefaalne (makrokefaalne) suurepealine || kr. *makrós* + *kephalé* pea
maksillaarne ülalõua- || ld. *maxilla* ülalõug, ülalõualuu
maksillid alalõuad (lülijalgsetel) || ld. *maxillae*
maksillipeedid lõugjalad || vt. *maxillipédes*
mala, -ae põsk
Malacóstraca ülemvähid (kõrgemad vähid); ülemvähkide alamklass [vähkide klassist] || kr. *malakós* pehme + *óstrakon* koorik, karp
malakoloogia limuseteadus || kr. *malakós* pehme + *lógos* teadus, käsitlus
maláris, -e põsepoolne, põskmine, malaarne || ld. *mala* põsk
malléolus, -i vasarik, väike vasar, malleol (sääre- ja pindluu alaserval)
malleus, -i vasar (kuulmeluuke imetajate keskkõrvas)
Mallóphaga väivilised, mallofaagid; väiviliste selts [putukate klassist] || kr. *mállos* villatutt + *phagéin* sööma
mam[m]illa, -ae rinnanibu
mamma, -ae rind, imeti (inimesel), nisa (imetajail), piimanäärmeid sisaldav elund
Mammália (= ***Theria***) imetajad, mammaalid; imetajate klass [selgroogsete alamhõimkonnast] || ld. *mamma* nisa
mammal[i]oloogia = **terioloogia** || ld. *mamma* nisa + kr. *lógos* õpetus, käsitlus
mammárium, -ii nisastik, nisad
mandíbula, -ae alalõug, alalõualuu, mandiibul

mandibulae (pl.) ülalõuad, mandiibulid (lülijalgsetel)

mandibuláre, -is lõuakaare alaosa, mandibulaar (= Meckeli kõhr) || ld. *mandíbula* alalõug

mandibulâris, -e alalõua-, alalõualuu-, mandibulaarne

Mantóptera (= ***Mantódea***) röövritsikalised, mantopterid; röövritsikaliste selts [putukate klassist] || kr. *mántis* selgeltnägijanna + *pterón* tiib

manúbrium, -ii pidemik (rinnaluul); kõlk (meduusidel)

manus, -us käsi, ülajäseme lõpmine randmeks, kämblaks ja sõrmedeks liigendunud osa

marginaalne servmine || ld. *margo* serv

marginále, -is servakilbis, marginaal (kilpkonnaliste seljakilbi servaosa); servaplaat (meritähtedel) || ld. *margo* serv

marginális, -e servmine, serva-, marginaalne

margo, -inis serv

maritogoonia imiusside ontogeneetilise arenemise lõppaste (sugukõpse valmiku moodustumine peaperemehes) || ld. *marítus* abielus + kr. *goné* sünd, teke, päritolu

Marsupiália kukrulised, marsupiaalid; kukruliste selts [imetajate klassist] || ld. *marsúpium* kukkur

marsúpium, -ii kukkur (kukrulistel); lõimetiskamber (alamatel vähkidel)

massa, -ae mass, komu

masséter, -éris mäluja, mälur (lihas)

massetéricus, -a, -um mälumis- || kr. *masáomai* mälun

mastax, -acis mälumik, mastaks (keriloomadel) || kr. *mástax* suu, suuõõs

Mastigóphora = ***Flagelláta*** || kr. *mástix, -igos* vibur + *phórein* kandma

mastikatoorne mälumis- || ld. *masticáre* mäluma

mastoídeus, -a, -um nibujas, nibu- || kr. *mastós* nisa, rinnanibu + *eídos* kuju

mastotsüüdid (= **labrotsüüdid**) nuumrakud, teralise tsütoplasmaga, hepariini tootvad sidekoerakud || kr. *mastós* nisa + *kýtos* rakk

mater, matris ema

matéria, -ae aine, mateeria

matrix, -icis maatriks; rakkudevaheline põhiollus tugikudedes; (uusi rakke tootev) emakiht; kromosoomi valguline katteosa || ld. *mater* ema

matrokliinne emakaldeline, emale sarnasem || ld. *mater* ema + kr. *klínein* kallutama

matseratsioon leostamine, rakkude eraldamine üksteisest kudedes, leotamise teel || ld. *maceráre* pehmendama

matúrus, -a, -um täiskasvanud, valminud, küps

maxílla, -ae ülalõug, ülalõualuu

maxíllae (pl.) alalõuad, maksillid (lülijalgsetel)

maxilláre, -is ülalõualuu (või -kõhr), maksillaar, lõuakaare eesosa || ld. *maxílla* ülalõualuu, ülalõug

maxilláris, -e ülalõua-, maksillaarne

maxillipédes (pl.) lõugjalad, maksillipeedid, esimesed kolm paari rinnajalgu mõnedel vähkidel || ld. *maxílla* ülalõug + *pes, pedis* jalg

maxilloturbinália (pl.) ülalõuakõrkmed, maksilloturbinaalid || ld. *maxílla* ülalõualuu + *turbo* keeris

máximus, -a, -um kõige suurem || ld. *magnus* suur

meátus, -us käik, sissekäik || ld. *meáre* minema

~ ***acústicus*** kuulmekäik || kr. *akustikós* kuulme-, kuulmis-

~ ***nasi*** ninakäik || ld. *nasus* nina

mecónium, -ii vastsündinu esimesed väljaheited

Mecóptera koonulised, mekopterid; koonuliste selts [putukate klassist] || kr. *mékos* pikkus + *pterón* tiib

média, -ae veresoonte vahekest; keskkoon (putukate tiivas) || ld. *medius* keskne, keskel asetsev

mediaalne keskpoolne, keskmine (suuna kohta) || ld. *medialis*

mediaanne keskpidine, keskel asetsev (lineaarselt) || ld. *medianus*

mediaator vahendaja, erutust edasiandev (aine kohta) || ld. *medius* vahelmine, vahel asetsev

mediális, -e keskmine, keskpoolne, mediaalne

mediánus, -a, -um keskelseisev, keskpidine, mediaanne

mediastinális, -e kekseinandi-, mediastinaalne || vt. *mediastínum*

mediastínum, -i kekseinand || ld. *quod per mediam stat* — see, mis asetseb keskel; *mediastínum* lihttööline (vanaroomlastel)

médius, -a, -um keskne, kesk-, keskmine, keskel või vahel asetsev

medúlla, -ae säsi, üdi (luudes), aju

~ ***oblongáta*** piklikaju, järelaju || ld. *oblongátus* pikendatud

~ ***óssium*** luuüdi || ld. *os, ossis* luu

~ ***renis*** neeru säsi || ld. *ren* neer

~ ***spinális*** seljaaju || ld. *spina* oga, selgroog

medulláris, -e aju või säsi juurde kuuluv, aju-, säsi-, üdi-, medullaarne

meduusid hüdra- ja karikloomade sugulise põlvkonna vormid || Medusa — kreeka mütoloogias naiskoletis

Megachiróptera suur-käsitiivalised; suur-käsitiivaliste alamselts [käsitiivaliste seltsist] || kr. *mégas* suur + *cheir, cheirós* käsi + *pterón* tiib

megakarüotsüüdid suured lülistunud või mitme tuumaga luuüdirakud, hiidrakud (mis fragmenteeruvad vereliistakuteks) || kr. *mégas* suur + *káryon* tuum + *kýtos* rakk

megaloblastid ebanormaalselt suured (noored) valmimata, tuumaga punased vererakud || kr. *mégas* suur + *blastós* idu, suge

Megalóptera suurtiivalised, megalopterid; suurtiivaliste selts [putukate klassist] || kr. *megás, -álon* suur + *pterón* tiib

meioos taand- e. reduktsioonpooldumine, kahe järjestikuse jagunemisega ja homoloogiliste kromosoomide lahknemisega toimuv rakkude pooldumisviis, mistingib kromosoomikogumi kahekordse kahanemise (reduktsiooni); esineb sugurakkude ja eoste valmimisel || kr. *méiosis* vähenemine

melaniin must või tumepruun värvis loomarakkudes || kr. *mélas* must

melanism tümmus, loomavärvuse erakordne tumenemine (melaniini rohkenemise tõttu) || vt. melaniin

melanofoorid tumedaid pigmenditerakesi sisaldavad rakud alamate selgroogsete nahas || kr. *mélas* must + *phórein* kandma

melanoom tumepruuni pigmenti sisaldav kasvaja || kr. *mélas* must + *-oma* (kasvajat tähistav sufiks)

melanotsüüdid tumedat pigmenti valmistavad ja seda sisaldavad rakud (peamiselt imetajate marrasknaha aluskihis) || kr. *mélas* must + *kýtos* rakk

melifaag meesööja, meest toituv loom || kr. *meli* mesi + *phágos* sööja, õgija

melitofiilid mesilaste-külalised || kr. *mélitta* mesilane + *philéin* armastama

membrána, -ae kile, õhuke nahk, kest, membraan

~ ***basiláris*** aluskile || kr. *básis* alus, baas

~ ***branchiostegális*** kidekile, lõpuseid kattev kile (kaladel) || kr. *bránchion* lõpus + *stége* kate, katus

~ ***decídua*** irdkest || ld. *decídere* irduma, ära tulema

~ ***fibrósa*** kiudkile || ld. *fibra* kiud

~ ***interóssea*** luudevaheline kile || ld. *interósseus* luudevaheline

~ ***límitans*** piirikile || ld. *límes, -itis* piir

~ ***níctitans*** pilkkile || ld. *nictáre* pilgutama
~ ***obturatória*** toppurikile || ld. *obturatus* kinni topitud
~ ***própria*** päriskile || ld. *próprius* omane, iseloomulik, päris
~ ***tectória*** kattekile || ld. *tectus* kaetud
~ ***týmpani*** trummikile || ld. *týmpanum* trumm
~ ***vitellína*** rebukile || ld. *vitéllum* rebu
~ ***vítrea*** klaaskehakile || ld. *vítrum* klaas

membranáceus, -a, -um kilejas, kile-

mémbrum, -i liige (üldiselt); jäse (maismaa-selgroogsetel)

menárche, -es suguküpsuse algus (tütarlastel) || kr. *men* kuu (ajalises mõttes) + *arché* algus

meningiit ajukestapõletik || kr. *meninx* kelme, nahk + *-itis* (põletikku tähistav sufiks)

meninx, -ingis ajukest || kr. *meninx* kest, kelme, nahk

menískus, -i poolkuuketas, menisk (liigeseõõnes) || kr. *menískos* kuusirp

menopaus menstruatsioonide lõppemine || kr. *men, menos* kuu (ajalises mõttes) + *pausis* lakkamine, peatus

menstruatsioon kuupuhastus || ld. *mensis* kuu (ajalises mõttes) + *strúere* korrastama; *menstruus* igakuine

mentális, -e lõuatsi-, vaimu- || ld. *mentum* lõuats; *mens, mentis* vaim

mentolabiális, -e lõuatsi-moka-, lõuatsi ja moka vahel asetsev || ld. *mentum* lõuats + *labium* mokk

mentum, -i lõuats, alalõua alumine etteulatuv osa

Menurae lüürasabalised; lüürasabaliste alamselts [värviliste seltsist] || kr. *méne* kuu + *urá* saba

meristiline osadeks jagatav, jaostatav, loetletav || kr. *meristós* jaostatud

meroblastiline osaliselt lõigustuv (munaraku kohta) || kr. *méros* osa + *blastós* idu

merogaamia = **gamogaamia** || kr. *méros* osa + *gámos* abielu

merogoonia looma arenemine munarakust, millest enne seemnerakuga ühinemist (enne kunstlikku viljastamist) on tema tuum eraldatud || kr. *méros* osa + *gónos* teke

meroistiline toiterakkuderikas (putukate ovariooli kohta) || kr. *méros* osa + *oón* muna

merokriinne tsütoplasmat kaasa haaramata, tsütoplasmat nähtavalt muutmata nõristav (eksokriinse näärme kohta) || kr. *méros* osa + *krínein* nõristama, eraldama

meropodiit reislüli (ämblikulaadsetel); rindkehajala neljas lüli (vähkidel) || kr. *méros* osa + *pus, podós* jalg

Merostómata (= ***Palaeóstraca***) ürgvähid; ürgvähkide klass [lülijalgsete hõimkonnast] || kr. *méros* osa + *stoma* suu

merotsüüdid kaastuumad, liigsete seemnerakkude tuuma korduval pooldumisel tekkinud tuumad (hailistel, roomajatel, lindudel); skisondid || kr. *méros* osa + *kýtos* rakk

merozoiidid eosloomade skisontidest skisogoonia teel tekkinud isendid || kr. *méros* osa + *zóon* loom + *eídos* kuju

merum, -i puusa tagaosa (putukatel)

mesencéphalon, -i keskaju, mesentsefalon, mesenkefalon || kr. *mésos* + *enképhalos* peaaju

mesenhüüm looteline sidekude || kr. *mésos* + *énchyma* sissevalatu

mesentérium, -ii peensoolekinnis, mesenteerium; vahesein õisloomade gastraalõõnes || kr. *mésos* vahel asetsev + *énteron* sool

mesénteron kesksool || kr. *mésos* + *énteron* sool

mesethmoídeum, -ei keskesõelluu, mesetmoid || kr. *mésos* + *ethmós* sõel + *eídos* kuju

meso- kesk-, vahe- || kr. *mésos* vahelmine, vahel asetsev, keskmine, keskel asetsev

mesoblast = **mesoderm** || kr. *mésos* + *blastós* idu

mesobrónchus, -i kesk-kopsutoru (lindude kopsudes) || kr. *mésos* + *brónchus* õhutoru

mesocárdium, -ii südamekinnis, mesokard || kr. *mésos* + *kardia* süda

mesocólon, -i käärsoolekinnis, mesokoolon || kr. *mésos* + *kolon* käärsool, sooleosa

mesocoracoídeum, -ei vahekaarnaluu, mesokorakoid || kr. *mésos* + *korax, korakos* kaaren + *eídos* kuju

mesocýnium, -ii pägim, sõrgats

mesodáeum, -i keskkool || kr. *mésos* + *hodos* tee

mesoderm (= **mesoblast**) vahelmine looteleht || kr. *mésos* + *derma* nahk

mesodermaalne vahelmisest lootelehest tekkinud || vt. *mesoderm*

mesogástrium, -ii keskkõhuala; maokinnis || kr. *mésos* + *gastér* magu

Mesogastrópoda = ***Monotocardia*** || kr. *mésos* + *gastér, gastrós* magu + *pus, podós* jalg

mesogliia = **mikrogliia** || kr. *mésos* + *glia* liim

mesogloea, -ae vahehüüvend, mesoglöa, sültjas tugilamell ainuõõssete välimise ja sisemise rakukihi vahel || kr. *mésos* + *glia* liim

mesoletsitaalne keskmisel määral rebuga varustatud (munaraku kohta) || kr. *mésos* + *lékithos* rebu

mesométrium, -ii emakakinnis || kr. *mésos* + *métra* emakas

mesómula, -ae tolpvastne, mesoomul (ainuõõssetel ja alamatel ussidel)

mesonéphros, -i keskneer, ürgneer, mesonefros || kr. *mésos* + *néphron* neer

mesonótum, -i keskselg, putukate keskrindmiku selgmine osa || kr. *mésos* + *nóton* selg

mesopódium, -ii keskjalg (limustel); painisjäse (maismaa-selgroogsetel) || kr. *mésos* + *pus, podós* jalg

mesopterýgium, -ii kõhrkalade rinnauime vahelmine basaalkõhr, mesopterüügium || kr. *mésos* + *pterýgion* väike tiib või uim

mesopterygoídeum, -ei vahetiibluu, mesopterügoid || kr. *mésos* + *ptéryx* tiib + *eídos* kuju

mesórchium, -ii raiakinnis, munandikinnis || kr. *mésos* + *órchis* raig, munand

mesosálpinx, -ingis munajuhakinnis, emakatõrvekinnis || kr. *mésos* + *salpinx* munajuha

mesosóma, -atis tagakeha eesmine osa (lõugtundlastel), mesosoom || kr. *mésos* + *soma* keha

mesostérnum, -i keskrinnaluu, rinnaluu keskosa (imetajail); keskrindmiku kõhtmine plaadike (putukatel) || kr. *mésos* + *stérnon* rind

Mesozóa vaheloomad (ainu- ja hulkraksete loomade vahevormid); vaheloomade põhikond ja hõimkond || kr. *mésos* + *zóa* loomad

mesoteel serooskestade ainukihiline lame-epiteel || kr. *mésos* + *thelé* nisa

mesotendíneum, -ei kõõlusekinnis || ld. *mésos* + *tendo, -inis* kõõlus

mesothórax, -acis keskrindmik (putukatel) || kr. *mésos* + *thórax* rindkere

mesotroofne kesktoiteline, keskmise toitainetesisalduse ja produktiivsusega (veekogu või mulla kohta) || kr. *mésos* + *trophé* toit

mesotsefaalne (**mesokefaalne**) keskpealine || kr. *mésos* + *kephálé* pea

mesovárium, -ii munasarjakinnis || kr. *mésos* + ld. *ovárium* munasari

meta- taga-, järel-, vahe-, kaas-,

ümber- || kr. *metá* järel, vahel, ümber, kõrval

metabolism ainevahetus, organismis kulgevate protsesside kompleks, mille kaudu on organism seostes väliskeskkonnaga || kr. *metabolé* muutus

metaboliidid ainevahetuse vaheproduktid || vt. metabolism

metaboolia = **metamorfoos** || kr. *metabolé* muutus

metaboolne muutuslik, moonde teel arenev

metacarpále, -is kämblaluu, metakarpaal || vt. *os metacarpále*; *metacárpus*

metacarpális, -e kämbla-, metakarpaalne || vt. *metacárpus*

metacarpus, -i kämmal || kr. *metá* taga + *karpós* ranne

metafaas järelaste, mitoosi teine faas || kr. *metá* järel + *phái-nein* ilmuma; *phasis* avaldumine

metagenees sugulise ja suguta põlvkonna vaheldumine || kr. *metá* vahel + *génesis* teke

metakinees mitoosi metafaasi algul toimuv kromosoomide liikumine ja asetumine ekvatoriaaltasandile || kr. *metá* järel + *kínesis* liikumine

metakoniid alalõua purihammaste tagumine-sisemine kõber || kr. *metá* taga + *kónos* kuhik + *eídos* kuju

metakoonus ülalõua purihammaste tagumine-välimine kõber || kr. *metá* järel + *kónos* kuhik

metameer rivilüli || vt. metameeria

metameeria rivilülisus, segmentatsioon, keha koosnemine üksteise järel asetsevatest ühesugustest lülidest || kr. *metá* järel + *méros* osa

metamorfoos (= **metaboolia**) moone, muutus (metamorfoosi kasutatakse kitsamalt moonde välist, kuju muutust, metabooliat — sisemist, elundite muutust käsitades) || kr. *metamórphosis* ümberkujundus, moondus

metanauplius [järel]vähik, vähilaadsete teine arenguaste || kr. *metá* järel + *náuplios* ujuv kojaga või koorikuga loom

metanefriidid avatoruneerud (selgrootuil) || kr. *metá* järel + *nephrós*, neer + *eídos* kuju

metanéphros, -i järelneer, metanefros || kr. *metá* järel + *nephrós* neer

metanótum, -i tagaselg (putukatel) || kr. *metá* järel + *nóton* selg

metaplaasia teisenemisareng, ühe koeliigi muutumine teiseks || kr. *metá* ümber, järel + *plasis* kujunemine

metaplasma rakuplasma elutute moodustiste kogum || kr. *metá* vahel + *plasma* moodustatu

metapleura küljekurd (süstikkala kehakülgedel asetsev uimjas kurd) || kr. *metá* vahel + *pleura* külg

metapoodium tagajalg (limustel); kämmal ja põid (maismaa-selgroogsete jäsemel) || kr. *metá* taga + *pus, podós* jalg

metapterýgium, -ii kõhrkalade rinnauime tagumine basaalkõhr; metapterüügium || kr. *metá* järel + *pterýgion* väike tiib

metapterygoídeum, -ei tagatiibluu, metapterügoid (luukalade ülalõuas) || kr. *metá* järel + *ptéryx* tiib + *eídos* kuju

metasóma, -atis metasoom, ämblikulaadsete ja limuste keha tagaosa; aerjalaliste ja kakandiliste kõhtmik || kr. *metá* taga + *soma* keha

metastaas siire, haigusetekitajate siirdumine teise kehaossa || kr. *metástasis* ümberasetus

metastérnum, -i tagarinnaluu, rinnaluu tagaosa (mõõkjätke) kõrgematel selgroogsetel (= *xiphisternum*); tagarindmiku kõhtmine plaadike (putukatel) || kr. *metá* taga + ld. *sternum* rinnaluu

metastóma, -atis püsisuu, metastoom; mõnede vähkide sageli kaheks paragnaadiks liigendunud alahuul || kr. *metá* vahel + *stoma* suu

metastómium, -ii suulüli, metastoomium (rõngussidel) || kr. *metá* ümber + *stómion* väike suu

Metazoa hulkraksed loomad, metazoad; hulkraksete alamriik || kr. *metá* järel + *zóon* loom (mõeldakse protozoasid e. ainurakseid, kelle järel ilmusid hulkraksed)

metatarsále, -is põialuu, metatarsaal || kr. *metá* järel + *tarsále* kannaluu; *társos* jalatald

metatarsalis, -e põia-, metatarsaalne || vt. *metatársus*

metatársus, -i pöid; käpa esilüli (putukatel) || kr. *metá* järel + *társos* jalatald

metathálamus, -i metatalamus, vaheaju külgmine osa || kr. *metá* kõrval + *thálamos* kamber

Metathéria alamimetajad, metateerid; alamimetajate alamklass [imetajate klassist] || kr. *metá* kõrval, järel + *therion* (imetaja) loom, metsloom

metathórax, -acis tagarindmik (putukatel) || kr. *metá* taga + *thorax* rind

metatserkaar tagahändlane, mõnede imiusside ümmistunud händlane (tserkaar) || kr. *metá* taga + *kérkos* saba, händ

metencéphalon, -i tagaaju, metentsefalon, metenkefalon || kr. *metá* järel + *enképhalon* peaaju

Microchiróptera väike-käsitiivalised; väike-käsitiivaliste alamselts [käsitiivaliste seltsist] || kr. *mikrós* väike + *cheir, cheirós* käsi + *pterón* tiib

micronúcleus, -ei pisituum, mikronukleus || kr. *mikrós* väike + ld. *nucleus* tuum

migratsioon ränne, rändamine || ld. *migrátio, -ónis*

miimiline näoliigutuste-, näoilme- || kr. *mimikos* näitlejale-veiderdajale omane

mikro- väike-, väikese-, pisi- || kr. *mikrós* väike

mikrobaarsus kehakaalu suhteline väiksus (madalseis) teatud vanuses || kr. *mikrós* + *báros* raskus

mikrofaagid pisi-õgirakud, aktiivse liikumisvõimega neutrofiilsed valged vererakud, mis õgivad peamiselt mikroobe; mikroorganismidest toituvad veeloomad || kr. *mikrós* + *phágos* õgija

mikrogameedid liikuvad, tavaliselt väikesed või väga väikesed isas-suguisendid (-sugurakud) mõnedel ainuraksetel || kr. *mikrós* + *gamétes* abikaasa

mikrogametotsüüdid eosloomade valmimata isas-suguisendid || kr. *mikrós* + *gamétes* abikaasa + *kýtos* rakk

mikrogliia (= mesogliia) kaitselise talitlusega fagotsüteerimis- ja liikumisvõimeline neurogliiarakustik || kr. *mikrós* + *glia* liim

mikrogüün kääbuslik emasloom (sipelgatel) || kr. *mikrós* + *gynḗ* emane

mikromeerid viljastatud munaraku ebavõrdsel lõigustumisel tekkinud pisi-lõigustusrakud || kr. *mikrós* + *méros* osa

mikronukleus pisituum || vt. *micronúcleus*

mikroplankton pisihõljum || kr. *mikrós* + *planktós* rändav, uitav

mikropteerne lühitiivaline (putuka kohta) || kr. *mikrós* + *pterón* tiib

mikropüül urbvärik, munarakkude kestas leiduv ava seemnerakkude läbimiseks (putukatel, ämblikulaadsetel, mõnedel limustel ja kaladel) || kr. *mikrós* + *pýle* värav

mikroskleerid pisiokised (käsnadel) || kr. *mikrós* + *sklerós* kõva

mikroskoopiline ainult mikroskoobi abil nähtav, väga väike || kr. *mikrós* + *skopéin* vaatama

mikrosmaatiline nõrgalt arenenud haistemeelega || kr. *mikrós* + *osmḗ* haiste, lõhn

mikrosoomid pihukehakesed raku tsütoplasmas || kr. *mikrós* + *soma* keha

mikrotrihhid tillukesed karvjad nahandimoodustised (putukatel) || kr. *mikrós* + *thrix, trichós* karv

mikrotsefaalne (mikrokefaalne) väi-

kesepealine || kr. *mikrós* + *kephalé* pea

miksotroofne segatoiduline || kr. *míxis* segunemine + *trophé* toit

miksotsööl liitkehaõõs, esmase kehaõõnise jäänuste ja teisese kehaõõnise liitumisel tekkinud õõs (lülijalgsetel) || kr. *míxis* segunemine + *kóilos* õõs

miljöö keskkond || pr. *milieu*

mimeetiline järeleaimav || kr. *mimetikós* matkida oskav

mimetism, mimees jäljendamine, kaitsekohastumus, mille puhul looma välimus või käitumine sarnaneb söödamatute esemete, taimeosade või teiste loomadega || kr. *mimetís* jäljendaja

mimikri pettehoiatusvärvus, mimetismi vorm, mille puhul loom oma värvuselt või kujult meenutab süstemaatiliselt hoopis erinevat, teiste loomade poolt mittesöödavat loomaliiki || kr. *mímesis* järelaimus

minimus, -a, -um kõige väiksem

minor, minus väiksem || ld. *parvus* väike

minútus, -a, -um üsna väike, pisike, pisi-

mirábilis, -e imetlusväärne, ime- || ld. *mirári* imetlema

miracídium, -ii ripslane, miratsiid, laiussiliste algne arenguvorm || kr. *meirákion* poiss, nooruk

mitokóndrid (= kondriosoomid) sõmerpihud, sõmera- või kepikesekujulised tsütoplasma organoidid || kr. *mítos* niit + *chóndros* kõhr; *chóndrion* terake, sõmer

mitoos (= karüokinees) (raku) kaudpooldumine, tüüpiline rakupooldumine, mida iseloomustab kromosoomide kahestumine ja spiraliseerumine, tuumakatte lõhustumine ja tütarkromosoomide lahutamine geneetiliselt identsetesse tütartuumadesse jagunemiskäävi vahendusel || kr. *mítos* niit

mnemotaksis teeleidmine (endisse elupaika, koju) mälu järgi || kr. *mnéme* mälu + *táxis* asetus

móbilis, -e liikuv

modifikatsioon (= paravariatsioon) tunnuse varieeruvus välisteguriте mõjul, moendumine, teisend, moend || ld. *modificátio*

modíolus, -i teotelg, sisekõrva teo keskne luusammas

molaar [taga]purihammas || vt. *moláris*

moláris, -e [taga]purihammas || vt. *dens moláris*; ld. *mólere* jahvatama; *mola* veskikivi

Mollúsca limused, molluskid; limuste hõimkond || ld. *mollis* pehme

monakssoonne ainuteljeline || kr. *mónos* + *áxon* telg

monilifórmis, -e pärlikeejas, kerajatest lülidest koosnev (tundla kohta) || ld. *monile* kaelaehe + *forma* kuju

monimostüülia ruut- ja soomusluu liikumatu seondus || kr. *monimós* kinnistatud + *stýlos* sammas

mono- ainu-, ühe-, üksik- || kr. *mónos* ainus

monofaag ainutoiduline, oma elutsüklis ainulaadset toitu kasutav loom; ainult ühel peremeesliigil toituv parasiit || kr. *mónos* + *phágos* sööja, õgija

monofüodontne üks kord tekkiv, mittevahetuv (hammastiku kohta) || kr. *mónos* + *phýein* tootma + *odús, odóntos* hammas

monofüülia mingi organismirühma teke tema ajaloolisel arengul ühisest esivanemast, monofüleetiline põlvnemine || kr. *mónos* + *phylé* suguvõsa, hõim, tüvi

monogaamia ainuabielu || kr. *mónos* + *gámos* abielu

Monogén[e]a ainupõlvsed; ainupõlvsete alamklass [imiusside klassist] || kr. *mónos* + *génos* sugu, põlvkond

monogenees mingi organismirühma teke ühisest lähtevormist, ühes ja samas paigas; suguta sigimine || kr. *mónos* + *génesis* teke

monogoonia suguta sigimine || kr. *mónos* + *gónos* järglane

monohübriid ühe tunnuse (ühe alleelidepaari) poolest heterosü-

gootne e. segavereline || kr. *mónos* + *hýbris* veresegamine

monokulaarne ühesilmaline, kummagi silmaga eri asja nägev || kr. *mónos* + *óculus* silm

monoptühne ainukihiline (näärme kohta) || kr. *mónos* + *ptyx, ptychós* kiht

monosügaalne = **parapsiidne** || kr. *mónos* + *zygón* ike, kaar (mis ühendab)

monosügootsed ühemunarakulised, ühest ja samast viljastatud munarakust tekkinud, identsed || kr. *mónos* + *zygotós* ühendatud, ikestatud

Monotocárdia (= ***Mesogastrópoda*** = ***Ctenobránchia***) ühekojalised (kammlõpuselised); ühekojaliste selts [tigude klassist] || kr. *mónos* + *us, otos* kõrv + *kardía* süda

Monotrémata ainupilulised, monotreemid; ainupiluliste selts [imetajate klassist] || kr. *mónos* + *trêma* ava, pilu

monotrohne ainupärgne || kr. *mónos* + *trochós* ratas

monotroopne vähese kohastumisvõimega || kr. *mónos* + *trópos* pöörre

monotsüüdid väga suured, ainutuumalised valged vererakud || kr. *mónos* + *kýtos* rakk

mons, montis kink, mägi

~ ***pubis*** häbemekink || ld. *pubes* täiskasvanud

montikool mäeelanik, mäestikuloom || ld. *mons* mägi + *cólere* elutsema, elama

moodul kehaosa, mille pikkust kasutatakse mõõtühikuna (proportsiooniõpetuses) inimesel teiste kehaosade mõõtmiseks || ld. *módulus*; *modus* mõõt

morbiidsus haigestumus, haigestunud loomade suhteline arv populatsioonis || ld. *mórbidus* haiglane; *morbus* haigus

mórbus, -i haigus, tõbi

morfallaksis organismi regenereerumisel selle ühe kehaosa muutumine teiseks || kr. *morphé* kuju + *allaxis* muutus

morfogenees kehaosade (vormide) kujunemine organismi ontogeneetilisel arenemisel ja regeneratsioonil || kr. *morphé* kuju + *génesis* teke

morfoloogia kujuõpetus, organismide välisehitust käsitlev bioloogia haru || kr. *morphé* kuju + *lógos* õpetus, käsitlus

mórula, -ae kobarloode, moorul[a] || ld. *morum* mooruspuumari

mortaalsus suremus, populatsiooni isendite arvu vähenemine surma tõttu mingis ajavahemikus || ld. *mortális* surelik; *mors* surm

motoneuronid motoorsed närvirakud (seljaajus) || ld. *motus* liikumine + kr. *neuron* närv

motoorne liikumapanev, liigutus- || ld. *motórius*

mucósa, -ae limaskest || ld. *mucus* lima

mucósus, -a, -um limane, limas-

mucro, -ónis hooghännaliste tagakeha jätke || otseses tähenduses: teravik, mõõk

mulíebris, -e naise-, nais- || ld. *mulier, -eris* naine

multi- palju-, hulgi-, mitmekordne || ld. *multus* palju

multífidus, -a, -um mitmejagune; ld. *multus* + *findere* lõhestama, jagama

multiipel hulgine, mitmene

multipolaarne mitmeharuline || ld. *multus* + *polus* naba, telje otsmik

multituberkulaarne mitmeköbruline (hamba kohta) || ld. *multus* + *tubérculum* köbruke

musculáris, -e lihaseline, lihas-, muskulaarne || vt. *músculus*

musculotubárius, -a, -um lihase-tõrve- || ld. *músculus* lihas + *tuba* tõri

musculus, -i lihas || otseses tähenduses: hiireke

~ ***ámbiens*** kaarlihas || ld. *ambíre* kaares ümber käima

~ ***bíceps*** kakspealihas, biitseps || ld. *bis* kaks korda + *caput* pea

~ ***bigéminus*** kaksiklihas || ld. *bis* kaks korda + *géminus* kaksik-

~ ***bucinátor*** põselihas || ld. *búcina* karjapasun
~ ***cremáster*** ripplihas, munanditõstur || kr. *kremastós* [üles] riputatud
~ ***cucullâris*** karbuslihas || ld. *cucúllus* karbus, kapuuts
~ ***gastrocnemius*** sääremarjalihas || kr. *gastér* kõht + *knéme* sääremari
~ ***grácilis*** sirelihas || ld. *grácilis* sire
~ ***longíssimus*** pikimlihas || ld. *longíssimus* pikim
~ ***longitudinális*** pikilihas || ld. *longitúdo, -inis* pikkus
~ ***obliquus*** põiklihas || ld. *obliquus*, põikne, põik-
~ ***orbiculâris*** sõõrlihas || ld. *orbículus* väike sõõr, ring
~ ***pectíneus*** kammlihas || ld. *pecten* kamm
~ ***psoas*** nimmelihas || kr. *psoa, psoas* nimme
~ ***rotátor*** pöörajalihas || ld. *rota* ratas; *rotáre* tiirutama
~ ***teres*** ümarlihas || ld. *teres, -etis* piklikümmargune
~ ***triceps*** kolmpealihas, triitseps || ld. *trei* kolm + *caput* pea
~ ***vastus*** raitlihas || ld. *vastus* väga suur, rait

muskulaarne lihaseline, lihas- || vt. *musculâris*

mutageen mutatsiooni esilekutsuv tegur || ld. *mutáre* muutma + kr. *génesis* teke

mutánt geneetilise (pärivus-) struktuuri muutumise tõttu vanematest kõrvalekalduv (pärilikult erinev) organism, mutatsiooni kandja || vt. mutatsioon

mutatsioon kromosoomide struktuuri või arvu muutumine ja sellest tulenev tunnuste pärilik muutumine || ld. *mutáre* muutma

mutualism = **sümbioos** || ld. *mútus* vastastikune, mõlemapoolne

müeliin lipoide ja proteiine sisaldav tugevasti valgust murdev aine selgroogsete ja karikloomade närvikiudude säsitupes (müeliintupes) || kr. *myelós* aju, luuüdi

müeloblastid noored luuüdirakud, granulotsüütide varased eellased || kr. *myelós* luuüdi + *blastós* idu

müelotsüüdid amöboidsed luuüdirakud, granulotsüütide vahetud (otsesed) eellased || kr. *myelós* luuüdi + *kýtos* rakk

müksopoodid limaskulendid (amöö-bilistel) || kr. *mýxa* lima + *pus, podós* jalg

müoblastid müotoomides tekkivad käävjad rakud, mis hiljem liituvad lihaskiududeks || kr. *mys, myós* hiir, lihas + *blastós* idu

müofibrillid lihaskiukesed || kr. *mys, myós* hiir, lihas + *fibrílla* kiuke

müoglobiin hapnikku siduv lihaskoevalk || kr. *mys, myós* hiir, lihas + ld. *globus* kera

müogramm lihase kokkutõmmet kujutav kõver || kr. *mys, myós* hiir, lihas + *grámma* üleskirjutus

müokárd südamelihas, südame lihaskest || vt. *myocárdium*

müokomm = **müosept** || kr. *mys, myós* hiir, lihas + *komma* lõik

müoloogia lihasteteadus, lihaseid käsitlev anatoomia osa || kr. *mys, myós* hiir, lihas + *lógos* õpetus, käsitlus

müomeerid lihaskonnalõigud, selgroogsete kerelihaskonna segmendid || kr. *mys, myós* hiir, lihas + *méros* osa

müomeetrium emaka lihaskest || kr. *mys, myós* hiir, lihas + *métra* emakas

müoneemid ainuraksete kokkutõmbuvad lihaskiukeselaadsed organoidid || kr. *mys, myós* hiir, lihas + *nema* kiud, niit

müoopia lühinägevus || kr. *myóps* lähedale nägija; *ops* silm

müosept (= müokomm) müomeeride vaheline sidekoeline vahesein (alamatel selgroogsetel) || kr. *mys, myós* hiir, lihas + ld. *septum* vahesein

müosiin kiulise ehitusega valk lihaskiukeste jämedates protofibrillides || kr. *mys, myós* hiir, lihas

müotoom somiidi (ürglüli) osa,

millest arenevad kehalihased || kr. *mys, myós* hiir, lihas + *tomé* lõigend, lõik

müotsööl müotoomiõõs (tsöloomi osa), ürglüliõõs || kr. *mys, myós* hiir, lihas + *kóilos* õõnes

müriopoodid hulkjalgsed || vt. *Myriópoda*

mürmekofaag sipelgasõõja loom || kr. *mýrmex* sipelgas + *phágos* sõõja, õgija

mürmekofiilid sipelgamanulased, sipelgatega koos elavad (putukad) || kr. *mýrmex* sipelgas + *philéin* armastama, lembima

mütsetofaag seenesõõja, seenetoiduline putukas || kr. *mýkes* seen + *phágos* sõõja, õgija

myelencéphalon, -i järelaju, piklikaju, müelentsefalon, müelenkefalon || kr. *myelós* aju + *enképhalos* peaaju

myentéricus, -a, -um soole lihaskestakihtide vahel asetsev || kr. *mys, myós* hiir, lihas + *enterikós* sisikonna juurde kuuluv

mylohyoídeus, -a, -um lõua-keeleluu- || kr. *mýlos* veskikivi + *hyoídes* Y-kujuline

myocárdium, -ii südamelihas, südame lihaskest, müokard || kr. *mys, myós* hiir, lihas + *kardía* süda

myométrium, -ii emaka lihaskest, müomeetrium || kr. *mys, myós* hiir, lihas + *métra* emakas

Myomórpha hiirelised, müomorfid; hiireliste alamselts [näriliste seltsist] || kr. *mys, myós* hiir + *morphé* kuju

Myriápoda (Myriópoda) hulkjalgsete hõimkonnast || kr. *myriós* lõpmata palju + *pus, podós* jalg

Mysidácea müsiidilised, ka lõhkjalalised, erijalalised, kuulmiksabalised; müsiidiliste selts [vähkide klassist] || kr. *mýsis* silmade kokkusurumine; *mýein* sulgema

Mysticéti (Mystacocéti) kiusvaalalised; kiusvaalaliste alamselts [vaalaliste seltsist] || kr. *mýstax, -akos* habe + *kétos* vaal

mýxa, -ae lima || kr. *mýxa*

mýxum (kr.) nasar, linnu alanoka eesots

Myxinifórmes pihklaselised; pihklaseliste selts [sõõrsuude klassist] || kr. *mýxa* lima; *mýxon* limakala + ld. *forma* kuju

myxipterýgium (mixipterýgium), -ii = **pterygopódium** || kr. *myxis* segunemine, sugutamine + *ptéryx* tiib, uim

Myxosporídia limaeoselised; limaeoseliste selts [eosloomade või kõrveeosloomade klassist] || kr. *mýxa* lima + *spóros* seeme, idu

N

naevus, -i sünnimärk, veresoonestiku lokaalne tihenemine või pigmendi kogunemine nahas

Naidomórpha klaaslimukalised; klaaslimukaliste selts [väheharjasusside klassist] || Naïs — kreeka mütoloogias allikanümf + kr. *morphé* kuju

nanísm kääbuskasv || kr. *nánnos* kääbus

nannoplankton kääbushõljum || kr. *nánnos* kääbus + *planktós* rändlev, ekslev, vees hõljuv

naris, -is välimine ninaava, [nina-] sõõre

nasále, -is ninaluu || vt. *os nasále*

nasális, -e nina-

nasolacrimális, -e nina-pisara-, nasolakrimaalne || ld. *nasus* nina + *lácrima* pisar

nasoturbinále, -is ninakõrge, nasoturbinaal || ld. *nasus* nina + *turbo, -inis* keeris

nasus, -i nina

natantia (pl.) ujuvormid, natandid || ld. *natáre* ujuma

nates, -ium (pl.) tuharad, tagumik

natiivne kaasasündinud, sünnipärane, loomulik || ld. *nativus*

natiivsus sündimus || ld. *natus* sündinu

náuplius, -ii vähik, paljude vähkide vastsevorm || kr. *náuplios* ujuv kojaga või koorikuga loom

naviculáre, -is lodiluu (jala kannas) || vt. *os naviculáre*

naviculáris, -e lodi-

neárktiline Nearktisesse puutuv, seal elutsev || vt. Neárktis

Neárktis Gröönimaad ja Põhja-Ameerikat (kaasa arvatud Põhja-Mehhiko) haarav Holarktise osa (zoogeograafiline regioon) || kr. *néos* uus + *arktikós* põhjapoolne

nectocýstis, -is ujupõisik, nektotsüst (putkelistel) || kr. *nektós* aktiivselt ujuv + *kýstis* põis

nefron selgroogsete neeru struktuurne ja funktsionaalne üksus || vt. *nephron*

nefropoor avatoruneeru välisava || kr. *nephrós* neer + *póros* käik

nefrostoom neerulehter, metanefriidi ja eelneeru nefroni lehterjas algmik || kr. *nephrós* neer + *stoma* suu

nefrotoom somiidi osa, millest areneb looteline erituselund || kr. *nephrós* neer + *tomé* lõik

nekrofaag raisasööja || kr. *nekrós* surnud + *phágos* sööja, õgija

nekroos kärbus, rakkude või kudede kärbumine || kr. *nékrosis* kärbus, suremine

nektofoorid ujukellukesed, putkloomade ujuloomikud || kr. *nektós* ujuv + *phórein* kandma

nekton ujum, veekogude avaveealade aktiivselt ujuvate organismide kogum || kr. *nektós* aktiivselt ujuv

Nemathelmínthes ümarloomad, nemathelmindid; ümarloomade hõimkond || kr. *néma, nématos* niit + *hélmins, -minthos* uss

nematocályx, -ycis kõrvekarikas || kr. *néma, nématos* niit + *kalyx* karikas

Nematócera sääselised, niitsarvelised; sääseliste alamselts [kahetiivaliste seltsist] || kr. *néma, nématos* niit + *kéras* sarv, tundel

Nematóda ümarussid, nematoodid; ümarusside klass [ümarusside hõimkonnast] || kr. *néma, nématos* niit

Nematomórpha = ***Gordiacea*** || kr. *néma, nématos* niit + *morphé* kuju

nematotsüstid kõrvekihnud (ainuõõssetel) || kr. *néma, nématos* niit + *kýstis* põis

Nemertína kärssussid, nemertiinid; kärssusside hõimkond || Neméртes — nereiid, kreeka mütoloogias merejumala Nereuse tütar

neoblastid uudusrakud, varurakud (regenereeruvates kehaosades) || kr. *néos* uus + *blastós* idu

neocórtex, -icis uuduskoor (selgroogsete otsajus) || kr. *néos* uus + ld. *córtex* koor

neocránium, -ii uuduskolju || kr. *néos* uus + *kranion* kolju

Neogéa zoogeograafiline riik (ala), kuhu kuulub Neotroopise regioon || kr. *néos* uus + *gaia* maa

neognaatne uudusõõgne (lindude kolju kohta) || kr. *néos* uus + *gnáthos* lõug

Neognáthae uudusõõgsed, uudusõõgsete ülemselts [lindude klassist] || kr. *néos* uus + *gnáthos* lõug

neopállium, -ii uudusmantel (selgroogsete otsajus) || kr. *néos* uus + ld. *pallium* mantel; kr. *pallion*

Neórnithes nüüdislinnud; nüüdislindude alamklass [lindude klassist] || kr. *néos* uus + *órnis, -ithos* lind

neoteenia vastsesigimine || kr. *néos* uus + *téinein* pingutama, kinni hoidma

neoteiin juveniilhormoon || vt. neoteenia

neotroopiline Neotroopisesse puutuv, seal elutsev || vt. Neotroopis

Neotroopis, neotroopiline regioon, Lõuna-Mehhikot, Kesk- ja Lõuna-Ameerikat haarav zoogeograafiline regioon || kr. *néos* uus + *tropikós* pöörde-

nephron, -i selgroogsete neeru struktuurne ja funktsionaalne üksus, nefron || kr. *nephrós* neer

neriitiline rannalähedases madalmeres elutsev || kr. *néritos* arvutu (nagu merekarbid ja merelained)

nervósus, -a, -um närvi-, närviderikas || vt. *nervus*

nervus, -i närv, väätjas närvikiududekogum || kr. *neuron* esialgselt: kõõlus, hiljem: närv
~ ***cochleáris*** teonärv, kuulmisnärv || ld. *cóchlea* tigu
~ ***craniális*** peaajunärv || ld. *cránium* kolju
~ ***faciális*** näonärv || ld. *fácies*, nägu
~ ***ophtálmicus*** silmanärv || kr. *ophthalmós* silm
~ ***phrénicus*** vahelihasenärv || kr. *phren* vahelihas, mõistus
~ ***spinális*** seljaajunärv || ld. *spina* oga, selgroog
~ ***trigéminus*** kolmiknärv || kr. *tría* kolm + ld. *géminus* kaksik
~ ***vagus*** (= ***vagus***) uitnärv || ld. *vagáre* uitama, ringi rändama
~ ***vestibuláris*** esikunärv, tasakaalunärv || ld. *vestíbulum* esik

neur-, neuri-, neuro- närvi- || vt. neuron

neurále, -is seljakilbis, neuraal (kilpkonnalistel)

neurálgia närvivalu (tooma- ja seganärvide piirkondades) ilma objektiivsete anatoomiliste muutusteta || kr. *neuron* närv + *álgos* valu

neurális, -e närvi-, närvide või aju juurde kuuluv, neuraal- || kr. *neuron* närv

neurapofüüs neuraaljätke, ajujätke, ajukaaris || kr. *neuron* närv + *apóphysis* jätke

neurasteenia närvinõrkus, närvisüsteemi funktsionaalne häire || kr. *neuron* närv + *asthénia* nõrkus, jõuetus

neuriit (närviraku) niitjätke, akson, närviraku jätke, mille kaudu erutus (närviimpulss) närvirakust edasi kandub (väljub) || kr. *neuron* närv

neuroblastid noored, närvirakuks muutuvad lootelised epiteeljad rakud || kr. *neuron* närv + *blastós* idu

neurocránium, -ii (= ***cranium cerebrále***) ajukolju, neurokraanium || kr. *neuron* närv + *kranion* kolju

neurofibrillid närvikiukesed || kr. *neuron* närv + *fibrilla* kiuke

neurogeenne närvisüsteemi mõjutusel toimuv; närvikoelisest materjalist tekkiv || kr. *neuron* närv + *génesis* teke

neurogliia (= **gliia**) närviturb, närvikoe tugi-, kaitse- ja toiterakustik || kr. *neuron* närv + *glia* liim

neurohormoonid närvirakkudes tekkivad hormoonid || kr. *neuron* närv + *hormáo* ärritan

neurohüpofüüs hüpofüüsi tagasagar (närvikoelisest materjalist tekkinud) || kr. *neuron* närv + *hypó* all + *phýein* kasvama

neurolemm (neurilemm) närvikiutupp, Schwanni rakkudest (lemmotsüütidest) koosnev närvikiuümbris || kr. *lemma* kest, tupp

neuroloogia närvisüsteemi ehitust, talitlust ja haigusi käsitlev teadus || kr. *neuron* närv + *lógos* teadus, käsitlus

neuromastid küljejooneelundid, meelerakkude kogumid kalade küljejoonekanalis || kr. *neuron* närv + *mastós* nibu, kühm, nisa

neuromeer seljaajunärvide paarile vastav seljaajuosa || kr. *neuron* närv + *méros* osa

neuron (= **neurotsüüt**) närvirakk (koos jätketega) || kr. *neuron* esialgselt: kõõlus, hiljem: närv

neuropood hulkharjasusside jäsendi kõhtmine (närviväätmine) haru || kr. *neuron* närv + *pus, podós* jalg

neuropoor ajutoru-urve (keelikloomade loodetel) || kr. *neuron* närv + *póros* väike ava, läbikäik

Neuróptera võrktiivalised, neuropterid; võrktiivaliste selts [putukate klassist] || kr. *neuron* närv; soon (putukate tiivas) + *pterón* tiib

neurotsööl (keelikloomade) kesknärvisüsteemi õõs || kr. *neuron* närv + *kóilos* õõnes

neurotsüüt = **neuron** || kr. *neuron* närv + *kýtos* rakk

neurula, -ae ajutorulane, loote are-

nemisaste närvitoru tekkimisel (keelikloomadel)
neurulatsioon närvitoru teke selgroogsetel (toimub pärast gastrulatsiooni)
neuston veekogude pindkile elustik || kr. *neustós* ujuv
neutrofiilia neutrofiilide arvu suurenemine perifeerses veres || vt. neutrofiilne
neutrofiilid neutrofiilsed, segmenteerunud tuumaga ja teralise tsütoplasmaga valged vererakud || vt. neutrofiilne
neutrofiilne nii happeliste kui ka aluseliste värvidega värvuv || kr. *neuter* ei kumbki + *philéin* armastama
nictitans, -antis pilk- || ld. *nictáre* pilgutama
nidamentális, -e nidamentaalne || vt. *glándula nidamentális*
nidatsioon = **implantatsioon** || ld. *nídus* pesa
nidifuug pesahülgaja, varsti pärast koorumist pesast lahkuv lind || ld. *nídus* pesa + *fúgere* pagema, ära jooksma
nidikool pesaelanik; pesahoidja, pärast koorumist mõneks ajaks pessa jääv lind || ld. *nídus* pesa + *cólere* elutsema
niger, nigra, nigrum must
nisus, -us kihu, tung
niténtia (pl.) ronivormid, nitendid || ld. *niti* toetuma
nivikool kõrgmäeelanik, kõrgmägede lumepiirkonnas elutsev loom || ld. *nix, nivis* lumi + *cólere* elutsema
nodósus, -a, -um sõlmiline, sõlm- || ld. *nodus* sõlm
nódulus, -i sõlmeke
nodus, -i sõlm
nomaadne pidevalt rändav || kr. *nomas* rändkarjus
nomenklatuur mingis teadusharus kasutatavate keelendite kogum || ld. *nomenclatio* nime andmine
nomogenees loote normaalne arenemine; õpetus, mille kohaselt organism areneb ilma keskkonnategurite olulise mõjuta || kr. *nómos* seadus + *génesis* teke
normotsüüdid noored tuumaga vererakud, mis hiljem kaotavad tuuma ja muutuvad erütrotsüütideks || kr. *nórma* seadus, norm + *kýtos* õõs, rakk
notaeum, -i ülapool (lindudel) || kr. *nóton* selg
notárium, -ii seljaluu (lindudel) || kr. *nóton* selg
notochórda, -ae = ***chorda dorsális*** || kr. *nóton* selg + *chordé* keelik
Notogéa zoogeograafiline riik (ala), mille koosseisu kuuluvad Uus-Meremaa, Austraalia ja Polüneesia regioon || kr. *nótos* lõuna + *gaia* maa
notopood hulkharjasusside jäsendi selgmine haru || kr. *nóton* selg + *pus, podós* jalg
Notóptera (= ***Grylloblattódea***) kilkprussakalised; kilkprussakaliste selts [putukate klassist] || kr. *nótos* selg + *pterón* tiib
notum, -i selg, putukate kehalüli (segmendi) selgmine osa || kr. *nóton* selg
nucha, -ae kaela tagaosa, kukal, turi
nuchális, -e kukla-, turja-, nuhaalne
nucléolus, -i tuumake, pisituum, nukleool
núcleus, -ei tuum, otseses tähenduses: pähklike || ld. *nux, nucis* pähkel
~ ***ambíguus*** ühistuum || ld. *ambíguus* mõlemale poole kalduv
~ ***amýgdalus*** mandeltuum || kr. *amýgdalon* mandel
~ ***caudátus*** sabatuum || ld. *caudátus* sabaga varustatud, saba-
~ ***dentátus*** hammastuum || ld. *dentátus* hambuline, hammas-
~ ***cochleáris*** teonärvituum || ld. *cóchlea* tigu
~ ***cuneátus*** talbkimbutuum || ld. *cúneus* talb
~ ***embolifórmis*** korktuum || kr. *émbolos* kork + ld. *forma* kuju
~ ***fastígii*** viiltuum, talgiharituum || ld. *fastígium* viil (viilu)
~ ***globósus*** keratuum || ld. *globósus* kerajas, kera-

~ ***grácilis*** sirekimbutuum || ld. *grácilis* sire
~ ***lentifórmis*** läätstuum || ld. *lens, lentis* lääts + *forma* kuju
~ ***lentis*** läätse tuum || ld. *lens, lentis* lääts
~ ***pulpósus*** säsituum || ld. *pulpa* säsi, pulp
~ ***ruber*** punatuum || ld. *ruber* punane
~ ***salivatórius*** süljetuum || ld. *sa-líva* sülg
~ ***solitárius*** üksiktuum || ld. *soli-tárius* üksik, üksildane
~ ***vestibuláris*** esikunärvituum || ld. *vestíbulum* esik
nutrícius, -a, -um toitev, toitmis-, toite- || ld. *nutrix, -icis* toitja
nutritoorium toitumispiirkond || ld. *nutriméntum* toitaine, toit
nüktifiil öölembene || kr. *nyx* öö + *philéin* lembima
nympha, -ae nümf, neidis, vaegmoondega arenevate putukate ja lestaliste valmikueelne arengustaadium

O

obésitas, -átis nuumus, rasvumus || ld. *obésus* rammus
obex, -icis riiv, piklikaju lagimiku pindmine õhuke valgeollusekiht
obliquus, -a, -um põiki, põik-, põigitine
oblitereerumine umbumine, häving || ld. *oblitéráre* ummistuma, hävima
oblongátus, -a, -um piklik, pikendatud || ld. *oblongáre* pikendama
obturátor, -óris toppija, toppur || ld. *obturáre* kinni toppima
obturatórius, -a, -um toppurlihase juurde kuuluv || vt. *obturátor*
obturátus, -a, -um kinni topitud, toppuri-
occipitális, -e kukla-, kuklapiirkonnas asetsev, oktsipitaalne || vt. *ócciput*
ócciput, -itis kukal, tagapea || ld. *ob* (= *oc*) vastas + *caput, -itis* pea
occúltus, -a, -um varjatud, kaetud
océllus, -i lihtsilm, silmake (paljudel selgrootutel)
octávus, -a, -um kaheksas
Octocorállia kaheksakorallid, oktokorallid; kaheksakorallide alamklass [õisloomade klassist] || kr. *ókto* kaheksa + *korallion* punane korall
Octópoda kaheksahaarmelised, oktopoodid; kaheksahaarmeliste selts [peajalgsete klassist] || kr. *ókto* kaheksa + *pus, podós* jalg
oculomotórius, -a, -um silmaliigutaja || ld. *óculus* silm + *motor* liigutaja
óculus, -i silm
~ ***invérsus*** äraspidine silm || ld. *invérsus* ümberpööratud
~ ***versus*** päripidine silm || ld. *versus* päripidine
odmihnioonid loomade poolt ümbruskonda eritatavad ained, mis on pere nn. lõhnajälgedeks pesa ja ümbruskonna esemete äratundmisel ja ümbruskonnas orienteerumisel || kr. *odmé* lõhn + *íchnion* jälg
Odonáta kiililised, odonaadid; kiililiste selts [putukate klassist] || ld. *odonatus* hammastega varustatud
odontoblastid dentiini tootvad rakud selgroogsete hambasäsi pinnal || kr. *odús, odóntos* hammas + *blastós* idu
Odontocéti hammasvaalalised, odontotseedid; hammasvaalaliste alamselts [vaalaliste seltsist] || kr. *odús, odóntos* hammas + *kétos* vaal
oedema, -atis turse, ödeem || kr. *oidéma* paistetus, kasvaja
oesóphagus, -i söögitoru || kr. *oisophágos*
oestrus, -i ind, indlus, östrus || kr. *óistros* nahakiin
oftalmoloogia silma ehitust, talitlust ja haigusi käsitlev teadusharu || kr. *ophthalmós* silm + *lógos* õpetus, käsitlus
oksüfiilne happelembene || kr. *oxýs* terav, hapu + *philéin* lembima, armastama
oksütotsiin emaka lihaskesta too-

nust tõstev hüpofüüsi tagasagara hormoon || kr. *oxýs* terav, hapu + *tókos* sünnitus

olecránon, -i küünarnukk || kr. *oléne* küünarluu + *kraníon* kolju, pea

olfactórius, -a, -um haiste-, haistmis- || ld. *olfácere* lõhna tundma, haistma

olfáctus, -us haistmine

Oligocháeta väheharjasussid, oligoheedid; väheharjasusside klass [rõngusside hõimkonnast] || kr. *olígos* vähene + *cháite* harjas, juuksed, lakk

oligodendrotsüüdid närvirakkude jätkeid ümbritsevad väheste jätketega neurogliiarakud || kr. *olígos* vähene + *déndron* puu + *kýtos* rakk

oligofaag kitsatoiduline loom, kes toitub ühte sugukonda kuuluvaist liikidest || kr. *olígos* vähene + *phágos* sööja, õgija

oligoletsitaalne rebuvaene (muna kohta) || kr. *olígos* vähene + *lékithos* rebu

oligopood vähejalgne putukavastne || kr. *olígos* vähene + *pus, podós* jalg

oligotroofne vähetoiteline; toitainetevaene (veekogu kohta); huumusvaene (pinnase kohta) || kr. *olígos* vähene + *trophé* toit

olíva, -ae oliiv

omásus, -i = ***psalterium*** || ld. *omásum* veise sisikond

omentális, -e rasviku-

oméntum, -i rasvik, võrk, kurd

ommatiid lülijalgsete liitsilma üksik- e. osasilmake || kr. *ómma, -atos* silm + *eídos* kuju

omnipotentne loote varasel arenguastmel igas suunas eristuda võiv || ld. *omnis* kõik + *potens* võimeline

omnivoor kõigesööja || ld. *omnis* kõik + *voráre* neelama

omohyoídeus, -a, -um aba-keeleluu- ||kr. *ómos* õlg + *hyoeídes* Y-kujuline; vt. *hyoídeum*

omosternum, -i õlarinnaluu (kahepaiksetel) || kr. *ómos* õlg + *stérnon* rind

ómphalus, -i naba || kr. *omphalós*

oncospháera, -ae kidakeras, onkosfäär, paljude paelusside kerajas kuue kidakesega vastne || kr. *ónkos* haak, kida + *sphaira* kera

onkosfäär (onkosfeer) kidakeras || vt. *oncospháera*

ontogenees isendiarenemine, individuaalne areng, üksikorganismi arenemine munarakust kuni surmani || kr. *on, óntos* oles, elusolend + *génesis* teke, arenemine

Onychóphora küüsikloomad; küüsikloomade klass [lülijalgsete hõimkonnast] või hõimkond || kr. *ónyx, ónychos* küünis + *phórein* kandma

oóecium, -ii munakoda, ooöötsium (putukatel ja keriloomadel) || kr. *oón* muna + *óikos* koda, elamu

oogaamia = **ovogaamia** || kr. *oón* muna + *gámos* abielu

oogenees = **ovogenees** || kr. *oón* muna + *génesis* teke

oogoon = **ovogoon** || kr. *oón* muna + *goné* sünd, sünnitatu

ookineet malaariasääse mikro- ja makrogameedi liitumisel tekkinud liikuv sügoot || kr. *oón* muna + *kinetéos* liikuv

oolemm munaraku esmane kest || kr. *oón* muna + *lemma* kest, ümbris

ooloogia linnumunateadus || kr. *oón* muna + *lógos* käsitlus

oóphorus, -a, -um munakandja, muna- || kr. *oón* muna + *phorós* kandev

oothéca, -ae munakookon, ooteek (putukatel) || kr. *oón* muna + *théke* karp, kest

ootsüst tiheda kestaga kaetud sügoot paljudel eosloomadel || kr. *oón* muna + *kýstis* põis

ootsüüt = **ovotsüüt** || kr. *oón* muna + *kýtos* rakk

ootüüp paljude lameusside emassuguaparaadi ruum, milles moodustuvad munad || kr. *oón* muna + *týpos* jäljend, kuju

opérculum, -i kaas, kate; lõpusekaas; kaaneluu (luukaladel)

Ophídia maolised, ofiidid; maoliste alamselts [soomuseliste seltsist]

|| kr. *óphis* madu; *opheídion* väike madu

Ophiuroídea madutähed; madutähtede klass [okasnahksete hõimkonnast] || kr. *óphis* madu + *urá* saba + *eídos* kuju

ophthálmicus, -a, -um silma- || kr. *ophthalmós* silm

Opiliónes (= ***Phalángida***) koivikulised, pikkjalalised, ebaämblikulised; koivikuliste selts [ämblikulaadsete klassist] || kr. *oiopólos* erak, üksildane

Opisthobránchia tagalõpusesed, opistobranhiaadid; tagalõpuseste alamklass [tigude klassist] || kr. *ópisthe* taga + *bránchia* lõpused

opisthonéphros, -i taganeer, opistonefros (kaladel ja kahepaiksetel) || kr. *ópisthe* taga + *nephrós* neer

opisthosóma, -atis tagakeha (ämblikulaadsetel) || kr. *ópisthe* taga + *soma* keha

opisthóticum, -i taga-kõrvaluu || kr. *ópisthe* taga + *us, otós* kõrv

opistognaatne taandlõugne || kr. *ópisthe* taga + *gnáthos* lõug

opistotsöölne tagalohkne (selgroolüli kohta) || kr. *ópisthe* taga + *kóilos* õõnes

oppónens, -entis vastastaja || ld. *oppónere* vastastama

ópticus, -a, -um nägemisse puutuv, nägemis- || kr. *optiké* nägemine

óptimus, -a, -um parim, kõige soodsam

ora, -ae serv, piir, ääris

orália (pl.) suuplaadid, oraalid || ld. *os, oris* suu

orális, -e suu-, oraalne

orbiculáris, -e sõõrjas, sõõr-, ringjas, ring- || ld. *orbis* sõõr, ring

orbículus, -i väike sõõr, väike ring

órbita, -ae silmakoobas, orbiit || ld. *orbis* sõõr

orbitális, -e silmakoopa-, orbitaalne

orbitosphenoídeum, -ei silmakiilluu, orbitosfenoid || ld. *órbita* silmakoobas + kr. *sphen* kiil + *eídos* kuju

órchis, orcheos (kr.) raig, munand

ordo, -inis selts, klassi ja sugukonna vaheline süstemaatikaüksus

organéllid (organoidid) ainurakseteTsütoplasmamoodustised, mis vastavad hulkraksete elunditele || kr. *órganon* tööriist

organóidid (organéllid) raku eritoimelised osad || kr. *órganon* tööriist + *eídos* kuju

organoloogia organite ehitust käsitlev anatoomia osa || kr. *órganon* tööriist + *lógos* õpetus, käsitlus

órganum, -i elund, tööriist, organ || kr. *órganon*

~ ***tactus*** kompimiselund, kompeelund || ld. *tactus* kombe, kompimine

~ ***auditus*** kuulmiselund, kuule || ld. *audítus* kuulmine

orifícium, -i ava, avaus, suue || ld. *os, oris* suu + *fácies* välisilme

orígo, -inis algus, alguskoht || ld. *oríri* algama, tekkima

oriménd alge, mingi elundi või kehaosa suge || ld. *oriméntum*

Ornithíschia lindvaagnalised; lindvaagnaliste väljasurnud selts [hiidsisalike ülemseltsist] || kr. *ornis, -ithos* lind + *ischíon* puus, puusaliiges

ornitoloogia linnuteadus, zooloogia osa || kr. *órnis* lind + *lógos* õpetus, käsitlus

Orthóptera (= ***Saltatória***) sihktiivalised, ortopterid; sihktiivaliste selts [putukate klassist] || kr. *orthós* sirge + *pterón* tiib

ortogenees õguareng, ühesuunaline areng (toimub mingis kindlas suunas); teooria, mille kohaselt organismirühma evolutsioon toimub kindlas suunas || kr. *orthós* sirge + *génesis* teke, arenemine

ortognaatne õgulõugne || kr. *orthós* sirge + *gnáthos* lõug

ortograadsus püstkõnnak, püstine kõnnak || kr. *orthós* sirge + ld. *gradus* samm

ortoneuria külgmiste närvinideme-

te rööpne kulg (tigudel) || kr. *orthós* sirge + *neuron* närv

ortópterid sihktiivalised || vt. *Orthóptera*

os, oris suu

os, ossis luu

~ ***breve*** lühiluu || ld. *brevis* lühike

~ ***capitátum*** (= ***capitatum***) päitluu (käe randmes) || ld. *capitátus* peaga varustatud, päitatud; *caput* pea

~ ***centrále*** (= ***centrále***) keskluu || ld. *centrum* keskus, keskpunkt

~ ***coccýgis*** õndraluu || ld. *coccyx* õnnar; kr. *kókkyx* kägu

~ ***cornu*** sarveluu || ld. *cornu* sarv

~ ***coxae*** puusaluu || ld. *coxa* puus

~ ***cuboídeum*** kuupluu (jala kannas) || ld. *cubus* kuup, täring + kr. *eídos* kuju

~ ***cuneifórme*** *talbluu* (jala kannas); || ld. *cuneus* talb + *forma* kuju

~ ***ethmoidále*** (= ***ethmoidále***) sõelluu || kr. *ethmós* sõel + *eídos* kuju

~ ***frontále*** (= ***frontále***) laubaluu || ld. *frons, frontis* laup

~ ***hamátum*** (= ***hamátum***) konksluu (käe randmes) || ld. *hamátus* konksuga varustatud; *hamus* konks

~ ***hyoídeum*** (= ***hyoídeum***) keeleluu || kr. *hyoeídes* Y-kujuline

~ ***ílium*** (= ***ílium***) niudeluu || ld. *ilia* niuded, niudepiirkond

~ ***incisívum*** (= ***praemaxilláre***) eesülalõualuu, sälguluu || ld. *incídere* sisse lõikama, sälkama

~ ***ischii*** päraluu, istmikuluu || kr. *ischíon* puus, istmik, pära

~ ***lacrimále*** pisaraluu || ld. *lácrima* pisar

~ ***longum*** pikkluu, toruluu || ld. *longus* pikk

~ ***lunátum*** kuuluu || ld. *luna* kuu; *lunatus* sirpjas

~ ***magnum*** (= ***magnum***) suurluu (loomadel; vastab inimese päitluule) || ld. *magnus* suur

~ ***metacarpále*** (= ***metacarpále***) kämblaluu || ld. *metacárpus* kämmal; kr. *metá* taga, järel + *karpós* ranne

~ ***nasále*** (= ***nasále***) ninaluu || ld. *nasus* nina

~ ***naviculáre*** (= ***naviculáre***) lodiluu (jala kannas) || ld. *navícula* laevuke

~ ***occipitále*** kuklaluu || ld. *ócciput* kukal

~ ***palatínum*** (= ***palatínum***) suulaeluu || ld. *palátum* suulagi

~ ***parietále*** (= ***parietále***) kiiruluu || ld. *páries* sein, kiird (siin: kolju lagi)

~ ***penis*** sugutiluu || ld. *penis* suguti (otseses tähenduses: saba)

~ ***petrósum*** (= ***petrósum***) kaljuluu || kr. *pétros* kalju

~ ***pisifórme*** hernesluu || ld. *pisum* hernes + *forma* kuju

~ ***pneumáticus*** õhkluu || kr. *pneuma* õhk

~ ***pubis*** süleluu, häbemeluu || ld. *pubes* süli, rüpp, häbemepiirkond

~ ***sacrum*** (= ***sacrum***) ristluu || ld. *sacer* püha

~ ***scaphoídeum*** (= ***scaphoídeum***) lodiluu (käe randmes) || kr. *skaphé* lootsik, lodi, vann + *eídos* kuju

~ ***sphenoidále*** (= ***sphenoidále***) kiilluu || kr. *sphen* kiil + *eídos* kuju

~ ***squamósum*** soomusluu || ld. *squama* soomus

~ ***zygomáticum*** sarnaluu || kr. *zýgoma* sarn, ike

~ ***temporále*** (= ***temporále***) oimuluu || ld. *témpora* (pl.) oimukoht, oimud

~ ***trapézium*** (= ***trapézium***) trapetsluu || kr. *trapézion* väike laud

~ ***trapezoídeum*** (= ***trapezoídeum***) trapetsoidluu || kr. *trapézion* väike laud + *eídos* kuju

~ ***triquétrum*** (= ***triquétrum***) kolmkantluu (käe randmes) || ld. *triquétrus* kolmekandiline

~ ***tympánicum*** trummiluu || kr. *týmpanon* trumm

~ ***uncinátum*** konksluu (loomadel; vastab inimese konksluule — *os*

hamátum) || ld. *uncinátus* konksuga varustatud

ósculum, -i suue, suuke; heiteava (käsnadel)

osmoretseptorid osmootse rõhu muutumisel erutuvad meelerakud (veresoonte seintes) || kr. *osmós* tõuge, surve, rõhk + ld. *recéptor* vastuvõtja

osphrádium, -ii haistel, veelimuste haisteelund || kr. *osphrádion* tugev lõhn

ossa calamifórmia tikkelluud (mandunud kämbla- ja põialuud) || ld. *cálamus* pilliroog + *forma* kuju

~ ***carpi*** randme luud || ld. *carpus* ranne

~ ***cuneifórmia*** talbluud (jala kannas) || ld. *cuneus* talb

~ ***faciéi*** näo luud || ld. *facies* nägu

~ ***intercalária*** panusluud || ld. *intercalátus* vahele pandud

~ ***marsupiália*** kukruluud || ld. *marsúpium* kukkur

~ ***sesamoídea*** helmesluud, seesamluud || kr. *sesamon* seesam + *eídos* kuju

~ ***suturárum*** õmbluseluud || ld. *sutúra* õmblus

~ ***tarsi*** kanna luud

osseiin luukoe peamine orgaaniline koostisosa || ld. *os, ossis* luu

ósseus, -a, -um luune, luu- || ld. *os, ossis* luu

ossícula (pl.) luukesed

~ ***auditus*** *kuulmeluukesed* || ld. *auditus* kuulmine

ossículum, -i väike luu, luuke

ossifikatsioon luustumine || ld. *ossificátio*

Osteichthyes luukalad, osteihtüsed; luukalade klass [selgroogsete alamhõimkonnast] || kr. *ostéon* luu + *ichthýs* kala

osteoblastid luutekitajad rakud || kr. *ostéon* luu + *blastós* idu

osteogeenne luud moodustav || kr. *ostéon* luu + *génos* järglane

osteogenees luu arenemine (tekkimine) || kr. *ostéon* luu + *génesis* teke, tärkamine, kujunemine

Osteoglossifórmes luukeelelised, hammaskeelelised; luukeeleliste selts [luukalade klassist] || kr. *ostéon* luu (siin on mõeldud keelel asetsevaid hambaid) + *glóssa* keel + ld. *forma* kuju

osteoklastid luulammutajad rakud (eriliik fagotsüüte) || kr. *ostéon* luu + *klasis* murdumine

osteoloogia luid (luustikke) käsitlev anatoomiaosa || kr. *ostéon* luu + *lógos* õpetus, käsitlus

osteomalaatsia luupehmumus (täiskasvanuil ja eriti naistel pärast sünnitamist) || kr. *ostéon* luu + *malakós* pehme

osteon lamellaarse luukoe ehituslik üksus, üksteise sisse asetsevate torulamellide süsteem || kr. *ostéon* luu

osteoporoos luu-urbsus, luukoe hõrenemine (vananemise, põletike jms. puhul) || kr. *ostéon* luu + ld. *porós* avade- ja käikuderikas

osteotsüüdid luurakud || kr. *ostéon* luu + *kýtos* rakk

óstium, -ii suue, ava, sissekäik

~ ***abdominále*** kõhuõõnesuue, kõhuõõsmine suue, abdominaalsuue || ld. *abdómen* kõht

~ ***atrioventriculáre*** koja-vatsakesuue, atrioventrikulaarsuue || ld. *atrium* koda + *ventrículus* vatsake (südamel)

~ ***cardíacum*** (mao) lävisesuue || kr. *kardía* süda (mao lävis asetseb südame pool)

~ ***ileocaecále*** niude-umbsoolesuue || ld. *ileum* niudesool + *caecum* umbsool

~ ***pylóricum*** (mao) lukutisuue || ld. *pylórus* (mao) lukuti

~ ***uteri*** emaka suue || ld. *úterus* emakas

~ ***uterínum*** emakasuue, emakapoolne suue (munajuhal)

Ostracóda karpvähilised, ostrakoodid; karpvähiliste alamklass ja selts [vähkide klassist] || kr. *óstrakon* karp, koda

Ostracodermi kilpkalad, ostrakodermid; kilpkalade väljasurnud klass [selgroogsete alamhõimkonnast] || kr. *óstrakon* karp + *dérma* nahk

óstracum, -i limusekoja vahelmine, kõige paksem ja kõvem kiht, ostrakum || kr. *óstrakon* karp

óticus, -a, -um kõrva-, kõrva juurde kuuluv || kr. *us, otós* kõrv

otokoonia kuulmeliiv, kõrvaliiv, mikroskoopiliste liiva- ja kaltsiiditerakestemass kuulmetähne katvas sültjas kattes || kr. *us, otós* kõrv + *konia* liiv

otoliidid kuulmekivikesed, kaltsiiditerakesed kuulmeliivas || kr. *us, otós* kõrv + *líthos* kivi

ototsüst kuulmepõieke (selgroogsete lootel) || kr. *us, otós* kõrv + *kýstis* põis

ováricus, -a, -um munasarja- || vt. *ovárium*

ovariool torumunasari (putukatel)

ovárium, -ii munasari, ovaarium || ld. *ovum* muna; *ovarium* munavalvur (Vana-Roomas)

ovidúctus, -i munajuha || ld. *ovum* muna + *ductus* juhtimine

ovikapt lihastega varustatud munasarjaosa munaraku vastuvõtmiseks (imiussidel) || ld. *ovum* muna + *cápere* püüdma

ovipaarne muneja || ld. *ovum* muna + *parére* sünnitama

ovipósitor, -óris muneti || ld. *ovum* muna + *pósitor* rajaja

ovogaamia (= oogaamia) ainuraksete sugulise sigimise viis, mille korral väike liikuv isassuguisend (mikrogameet) liitub suure liikumatu emassuguisendiga (makro- ehk günogameediga) || ld. *ovum* muna + kr. *gámos* abielu

ovogenees (= oogenees) muna arenemine || ld. *ovum* muna + kr. *génesis* teke, arenemine

ovogoon (= oogoon) alg- e. ürgmunarakk (munasarjas) || ld. *ovum* muna + kr. *goné* sünd, sünnitatu

ovotéstis, -is raigmunasari (eriti paljudel tigudel) || ld. *ovum* muna + *testis* raig

ovotsüüt (= ootsüüt) valmiv munarakk || ld. *ovum* muna + kr. *kýtos* rakk

ovovivipaarne munaspoegija || ld. *ovum* muna + *vivíparus* elusasünnitaja

ovulatsioon munardumine, munaraku (muna) vabanemine valminud (Graafi) folliikulist (imetajail) || ld. *ovum* muna

ovum, -i muna

P

pachyméninx, -ingis = dura mater || kr. *pachýs* paks + *méninx* kest

pagofiilne jäälembene || kr. *págos* jää + *philéin* armastama, lembima

pagon veekogu pinnajääs anabioosis olevate organismide kogum || kr. *págos* jää

pahhüdermne paksunahaline || kr. *pachýs* paks + *dérma* nahk

pahhüdontne paksuhambaline (karbiluku kohta, karpidel) || kr. *pachýs* paks + *odús, odóntos* hammas

pahhüneem kromosoomide asetus meioosi profaasis, kui nad on kõrvuti (konjugeeruvad) ja selgesti nähtavad || kr. *pachýs* paks + *néma* niit

Palaeonísci paleoniskid, paleoniskoidid; paleoniskoidide väljasurnud ülemselts [luukalade klassist] || kr. *palaiós* vana + *ónos* mingi tursaliik + *eídos* kuju

Palaeóstraca = Merostómata || kr. *palaiós* vana + *óstrakon* koorik

palatínum, -i suulaeluu || vt. *os palatínum*

palatínus, -a, -um suulae-, palatiinne

palatoglóssus, -a, -um suulae-keele- || ld. *palátum* suulagi + kr. *glóssa* keel

palatopharýngeus, -a, -um suulae-neelu- || ld. *palátum* suulagi + kr. *phárynx* neel

palatoquadrátum, -i suulae-ruutkõhr või -luu, palatokvadraat || ld. *palátum* suulagi + *quadrátus* nelinurkne

palátum, -i suulagi

~ ***durum*** kõvasuulagi || ld. *durus* kõva
~ ***fissum*** lõhissuulagi || ld. *fissus* lõhestatud
~ ***molle*** pehmesuulagi || ld. *mollis* pehme

paleárktiline Palearktisesse puutuv, seal elutsev || vt. Palearktis

Paleárktis Euroopat, Põhja-Aasiat ja Põhja-Aafrikat haarav Holarktise osa (zoogeograafiline regioon) || kr. *palaiós* vana, iidne + *arktikós* põhjapoolne

Paleogéa zoogeograafiline riik (ala), mille koosseisu kuuluvad Madagaskari, Etioopia ja Indo-Malai regioon || kr. *palaiós* vana + *gaia* maa

paleognaatne iidislõugne (lindude kolju kohta) || kr. *palaiós* vana, iidne + *gnáthos* lõug

paleokraanium iidiskolju (kaladel ja kahepaiksetel) || kr. *palaiós* iidne, vana + *kranion* kolju

paleontoloogia väljasurnud organisme käsitlev bioloogia ja geoloogia piirteadus || kr. *palaiós* vana + *on, ónthos* oles + *lógos* käsitlus, õpetus

paleostoom iidissuu || kr. *palaiós* vana, iidne + *stóma* suu

palingenees eellaste (kõukude) tunnuste ilmnemine loodetel || kr. *pálin* uuesti + *génesis* teke

pállidum, -i kahvakera

pállidus, -a, -um kahvatu, kahva-, kahkjas

pallium, -ii mantel, otsaju koor koos selle all asetseva valgeollusega (selgroogsetel); keha selgmist osa kattev nahakurd (enamikul limustel)

palma, -ae (= ***vola***) pihk, peopesa

palmáris, -e pihkmine, pihu-, palmaarne

pálpebra, -ae [silma]laug

palpebrális, -e lau-, palpebraalne

Palpigrádi pikksabalised, palpigraadid; pikksabaliste selts [ämblikulaadsete klassist] || ld. *palpus* kobija, kompel + *gradi* sammuma; *gradus* samm

palpoonid kombikud (putkloomadel) || ld. *palpáre* kompima

palpotsiilid komperipsmed (hüdraloomadel) || ld. *palpus* kompel + *cílium* ripse

palpus, -i kobija, kompel
~ ***labiális*** alahuulekobija (putukatel) || ld. *lábium* mokk, huul
~ ***maxilláris*** alalõuakobija (putukatel) || ld. *maxilla* alalõug (lülijalgsetel)

páncreas, -atis kõhunääre, pankreas || kr. *pan* kõik, täiesti + *kréas* liha

pancreáticus, -a, -um kõhunäärme-, pankrease-

pankreas kõhunääre || vt. *páncreas*

pankreosümiin kaksteistsõrmiku limaskestas tekkiv hormoon, mis stimuleerib kõhunäärme talitlust || ld. *páncreas* kõhunääre + *zýme* juuretis

panmiksis juhuslik põimenduseta ristlus populatsioonides || kr. *pan* kõik, igaüks + *míxis* segunemine

pannículus, -i padjand || ld. *pannus* riidetükk
~ ***adipósus*** rasvapadjand || kr. *ádeps* rasv
~ ***carnósus*** lihapadjand || ld. *caro, carnis* liha

panoistiline eriliste toiterakkudeta (ovariooli kohta) || kr. *pan* kõik + *oón* muna

pansporoblastid paariviisi kopuleerunud tuumade ümber kogunenud ja hiljem eosteks muutuvad tsütoplasmaosad (limaeoselistel) || kr. *pan* kõik + *spora* seeme + *blastós* idu

pantofaag kõigesööja || kr. *pan, pantós* kõik + *phágos* sööja, õgija

pantokriin tähnikhirve noortest (luustumata) sarvedest (pantidest) saadav ergutusravim || mong. *pantu* noor põdrasarv + kr. *krínein* nõristama

Pantópoda (= ***Pycnogónida***) hiidjalgsed; hiidjalgsete klass [lülijalgsete hõimkonnast] || kr. *pan, pantós* kõik, igaüks + kr. *pus, podós* jalg

Pantothéria pantoteerid; pantotee-

ride väljasurnud alamklass [imetajate klassist] || kr. *pan, pantós* kõik + kr. *therion* metsloom (imetaja)

papilla, -ae näsa, nibu

~ ***acústica*** kuulmenäsa || kr. *akustikós* kuulmisesse puutuv

~ ***basiláris*** alusenäsa, basilaarnäsa || kr. *basis* alus

~ ***filifórmis*** niitnäsa || ld. *filum* niit

~ ***foliáta*** lehtnäsa || ld. *folium* leht

~ ***fungifórmis*** seennäsa || ld. *fungus* seen + *forma* kuju

~ ***mammae*** rinnanibu || ld. *mamma* rind (naisel)

~ ***urogenitális*** kuse-sugunibu || kr. *úron* kusi + ld. *gingere* sünnitama, sigitama

~ ***vallata*** vallnäsa || ld. *vallum* vall

papilláris, -e näsa-, nibu-

pápula, -ae lõpuspommike, kontraktiilne nahajätke hingamiseks (meritähtedel) || otseses tähenduses: kuumavistrik

papyráceus, -a, -um paberjas, paber- || ld. *pápyrus* paber

para-, par- kõrval-, kaas-, vastu-, vastas-, eba- || kr. *pará* kõrval, juures, vastu

parabioos erutuvuse ja juhtivuse pidurdus eluskoes tugevate ärrituste mõjul; kahe kokkukasvanud (või kokkukasvatatud) looma kooselu; erinevate alamliikide kooselu piiratud maa-alal; elu ja surma vaheline piirseisund || kr. *pará* + *bíos* elu

parabrónchus, -i kõrval-kopsutoru, parabronh (lindudel) || kr. *pará* + *brónchos* õhutoru

paracentrális, -e keskuse kõrval (lähedal) asetsev, paratsentraalne || kr. *pará* + *kéntron* keskus

parachordále, -is parakordaal, seljakeeliku algusosa külgedel (kõrval) asetsev kõhr (selgroogsete loodetel) || kr. *pará* + *chordé* keelik, sool

paradídymis, -idis kõrvalraig, raiamanuse kõrval asetsev tilluke mesonefrose tagaosa jäänus || kr. *pará* + *dídymos* raig

parafüüs otsaju selgmine keskpidine veresoonterikas kasvund (kaladel ja eriti kahepaiksetel) || kr. *pará* + *phýsis* moodustis, kasvund

paraganglionid alamate selgroogsete (eriti kalade) kehaõõne selgmisel küljel ja neerude vahekohal asetsevad adrenaliini tootvad rakkudekogumid || kr. *pará* + *ganglíon* väike kasvaja

paragaster käsnade kehaõõs || kr. *pará* + *gastér* magu

paraglossa kõrvalkeelis, paraglossa (putukatel) || kr. *pará* + *glossa* keel

paraglossum keeletoese eesosa (eeskätt mõnedel lindudel) || kr. *pará* + *glossa* keel

paragnaadid kõrvallõuad, ebalõuad, alalõua kaks soomusjat kasvundit kõrgematel koorikloomadel; alakergi külgosad mõnedel putukatel || kr. *pará* + *gnáthos* lõug

parahippocampális, -e imetajate otsajus hipokampuse kõrval asetsev || kr. *pará* + *híppus* hobune + *kámpein* kõverdama

parahyoídeum, -ei ebakeeleluu, parahüoid, keeleluu all asetsev sidekoetekkeline luu (lindudel) || kr. *pará* + *hyoeídes* Y-kujuline

parakoonus ülalõua purihammaste eesmine välimine kõber || kr. *pará* + *kónos* kuhik + *eídos* kuju

paralimnion järvede kaldalähedane veeala || kr. *pará* + *límne* järv

paralüüs halvatus, lihaste liigutamise võimetus || kr. *parálysis* lõdvendus

parameerid kõrvalsarnikud — kiirjassümmeetriliste loomade peaja kõrvaltelgede vahelised üksteise kõrval asetsevad ühesugused kehaosad || kr. *pará* kõrval, vastu + *méros* osa

parameetrium emaka kõrval asetsev sidekude emaka laisideme lestmete vahel || kr. *pará* + *métra* emakas

paranótum, -i nokakülgmik (lindudel); seljakülgmik (putukatel) || kr. *pará* + *nóton* selg

parapineaalne kõrval-käbi- || kr. *pará* + *pínea* männikäbi

parapofüüs kõrvaljätke, selgroolüli kehast väljakasvav jätke (mandunud kujul roidelohk) roide peaga liigestumiseks || kr. *pará* + *apóphysis* jätke

parapoodid jäsendid, hulkharjasusside paarilised kaheharulised peamiselt kulgemiselundeina talitlevad külgjätked || kr. *pará* eba- + *pus, podós* jalg

parapsiidne (= monosügaalne) ühe sarnakaarega, ainukaareline (roomajate kolju kohta) || kr. *pará* + *ápsis* kaar

parapter õlatiib (lindudel); keskrindmiku kitiinplaadike (liblikalistel ja kiletiivalistel), pihttiib || kr. *pará* + *pterón* tiib

parasiit nugiline, teise organismi — peremehe — koevedelikest, kudedest või seedinud toidust toituv organism || kr. *parásitos* nugiline, kõrval toituv

parasitism nugilisus, ühe organismi toitumine teise organismi kehavedelikest, kudedest või seedinud toidust || kr. *pará* + *sítos* toit, söök

parasitoloogia nugilisi ja nugilisust käsitlev bioloogia osa || kr. *parásitos* nugiline + *lógos* õpetus, käsitlus

parasphenoídeum, -ei kõrvalkiilluu, parasfenoid || kr. *pará* + *sphen* kiil + *eídos* kuju

parastérnum, -i tagarinnaluu (roomajatel) || kr. *pará* + *stérnon* rind

parasümpaatiline närvisüsteem vegetatiivse närvisüsteemi osa, mis (üldiselt) aeglustab organismi vegetatiivseid talitlusi || kr. *pará* + *syn* (*sym*) koos + *páthos* kannatus

Parazóa kõrvalhulkraksed; kõrvalhulkraksete hõimkond || kr. *pará* kõrval, peale selle + *zóa* loomad

parathyreoídeus, -a, -um kõrvalkilp- || kr. *pará* + *thyreós* piklik-kandiline kilp + *eídos* kuju

paratoomia suguta (vegetatiivne) sigimisviis (mõnedel väheharjasussidel), mille puhul keha keskosas moodustuvad segmendid, millest osa areneb tütarisendi peapoolseks osaks, osa emaisendi tagaosaks || kr. *pará* + *tomé* lõikamine

paratsentraalne keskuse kõrval asetsev || vt. *paracentrális*

paratüüp kõrvaltüüp, lisatüüp, iga eksemplar, v. a. holotüüp, mida taksoni esmakordsel kirjeldamisel on kasutatud || kr. *pará* + *týpos* jäljend, kuju

paravariatsioon = modifikatsioon || kr. *pará* + ld. *variáre* muutma, mitmekesistama

paraquadrátum, -i kõrval-ruutluu, parakvadraat || kr. *pará* + ld. *quadrátus* ruutjas

parenchýmula, -ae tülbloode, parenhüümula (käsnadel) || vt. parenhüüm

parenhüüm tülbkude, elundite (eriti maksa ja näärmete) eriülesandeline põhikoetis (vastand stroomale); lameusside mesenhümaatiline täitekude || kr. *pará* + *énchyma* sissevalatu; *enchymos* mahlakas

parenteraalne sooleväline || kr. *pará* + *énteron* sool

páries, -etis sein

parietále, -is kiiruluu || vt. *os parietále*

parietális, -e seinmine, seina-, kiiru-, parietaalne

parietooccipitális, -e kiiru-kukla-, parietooktsipitaalne || ld. *parietále* kiiruluu + *occipitále* kuklaluu

parietotemporális, -e kiiru-oimu-, parietotemporaalne || ld. *parietále* kiiruluu + *temporále* oimuluu

paroóphoron, -i kõrval-munasari, mesonefrose kaudaalse osa jäänus || kr. *pará* kõrval + *oón* muna + *phórein* kandma

parótis, -idis kõrvaalune süljenääre, väliskõrva kõrval olev süljenää-

re, parootis || kr. *pará* kõrval + *us, otós* kõrv

pars, partis osa

~ ***basiláris*** alusosa, alumik || kr. *básis* alus

~ ***centrális*** keskosa || kr. *kéntron* keskus

~ ***mediális*** keskmine osa, keskpoolne osa || ld. *médius* keskne

~ ***thorácica*** rindkereosa || kr. *thórax* rindkere

~ ***transvérsa*** ristiosa, ristine osa || ld. *transvérsus* risti

~ ***tympánica*** trummiosa || kr. *týmpanon* trumm

~ ***uterína*** emakaosa || ld. *úterus* emakas

partenogenees (= partenogoonia) neitsisigimine, loote arenemine viljastumata munarakust (idurakust) || kr. *parthénos* neiu + *génesis* teke, arenemine

partenogoonia = partenogenees || kr. *parthénos* neiu + *goné* teke, sünd

partsiaalne osaline, osa- || ld. *partiális*; *pars, partis* osa

partus, -us sünd, sündimine

parvus, -s, -um väike

Pásseres laululised; laululiste alamselts [värvuliste seltsist] || ld. *passer, -eris* varblane, värb

Passerifórmes värvulised; värvuliste selts [lindude klassist] || ld. *passer* varblane, värb + *forma* kuju

pataagium lennus (käsitiivalistel); õlats (liblikalistel) || ld. *patágium* lai ääris

patella, -ae kederluu, põlvekeder

patellaarne kederluu-

patogeenne tõvestav || kr. *páthos* kannatus, haigus + *génos* sünd

patoloogia haigusõpetus || kr. *páthos* kannatus, haigus + *lógos* õpetus, käsitlus

patrokliinne isakaldeline, isale sarnasem || kr. *patér, patrós* isa + *klínein* kalduma

Paurópoda harvjalgsed, pauropoodid; harvjalgsete alamklass [hulkjalgsete klassist] || kr. *páuros* vähe + *pus, podós* jalg

pécten, -inis kamm, hari (süle- e. häbemeluul) (varem ka: kogu süleluu); lehvik (lindude silmamunas)

pectinátus, -a, -um hari-, harjakujuline, harjaga varustatud

pectineus, -a, -um harja-, harjaga ühenduses olev

pectorális, -e rinna-, pektoraalne

pectus, -oris rindkere eesosa, rind

pedális, -e jala- || ld. *pes, pedis* jalg

pedicéllus, -i pöörlüli, putukate tundla teine lüli, peditsell || ld. *pedículus* väike jalg

pedículus, -i jalake, pediikul; ämblikulaadsete pearindmiku ja tagakeha vaheline varreke || ld. *pes, pedis* jalg

pedipalbid lõugkobijad (ämblikulaadsetel) || vt. *Pedipálpi*

Pedipálpi ämblikskorpionilised, pedipalbid; ämblikskorpioniliste selts [ämblikulaadsete klassist] || ld. *pes, pedis* jalg + *palpus* kobija, kompel

peditsell pöörlüli || vt. *pedicéllus*

peditsellaarid haarlad (okasnahksetel) || ld. *pedicélla* jalarauake

pedogaamia sugulise sigimise viis, mille puhul ühe ja sama isendi (emaraku) pooldumisel tekkinud tütarrakud liituvad sügoodiks (päikeloomadel) || kr. *país, paidós* laps + *gámos* abielu, abiellumine

pedogenees vastseneitsissigimine, sigimisviis mõnedel selgrootutel — partenogeneesi vorm, mille korral vastse kehas arenevad viljastumata munarakkudest uued vastsed || kr. *país, paidos* laps + *génesis* teke

pedúnculus, -i jalake || ld. *pes, pedis* jalg

pelaagiline avaveeline, avavee- || vt. pelagiaal

pelagiaal avavesi, veekogu veemassiiv organismide elukeskkonnana || kr. *pélagos* avameri

pelagos veemassiivi elustik, pelagiaali asustavate organismide kogum (plankton ja nekton) || kr. *pélagos* avameri

Pelecanifórmes (= ***Steganopódes***)

pelikanilised (sõudjalalised); pelikaniliste selts [lindude klassist] || kr. *pelekan* pelikan + ld. *forma* kuju

pellícula, -ae nahake, pelliikul

pellis, -is nahk, karusnahk

pellúcidus, -a, -um läbipaistev, hele || ld. *pellúcere* läbi paistma; *lux, lucis* valgus

Pelmatozóa varsokasnahksed; varsokasnahksete alamhõimkond [okasnahksete hõimkonnast] || kr. *pélma, -matos* vars + *zóon* loom

pelon mudaelustik || kr. *pelós* muda

pelvínus, -a, -um vaagenmine, vaagna-, pelviinne

pelvis, -is vaagen

Pelycosáuria vaagensisalikulised, pelükosaurused; vaagensisalikuliste väljasurnud selts [roomajate klassist] || kr. *pélyx, pélykos* vaagen + *sáuros* sisalik

penetrandid (ainuõõssete) kõrverakud, mis erutuse korral viskavad välja pika, saaklooma kehha tungiva niidi || ld. *penetráre* läbi tungima

penetrántsus geeni (alleeli) fenotüübilise avaldumise tõenäosus (sagedus) seda geeni kandvate isendite hulgas (väljendatakse protsentides) || ld. *penetrans* läbitungiv, ilmsiks tulev

penicíllus, -i pintsel, penitsill, pintslitaoline moodustis

penis, -is (= ***phallus***) suguti, peenis, fallos || otseses tähenduses: saba

penna, -ae *sulg,* kattesulg, kontuursulg

Pennatulária, merisulelised, pennatulaarid; merisuleliste selts [õisloomade klassist] || ld. *pennátula* suleke

pentadaktüülne viievarbaline; p e n t a d a k t ü ü l n e j ä s e — varvasjäse || kr. *penta* viis + *dáktylos* varvas, sõrm

Pentastómida = ***Linguatulida*** || kr. *pentástomos* viie suuga (varemalt peeti suudeks ka suuavast tagapool olevaid sügavaid lohke)

pepsiin valke peptoonideks ja teisteks vähemateks osadeks lammutav (seediv) maonõreensüüm || kr. *pépsis* seedimine

pepsinogeen maonäärmete inaktiivne ensüüm, mis soolhappe mõjul aktiivseks pepsiiniks muutub || kr. *pépsis* seedimine + *génesis* teke

Percifórmes ahvenalised; ahvenaliste selts [luukalade klassist] || ld. *perca* ahven + *forma* kuju

pereion rindmik (vähkidel) || kr. *peraioún* edasi toimetama

pereiopoodid rindmikujalad, käimajalad || kr. *peraioún* edasi toimetama + *pus, podós* jalg

perforátus, -a, -um mulgustatud, mulk-

peri- ümber-, lähi- || kr. *perí* ümber, lähedal, juures

periblast väliskest (putukate loodetel); sauropsiidide looteketta pindmine paksem rakukiht || kr. *perí* + *blastós* idu

periblástula, -ae toiteplasmaga täidetud põisloode (putukatel) || kr. *perí* + *blastós* idu, suge

peribranhiaalne lõpuseümbrine || kr. *perí* + *bránchia* lõpused

pericárdium, -ii südameümbris, südamepaun, perikard || kr. *perí* + *kardía* süda

perichóndrium, -ii kõhreümbris, perikonder || kr. *perí* + *chondrós* kõhr, terake

periderm roomajate, lindude ja imetajate lootelise marrasknaha väliseim rakukiht || kr. *perí* + *dérma* nahk

perifeerne piirdeline, piirde-, kaugmine, keskusest kaugemal olev || kr. *perí* + *phéreia* piire, piirdeala

perifüüton veealuste taimede ja esemete elustik, taimedel ja esemeil elutsevad organismid || kr. *perí* + *phytón* taim

perigoon sugupaunaümbris (hüdraloomadel) || kr. *perí* + *gónos* sünd, seeme

perikard südameümbris, südamepaun || vt. *pericárdium*

perikonder kõhreümbris || vt. *perichóndrium*

perikondraalne kõhreümbrisne || kr. *perí* + *chondrós* kõhr

periletsitaalne rebuümbrisne || kr. *perí* + *lékithos* rebu

perilümf välimine kuulmevedelik || kr. *perí* + ld. *lympha* mahl, allikavesi

perimeetrium emakakelme, emaka väliskest || kr. *perí* + *métra* emakas

perimýsium, -ii perimüüsium, lihaskiudude kimpe (lihases) ümbritsev sidekoekiht || kr. *perí* + *mys* lihas

perin[a]eum, -i lahkliha, perineum || kr. *períneon*

perinataalne sünni- (või koorumis-) eelne ja sünni- (koorumis-)järgne (ajajärgu kohta organismi arengus) || kr. *perí* + ld. *natális* sünni-

perineális, -e lahkliha-, perineaalne || vt. *perin[a]eum*

perinéurium, -ii närvikiukimpe (närvis) ümbritsev sidekoekiht || kr. *perí* + *neuron* närv

perinukleaarne tuumaümbrine, (raku) tuuma ümber asetsev || kr. *perí* + ld. *núcleus* tuum

periodóntium, -ii hambajuureümbris, periodont || kr. *perí* + *odús, odóntos* hammas

perioraalne suuümbrine || *perí* + ld. *os, óris* suu

periórchium, -ii raiaümbris, munandiümbris || kr. *perí* + *órchis* raig

periósteum, -ei luuümbris, periost || kr. *perí* + *ósteon* luu

perióstracum, -i limuste koja väliskest e. kattekest || kr. *perí* + *óstrakon* (limuse) koda, koorik

peripneustiline keha külgedel asetsevate hingatsitega (putukavastse kohta) || kr. *perí* + *pnéein* hingama

periprokt pärakuväli || kr. *perí* + *proktós* pärak

perisark hüdralaadsete koloonia harudeümbrine katis (karikas) || kr. *perí* + *sarx* liha

Perissodáctyla kabjalised; kabjaliste selts [imetajate klassist] || kr. *perísso*s paaritu, liigne + *dáktylos* sõrm, varvas

peristaatiline välisteguritest tingitud (organismis toimuva muutuse kohta) || kr. *perí* + *stásis* seis

peristáltika õõneselundite laineliselt edasiliikuv kokkutõmbumine || kr. *perí* + *stálsis* kokkutõmbumine

peristoom suuväli (paljudel ripsloomadel); keha eesosa teine segment (rõngussidel) || kr. *perí* + *stóma* suu

peritendíneum, -ei kõõluseümbris || kr. *perí* + *tendo* kõõlus

peritonáeum, -i kõhukelme, peritooneum, kõhu- ja vaagnaõõnt ning neis asetsevaid elundeid kattev serooskest || kr. *perí* + *teinéin* pinguli tõmbama

peritreem ämblikulaadsete keha külgedel asetsev hingamisavadega varustatud plaadike || kr. *perí* + *tréma* ava, pilu

Peritrícha pärgripsmelised; pärgripsmeliste selts [ripsloomade klassist] || kr. *perí* + *thrix, trichós* karv

peritsellulaarne rakuümbrine, rakku ümbritsev || kr. *perí* + ld. *céllula* rakk

peritsüüdid veresoonekeste ja verekapillaaride ümber (lähedal) asetsevad kambiaalsed rakud || kr. *perí* + *kýtos* rakk

perivaskulaarne sooneümbrine, veresoonte ümber asetsev || kr. *perí* + ld. *vásculum* väike veresoon

permanéntne jääv || ld. *permanére* jääma, kestma

permeaabel läbilaskev || vt. permeaablus

permeaablus läbilaskvus || ld. *permeáre* läbi minema, läbima

peronáeus, -a, -um pindluu-, pindluumine || kr. *perónе* pindluu

peronéuria, -ae tiivasoonte köndistus || kr. *pérosis* köndistus + *neuron* soon (putukate tiivas), närv

persisténtne säiliv || ld. *persístere* säilima
perspiratsioon nahahingamine || ld. *per* läbi + *spiráre* hingama
pes, pedis jalg (alajäseme lõpmine, kannaks, põiaks ja varvasteks liigendunud osa inimesel ja teistel maismaa-selgroogseil)
~ ***adhámans*** haakeljalg, haardjalg || ld. *adhamáre* haaklema, kinni haarama
~ ***ambulatórius*** käimajalg || ld. *ambuláre* jalutama
~ ***braccátus*** kaatsjalg (kapukjalg) || ld. *bracae* (pl.) pikad laiad püksid
~ ***caligátus*** säärisjalg || ld. *cáliga* nahkne poolsaabas (sõdurisaabas)
~ ***coronátus*** pärgjalg || ld. *coróna* pärg
~ ***cursórius*** jooksujalg || ld. *cursor* jooksja
~ ***didáctylus*** kaksvarvasjalg, traavijalg || kr. *di* kahekordselt + *dáktylos* sõrm, varvas
~ ***fissus*** lõhisjalg; lõhkjalg || ld. *fissus* lõhestatud
~ ***fossórius*** kaevejalg || ld. *fossor* kaevaja
~ ***gradárius*** kõnnijalg || ld. *gradi* kõndima, sammuma
~ ***grallárius*** karkjalg || ld. *gralla* kark; *grallátor* karkudel kõndija
~ ***gressórius*** sammujalg || ld. *grédssus* samm
~ ***insídens*** istujalg || ld. *insídere* millegi peal istuma
~ ***lobátus*** sagarjalg, hõlmiklestjalg || ld. *lobus* sagar, hõlm
~ ***maxilláris*** lõugjalg || ld. *maxilla* alalõug (putukatel)
~ ***natatórius*** ujujalg || ld. *natáre* ujuma
~ ***palmátus*** lestjalg || ld. *palma* pihik, peopesa
~ ***radens*** siblijalg || ld. *rádere* siblima
~ ***raptórius*** röövjalg, haardjalg || ld. *raptor* röövel
~ ***saltatórius*** hüppejalg || ld. *saltus* hüpe
~ ***scansórius*** ronijalg || ld. *scándere* (üles) ronima
~ ***semipalmátus*** poollestjalg || ld. *semi* pool + *palma* pihk
~ ***spúrius*** ebajalg || ld. *spurius* ebaõige, võlts
~ ***stegánus*** sõudjalg || kr. *steganós* seotud (ujulestade abil)
~ ***stridulatórius*** sirijalg || ld. *stridere* siristama
~ ***tactórius*** kobijalg, kompejalg || ld. *tactus* kombe
~ ***vadans*** sumajalg || ld. *vadum* madal koht veekogus
~ ***versátilis*** pöördvarvasjalg || ld. *versátilis* pööratav, liikuv
péssimus, -a, -um kõige halvem
péssulus, -i niplik, pessul (lindude laulukõris) || otseses tähenduses: riiv, polt
Petalonámae lehtloomad, petalonaamid; lehtloomade väljasurnud hõimkond || kr. *petalon* leht + *nama* kihistu Edela-Aafrikas
petiolus, -i jalake, petiiol, peennide (näit. putukate rindmiku ja tagakeha vahel)
petrikool kaljuelanik || kr. *pétra* kalju + ld. *cólere* elutsema
Petromyzoniformes silmulised; silmuliste selts [sõõrsuude klassist] || kr. *pétra* kalju + *mýxo* imen + ld. *forma* kuju
petrósum, -i kaljuluu || vt. *os petrósum*
petrósus, -a, -um kalju-, kaljuluusse puutuv || kr. *pétra* kalju
phaeódium, -ii tümmistu, feoodium, keskkihnu-ava piirkonda kogunenud toit- ja heiteainete kogum (mõnedel kiirloomadel) || kr. *phaiós* tume + *eídos* kuju
Phalángida = ***Opiliónes*** || kr. *phalángion* ämblik
phalanx, -angis sõrmelüli, varbalüli || kr. *phálanx* sõduriterivi, sõrmelüli, varbalüli
phallus, -i = ***penis*** || kr. *phallós* suguti
pharyngeus, -a, -um neelu-
pharyngobranchiále, -is farüngobranhiaal, lõpusekaare neelmine osa || kr. *phárynx* neel + *bránchia* lõpused
phárynx, -yngis neel || kr. *phárynx*

Phasmóptera (= ***Phasmida***) kojuselised; kojuseliste selts [putukate klassist] || kr. *phásma* kojus, kummitus + *pterón* tiib

philtrum, -i mokavagu, nõrgvagu (inimese ülamokal) || kr. *philtron* armujook

Pholidóta soomusloomalised; soomusloomaliste selts [imetajate klassist] || kr. *phólis* soomus, *pholidotós* soomustega kaetud

Phoronoídea pärgussilised, pärgussiliste hõimkond || *Phoronís* — inimese nimi + kr. *eídos* kuju

phrénicus, -a, -um vahelihase-, diafragma- || kr. *phren* vahelihas, mõistus, hing (vanasti arvati, et vahelihas on hinge asukoht)

Phyllodocemórpha lehtharjaselised; lehtharjaseliste selts [hulkharjasusside klassist] || kr. *phýllon* leht + *dokéo* kujutan + *morphé* kuju

Phyllópoda lehtjalalised, füllopoodid; lehtjalaliste selts [vähkide klassist] || kr. *phýllon* leht + *pus, podós* jalg

phylum, -i hõimkond, füülum || kr. *phýlon* hõim

Physópoda = ***Thysanóptera*** || kr. *phýsa* põis + *pus, podós* jalg

Physophórida (= ***Pneumatóphora***) õhupõielised; õhupõieliste selts [hüdraloomade klassist] || kr. *phýsa* põis + *phorós* kandev

Phytoflagellàta = ***Phytomastigína*** || kr. *phytón* taim + ld. *flagéllum* vibur

Phytomastigína (= ***Phytoflagellàta***) taimviburloomad; taimviburloomade alamklass [viburloomade klassist] || kr. *phytón* taim + *mástix, -tigos* vibur

pia mater (aju) pehmekest || ld. *pius* pehme, õrn + *mater* ema

Piciförmes rähnilised; rähniliste selts [lindude klassist] || ld. *picus* rähn + *forma* kuju

pigmentatsioon värvistus, värvise kogunemine kudedes || ld. *pigmentátus* värvitud

pigméntum, -i värvaine, värvis, organismides leiduv värviline ühend, pigment

pilídium, -ii mütsikvastne, piliidium (nemertiinidel) || kr. *pilídion* viltmüts

pilósus, -a, -um karvane

pilus, -i karv, okaskarv, juuksekarv

pinakotsüüdid käsnade keha välimised lamedad rakud || kr. *pínax, pinakos* taldrik + *kýtos* rakk

pineális, -e käbi-, pineaalne || ld. *pinea* mänd

pinna, -ae uim, loib

Pinnipédia loivalised, pinnipeedid; loivaliste selts [imetajate klassist] || ld. *pinna* uim, loib + *pes, pedis* jalg

pínnulae (pl.) pinnulid, meriliiliate haarmete lülistunud külgharud || ld. *pínnula* väike uim

pinosoomid tsütoplasmas pinotsütoosi korral tekkivad vakuoolid || kr. *piéin* jooma + *soma* keha

pinotsütoos peamiselt vedelikutilkade (koos võõrkehakeste või toiduosakestega) neelamine raku pinnalt tsütoplasmasse ja nende seedimine selles || kr. *piéin* jooma + *kýtos* rakk

pirifórmis, -e pirnjas, pirnikujuline, pirn- || ld. *pirum* pirn + *forma* kuju

Pisces kalad, rühm selgroogseid — alaliselt vees elutsevad ja uimjäsemete abil liikuvad loomad — või (varemalt) kalade klass [selgroogsete alamhõimkonnast] || ld. *piscis* kala

pistíllus, -i nokaliste ja mõnede teiste putukate süljepumba kolvike, pistill || ld. *pistíllum* uhmer, petkel

Pithecánthropus ahvinimene, pitekantropus, kõige algelisem väljasurnud inimlane || kr. *pithékos* ahv + *ánthropos* inimene

pituitsüüdid hüpofüüsi tagasagara gliiarakud || kr. *pituita* limajas vedelik + *kýtos* rakk

plaanul umbvastne || vt. *plánula*

placénta, -ae emakook, platsenta, kõrgemate imetajate (pärisimetajate) loote toite- ja hingamiselund || ld. *placénta* kook; kr. *plakús* kook, plaat

Placentália = ***Euthéria*** || ld. *placénta* kook

Placodérmi rüükalad, plakodermid; rüükalade väljasurnud klass [selgroogsete alamhõimkonnast] kr. *plax, plakós* plaat + *dérma* nahk

Placóphora = ***Loricáta*** || kr. *plax, plakós* plaat

plakoidsoomus alusplaadile kinnitunud hambakujuline soomus e. nahahammas kõhrkaladel || kr. *plax, plakós* plaat + *eídos* kuju

plakood mõnede elundite (närvitoru, silmaläätse, kõrva) looteealine ektodermaalne paksumus || kr. *plax, plakós* plaat

planikool lagendikuelanik, lagendikel elutsev loom || ld. *planus* tasandik + *cólere* elutsema

plankton hõljum, vees hõljuvate väikeste ja üliväikeste organismide — plankterite — kogum || kr. *planktós* rändlev, ekslev

planotsüüdid rändrakud || kr. *plános* rändav + *kýtos* rakk

planta, -ae tald

~ ***pedis*** jalatald || ld. *pes, pedis* jalg

plantáris, -e talla-, jalatalla-, taldmine, plantaarne

plantigraadid tallulkõndijad || ld. *planta* tald + *gradi* kõndima

plánula, -ae plaanul, karikloomade ripsvastne || kr. *plános* rändav

planum, -i lamendik, lame pinnaosa, tasandik

planus, -a, -um lame, tasane

plasma vedelosa; kehamahl (peamiselt selgrootutel) || kr. *plasma* moodustatu

plasmodesmid naaberrakke ühendavad tsütoplasmaniidikesed, mis ühest rakust teise ulatuvad || kr. *plasma* moodustatu + *desmós* side, niit

plasmolemm (= **tsütolemm**) raku pindkile e. membraan || kr. *plasma* moodustatu + *lemma* kile

plasmotsüüdid plasmarakud, antikehi tootvad valged vererakud sidekoes || kr. *plasma* moodustatu + *kýtos* rakk

plastron kõhukilp (kilpkonnadel) || pr. *plastron* rinnakilp

Plathelmínthes lameussid, plathelmindid; lameusside hõimkond || kr. *platýs* lame + *hélmins* uss, sisikonnauss

platsenta emakook || vt. *placénta*

platsentaalid pärisimetajad || vt. *Euthéria*

platübasaalne laiaaluseline || kr. *platýs* lame + *basis* alus

platütsöölne lamelohkne (selgroolüli kohta) || kr. *platýs* lame + *kóilos* õõnes

Platyrhína laianinalised, platüriinid; laianinaliste sektsioon [ahviliste alamseltsist] || kr. *platýs* lame + *rhis, rhinós* nina

platýsma, -atis kaela nahalihas, platüsma

Plecóptera kevikulised; kevikuliste selts [putukate klassist] || kr. *pléko* põimin, punun + *pterón* tiib

pleiotroopia mitme tunnuse kujunemise mõjutamine ühe ja sama pärivusteguri poolt || kr. *pléion* rohkem + *tropéin* pöörama, muutma

pleiotroopne (= **polüfeenne**) mitme tunnuse kujunemist mõjustav (pärivusteguri kohta) || vt. pleiotroopia

pleon kõrgemate vähkide (koorikloomade) tagakeha || kr. *pleín* ujuma

pleopoodid ujujalad, vähkide tagajalad || kr. *pleín* ujuma + *pus, podós* jalg

plerotserkoid vageltang, paelusside vageljas, ilma põisja tagaosata vastsevorm (teises vaheperemehes) || kr. *plérosis* täitmine + *kérkos* saba + *eídos* kuju

plesiomorfne samalaadse kujuga; eellastega ühise kujuga || kr. *plesíos* lähedane + *morphé* kuju

pleura, -ae rinnakelme, pleura, rinnaõõnt ja kopse kattev serooskest; lülijalgsete kerelülide külgplaat || kr. *pleurá* küljed, roided; *pleurón* külg

~ ***parietális*** seina-rinnakelme, rin-

naõõne seina vooderdav rinnakelmeosa || ld. *páries, pariétis* sein

~ ***pulmonális*** kopsu-rinnakelme, kopsukelme, kopse kattev rinnakelmeosa || ld. *pulmo* kops

pleurális, -e rinnakelme-, pleuraalne || vt. *pleura*

pleurapofüüs külgjätke, selgroolüli ristijätke ja roidesugeme liitumisel tekkinud jätke || kr. *pleurón* külg + *apóphysis* jätke

pleuriit rinnakelmepõletik; küljeloode, putukate ja hulkjalgsete kehalülide külgmine kitiinplaadike (skleriit) || kr. *pleurón* külg + *-itis* (põletikku tähistav sufiks)

pleurobranchia (pl.) küljelõpused (kõrgematel vähkidel) || kr. *pleurón* külg + *bránchia* lõpused

pleurocéntrum, -i selgroolüli keha tagumine külgmine suge || kr. *pleurón* külg + *kéntron* keskus

Pleurodíra pöördkaelalised, pleurodiirid; pöördkaelaliste selts [kilpkonnade alamklassist] või alamselts [kilpkonnaliste seltsist] || kr. *pleurón* külg + *deiré* kael (pööravad kaela külje poole)

pleurodontne lõualuude külgedele kinnitunud hammastega || kr. *pleurón* külg + *odús, odóntos* hammas

pleuron kõrgemate vähkide külgedele pöördunud seljaplaadiosa || kr. *pleurón* külg

Pleuronectifórmes lestalised; lestaliste selts [luukalade klassist] || kr. *pleurón* külg + *néktos* uju- ja + ld. *forma* kuju

pleurooccipitále, -is = ***exoccipitále*** || kr. *pleurón* külg + ld. *ócciput* kukal

pleuston pidevalt veepinnal ujuvate (osaliselt veesisese, osaliselt pinnale ulatuva kehaga) organismide kogum || kr. *pleustikós* laevasõiduks sobiv

plexus, -us põimik

~ ***chorioídeus*** soonpõimik, peaaju vatsakeste lae epiteeljas veresoonerohkeid hatukesi moodustav ja ajuvedelikku nõristav katend || kr. *chorion* nahk, kest + *eídos* kuju

~ ***myentéricus*** soole seina piki- ja ringlihaskihi vahel asetsev närvipõimik || kr. *mys* lihas + *enterikós* sisikonna-

~ ***nodósus*** sõlmpõimik || ld. *nodus* sõlm

~ ***subclaviculáris*** rangluupõimik || ld. *sub* all + *clavícula* rangluu

~ ***venosus*** veenipõimik, venoospõimik || ld. *vena* veen

plica, -ae kurd

~ ***circuláris*** ringkurd || ld. *círculus* ring

~ ***fimbriáta*** narmaskurd || ld. *fimbriae* narmad, lokid

~ ***rectouterína*** pärasoole-emakakurd || ld. *rectum* pärasool + *úterus* emakas

~ ***semilunáris*** poolkuukurd || ld. *semi* pool + *luna* kuu

~ ***vocális*** häälekurd (nn. häälepael) || ld. *voy, vocis* hääl

pluma, -ae udusulg

plurietiilne erivanuselistest isenditest koosnev (ühe ja sama liigi populatsiooni kohta) || ld. *plus, plúris* kõige enam + *aetas* vanus, vanuseaste

plurivoltiinne samaaegselt mitmesuguses arengujärgus esinev (mingi liigi kohta) || ld. *plus, plúris* kõige enam + *vólvere* üle (läbi) elama

pluteus, -ei varbvastne, pluuteus, merisiilikute ja madutähtede vabalt ujuv vastne || ld. *plúteus* sard

pneumáticus, -a, -um õhustatud, õhk-, pneumaatiline || kr. *pnéuma, pneumatos* õhk

pneumatofoor ujupõieke, õhukamber (putkelistel) || kr. *pnéuma, pneumatos* õhk + *phórein* kandma

Pneumatóphora = ***Physophórida*** ‖ vt. pneumatofoor

pneumatotsüst = ***vesica natatória*** || kr. *pnéuma, pneumatos* õhk + *kýstis* põis

Podicipedifórmes pütilised; pütiliste selts [lindude klassist] || kr. *pó-*

dex, -icis tagumik, pära + ld. *pes, pedis* jalg + *forma* kuju

podiidid (vähkide) käimajalad || kr. *pus, podós* jalg

pódium, -ii (limuste) jalg

podobránchia (pl.) jalalõpused, podobranhid (mõnedel lülijalgsetel) || kr. *pus, podós* jalg + *bránchia* lõpused

podomeer jäsemelüli (lülijalgsetel) || kr. *pus, podós* jalg + *méros* osa

podothéca, -ae podoteek, jala sarvkate (lindude ja roomajate jalgadel) || kr. *pus, podós* jalg + *théke* karp, kate

podotsüüdid jalgrakud (neerukehakeste kihnus) || kr. *pus, podós* jalg + *kýtos* rakk

pogónium, -ii sulelaba || kr. *pogónion* väike habe

Pogonóphora (= ***Brachiáta***) habeloomad, pogonofoorid; habeloomade hõimkond || kr. *pógon* habe + *phorá* kandmine

poikilotermne (= **allotermne**) külmavereline, muutliku kehasoojusega || kr. *poikílos* muutlik, mitmesugune + *thermé* soojus

polaarne telje ühes otsas (pooluses) asetsev; põhja- või lõunanaba- || vt. *polus*

pollex, -icis põial

polotsüüt polaarrakk, reduktsioonikehake, munaraku valmimisel tekkiv abortiivne rakk || kr. *pólos* telg + *kýtos* rakk

polus, -i poolus, naba, telje otsmik || kr. *pólos* telg

polü- palju-, mitme-, hulk-, hulga- || kr. *polýs* palju

polüandria mitmemehesus, emasloomа paaritumine mitme isasloomaga ühel ja samal sigimisajajärgul || kr. *polýs* + *anér* mees, isane

polüblastid vabad, mitmesuguse päritoluga makrofaagid sidekoes || kr. *polýs* + *blastós* idu

polüdaktüülia liigsõrmelisus (-varbalisus) || kr. *polýs* + *dáktylos* sõrm, varvas

polüembrüoonia hulgilootelisus, mitme loote tekkimine ühest viljastatud munarakust || kr. *polýs* + *émbryon* loode

polüfaag (= **eurüfaag**) oma elutsüklis mitmesuguseid toidualliikaid kasutav loom || kr. *polýs* + *phágos* sööja, õgija

polüfaagia haiguslikult suur söögisisu (inimesel) || kr. *polýs* + *phágos* sööja, õgija

polüfaasia ühe ja sama liigi mitme teisendi esinemine samas areaalis || kr. *polýs* + *phásis* väljanägemine, nähtus

polüfeenne = **pleiotroopne** || kr. *polýs* + *pháino* ilmnema

polüfüleetiline hulgitüüveline (põlvnemise kohta) || vt. polüfüülia

polüfüodontne mitu korda vahetuv (hamba ja hammastiku kohta) || vt. polüfüodontsus

polüfüodontsus mitmel korral hammaste vahetamine || kr. *polýs* + *phýein* tekkima + *odús, odóntos* hammas

polüfüülia (= **polügenees**) polüfüleetiline põlvnemine, mingi organismi või organismiderühma teke e. põlvnemine mitmest lähtevormist või tüvest || kr. *polýs* + *phýlon* tüvi

polügaamia mitmikabielu, ühe indiviidi paaritumine mitme vastassoost isendiga ühel ja samal sigimisperioodil || kr. *polýs* + *gámos* abielu

polügenees = **polüfüülia** || kr. *polýs* + *génesis* teke

polügüünia isasloomа paaritumine mitme emasloomaga ühel ja samal sigimisperioodil || kr. *polýs* + *gyné* emane, naine

polüheedid hulkharjasussid || vt. *Polychaeta*

polühübriid paljude tunnuste poolest heterosügootne (segavereline) organism, hübriid || kr. *polýs* + *hýbris* veresegamine

polületsitaalne reburohke (muna või munaraku kohta) || kr. *polýs* + *lékithos* rebu

polümastia = **hüpermastia** || kr. *polýs* + *mastós* nisa

polümorfism mitmekujulisus || kr. *polýs* + *morphé* kuju
polüplóidne mitmekordne (kromosoomistiku kohta) || kr. *polýploos* mitmekordne
polüpoodne hulkjalgne || kr. *polýs* + *pus, podós* jalg
polüprotodontne hulgieeshambuline || kr. *polýs* + *prótos* esimene + *odús, odóntos* hammas
polüptühne mitmekihiline (näärme kohta) || kr. *polýs* + *ptyx, ptychós* kiht
polüspérmia hulgiseemendus, viljastumisel mitme seemneraku pääsemine munarakku (näit. lindudel ja haidel) || kr. *polýs* + *spérma* seeme
polüspondüülia liiglülisus || kr. *polýs* + *spóndylos* selgroolüli
polütalaamne hulgikambriline || kr. *polýs* + *thálamos* kamber
polüteelia liig-rinnanibusus, liigsete rinnanibude olemasolu || kr. *polýs* + *thelé* nisanibu
polütoopne erinevate elupaikadega kohastunud ja neis erisugustes elupaikades elutsev || kr. *polýs* + *tópos* paik, elukoht
polütroofne mitmelaadset toitu kasutav (looma kohta) || kr. *polýs* + *trophé* toit
polüüp paljude ainuõõssete sessiilne (substraadile kinnistunud) vorm, suguta arengujärk e. põlvkond; limaskesta kasvaja || kr. *polýs* + *pus, podós* jalg
Polycháeta hulkharjasussid, polüheedid; hulkharjasusside klass [rõngusside hõimkonnast] || kr. *polýs* + *cháite* harjas
Polymastigína mitmeviburilised; mitmeviburiliste selts [viburloomade klassist] || kr. *polýs* + *mástix, -igos* vibur
Polyopisthocotylínea iminapalised; iminapaliste selts [imiusside klassist] || kr. *polýs* + *ópisthen* taga + *kotýle* napp, lohk
Polyphaga segatoidumardikalised; segatoidumardikaliste alamselts [mardikaliste seltsist] || kr. *polýs* + *phágos* sööja, õgija
Polyprotodóntia hulgieeshambulised; hulgieeshambuliste alamselts [kukruliste seltsist] || kr. *polýs* + *prótos* esimene + *odóntes* hambad
Polýpteri = ***Brachiopterýgii*** || kr. *polýs* palju + *ptéryx* uim, tiib
pons, pontis sild, tagaaju kõhtmine osa
pontiline mereline, peamiselt Mustast merest põhja pool asetsev (fauna kohta) || kr. *pontos* meri
pontocerebelláris, -e silla-väikeaju-, pontotserebellaarne; silda väikeajuga ühendav || ld. *pons, pontis* sild + *cerebéllum* väikeaju
poples, -itis õnnal, põlve tagaosa
poplíteus, -a, -um õndla-
populatsioon rahvastik; asurkond, kari, ühe liigi vastastikuseis suhteis olevate ja ristumisvõimeliste isendite kogum || ld. *pópulus* rahvas
porfüropsiin roosakas valgustundlik aine mageveekalade ja kahepaiksete silmamuna võrkkesta kepikestes || kr. *porphýra* purpur + *opsis* nägemine
Porífera = ***Spongia*** || kr. *póros* kanal, läbikäik + ld. *férre* kandma
porta, -ae sissekäik, värat
portio, -onis osa, portsjon
~ ***intermédia*** vaheosa || ld. *intermédius* vahelmine
~ ***vaginális*** tupeosa || ld. *vagína* tupp
porus, -i ava, urve, poor || kr. *póros* kanal, läbikäik
post- taga-, järel-, pärast- || ld. *post* pärast
postcardinális, -e tagumine kardinaalne (veeni kohta) || ld. *post* + *cardinális* peamine, kõige tähtsam
postcentrális, -e keskvaotagune, keskusetagune, postsentraalne || ld. *post* + kr. *kéntron* keskus
postcléithrum, -i tagasõlgluu || ld. *post* + kr. *kléithron* riiv
postembrüonaalne lootejärgne || ld. *post* pärast + kr. *émbryon* loode

postérior, -ius tagumine, taga-
postfrontále, -is tagalaubaluu || ld. *post* + *frons, frontis* laup
postganglionaarne vegetatiivse ganglioni närvirakust algav (neuriidi kohta) || ld. *post* + kr. *gánglion* kasvaja
postmortaalne surmajärgne || ld. *post* + *mors, mortis* surm
postorbitális, -e silmakoopatagune, postorbitaalne || ld. *post* + *órbita* silmakoobas
posttemporále, -is tagaoimuluu || ld. *post* + *témpus, témporis* oimukoht, aeg
postöstrus östraaltsükli kollakehajärk (progesterooni eritumisest põhjustatud muutused organismis) || ld. *post* + *oestrus* ind
potamoplankton jõehõljum, jõeplankton || kr. *potamós* jõgi + *planktós* rändlev
potentsiaalne võimalik, varjatud kujul olemasolev || ld. *poténtia* jõud, võim
prae- (ld.) enne-, ette-, esi-, eel-
praeabdomen, -inis ees-tagakeha, preabdoomen (skorpionidel) || ld. *prae-* + *abdómen* kõht, tagakeha (putukatel)
praeanális, -e pärakueesne, preanaalne || ld. *prae-* + *anus* pärak
praecentrális, -e keskvaoeesne, keskuse-eesne, pretsentraalne || ld. *prae-* + kr. *kéntron* keskus
praechordália (pl.) seljakeelikueessed kõhred, prekordaalid || ld. *prae-* + kr. *chordé* sool; ld. *chorda* keelik
praecox, -ocis varaküpsenu
praecúneus, -i eestalb || ld. *prae-* + *cuneus* talb
praefrontále, -is eeslaubaluu, prefrontaal || ld. *prae-* + *frons, frontis* laup
praehállux, -ucis ees-suurvarvas || ld. *prae-* + *hállux* suurvarvas
praemaxilláre, -is (= ***os incisívum***) eesülalõualuu, sälguluu, premaksillaar || ld. *prae-* + *maxílla* ülalõualuu (selgroogsetel)
praemoláris, -is (= ***dens praemoláris***) eespurihammas, premolaar || ld. *prae-* + *mólere* jahvatama
praepéctus, -oris puguala (lindudel) || ld. *prae-* + *pectus* rind
praeopérculum, -i eeskaaneluu (luukaladel) || ld. *prae-* + *opérculum* kaas, kate
praeorbitális, -e silmakoopaeesne, preorbitaalne || ld. *prae-* + *órbita* silmakoobas
praepollex, -icis eespöial
praeputium, -ii eesnahk (peenisel) || ld. *prae-* + kr. *pósthion* suguliige
praesacrális, -e ristluueesne, presakraalne || ld. *prae-* + *sacrum* ristluu
praesphenoídeum, -i eeskiilluu, presfenoid || ld. *prae-* + *sphen* kiil + kr. *eídos* kuju
praestérnum, -i eesrinnaluu imetajatel, rinnaluu pidemik (= *manubrium sterni* inimesel) || ld. *prae-* + kr. *stérnon* rind
praetársus, -i küünislüli (putukate jalgade tipul) || ld. *prae-* + kr. *tarsós* jala tald
praevertebrális, -e selgrooeesne, prevertebraalne || ld. *prae-* + *vértebra* selgroolüli
pre- enne-, ette-, esi-, eel- || ld. *prae-*
presents esinemissagedus samalaadsetes biotoopides || ld. *praeséntia* kohalolek
preanaalne pärakueesne || vt. *praeanális*
predispositsioon [eel]soodumus || ld. *prae-* + *dispónere* korrastama
preformism (ekslik) õpetus, mille järgi sugurakkudes on tulevane organism miniatuursel kujul juba olemas || ld. *prae-* + *formátio* moodustus
preganglionaarne vegetatiivsesse ganglionisse tulev ja siin lõppev (neuriidi kohta) || ld. *prae-* + kr. *gánglion* kasvaja
premolaar eespurihammas || vt. *praemoláris*
preoraalne suueesne || ld. *prae-* + *os, oris* suu
presakraalne ristluueesne || vt. *praesacrális*

presbüoopia vanuseline kaugnägevus || kr. *presbys* vana + *ops, opos* silm

prespermatiid eelseemnerakk e. teisene spermatotsüüt, mis eksisteerib lühikest aega ja pooldub kaheks spermatiidiks || ld. *prae-* + kr. *spérma* seeme + *eídos* kuju

presumptiivne eeldatav, tulevane || ld. *praesumptívus* oodatav, eeldatav

pretsipitiinid võõraid valke sadestavad ained (antikehad) vereseerumis || ld. *praecipitátus* sadestunud, allapaisatud

prevalents ülekaalukus || ld. *praevalére* ülekaalus olema

prevertebraalne selgrooeesne || vt. *praevertebrális*

Priapúlida keraskärssussid; keraskärssusside hõimkond või klass [ümarloomade hõimkonnast] || kr. Príapos = ld. Priápus (dim. Priápulus) — kreeka mütoloogias sigimisjõu jumal

primaarne esmane || ld. *primus* esimene

Primátes esikloomalised, primaadid; esikloomaliste selts [imetajate klassist] || ld. *primas, -átis* üks esimestest

primitiivne esi-, ürg-, algeline || ld. *primitívus* esimene (kõige varasem), esi-, algeline

primordiaalne ürgalguslik, hakus- || ld. *primórdium* hakatus, hakk

primus, -a, -um esimene

princeps, -cípis esimene (järjekordselt), kõige tähtsam

pro- ees-, eel-, eest-, ette-; ase-, abi- || ld. *pro* eest, asemel; poolt, kohta

Proboscídea londilised, probostsiidid; londiliste selts [imetajate klassist] || ld. *probóscis* lont

probóscis, -cidis lont, kärss

Procellariifórmes (= ***Tubináres***) toruninalised, tormilinnulised; toruninaliste selts [lindude klassist] || ld. *procélla* torm + *forma* kuju

procérus, -a, -um sale, kõrget kasvu

procéssus, -us jätke; mingi toiming, edasiliikumine || ld. *procédere* edasi liikuma

~ ***articularis*** liigesejätke || ld. *artículus* liiges

~ ***coracoídeus*** kaarnajätke || ld. *córax* ronk, kaaren + kr. *eídos* kuju

~ ***coronoídeus*** nokkjätke, koronoidjätke (küünarluul ja alalõualuu harul) || ld. *coróne* vares, haak + kr. *eídos* kuju (varese noka taoline)

~ ***costárius*** roiejätke (nimmelülide ristijätke) || ld. *costa* roie

~ ***falcifórmis*** sirpjätke || ld. *falx, falcis* sirp

~ ***mam[m]illáris*** nibujätke (nimmelülidel) || ld. *mamilla* rinnanibu

~ ***mastoídeus*** nibujätke (oimuluul) || kr. *mastós* rinnanibu + *eídos* kuju

~ ***uncinátus*** konksjätke || ld. *uncínus* konksuke

~ ***vaginális*** tuppjätke || ld. *vagína* tupp

~ ***xiphoídeus*** mõõkjätke (inimesel) || kr. *xíphos* mõõk + *eídos* kuju

procoracoídeum, -ei eeskaarnaluu, prokorakoid || ld. *pro* + *coracoídeum* kaarnaluu

proctodáeum, -ei pärasoole lõpposa, lõppsool, proktodeum || kr. *proktós* pärak + *hodós* tee

profaas eelaste (raku pooldumisel) || ld. *pro* + kr. *phasis* nähtus

profundaal sügavate järvede bentaali sügavusvöönd (põhjapiirkond) || ld. *profúndus* sügav, süva, süvamine

profúndus, -a, -um sügav, süva, süvamine

progaamne viljastumiseelne || ld. *pro* + kr. *gámos* abielu

progesteroon kollakeha hormoon || ld. *pro* + *gestáre* kandma

proglotiid paelusside kehalüli || ld. *pro* + kr. *glotta* keel + *eídos* kuju

prognaatsus rihvalõugsus, lõualuude etteulatumine näo profiiljoone keskosas; allasuunduvate

suiste esinemine (putukapeal) || ld. *pro* + kr. *gnáthos* lõug

prohaptoonid saakloomi liikumatuks muutvad või tapvad lõhnained (loomadel) || ld. *pro* + kr. *haptein* haarama

proksimaalne lähimine || ld. *próximus* kõige lähem

prolaan platsenta gonotroopne hormoon || ld. *proles* järglane

prolaktiin laktogeenne (piimanõristamist esilekutsuv) hormoon || ld. *pro* + *lac, lactis* piim

proles, -is järglane

proliferatsioon rakkude kiire paljunemine (vohamine) koes || ld. *prolifer* kiiresti siginev

próminens, -tis eenduv, eend- || ld. *prominére* ette ulatuma, välja ulatuma, eenduma

prominéntia, -ae eendus ~ ***laryngea*** kõrisõlm || kr. *larynx* kõri

promontórium, -ii (***promuntúrium***) neem || ld. *pro* + *mons, montis* mägi

promorfoloogia põhikujuõpetus || ld. *pro* + kr. *morphé* kuju + *lógos* õpetus, käsitlus

pronátor, -óris sissepööraja, pronaator (lihas)

pronatsioon sissepööramine, sissepoole pööramine || ld. *pronátio, -ónis*

pronephros, -i eelneer (ajaliselt kõige esimene neerusuge), pronefros || ld. *pro* + kr. *nephrós* neer

pronotum, -i eesselg, putukate eesrindmiku selgmine osa || ld. *pro* + kr. *nóton* selg

proóticum, -i eeskõrvaluu || ld. *pro* + kr. *us, otós* kõrv

prootiline kõrvaeesne || vt. *prooticum*

propneustiline eesrindmiku hingatsite abil hingav || ld. *pro* + kr. *pnein* hingama

propodiit labalüli (kõrgematel vähkidel) || ld. *pro* + kr. *pus, podós* jalg

propodosóma, -atis esimest ja teist jäsemepaari kandev kehaosa lestalistel || ld. *pro* + kr. *pus, podós* jalg + *soma* keha

proprio[re]tseptoorsed lihastest ja kõõlustest ärritusi vastuvõtvad (meelerakkude kohta) || ld. *próprius* päris, enda + *recípere* vastu võtma

propriospinaalne seljaaju eri osasid ühendav (närvikiudude kimbu kohta) || ld. *próprius* päris + *spina* selgroog

próprius, -a, -um päris, oma, enda

proterýgium, -ii propterüügium, eesmine basaal kõhrkalade eesvöötme-toeses || ld. *pro* + kr. *pterýgium* väike tiib või uim

Prosaurópoda eelsisalikud; eelsisalike väljasurnud alamselts [sisalvaagnaliste seltsist] || ld. *pro* + kr. *sáuros* sisalik

prosencéphalon, -i eelaju (lootel) || ld. *pro* + kr. *enképhalos* peaaju

Prosímiae = ***Lemuroídea*** || ld. *pro* + *simia* ahv

Prosobránchia eeslõpusesed, eeslõpuseste alamklass [tigude klassist] || kr. *pros* ees, ettepoole + *bránchia* lõpused

prosóma, -átis eeskeha, prosooma (lõugtundlastel) || ld. *pro* + kr. *soma* keha

Prosostómata eessuulised; eessuuliste selts [imiusside klassist] || kr. *pros* ees, ettepoole + *stoma* suu

próstata, -ae eesnääre || kr. *prostátes* eesseisja

prostáticus, -a, -um eesnäärme-, prostaatiline

prostérnum, -i eesrindmiku kõhtmine plaadike (putukatel) || ld. *pro* + *sternum* rinnaplaat

prostómium, -i prostoomium, esimene (suueesne) segment rõngussidel || ld. *pro* + kr. *stóma* suu

protanoopia osaline värvipimedus punase värvuse suhtes || kr. *prótos* esimene (punane on kolme põhivärvuse hulgas esimene) + *an-* eitust väljendav eesliide + *ops, opós* silm

proteaasid peptiidide hüdrolaasid, peptiide, sealhulgas valke hüdrolüütiliselt lammutavate (seedivate) ensüümide üldnimetus || kr. *prótos* esimene + *-asa* (ensüümi tähistav sufiks)

proteiidid liitvalgud || kr. *prótos* esimene + *eídos* kuju

proteiinid lihtvalgud || vt. proteiidid

proteolüütiline valke lammutav (seediv) || kr. *prótos* esimene + *lýsis* lammutamine, lahustamine

prot[er]ándria eelisasus, isassuguelundite valmimine enne emassuguelundite valmimist || kr. *próteros* varasem + *anér, andrós* isane

prot[er]ogüünia eelemasus, emassuguelundite valmimine enne isassuguelundite valmimist || kr. *próteros* varasem + *gyné* emane

prothórax, -acis eesrindmik, putukate eesmine rinnasegment || ld. *pro* + kr. *thórax* rindmik, rind

protístid ainuraksete e. algloomade ja alamate taimede ühine nimetus || kr. *prótistos* kõige esimene, varaseim

proto- ees-, esi-, alg-, ürg- || kr. *prótos* esimene

protocérebrum, -i putukate peaaju eesosa || kr. *prótos* + ld. *cérebrum* suuraju

protofibrillid algkiukesed, lihaskiukeste kiudjad osakesed || kr. *prótos* + ld. *fibrilla* kiuke; vt. ka filamendid

protokoniid alalõua purihammaste eesmine-välimine köber || kr. *prótos* + *kónos* kuhik + *eídos* kuju

protokoonus ülalõua purihammaste eesmine-sisemine köber || kr. *prótos* + *kónos* kuhik

Protomastigína = ***Protomonadína*** || kr. *prótos* + *mástix, -igos* vibur

protomeriit karieoseliste keha eesosa || kr. *prótos* + *méros* osa

Protomonadína (= ***Protomastigína***) || algviburilised; algviburiliste selts [viburloomade klassist] || kr. *prótos* + *monás, -ádos* üksus, üksik

protonefriidid umbtoruneerud (selgrootuil) || kr. *prótos* + *nephrós* neer + *eídos* kuju

protopaatiline ebamäärane, lokaliseerimata, laus- (tundlikkuse kohta) || kr. *prótos* + *páthos* kannatus, tundlikkus

protoplásma keeruka koostise ja koetisega kolloidne iseuuenev ja ise oma talitlusi reguleeriv elusollus rakus || kr. *prótos* + *plasma* moodustatu

protopodiit vähkide e. koorikloomade lõugjalgade kahelüliline algmik || kr. *prótos* esimene + *pus, podós* jalg

protopódus, -i eesjalgadega putukavastne || vt. protopodiit

protostoom esmassuu, karikloote ürgsuust tekkinud suu[ava] || kr. *prótos* + *stóma* suu

protostoomid ürgsuused, loomad, kelle suuava on tekkinud karikloote ürgsuust || vt. protostoom

Protothéria ürgimetajad, prototeerid; ürgimetajate alamklass [imetajate klassist] || kr. *prótos* + *theríon* metsloom (imetaja)

prototserkne esmaselt samahõlmne, kahest ühesugusest hõlmast koosnev (sabauime kohta) || kr. *prótos* + *kérkos* saba

prototsööl (= **pseudotsööl**) esmane kehaõõs || kr. *prótos* + *kóilos* õõnes

Protozóa ainuraksed, algloomad, protosoad; ainuraksete hõimkond ja alamriik || kr. *prótos* + *zóon* loom

protozooloogia ainurakseid e. algloomi käsitlev zooloogia osa || kr. *prótos* + *zóon* loom + *logos* õpetus, käsitlus

Protracheáta ürgtrahheeloomad; ürgtrahheeloomade alamhõimkond ja klass [lülijalgsete hõimkonnast] || ld. *pro* + *trachea* trahhee, õhusoon

protráctor, -oris ettenihutaja, ettetõmbaja, protraktor

protrombiin (= **trombogeen**) K-vitamiinist maksas tekkiv aine,

mis vere hüübimisel kaltsiumiga liitudes trombiiniks muutub || ld. *pro* + kr. *thrómbos* hüüvis

protserkoid sõudiklase kehaõõnes elutsev laiussivastne || ld. *pro* + kr. *kérkos* saba + *eídos* kuju

protsöölne eeslohkne (selgroolüli kohta) || ld. *pro* + kr. *kóilos* õõnes

protuberántia, -ae mügar; kõbrulaadne välje luul

Protúra tõukjalalised; tõukjalaliste selts [putukate klassist] || ld. *pro* + kr. *urá* saba

proventrículus, -i eesmagu, näärmemagu (lindudel); mälumise. lihasmagu (putukatel) || ld. *pro* + *ventrículus* väike magu

provisoorne esialgne, ajutine || ld. *provísus* ettenähtud

proöstrus östraaltsükli algjärk || ld. *pro* + *oestrus* ind

psaltérium, -ii (= ***omásus***) kiidekas, lehtmagu || kr. *psaltérion* keelpill

psammofiilid liivalembesed || kr. *psámmos* liiv + *philéin* armastama, lembima

psammon liivaelustik, veekogu kaldaliivas elavate organismide kogum || kr. *psámmos* liiv

pseudo- eba-, vale- || kr. *pseúdos* vale, valetamine; *pseudés* eba, vale (omadussõnana)

pseudobránh ebalõpus || kr. *pseúdos* + *bránchia* lõpused

Pseudophyllídea laiussilised; laiussiliste selts [paelusside klassist] || kr. *pseúdos* + *phýllon* leht + *eídos* kuju

pseudopoodid ebajalad, kulendid, mitmesuguse kujuga ajutised väljasirutatavad tsütoplasmaosad || kr. *pseúdos* + *pus, podós* jalg

Pseudoscorpiónida ebaskorpioniliised; ebaskorpioniliste selts [ämblikulaadsete klassist] || kr. *pseúdos* + *skórpios* skorpion

Pseudosúchia = ***Thecodóntia*** || kr. *pseúdos* + *súchos* krokodill

pseudotsööl = **prototsööl** || kr. *pseúdos* + *kóilos* õõnes

Psittaciformes papagoilised; papagoiliste selts [lindude klassist] || kr. *psíttakos* papagoi (türgi keeles *papagái*) + ld. *forma* kuju

psoas nimme- || kr. *psoiá* nimme

Psocóptera (= ***Corrodéntia***) kõdutäilised, psokopterid; kõdutäiliste selts [putukate klassist] || kr. *psóchos* tolm + *pterón* tiib

psührofiilid külmalembesed || kr. *psychrós* külm + *philéin* armastama, lembima

pterália (pl.) pteraalid, kaenla-skleriidid, millega liigestuvad tiivad (putukatel) || kr. *pterón* tiib

Pterópoda tiibjalalised, pteropoodid; tiibjalaliste selts [tigudeklassist] || kr. *pterón* tiib + *pus, podós* jalg

Pterosáuria tiibsisalikud; pterosaurused; tiibsisalike väljasurnud ülemselts [roomajate klassist] || kr. *pterón* tiib + *sáuros* sisalik

pterostigma tiivatähn, servatähn, tuunjas laik putukate tiival || kr. *pterón* tiib + *stigma* tähn, märk

pteróticum, -i tiibkõrvaluu || kr. *pterón* tiib + *us, otós* kõrv

pterügiofoorid uimekandjad || kr. *pterýgion* väike tiib + *phórein* kandma

pterügopood uimjalg, kürbjalg || vt. *pterygopódium*

pterüon oimu-, kiil-, lauba- ja kiiruluu õmbluste kohtumispaik (imetajate koljul)

pterýgia (pl.) küljekurrud || kr. *pterýgion* väike tiib

pterygium, -ii jäse (selgroogseil); kärsakujätke (mõnedel kärsaklastel) || kr. *ptéryx* tiib, uim

pterygoídeum, -i tiibluu, pterügoid || kr. *ptéryx, -ygos* tiib, uim + *eídos* kuju

pterygoídeus, -a, -um tiibjas, tiivakujuline, tiib-

pterygopalatínus, -a, -um tiibjätke-suulae- || kr. *ptéryx* tiib, uim + ld. *palátum* suulagi

pterygopódium (= ***myxipterygium***), ***-ii*** uimjalg, kübarjalg, pterügopood, kõhrkalade kopulatsioonielund || kr. *ptéryx* tiib, uim + *pus, podós* jalg

Pterygóta tiibputukad, tiivulised putukad, pterügoodid; tiibputukate alamklass [putukate klassist] || kr. *ptéryx, -ýgos* tiib

pterylae (pl.) sulisväljakud, pterüülid || kr. *pterón* sulg, tiib + *hýle* mets

ptomaiinid laibamürgid, (surnud organismi) valkude bakteriaalsel lagunemisel tekkivad roisumürgid ja teised laguained || kr. *ptóma* laip

pubértas, -átis suguküpsus, puberteet

pubes, -eris täiskasvanu

pubes, -is häbemepiirkond, süli, rüpp

púbicus, -a, -um häbeme-, süle-

pudenda (pl.) naise välised suguelundid || ld. *pudére* häbenema

pudéndus, -a, -um häbeme-

pulmo, -ónis kops

pulmonális, -e kopsu-, pulmonaalne

Pulmonáta kopsteod, pulmonaadid; kopstigude alamklass [tigude klassist] || ld. *pulmo* kops

pulpa, -ae säsi, pulp || otseses tähenduses: puuvilja pehme lihakas osa

pulpósus, -a, -um säsi-

pulss verelöök, rütmiline arterite laienemine südamest väljapaisatud verelaine mõjul || ld. *pulsus* löök

pulvíllus, -i takkel, pulvill (putukatel) || ld. *pulvíllus* kitsas polster, sohvapadi

pulvínar, -áris padjand, talamuse tagaosa || ld. *pulvínus* päkk, padi

pulvínus, -i päkk; padi

punctum, -i täpp

~ ***sáliens*** tuiketäpp || ld. *sáliens* hüppav

pupa, -ae nukk

~ ***coarctáta*** tünniknukk || ld. *coarctáre* kokku suruma

~ ***líbera*** vabanukk || ld. *liber* vaba

~ ***obtécta*** muumianukk || ld. *obtéctus* kaetud

pupárium, -ii ebakookon, pupaarium (kaarõmbelistel kärbselistel) || ld. *pupa* nukk

pupílla, -ae silmaava, pupill, vikerkesta keskuses asetsev ava || otseses tähenduses: nukuke

pupilláris, -e silmaava-, pupillaarne

pupipaarne nukusünnitaja (putukas) || ld. *pupa* nukk + *parére* sünnitama

putámen, -inis putaamen, läätstuuma välimine (külgmine) osa (otsajus, imetajail) || ld. *putámen* viljakest, pähklikoor

pügopoodid pärajalad (putukatel) || kr. *pygé* päraosa, päramik + *pus, podós* jalg

pügostüül päranipp (lindudel) || kr. *pygé* päraosa + *stýlos* sammas, tikkel

pükniline = **eurüsoomne** || kr. *pyknós* täidlane, tihe

püknoos raku mandumine selle tuuma vähenemise ja tihenemise teel || kr. *pyknós* tihe

pülooriline lukuti- || vt. *pylóricus*

Pycnogónida = ***Pantópoda*** || kr. *pyknós* tihe, paks + *gónos* sünd, järglane

pygále, -is pärakilbis (kilpkonnalistel) || kr. *pygé* päraosa

pygídium, -ii õndrik, pügiidium, rõngusside anaalsegment; mõnede lülijalgsete tagakeha pärakilbis || kr. *pygídion* väike päraosa

pygmáeus (pygméus), -a, -um käbus-

pylóricus, -a, -um (mao) lukutipiirkonna-, lukuti-, pülooriline

pylórus, -i (mao) lukuti || kr. *pylorós* uksehoidja

pyramidális, -e püramidaalne, püramiid-

pýramis, -idis püramiid || kr. *pýramis*

Q

quadratojugále, -is ruut-sarnaluu, ruut-sarnakaar || ld. *quadrátus* ruut- + *jugum* ike, sarn

quadratomaxilláre, -is ruutülalõualuu || ld. *quadrátus* ruut- + *maxílla* ülalõualuu

quadratus, -a, -um ruutjas, ruut-

quadriceps, -cípitis neljapealine, ne-

lipea- || ld. *quattuor* neli + *caput, -itis* pea

quadrigéminus, -a, -um neljakordne, neljaks osaks jaotatud, nelik- || ld. *quáttuor* neli + *géminus* kaksik

quartus, -a, -um neljas

quintus, -a, -um viies

R

rabdiidid pinnused, tugevasti valgustmurdvad kepikesed ripsussi-de epiteelirakkudes || kr. *rhábdos* kepp + *eídos* kuju

rabdomeerid rabdoomi osad, nägemisvarvakesed || kr. *rhábdos* kepp + *méros* osa

rabdoomid nägemisvarvad (putukate ja mõnede koorikloomade liitsilma osasilmakestes) || kr. *rhábdos* kepp

rachis = ***rhachis***

radiále, -is kodarikluu, radiaalluu || ld. *rádius* kodar, kiir

radiália (pl.) radiaalid, kiirikud, kalade paarisuimede toeseosad || ld. *rádius* kiir

radiális, -e kodarluu-, kodarluumine, radiaalne || ld. *rádius* kodarluu

radikaalne põhjalik || ld. *radix* juur, algus

radiobioloogia bioloogia haru, mis käsitleb radioaktiivsete kiirguste toimet organismisse || ld. *radiáre* kiirgama + kr. *bíos* elu + *lógos* käsitlus, õpetus

radiocarpális, -e kodarluu-randme-, radiokarpaalne || ld. *rádius* kodarluu + *carpus* ranne

Radiolária kiirloomad, radiolaarid, radiolaaride alamklass (juurjalgsete klassist) || ld. *radíolus* kiireke

radioulnaris, -e kodar-küünarluu-, radioulnaarne || ld. *rádius* kodarluu + *ulna* küünarluu

raditsikool taimejuurtes elutsev loom || ld. *radix, -dicis* juur + *cólere* elutsema

rádius, -ii kodarluu; kiir; ebe (sulel); kodarsoon (putukate tiivas) || ld. *rádius* kodar, kiir

~ ***branchiostegális*** kideluu (luukalade kidekiles) || kr. *bránchia* lõpused + *stége* katus, kate

radix, -icis juur, algus

~ ***dentis*** hamba juur || ld. *dens, dentis* hammas

~ ***pili*** karva juur || ld. *pilus* karv

rádula, -ae hõõrel, limuste neelus asetsev kitiinplaadike, millel on rohkesti ridamisi hambakesi, raadul || ld. *rádere* hõõruma, kraapima

rahhiit D-vitamiini vaeguse korral tekkiv haigus (noore luukoe pehmenemine ja urbnemine ning luustikuosade kõverdumine, eriti selgroos) || kr. *rháchis* selgroog + *-itis* (põletikku tähistav sufiks)

rahhitoomne tervikuks liitumata osadest koosnev (selgroolüli kohta) || kr. *rháchis* selgroog + *tomé* lõik

Rajiifórmes railised; railiste selts [kõhrkalade klassist] || ld. *raja* rai + *forma* kuju

ramfoteek nokatupp || vt. *rhamphothéca*

ramus, -i haru, (sule) ude

~ ***colli*** kaelaharu (näonärvil) || ld. *collum* kael

~ ***communícans*** ühendusharu || ld. *communicáre* teada andma

~ ***mandíbulae*** alalõualuu haru || ld. *mandíbula* alalõualuu

~ ***palmaris*** pihuharu || ld. *palma* (käe) pihk

~ ***praetremáticus*** lõpusepilueesne haru, pretremaatiline haru || ld. *prae-* ees + kr. *tréma* ava, pilu

~ ***posttremáticus*** lõpusepilutagune haru, posttremaatiline haru || ld. *post* taga + kr. *tréma* ava, pilu

raphe = ***rhaphe***

raptor, -óris röövel || ld. *raptáre* röövima

rass liigisisene süstemaatikaüksus (takson); koduloomadel kunstliku valiku teel saadud, inimesel loodusliku valiku teel kujunenud pärilikult enam-vähem ühtlane populatsioon || pr. *race* rass

rassoloogia inimrasse käsitlev antropoloogiaosa || pr. *race* rass + kr. *lógos* õpetus, käsitlus

rastrum, -i (putukate) sisemäluti siseserva karvastik || ld. *rádere* kraapima, riisuma

Ratítae silerindlinnud, silerindlindude rühm, ratiidid || ld. *ratis* parv, paat

reabsorptsioon tagasiimendumine || ld. *re* tagasi + *absorbére* sisse imema, neelama

reaktiivsus organismi või koe reageerimisvõime, reageerimise ulatus || ld. *re* uuesti, tagasi + *activus* tegev, toimiv

receptáculum, -i vastuvõturuum, hoidla || ld. *recípere* vastu võtma

~ ***séminis*** seemnehoidla || ld. *semen* seeme

recéptor, -óris vastuvõtja, retseptor

recéssus, -us sopis

~ ***ellípticus*** ovaalsopis || kr. *élleipsis* ellips

~ ***spháericus*** ümarsopis || kr. *spháira* kera

rectális, -e pärasoole-, rektaalne || ld. *rectum* pärasool

rectouterinus, -a, -um pärasoole-emaka-, pärasoole ja emaka vaheline, rektouteriinne || ld. *rectum* pärasool + *úterus* emakas

rectovesicális, -e pärasoole-kusepõie-, pärasoole ja kusepõie vaheline, rektovesikaalne || ld. *rectum* pärasool + *vesíca* põis

rectrix, -icis tüürsulg || ld. *régere* tüürima, valitsema

rectum, -i pärasool

rectus, -a, -um sirge, sirg-

recúrrens, -entis tagasipöörduv, köönduv, köönd- || ld. *recúrrere* tagasi jooksma, köönduma

reduktsioon taandamine, tagasiviimine || ld. *redúctio*

reedi[a] soollane, kahepõlveliste imiusside vastse üks arenguvorme || F. Redi — itaalia bioloogi — järgi

reesusfaktor (reesustegur) reesusmakaagi (*Macaca mulatta*, varemalt *M. rhesus*) ja (84% juhtudel) ka inimese punastes vererakkudes leiduv antigeen; tekitab neil isikuil, kelle veres reesustegur puudub, vastava antikeha

refléks organismi reageerimine ärritajatele närvisüsteemi vahendusel || ld. *reflexus* peegeldus

refraktaarne mittevastuvõtlik, mittemõjustatav, erutusvõimetu || pr. *refractaire*

regeneratsioon taastumine, taasteke || ld. *regeneráre* taastekitama

régio, -ónis — piirkond, regioon

~ ***anális*** pärakupiirkond || ld. *anus* pärak

~ ***buccális*** põsepiirkond || ld. *bucca* põsk

~ ***lumbális*** nimmepiirkond || ld. *lumbus* nimme

~ ***olfactórius*** haistepiirkond || ld. *olfáctus* haistmine

~ ***orbitális*** silmakoopapiirkond || ld. *órbita* silmakoobas

~ ***vertebrális*** selgroopiirkond || ld. *vértebra* selgroolüli

regionaalne piirkondlik, maa-alaline || ld. *regionális*

regréss taandarenemine, üleminek kõrgemalt arengutasemelt madalamale || ld. *regréssus* taganemine, tagasipöördumine

regressiivne tagasiarenev, tagasiminev || vt. regress

rekapitulatsioon kokkuvõtlik kordamine, koondkordamine || ld. *recapitulátio*

rekonstruktsioon ümberkorrastamine, fauna ja floora koostise muutmine || ld. *re* uuesti + *constrúere* ehitama

rektaalne pärasoole- || vt. *rectális*

relaksatsioon lõtvumine || ld. *relaxátio* puhkus, nõrgenemine

relikt jäänuk, säile, looma- või taimeliik, mis kunagi on laialt levinud, praegu aga vähearvulisena ja piiratud maa-alal säilinud; kaugetel eellastel hästi arenenud, nüüd mandunud elund || ld. *relíctus* mahajäänud

rémex, -igis hoosulg || ld. *rémex* sõudja

rémiges (pl.) hoosuled

~ *primáriae* labahoosuled || ld. *primárius* üks esimestest, esmane
~ *secundáriae* küünrahoosuled || ld. *secundárius* teisene
~ *tertiáriae* sisemised küünrahoosuled || ld. *tertiárius* kolmandane

remigratsioon tagasiränne, tagasirändamine || ld. *remigráre* tagasi rändama, tagasi tulema

ren, renis neer

renális, -e neeru-, renaalne

rénculus, -i (renículus) neeruke, väike neer

renniin (= **kümosiin**) piima kaseinogeeni kaseiiniks kalgendav ensüüm noorloomade (eriti vasika) maomahlas || anglosaksi *rennan* kalgend

reobaas närvierutuse lävis || kr. *rhein* liikuma, voolama + *básis* alus, lähtekoht

reofiilne voolulembene, kiirevoolulistes veekogudes elutsev (looma kohta) || kr. *rheos* vool + *philéin* armastama

reotaksis vees vabalt ujuvate alamate loomade suundliikumine vastu või päri voolu || kr. *rheos* vool + *táxis* asetus

reotropism kinnistunud loomade ja nende kehaosade asetuse muutumine veevoolu mõjul || kr. *rheos* vool + *trópos* suund, pööre

repellént eemalepeletaja, eemalepeletav tegur (peamiselt aine) || ld. *repéllere* ära ajama

replikatsioon kahendumine, DNA-molekulide lõhenemine kaheks poolmikuks ja nende isetaastumine sel teel, et kummalegi poolmikule ehitatakse uus poolmik juurde || ingl. *replication* kopeerimine

reproduktiivsus viljakus || vt. reproduktsioon

reproduktsioon paljunemine, sigimine || ld. *re-* taas, uuesti + *prodúcere* tootma

reptántia (pl.) roomavad (elu)vormid, reptandid || ld. *reptáre* roomama, siuglema

Reptília roomajad, reptiilid; roomajate klass [selgroogsete alamhõimkonnast] || ld. *reptáre* roomama

residuaalne järelejääv, jääk- || ld. *resíduus* järelejääv

resisténtsus vastupanuvõime mitmesugustele muutustele, haigustele jne. || ld. *resístere* vastu seisma, vastupanu osutama

resorptsioon imendumine || ld. *resorbére* uuesti endasse imema

respiratórius, -a, -um hingamis-, hinge-, respiratoorne

respiratsioon hingamine || ld. *respirátio, -ónis*

restitutsioon taastus, vigastatud elundite või kehaosade ennistus; kahe blastomeeri liitumine; rakutuuma teke meioosi esimese pooldumise ärajäämisel || ld. *restitútio, -ónis*

retardatsioon hilinemine, hilistumine || ld. *retardáre* hilistuma, aeglustuma

rete, retis võrk, võrgustik
~ ***mirábile*** imevõrgustik || ld. *mirábilis* imetlusväärne
~ ***venosum*** venoosvõrgustik || ld. *vena* veen, tõmbsoon

retentsioon peetus, väljavoolu või liikumise takistus || ld. *reténtio* peetus

reticuláris, -e võrgutaoline, võrkjas, võrk-, retikulaarne || ld. *rete* võrk

retículum, -i võrguke; mäletsejate võrkmagu (võrkmik) || ld. *rete* võrk

retikulaarne võrkjas, võrk- || vt. *reticuláris*

retikulotsüüdid noored erütrotsüüdid || ld. *retículum* võrguke + kr. *kýtos* rakk

retína, -ae võrkkest, retina || ld. *rete* võrk

retináculum, -i hoideside, hoidur || ld. *retinére* paigal hoidma, tagasi hoidma

retínula, -ae piklike pigmendirohkete meelerakkude rühm ommatiidide basaalosas, rabdoomi ümber, retiinul || ld. *rete* võrk

retráctor, -oris tagasitõmbaja, retraktor || ld. *retráhere* tagasi tõmbama

retraktiilne tagasitõmbuv, kootuv || vt. *retractor*

retro- tagasi-, tagurpidi-, äraspidi-, taga-

retrofleksioon tagasipaindumine, -painutamine || ld. *retro-* + *flexio* paindumine

retrofléxus, -a, -um tagasipainutatud

retrograadne vastupidine tavalisele, äraspidine (liikumise kohta) || ld. *retro-* + *gradus* samm

retromandibulaarne alalõuatagune || ld. *retro-* + *mandíbula* alalõug

retroperitoneaalne kõhukelmetagune || ld. *retro-* + *peritónaeum* kõhukelme

retrosternaalne rinnaluutagune || ld. *retro-* + *sternum* rinnaluu

retroversioon tahakäändumine || ld. *retro-* + *vérsio* kääne, pööre

retséntne nüüdisaegne, kaasaegne || ld. *recens* värske

retséptor vastuvõtja || ld. *recípere* vastu võtma

retsessiivsus nähtus, mille puhul heterosügootsetel organismidel alternatiivsetest tunnustest üks (retsessiivne) jääb avaldumata || ld. *recessus* taandunud

retsipeerima vastu võtma || ld. *recípere* vastu võtma

retsipiént vastuvõtja, isik, kellele veri üle kantakse || ld. *recípere* vastu võtma

retsiprookne vastastikune, mõlemapoolne || ld. *reciprócus*

reúniens, -entis taasühendav || ld. *re-* uuesti + *uníre* ühendama

reversiibel taastuv, ümberpöörduv || ld. *reversíbilis* ümberpöörduv

Rhabdítia varbussilised; varbussiliste selts [ümarusside klassist] || kr. *rhábdos* varb

r[h]achis selgroog; (sule) rood; (ümarusside) telgrood || kr. *rháchis* selgroog, rood hari

rhamphothéca, -ae nokatupp, ülanoka sarvkate (lindudel), ramfoteek || kr. *rhámphos* nokk + *théke* tupp, karp

r[h]aphe, -es õmblus (pehmete kehaosade vahel) || kr. *rhaphé*

Rhaphidióptera kaamelkaelalised; kaamelkaelaliste selts [putukate klassist] || kr. *rhaphis* nõel (siin: muneti) + *pterón* tiib (eestikeelne nimetus tuleb sellest, et eesrindmik meenutab pikka kaela)

Rheifórmes nandulised; nanduliste selts [lindude klassist] || ld. *rhea* nandu (kohalik nimetus) + *forma* kuju

rhinárium, -ii ninamik, nina välispiirkond (imetajatel, putukatel); meeleplaadike (lehetäide ja kiletiivaliste tundlatel) || kr. *rhis, rhinós* nina

rhinencéphalon, -i haisteaju || kr. *rhis, rhinós* nina + *enképhalos* peaaju

rhinothéca, -ae alanoka sarvkate, rinoteek (lindudel) || *rhis, rhinós* nina + *théke* tupp, karp

Rhizópoda (= ***Sarcodína***) juurjalgsed, risopoodid; juurjalgsete klass ja alamklass [ainuõõssete hõimkonnast] || kr. *rhiza* juur + *pus, podós* jalg

rhomboídeus, -a, -um rombjas, romb- || kr. *rhómbos* romb + *eídos* kuju

Rhynchocephália kärsspealised; kärsspealiste selts [roomajate klassist] || kr. *rhýnchos* lont, kärss + *kephalé* pea

rigiidne kangestunud || ld. *rígidus* kangestunud, tardunud, jäik

rima, -ae pilu

~ ***glóttidis*** häälepilu || kr. *glótta* keel

~ ***oris*** suupilu || ld. *os, oris* suu

~ ***palpebrárum*** laupilu || ld. *pálpebra* laug

rinofoorid haistekombikud (limustel) || kr. *rhis, rhinós* nina + *phórein* kandma

risopoodid juurjalad, kulendid; juurjalgsed || kr. *rhiza* juur + *pus, podós* jalg

risórius, -a, -um naeru- || ld. *risus* naer

Rodéntia närilised; näriliste selts [imetajate klassist] || ld. *ródere* närima

rodopsiin nägemispurpur, silma-

muna võrkkesta kepikeste punakas-purpurne värvis || kr. *rhodon* roos + *ópsis* nägemine, silm

ropaalid karikloomade servakehakesed, mis talitlevad meeleelunditena || kr. *rhópalon* kaigas

rostellum, -i kärsake

rostraalne nokise-, nokisepoolne || ld. *rostrális*

rostrum, -i nokis, nokk, kärss

~ ***sphenoidále*** kiilluunokis || *os sphenoidále* kiilluu

rotátor, -oris tiirutaja, tiir-, rotaator

Rotatória keriloomad, rotatoorid; keriloomade klass [ümarloomade hõimkonnast] || ld. *rota* ratas, *rotátor* tiirutaja

rotatsioon tiirlemine, pöörlemine || ld. *rota* ratas

rotúndus, -a, -um ümar

ruber, -bra, -brum punane, puna-

rubor, -óris puna

~ ***labiórum*** huulepuna, huul || ld. *lábium*

rubrospinális punatuuma-seljaaju-, rubrospinaalne (närvikulgla kohta) || ld. *núcleus ruber* punatuum + *spina* selgroog

rudimentaarne tekkiv, arenemist algav

rudiméntum, -i alge, suge, tekkiv moodustis, rudiment

ruga, -ae korts

rugae vaginális tupekortsud

rumen, -inis vats, mäletsejaliste eesmagu

Ruminántia mäletsejalised; mäletsejaliste alamselts [sõraliste seltsist] || ld. *rumináre* mäletsema, teistkordselt mäluma

rupikool kaljuelanik, kaljudel elutsev loom || ld. *rupes* kalju + *cólere* elama, elutsema

ruptúra, -ae rebend, rebenemine, ruptuur

rutilism (rufinism) ruugejuukselisus, punajuukselisus || ld. *rútilus* punakas; *rufus* helepunane

rünhotsööl kärsatupeõõs (kärssussidel) || kr. *rhýnchos* kärss + *kóilos* õõs

S

sácculi alveoláres sombukotikesed, alveolaarkotikesed || ld. *sácculus* kotike + *alveus* somp

sácculus, -i kotike, sakkul (sisekõrvas: ümarkotike)

~ ***láryngis*** kõrikotike || kr. *lárynx* kõri

saccus, -i kott

~ ***conjunctívae*** sidekestakott || ld. *conjunctíva* silma sidekest

~ ***castoríferus*** kopranõrekott || ld. *castor* kobras + *ferre* kandma

~ ***lacrimális*** pisarakott || ld. *lácrima* pisar

~ ***vasculósus*** soonkott || ld. *vas* soon

~ ***vitellínus*** rebukott || ld. *vitellus* rebu

s[a]eta, -ae harjas, jõhv

sacer, sacra, sacrum püha

sacrális, -e ristluu-, sakraalne

sacrum, -cri ristluu || vt. *os sacrum*

sagitaalne noolesuunaline, nool- || ld. *sagittális*

sagitta nool

sakraalne ristluu-, ristluumine || ld. *sacrális*

sakrospinaalne ristluu-oga-, ristluult istmikuogale kulgev || ld. *sacrum* ristluu + *spina* oga

sakrotuberaalne ristluu-kõbru-, ristluult istmikuköbrule kulgev || ld. *sacrum* ristluu + *tuber* köber

Salientia = ***Anura*** || ld. *sáliens* hüppav

saliva, -ae sülg

salivárium, -ii süljeõõs, suueesne õõs alakergi ja alahuule vahekohal (putukatel) || ld. *saliva* sülg

salivatórius, -a, -um sülje-, salivatoorne || ld. *saliva* sülg

Sálpida (= ***Thaliacea***) salbid, meritünnikud; salpide klass [mantelloomade alamhõimkonnast] || kr. *salpe* tundmatu merekala (vanakreeklastel)

salpinx, -ingis tõri || kr. *salpinx* tõri, toru

Saltatória = ***Orthóptera*** || ld. *saltátor* hüppaja, tantsija

saprobiónt (= **saproob**) roiskvees

elutsev organism || kr. *saprós* mäda, roisk + *bíos* elu

saprofaag lagunevatest orgaanilistest ainetest toituv loom || kr. *saprós* mäda, roisk + *phágos* sööja, õgija

saprofiilne roisulembene || kr. *saprós* mäda, roisk + *philéin* armastama lembima

saprogeenne roiskumist tekitav, roisutav || kr. *saprós* mäda, roisk + *génos* järglane, põlvnemine

sapropeel jütja, järvemuda, kõdumuda, reostunud veekogude põhjas tekkinud orgaaniliste ainete lagunemise saadus || kr. *saprós* mäda, roisk + *pelós* muda

Sarcodina = ***Rhizópoda*** || kr. *sarkódes* lihatoiduline

Sarcopterygii (= ***Choanichthyes***) lihasuimsed, sagaruimsed (= koaankalad) sarkopterüügid; lihasuimsete alamklass [luukalade klassist] || kr. *sarx, sarkós* liha + *ptérygion* uim, väike tiib

sarkofaag lihasööja || kr. *sarx, sarkós* liha + *phágos* sööja, õgija

sarkolemm lihaskiudu ümbritsev membraan || kr. *sarx, sarkós* liha + *lemma* kest

sarkomeer lihaskiukese struktuurne ja funktsionaalne osa || kr. *sarx, sarkós* liha + *méros* osa

sarkoom pahaloomuline sidekudekasvaja, mille kude meenutab valkjat kalaliha || kr. *sarx, sarkós* liha + *-oma* (kasvajat tähistav sufiks)

sarkoplasma lihaskiu tsütoplasma || kr. *sarx, sarkós* liha + *plasma* moodustatu

sarkosoomid lihaskiudude sarkoplasma mitokondrid || kr. *sarx, sarkós* liha + *soma* keha

sartórius, -a, -um rätsepa- || ld. *sartor* rätsep

Sauria = ***Lacertilia*** || kr. *sáuros* sisalik

Saurischia sisalvaagnalised; sisalvaagnaliste väljasurnud selts [hiidsisalike ülemseltsist] || kr. *sáuros* sisalik + *ischíon* pära, puus

sauropsiidid sisalikulaadsed, ühine nimetus roomajate ja lindude tähistamiseks || kr. *sáuros* sisalik + *ópsis* ilme, väljanägemine + *eídos* kuju

Sauropterygia sisaluimsed, sauropterüügid; sisaluimsete väljasurnud selts [roomajate klassist] || kr. *sáuros* sisalik + *pterýgion* väike tiib, uim, uimjäse

scala, -ae astrik, trepp

~ ***media*** vaheastrik, teojuha || ld. *medius* vahelmine

~ ***týmpani*** trummiastrik || kr. *týmpanon* trumm

~ ***vestíbuli*** esikuastrik || ld. *vestíbulum* esik

scansórius, -a, -um ülesroniv, roni- || ld. *scándere* ronima

scapha, -ae lodiauk, skaafa, kõrvalesta palistuse ja vastaspalistuse vaheline nõgu || kr. *skáphos* õõnestatud ese, paat, lodi

scáphium, -ii skaafium; Weberi aparaadi eesmine luuke; isasliblikate üheksanda kehalüli jätke || kr. *skáphion* väike vann

scaphoídeum, -i lodiluu (käe randmes) || vt. *os scaphoídeum*

Scaphópoda lasnjalgsed, skafopoodid; lasnjalgsete klass [limuste hõimkonnast] || kr. *skáphe* lodi, lootsik + *pus, podós* jalg

scaphulária, -ae lodivastne, skafulaar || kr. *skáphe* lodi

scápula, -ae abaluu

scapuláris, -e abaluu-, abaluumine, skapulaarne

scapus, -i (sule) tüvik; (karva) rood; (putukate) tundla eeslüli

scéletum, -i (skéleton) luustik, toes, skelett || kr. *skeletós* kuivanud, kõva

Sciuromórpha oravalised; oravaliste alamselts [näriliste seltsist] || kr. *skiuros* orav + *morphé* kuju

sclera, -ae kõvakest, skleera, silmamuna kiudkesta külgmine-tagumine valge läbipaistmatu osa || kr. *sklerós* kõva

scleroséptum, -i lubivahesein, sklerosept (õisloomadel) || kr. *sklerós* kõva + ld. *septum* vahesein

scolex, -ecis skooleks, paelusside päis || kr. *skolex* uss

scolopídium, -ii skolopiid, keskkonna võnkeid (ja helisid) vastuvõttev sale kepjas sensill (putukatel) || kr. *skolopidion* väike tulbake

Scorpaenifórmes meripuugilised; meripuugiliste selts [luukalade klassist] || kr. *skórpios* skorpion (meripuugiliste ogad on mürgised) + ld. *forma* kuju

Scorpiónida skorpionilised; skorpioniliste selts [ämblikulaadsete klassist] || kr. *skórpios* skorpion- + *eídos* kuju

scrotum, -i kukuti, raiakott, munandikott, skrootum

scutéllum, -i kilbike; putukate kehalüli selgmine osa

scutum, -i kilp, plaat

scyphóstoma, -atis karikpolüüp, sküfistoom, karikloomade suguta põlvkond || kr. *skýphos* karikas + *stóma* suu

Scyphozóa karikloomad; karikloomade klass [õisloomade hõimkonnast] || kr. *skýphos* karikas + *zóon* loom

sebáceus, -a, -um rasu-

sebum, -i rasu

sectio, -ónis lõik, sektsioon || ld. *secáre* lõikama

secúndus, -a, -um teine, järgmine

sedentaarne (põhjale) kinnikasvanud, istuv || ld. *sedére* istuma

segment lüli, lõik || ld. *segméntum*

segmentatsioon rivilülistus e. metameeria, keha või mõne selle osa lineaarne jaotumus lülideks (rõngussidel, lülijalgsetel, nõrgal kujul ka selgroogsetel); lõigustumine, viljastatud munaraku korduv pooldumine || ld. *segméntum* lüli, lõik

segregatsioon eraldamine, lahknemine || ld. *segregáre* eraldama

sekodontne lõikekühmuline (hamba kohta) || ld. *secáre* lõikama + kr. *odús, odóntos* hammas

sekreet nõre, kehale vajalik näärmerakkude eritis || ld. *secrétus* eraldatud

sekretiin peensoole limaskestas moodustuv hormoon || ld. *secrétum* nõre

sekretsioon kehale vajalike ainete nõristamine, nõristus || ld. *secretio, -ónis*

seksiilsus soolisus, populatsiooni sooline struktuur || ld. *sexus* sugu

seksuaalne sooline, sugu- || ld. *sexus* sugu

sekulaarne pikkade aegade (sajandite) vältel toimiv, pikaajaline || ld. *sáeculum* inimiga, eluiga, sajand

Selachoídei hai[lise]d; haide ülemselts [kõhrkalade klassist] || kr. *sélachos* hai + *eídos* kuju

selektsioon valik, põimendus || ld. *seléctio* valik

selenodontne kaarharjaline, kaarjate (kuusirpjate) harjadega (hamba kohta) || kr. *seléne* kuu + *odús, odóntos* hammas

sella, -ae sadul, sohva

selláris, -e saduljas, sadul-

semantiline hoiatuslik, hoiatus-, tähenduslik || kr. *sema* märk

semi- (ld.) pool-

semicanális, -is poolkanal || ld. *semi-* + *canális* kanal

semicirculáris, -e poolringjas, poolring-, lookjas, look- || ld. *semi-* + *círculus* ring

semilunáris, -e poolkuujas, poolkuu- || ld. *semi-* + *luna* kuu

semimembranósus, -a, -um poolest saadik kilejas, poolkile- || ld. *semi-* + *membrána* kile

seminális, -e seemne-, seminaalne || ld. *semen, séminis* seeme

semifer, -era, -erum seemet kandev, seemne- || ld. *semen* seeme + *ferre* kandma

semipermeaabel poolläbilaskev || ld. *semi-* + *permeábilis* läbilaskev

semiplacenta, -ae poolplatsenta || ld. *semi-* + *placénta* kook; kr. *plakús* kook, plaat

semipúpa, -ae eelnukk, poolnukk || ld. *semi-* + *pupa* nukk

semispinális, -e poologa-, semispinnaalne || ld. *semi-* + *spina* oga

semitendinósus, -a, -um poolest saadik kõõlusjas, poolkõõlus- || ld. *semi-* + *tendinósus* kõõlusjas

seniilsus raukus || ld. *senex, senis* vana, elatanud

sensiibel tundlik, tunde-, meelerakkude või meelekehakeste kaudu vastuvõetud erutusi kandev || ld. *sensíbilis* tundlik

sensillid väikesed meelekehakesed putukate kutiikulis (tavaliselt tundlatel) peamiselt lõhnärrituste vastuvõtmiseks || ld. *sensillae* (pl.); *sensíbilis* tundlik

sensoorium aistingute ja teadvuse kujunemise piirkond peaajus; närvisüsteem koos meeleelunditega || ld. *sensórius* aistingutesse puutuv

sensoorne meeleelundite kaudu vastuvõetud erutusi kandev || ld. *sensus* aisting, meel, tunne

sensus, -us aisting, meel, tunne

sepsis, -is üldine infektsioon, veremürgistus || kr. *sepsis* roiskumine

septomaxilláris, -is septomaksillaarluu || ld. *septum* vahesein + *maxilla* ülalõualuu

séptulum, -i vaheseinake, septul

septum, -i vahesein, sept

seroglobuliin vereseerumi globuliin || ld. *serum* vadak + *globus* kera

seroloogia õpetus vereseerumi omadustest ja antigeenide ning antikehade vastastikusest toimest || ld. *serum* vadak + kr. *lógos* õpetus, käsitlus

serósa, -ae vadakkest, seroookest, seroosa, selgroogsete teisest kehaõõnt ja selles paiknevate elundite vaba pinda kattev kelme (= *tunica serósa*); roomajate, lindude ja imetajate välimine lootekest (koorion); putukate sekundaarne munakest || ld. *serósus* vadakuline

serósus, -a, -um vadakuline, seroosne

serotínus hiline, hilis-

serrátus, -a, -um saagjas, saag- || ld. *serra* saag

serum, -i vadak, seerum, vereplasma, millest koaguleeruvad osad on eraldunud; serooskestade nõre

sesamoíde[u]s, -a, -um seesami seemne kujuline, sesamoid-, helmes-, hernes- || kr. *sésamon* seesam + *eídos* kuju

sessiilne paigus- substraadile kinnistunud või kinni kasvanud || ld. *séssilis* istumiseks sobiv

seston vees hõljuva pisiplanktoni ja detriidi kogum || kr. *sestós* sõelutud

seta = ***saeta***

setserneerima nõristama || ld. *secérnere*

sexus, -us sugu, sugupool

sfekoiidne herilasetaoline || kr. *sphex* herilane + *eídos* kuju

sferiidid keraskehakesed, merisiilikute kerajad meeleelundid || kr. *sphâira* kera

sfinkter sulgur || ld. *sphincter*

sifonofoorid putkloomad || vt. *Siphonóphora*

sifonoglüüf pikutine lohk (vagu) õisloomade neelu seinas || kr. *síphon* toru + *glyphein* uurendama

sigma, -atis kreeka tähestiku 18. täht (vastab ladina s-tähele)

sigmoídeus, -a, -um sigmakujuline, sigma- || kr. *sigma* + *eídos* kuju

signum, -i tunnus, tundemärk

silikoblastid ränikäsnade sklerоblastid || ld. *silex, silícis* ränikivi + kr. *blastós* pung, suge

silvikool metsaelanik, metsas elutsev loom || ld. *silva* mets + *cólere* elutsema

Simioídea = ***Anthropoídea*** || ld. *simia* ahv + *eídos* kuju, laad

simplex, -icis lihtne, liht-

sinciput, -itis poolpea, pea ees- või tagaosa || ld. *semi-* pool- + *caput* pea

sinister, -tra -trum vasak, vasakpoolne

sinistraalne vasakkeermeline, vasakule pöörduv (teokoja keerme kohta) || ld. *sinister* vasak

sinuatriális, -e urke-koja-, sinuatriaalne, südame urke ja koja va-

heline (sõlme kohta) || ld. *sinus* urge + *átrium* (südame) koda

sinus, -us urge, siinus, mõne elundi sees või elundite vahel paiknev ruum; laienenud veen või selle osa

~ ***coronárius*** pärgurge (südame suur veen) || ld. *coróna* pärg

~ ***ethmoidáles*** sõelluu-urked || ld. *os ethmoidále* sõelluu

~ ***frontális*** laubaurge || ld. *os frontále* laubaluu

~ ***lactíferus*** piimaurge, piimajuha lõpmine laienenud mahuti || ld. *lac, lactis* piim + *ferre* kandma

~ ***maxilláris*** ülalõualuu-urge || ld. *maxilla* ülalõualuu

~ ***prostáticus*** eesnäärmeurge || ld. *próstata* eesnääre

~ ***renális*** neeruurge || ld. *ren* neer

~ ***sagittális*** noolurge || ld. *sagitta* nool

~ ***sigmoídeus*** sigmaurge || kr. sigma (kreeka tähestiku 18. täht) + *eídos* kuju

~ ***sphenoidális*** kiilluu-urge || ld. *os sphenoidale* kiilluu

~ ***tarsi*** kannaurge || ld. *tarsus* kand

~ ***transvérsus*** ristiurge || ld. *transversus* risti-

~ ***urogenitális*** kuse-suguurge || kr. *úron* kusi + ld. *genitalis* sugu-

~ ***venósus*** venoosurge || ld. *vena* veen

sinusóid veresoone urketaoline laienenud ja korrapäratult anastomoseerunud lõpposa (eriti põrnas, maksas, kõhunäärmes) || ld. *sinus* urge + kr. *eídos* kuju

sipho, -onis putkes, sifoon, putkeväät (peajalgsetel), toru || kr. *síphon* toru, putk

Siphonáptera = ***Aphaníptera*** || kr. *síphon* toru, putk

Siphonóphora putkloomad, sifonofoorid; putkloomade alamklass [hüdraloomade klassist] || kr. *síphon* toru, putk + *phórein* kandma

Siphunculáta = ***Anoplúra*** || kr. *síphon* toru + ld. *únculus* väike küünis

Sipunculoídea konuvaglad; konuvaklade alamhõimkond ja klass [rõngusside hõimkonnast] || ld. *sip[h]únculus* toruke + kr. *eídos* kuju

Sirénia meriveiselised; meriveiseliste selts [imetajate klassist] || kr. *seirén* sireen

situs, -us asetus, paigutus

~ ***invérsus*** äraspidine asetus || ld. *invérsio* ümberpööramine

~ ***víscerum*** sisikonna asetus || ld. *víscera* (pl.) sisikond

skafognatiid (kõrgemate vähkide) teise lõuapaari eksopodiit vee liikumapanemiseks || kr. *skáphos* õõnestatud ese + *gnáthos* lõug

skansoorne ülesroniv, roni- || ld. *scándere* üles ronima

skatofaag roojasööja, roojast toituv loom || kr. *skatós* roe + *phágos* sööja, õgija

skeletogeenne toeseks kujunev (lootelise materjali kohta) || ld. *sceletum* toes + *génesis* teke, kujunemine

skéleton, -i = ***scéletum***

skelett toes, luustik || vt. *scéletum*

skiofiilne varjulembene || kr. *skiá* vari + *philéin* armastama, lembima

skisodontne lõhishambaline (karbiluku kohta) || kr. *schízein* lõhestama + *odús, odóntos* hammas

skisogeenne lõhestumise teel tekkinud || kr. *schízein* lõhestama + *génesis* teke, kujunemine

skisognaatne lõhislõugne (kolju kohta) || kr. *schízein* lõhestama + *gnáthos* lõug

skisogoonia jagunemine, lõhastumine; vegetatiivne sigimine eosja mõnel viburloomal, kui rakk jaguneb pärast mitmekordset tuumajagunemist korraga mitmeks tütarrakuks || kr. *schízein* lõhestama + *goné* sünd, päritolu

skleera silmamuna kõvakest || vt. *sclera*

skleriit silmamuna kõvakesta põletik; putukate ja hulkjalgsete ke-

halülide (segmentide) välistoese kitiinplaadike || kr. *sklerós* kõva + (*-itis* põletikku tähistav sufiks)

sklerobaas lubialumik (polüüpidel) || kr. *sklerós* kõva + *básis* alus

skleroblastid nahahammaste säsi pindmised, dentiini moodustavad rakud; toest moodustavad rakud käsnade vahehüüvendis || kr. *sklerós* kõva + *blastós* idu

skleroos elundite kõvastumine sidekoe vohamise ja tihenemise tagajärjel || kr. *sklerós* kõva

sklerosept lubivahesein (kivikorallilistel) || kr. *sklerós* kõva + ld. *septum* vahesein

sklerotoomid somiitide osad (selgroogsete lootel), millest tekivad sidekoed, luu- ja kõhrkude || kr. *sklerós* kõva + *tomé* lõik

skolioos (selgroo) kõverdus külje poole || kr. *skoliós* kõver

skolopiidid (putukate) okissensillid || kr. *skólops* okis

skooleks nookude või haagikeste või iminappadega päis (eesmik) paelussidel || kr. *skólex* uss

skorbuut C-avitaminoos (tunnused: haavandid igemetes ja nahas, väsimus jm.) || holl. *scheur* pragu + *bek* suu

skotofiilne pimeduslembene, valgusepelglik || kr. *skótos* hämarus, pimedus + *philéin* armastama, lembima

skototaksis alamate loomade liikumine pimeduse poole || kr. *skótos* hämarus, pimedus + *táxis* asetus

skvamaadid soomuselised || vt. *Squamáta*

smegma, -atis võie, smegma || kr. *smégma* salv, võie

sociális, -e ühiseluline, ühiskondlik, seltsiv

sócius, -ii paariline kitiinsõlg isasliblikate suguaparaadis || ld. *sócius* kaaslane

soláris, -e päikese- || ld. *sol, solis* päike

solenotsüüdid leekrakud, lameussi-de umbtoruneerude torujad eks-kretoorsed viburitega algusrakud || kr. *solén* toru + *kýtos* rakk

soleus, -a, -um lestjas, lest- || ld. *solea* merikeel (lestaga sarnanev kala)

solitaarne üksiklane, erak, mitte-seltsiv || ld. *solitárius* üksik

Solpúgida (= ***Solifúgae***) hämmalised; hämmaliste selts [ämblikulaadsete klassist] || ld. *sol* päike + *fúgere* põgenema

soma, -atis (kr.) keha, sooma

somaatiline kehaline; anatoomilises mõttes vastand sisustesse puutuvale; geneetilises mõttes vastand sugurakkudesse puutuvale || kr. *soma* keha

somatoloogia keha üksikosade ehitust ja mitmekesisust käsitlev antropoloogia osa || kr. *soma* keha + *lógos* õpetus, käsitlus

somatomeetria keha (ja selle osade) mõõtmine || kr. *soma* keha + *métron* mõõt

somatopléura, -ae loote külgplaadi seinapidine leste (parietaalleste) || kr. *soma* keha + *pleurá* küljed

somatosensoorne animaalsetest elunditest tulevaid erutusi (tundeerutusi) toov || kr. *soma* keha + ld. *sensus* aisting, tunne

somatotroopne hüpofüüsi eessagaras tekkiv ja keha kasvamist edendav (hormooni kohta) || kr. *soma* keha + *trópos* pööre

somesteetiline keha tundlikkusse puutuv || kr. *soma* keha + *aísthesis* tundlikkus, aisting

somiit ürglüli, alglüli (selgroogsete lootel); kehalüli (lülijalgsetel) || kr. *soma* keha

sotsieteet seltsing || pr. *societé* selts, ühing

spasmus, -i kramp, tõmblus || kr. *spasmós* pinge, tõmblus

spatium, -ii ruum, vaheruum, vahelik

~ ***intercostále*** roietevahelik || ld. *inter* vahel + *costa* roie

spécies, -ei liik, süstemaatika põhiüksus || otseses tähenduses: väliskuju, ilme, nägu

spéculum, -i (lindude) tiivaküüdus, peegel

sperma, -atis seemnevedelik, seeme || kr. *spérma* seeme

spermaarium raig, seemnesari

spermathéca, -ae seemnehoidla, spermateek || kr. *spérma* seeme + *théke* hoidla, karp

spermáticus, -a, -um seemne- || kr. *spermatikós* seemne-

spermatiid prespermatiidi haploidne tütarrakk, millest areneb seemnerakk || kr. *spérma* seeme + *eídos* kuju

spermatofoorid seemnekandjad, seemnerakkudepakendid, seemnerakke kandvad kotikesed (paljudel lülijalgsetel, limustel ja sabakonnalistel) || kr. *spérma* seeme + *phórein* kandma

spermatogenees (spermiogenees) seemnerakkude tekkimine ja valmimine || kr. *spérma* seeme + *génesis* teke

spermatogoonid ürgseemnerakud || kr. *spérma* seeme + *goné* sünd

spermatosoidid seemnerakud, isassugurakud, spermiumid || kr. *spérma* seeme + *zóon* loom + *eídos* kuju

spermatseet vaalavaha e. vaalavõidis (tekib kašelotlastel kolju eesosas, ülalõualuu kohal) || kr. *spérma* seeme + *kétos* suur kala, vaal

spermatotsüüdid ürgseemnerakkudest tekkinud suured ema-seemnerakud, mis omakorda pooldumisel annavad prespermatiide || kr. *spérma* seeme + *kýtos* rakk

spérmium, -ii seemnerakk, spermium

Spheniscifórmes pingviinilised; pingviiniliste selts [lindude klassist] || kr. *sphen* kiil + ld. *forma* kuju

sphenoethmoídeum, -i kiil-sõelluu || kr. *sphen* kiil + *ethmós* sõel + *eídos* kuju

sphenoidále, -is kiilluu || vt. *os sphenoidále*

sphenoidális, -e kiiljas, kiil-, kiilluu-

sphenopalatínus, -a, -um kiil-suulaeluu- || kr. *sphen* kiil + ld. *palatinum* suulaeluu

sphenóticum, -i kiil-kõrvaluu || kr. *sphen* kiil + *us, otós* kõrv

sphíncter, -éris sulgur, sfinkter (lihas) || kr. *sphíngo* sulgen

~ ***ani*** pärakusulgur || ld. *anus* pärak

~ ***pupillae*** silmaavasulgur || ld. *pupilla* silmaava

~ ***pylori*** lukutisulgur || ld. *pylórus* (mao) lukuti

spícula, -ae okis, spiikul, nõeljas toeseosa (käsnade vahehüüvendis, ümarusside isas-suguaparaadis)

spina, -ae oga, hari, selgroog

~ ***bífida*** lõhisselgroog || ld. *bífidus* kaheks lõhestatud

~ ***ilíaca*** niudeoga || ld. *ília* niudepiirkond

~ ***ischiádica*** istmikuoga || kr. *ischíon* pära, istmik

~ ***scápulae*** abaluu hari || ld. *scápula* abaluu

spinális, -e oga-, harja-, selgroo-

spinósus, -a, -um ogaderikas, ogadega varustatud, oga-

spinotalaamne seljaajust talamusesse kulgev || ld. *spina* selg + kr. *thálamos* kamber

spinotserebellaarne seljaajust väikeajju kulgev || ld. *spina* selg + *cerebellum* väikeaju

spiráculum, -i hingats, pilujas mulk lõua- ja keelekaare vahel, mandunud lõpusepilu (alamatel kaladel) || ld. *spiráre* hingama

spirális, -e keerdunud, keerits-, spiraal- || kr. *spéira* keerd

spireem kromosoomide päsmastaadium mitoosi korral || kr. *spéirema* päsmas

Spirocháeta keerdripsmelised, spiroheedid; keerdripsmeliste selts [ripsloomade klassist] || ld. *spira* keerd + *chaíte* karv, harjas, ripse

spiromeetria sisse- ja väljahingatava õhu mahu mõõtmine || ld. *spiráre* hingama, puhuma + kr. *métron* mõõt

splánchnicus, -a, -um sisikonna-, splanhniline, vistseraalne || kr. *splánchnon* sisikond

splanchnocránium, -ii (= *cranium*

viscerale) näokolju, sisusekolju || kr. *splánchna* (pl.) sisused + *kranion* kolju

splanchnopléura, -ae (selgroogsete loote) külgplaadi vistseraalleste || kr. *splánchna* sisused + *pleurá* küljed

splanhnoloogia sisikonda (sisuseid) käsitlev anatoomia osa || kr. *splánchna* sisused + *lógos* õpetus, käsitlus

splanhnotoom (selgroogsete loote) külgplaat || kr. *splánchna* sisused + *tomé* lõik

splanhnotsöödl loote külgplaadis tekkiv õõs, mis hiljem kattub epiteeliga ja muutub kehaõõneks (tsöloomiks) || kr. *splánchna* sisused + *kóilos* õõnes

splen, -enis (kr.) põrn

spleniále, -is plaatluu

splénium, -ii plaat, mõik || kr. *splénion* plaat, plaaster

splénius, -a, -um mõikjas

spóndylus, -i selgroolüli || kr. *spóndylos*

Spóngia (= ***Porífera***) käsnad; käsnade hõimkond || kr. *spóngos* käsn

spongioblastid selgroogsete loote närvitoru pindmikurakud, millest tekivad neurogliiarakud; spongiini tootvad rakud (käsnadel) || kr. *spóngos* käsn + *blastós* idu

spongiósus, -a, -um käsnjas, käsn-, spongioosne || kr. *spóngos* käsn

spontaanne iseeneslik || ld. *spontáneus* isetekkeline

sporaadiline üksikuna, hajusana esinev || kr. *sporadikos*

sporoblast eosloomade arenguvorm (rakk), millest tekivad sporozoiidid || kr. *spóros* seeme, idu + *blastós* idu, suge

sporogoonia eostega paljunemine (eosloomadel) || kr. *spóros* seeme, idu + *goné* sünd

sporónt gametotsüüdiaste eosloomade arengus || kr. *spóros* -idu

sporosakk eosekott, tugevasti redutseerunud ja kolooniast eraldamatu ning suguproduktidega täidetud suguloomik kurdhüdralistel || kr. *spóros* seeme, idu + *sakíon* kott

sporotsüüt kotlane, eosekott, koktsiidiliste ja imiusside arenguvorm || kr. *spóros* seeme + *kýtos* rakk, põis

Sporozóa eosloomad, eosloomade klass [ainuraksete hõimkonnast] || kr. *spóros* seeme + *zóon* loom

sporozoiit eosloomade arenguvorm, mis tekib peaperemehes sugulise sigimise tulemusena || kr. *spóros* seeme + *zóon* loom

sporulatsioon eostumine, eoste teke ja vabanemine || ld. *spórula* väike seeme

spúrius, -a, -um eba-, võlts

Squalifórmes ogahailised; ogahailiste selts [kõhrkalade klassist] || ld. *squalus* hai + *forma* kuju

squama, -ae soomus

~ ***occipitális*** kuklasoomus || ld. *occípitum* kukal

~ ***palpígera*** soomuslüli, kobijat kandev lüli (putukatel) || ld. *palpus* kobija + *gérere* kandma

Squamáta soomuselised; soomuseliste selts [roomajate klassist] || ld. *squama* soomus

squamósus, -a, -um soomustega kaetud, soomus- || ld. *squama* soomus

squámula, -ae tiivakett, kitsas (väike) soomus

staatiline paigalseisev, püsiv || kr. *statós* seisev

staadium ajajärk, teatud arenguaste organismi arenemisel || ld. *stare* seisma

stagnatsioon seisak, tardumus || ld. *stagnum* seisev vesi

stagnikool seisuveekogus elutsev organism || ld. *stagnum* seisev vesi + *cólere*, elama, elutsema

stapédius, -a, -um jalus-

stapes, -édis jalus || ld. *stare* seisma + *pes, pedis* jalg

statoacústicus, -a, -um = ***vestibulocochleáris*** || kr. *statós* seisev + *akúein* kuulma

statoblastid läätspungad, mageveekäsnade suguta sigimisel tekkinud talipungad; sisepungumise teel tekkinud talipungad paljudel

sammalloomadel || kr. *statós* seisev + *blastós* pung

statokoonia vaagliiv, vaagpõiekeste sisaldis || kr. *statós* seisev + *konía* liiv, tolm, puru

statoliidid vaagkivikesed, kaltsiumkarbonaaditerakesed vaagliivas || kr. *statós* seisev + *líthos* kivi

statoretseptorid keha tasakaalu muutuse ärritusi vastuvõtvad meelerakud || kr. *statós* seisev + ld. *recéptor* vastuvõtja

statotsüstid vaagpõiekesed, põisjad tasakaalualuelundid paljudel selgrootutel || kr. *statós* seisev + *kýstis* põis

statúra, -ae keha pikkus, kasv

status, -us seisund, hetk

~ ***nascéndi*** tekkeseisund, tekkehetk || ld. *nasci* sündima

steapsiin rasvu lagundav (seediv) ensüüm (kõhunäärmenõres) || kr. *stear* rasv + *pépsis* seedimine

steatopüügia rasvtuharus, rasvkoe rohkus tuharates || kr. *stear* rasv + *pygé* tuhar, pära

stegaalne pealt ja külgedelt lausaliselt kaetud (vanaaegkonna vihtuimsete, kahepaiksete ja roomajate kolju kohta) || kr. *stége* kate

Steganopódes = ***Pelecaniformes*** || kr. *steganós* kaetud, tihedasti koos (ujulestade abil) + *pus, podós* jalg

Stegocéphali katispeased, stegokefaalid (rühm väljasurnud kahepaikseid) || kr. *stége* kate, katis + *kephalé* pea

stelláris, -e tähekujuline, täht- || ld. *stella* (taeva) täht

stemma, -atis lihtsilm, silmik, kõrvalsilm (lülijalgsetel) || kr. *stemma* lillevanik

stenobaatne kitsapiirilises sügavuses elutseda võiv (looma kohta) || kr. *stenós* kitsas + *bathýs* sügav

stenobiónt kitsapiirilistes elutingimustes elutsev loom || kr. *stenós* kitsas + *biósis* eluviis

stenofaag valiktoiduline, ainult kindlat liiki toitu sööv loom || kr. *stenós* kitsas + *phágos* sööja, õgija

stenohaliinne kitsapiirilistes soolsusetingimustes elutseda võiv || kr. *stenós* kitsas + *hals, halós* sool

stenokardia südamevoolmed, rinnaangiin || kr. *stenós* kitsas + *kardia* süda

stenoos mingi õõneselundi või torujate elundite või suudme kitsenemus e. ahend || kr. *stenós* kitsas

stenotermne kitsastes temperatuuripiirides elutsev || kr. *stenós* kitsas + *thermós* soe

stenotoopne kitsapaigaline, ainult teatud elupaikades elutsev || kr. *stenós* kitsas + *tópos* paik, koht

stercorális, -e rooja- || ld. *stércus, -oris* roe, sõnnik

stereospondüülne ühtseks tervikuks liitunud osadest koosnev (selgroolüli kohta) || kr. *stereós* kõva + *spóndylos* selgroolüli

steriilsus ahtrus, viljatus, sigimatus; pisikute ja pisikueoste puudumine || ld. *sterílis* viljatu

sternaalne rinna-, rinnaluu-

sternális, -e rinna-, rinnaluu-, sternaalne || kr. *stérnon* rind

stérnebra, -ae rinnaluulüli (lülistunud rinnaluu korral)

sterniit kõhulooge, putukate ja hulkjalgsete kehalüli kõhtmine lookjas skleriit (kitiinplaadike) || kr. *stérnon* rind

sternocleidomastoídeus, -a, -um rinna-rangluu-nibujätke-, peapööraja (lihase kohta) || kr. *stérnon* rind + *kleis, kleidos* võti + *mastós* nibu + *eídos* kuju

sternum, -i rinnaluu; rinnakilp (ämblikel) || kr. *stérnon* rind

sterroblástula, -ae umb-põisloode || kr. *sterrós* jäik, kõva + *blastós* idu

sterrogástrula, -ae umb-karikloode || kr. *sterrós* jäik, kõva + ld. *gástrula* karikloode

stigma, -atis hingeava (putukatel ja meriturpedel); tiivatähn (putukatel); silmtäpp (silmvibu-

rilistel) || kr. *stigma* täpp, märk, laik

stigmofoor hingamisputk, hingeputk (sääsevastsete tagakehal) || kr. *stigma* + *phórein* kandma

stilétt torgits || ld. *stilus* torkeriist

stipes, -itis tüvilüli, tüvi, putukate alalõua eeslüli || ld. *stipes* varb

stolo, -ónis võsund, stoolon

~ ***prólifer*** pungvõsund, mõnede sammal- ja hüdraloomade ning salpide pikk silinderjas võsund, millest pungumise teel tekivad uued isendid || ld. *proles* järglaskond + *ferre* kandma

stoma, -atis suu, suue, ava || kr. *stóma*

stómachus, -i magu || kr. *stómachos* maoke

Stomatópoda lõugjalalised, ritsikvähilised, stomatopoodid; lõugjalaliste selts [vähkide klassist] || kr. *stóma* suu + *pus, podós* jalg

stomodáeum, -i eessool, suusool || kr. *stoma* suu + *hodos* tee

strátum, -i kiht || ld. *stratus* kate, tekk, laialilaotatud

~ ***córneum*** sarvkiht || ld. *córneus* sarvestunud, sarv-

~ ***germinatívum*** idukiht, kasvukiht || ld. *germináre* idanema

~ ***granulósum*** sõmerkiht || ld. *gránulum* sõmer, tera

~ ***mucósum*** limaskiht || ld. *mucus* lima

~ ***lúcidum*** läikekiht || ld. *lúcidus* hele

~ ***papilláre*** näsakiht || ld. *papílla* näsa

~ ***reticuláre*** võrkkiht || ld. *reticulum* võrk

Strepsíptera lehviktiivalised, strepsipterid; lehviktiivaliste selts [putukate klassist] || kr. *strépsis* pööramine, lehvitamine + *pterón* tiib

streptonéuria = ***chiastonéuria*** || kr. *streptós* ümber pööratud + *neuron* närv

streptostüülia ruutluu soomusluuga liikuvas ühenduses olemine || kr. *treptós* painduv + *stýlos* sammas

stress pinguldus, pingeseisund, tugev erutusseisund || ingl. *stress* pinge, surve

stria, -ae jutt, joon || ld. *striáre* vagu ajama

~ ***olfactória*** haistejutt || ld. *olfáctus* haiste

~ ***primitíva*** ürgjutt, esmasjutt (selgroogsete lootel) || ld. *primitívus* esmane, algne, ürgne

~ ***terminális*** lõpujutt, piirijutt || ld. *términus* lõpp, piir

striátus, -a, -um jutiline, jutt-, triibuline

stridulatsioon siristamine || ld. *stridére* siristama

Strigifórmes kakulised; kakuliste selts [lindude klassist] || ld. *strix* kakk + *forma* kuju

stróbila, -ae käbis, kettakujulisteks loomikuteks liigendunud karikpolüüp; paelusside lülidest e. proglotiididest koosnev keha || kr. *stróbilos* käbi, nulukäbi

strobilatsioon käbistumine, karikloomade vegetatiivne sigimine; paelusside lülistumine proglotiidideks || kr. *stróbilos* käbi

stroma, -atis sardkoetis, elundit toestav põhikoetis, strooma || kr. *stróma* aluspesu, voodikott

stroobil käbis; paelusside lülistunud keha || vt. *stróbila*

struktuur koetis, loodusliku eseme siseehitus, mille üksikosad on kihistunud või korduvad || ld. *strúere* ehitama, üht teise peale ladestama

Struthionifórmes jaanalinnulised; jaanalinnuliste selts [lindude klassist] || kr. *struthíon* jaanalind + ld. *forma* kuju

struuma hõõtsik || ld. *struma* näärmekasvaja

stügobiónt maa-alustes ja põhjaveekogudes elutsev loom || kr. *styx, stýgos* maa-alune jõgi + *biosis* eluviis

styli (pl.) sabatiklid (paljudel putukatel) || kr. *stýlos* tikkel

stylohyoídeus, -a, -um tikkeljätkekeeleluu- (lihas ja side) || kr. *stýlos* sammas, tikkel + *hyoeídes* Y-kujuline

styloideus, -a, -um tiklitaoline, tikkel- || kr. *stýlos* tikkel, sammas + *eídos* kuju

stylomastoideus, -a, -um tikkel-nibujätke-, tikkel- ja nibujätke vahel asetsev || kr. *stýlos* tikkel, sammas + *mastós* nibu + *eídos* kuju

Stylommatóphora tippsilmalised; tippsilmaliste selts [tigude klassist] || kr. *stýlos* sammas + *omma, -atos* silm + *phorá* kandmine

stylopharyngeus, -a, -um tikkeljätke-neelu- || kr. *stýlos* sammas, tikkel + *phárynx* neel

stylopódium, -ii varvasjäseme tüvik e. algusosa || kr. *stýlos* sammas + *pus, podós* jalg

sub- all-, ala-, alam-, lähis- || ld. *sub* all

subarachnoidális, -e ämblikkestaalune, subarahnoidaalne || ld. *sub* + kr. *aráchne* ämblik

subclássis, -is alamklass (süstemaatikaüksus) || ld. *sub* + *classis* klass

subclávius, -a, -um rangluualune, rangluu- || ld. *sub* + *clavis* võti; *clavícula* rangluu

subcósta, -ae eessoon (putukate tiivas) || ld. *sub* + *costa* roie

subcutáneus, -a, -um nahaalune, subkutaanne || ld. *sub* + *cutis* nahk

subcútis, -is alusnahk, subkuutis || vt. *tela subcutánea*

subduraalne kõvakestaaluне || ld. *sub* + *dura mater* aju kõvakest

subgénus, -eris alamperekond (süstemaatikaüksus) || *sub* + *genus* perekond

subículum, -i aluskiht

subimago, -inis eelvalmik, subimaago || ld. *sub* + *imágo* valmik

subintestinális, -e soolealune, subintestinaalne || ld. *sub* + *intestínum* sool

subitaanne mõnedel selgrootutel (eriti ripsussidel, keriloomadel, mõnedel vähkidel) suviti tekkiv, õhukese kestaga partenogeneetiliselt ja kiiresti arenev (muna kohta) || ld. *súbito* ootamatult, äkitselt

subkortikaalne koorealune, suuraju koore all asetsev || ld. *sub* + *córtex* koor

subkutaanne nahaalune || vt. *subcutáneus*

sublingua, -ae alakeel || ld. *sub* + *lingua* keel

sublinguális, -e keelealune, sublingvaalne

sublímis, -e pindmine, peal asetsev

submandibuláris, -e alalõuaalune, lõuaalune, submandibulaarne || ld. *sub* + *mandíbula* alalõug, alalõualuu

submentális, -e lõuatsialune, submentaalne || ld. *sub* + *méntum* lõuats

subménto, -i alalõuats || ld. *sub* + *méntum* lõuats

submucósa, -ae limaskesta aluskiht || ld. *sub* + *mucus* lima

submucósus, -a, -um limaskestaalune, submukoosne

subopérculum, -i alakaaneluu (kaladel) || ld. *sub* + *opérculum* kaas, kaaneluu

subórdo, -inis alamselts (süstemaatikaüksus) || ld. *sub* + *ordo* selts

subpharyngeális, -e neelualune || ld. *sub* + *phárynx* neel

subphýlum, -i alamhõimkond (süstemaatikaüksus), subfüülum || ld. *sub* + *phýlum* hõimkond; kr. *phýlon* hõim

subspécies, -ei alamliik (süstemaatikaüksus) || ld. *sub* + *spécies* liik

substántia, -ae ollus, substants; ühtse koetisega, kuid keemiliselt piiritlematu moodustis || ld. *substántia* olemus; *substáre* olemas olema

~ ***alba*** valgeollus || ld. *alba* valge

~ ***compácta*** plinkollus || ld. *compáctus* plink, tihke

~ ***corticális*** koorollus || ld. *cortex, -icis* koor

~ *grísea* hallollus || ld. *griseus* hall
~ *intermédia* vaheollus || ld. *inter* vahel + *medius* keskmine ~ asetsev
~ *medulláris* säsiollus || ld. *medúlla* säsi
~ *nigra* mustollus || ld. *niger* must
~ *perforáta* mulkollus || ld. *perforáre* mulgustama
~ *própria* pärisollus || ld. *próprius* päris, omane
~ *spongiósa* käsnollus || kr. *spóngos* käsn

substraat alus, milles või millel organism elab või millele ta toetub ja millest ta (osaliselt) ka toitub || ld. *substrátum*

subumbrélla, -ae meduusi kummiku alumine pind, kummikualune || ld. *sub* + *umbrélla* varjukoht, sirm, kummik

Suctória imikulised; imikuliste selts [ripsloomade klassist] || ld. *suctor* imeja

sucus (succus), -i mahl

sudor, -óris higi || ld. *sudáre* higistama

sudórifer, -fera, -erum higikandev, higi- || ld. *sudor* higi + *ferre* kandma

Suifórmes sealised; sealiste alamselts [sõraliste seltsist] || ld. *sus, suis* siga

suktsessioon järgivus, liikide ökoloogiline või sesoonne järgnevus üksteisele; organismide kronoloogiline jaotumus areaalis || ld. *successio*

sulcus, -i vagu
~ ***basiláris*** alusevagu || kr. *básis* alus
~ ***caróticus*** unearterivagu || ld. *arteria carótis* unearter + kr. *káros* surmauni
~ ***centrális*** keskvagu || ld. *céntrum* keskus
~ ***cinguli*** vöötmevagu || ld. *cíngulum* vööde
~ ***límitans*** piirivagu || ld. *limes* piir
~ ***mediánus*** keskpidine vagu || ld. *medians* poolitav
~ ***mylohyoídeus*** alalõua-keeleluuvagu || kr. *mýlos* veskikivi + *hyoeídes* Y-kujuline
~ ***olfactórius*** haistevagu || ld. *olfáctus* haistmine
~ ***sagittális*** noolvagu || ld. *sagitta* nool
~ ***terminális*** lõpuvagu || ld. *términus* lõpp, piir; *terminális* lõpul olev

supercílium, -ii (silma)kulm || ld. *super-* peal- + *cílium* kulmukarv

superficiális, -e pindmine, pind-, superfiitsiaalne || ld. *superfícies* pind, ülapind

supérior, -ius ülemine, ülemal asetsev

superparasitism liignugilisus, ühe ja sama parasiidiliigi korduva munemise tulemusel tekkinud isendite elutsemine peremeesorganismil || ld. *super-* liig-, üli- + kr. *parásitos* nugiline

superpositsioonisilm kattumissilm, fassettsilmavorm, mil silmikud ei ole pigmendi abil üksteisest optiliselt eraldatud, nii et kõrvutiasetsevate silmikute nägemisväljad osaliselt kattuvad || ld. *superpósitus* üksteise peale pandud

supinátor, -óris väljapööraja, väljaspoole pööraja (lihas)

supinatsioon väljaspoole pööramine || ld. *supinátio*

supra- (ld.) ülal-, üla-, ülalpool, üline

supraanguláre, -is ülanurgaluu || ld. *supra-* + *ángulus* nurk

supracléithrum, -i ülasõlgluu, suprakleitrum || ld. *supra* + kr. *kléithron* lukk, riiv

supraglenoidális, -e liigeseõõnisesüline, supraglenoidaalne || ld. *supra-* + kr. *glḗne* silmakoobas + *eídos* kuju

supraoccipitále, -is ülakuklaluu || ld. *supra-* + *ócciput* kukal

supraorbitális, -e silmakoopaüline, supraorbitaalne || ld. *supra-* + *órbita* silmakoobas

suprapharyngeális, -e neeluüline || ld. *supra-* + kr. *phárynx* neel

suprarenális, -e neeruüline, neeru-

pealne, suprarenaalne || ld. *supra-* + *renális*, neeru-

supraspinális, -e ogajätkeüline, supraspinaalne || ld. *supra-* + *spina* oga; *spinális* oga-

supraspinátus, -a, -um harjaüline || ld. *supra-* + *spina* oga, hari (abaluul)

sura, -ae sääremari

suspensórius, -a, -um hoide-, kande-, ripp- || ld. *suspéndere* üles riputama

sustentáculum, -i tugi, kandur || ld. *sustentáre* tugendama, kandma

sutûra, -ae õmblus, sutuur (luude vahel)

~ ***coronális*** pärgõmblus || ld. *coróna* pärg

~ ***metópica*** laubaõmblus, metoopiline õmblus (inimesel laubaluu mediaanjoonel, esineb harva) || kr. *métopon* laup

~ ***parietotemporális*** kiiru-oimuõmblus || ld. *páries* sein, kiird + *témpora* oimukoht; otseses tähenduses: ajad

~ ***plana*** lameõmblus || ld. *planus* lame, tasane

~ ***serráta*** saagõmblus || ld. *serra* saag

~ ***sagittális*** noolõmblus || ld. *sagítta* nool

~ ***squamósa*** soomusõmblus || ld. *squama* soomus

sügaalne külgedel ühe või kahe kaarega (sarnakaarega) varustatud || kr. *zýgoma* sarnakaar

sügántrum liigesekoobas, madude, sfenodoni ja mõnede sisalikkude selgroolüli ülakaare tagaküljeauk || kr. *zygón* ike + ld. *antrum* koobas

sügoot viljastunud munarakk, viljastumisel tekkinud ühendtuumaga rakk || kr. *zygón* ike; *zygotós* ikestatud, ühendatud

sügosfeen liigesetalb, madude, sfenodoni ja mõnede sisalikkude selgroolüli ülakaare eeskülje talbjas jätke || kr. *zýgon* ike + *sphen* talb, kiil

sümbiont tulukooslane || vt. sümbioos

sümbioos (= mutualism) tulukooslus, erinevate liikide püsiv kooselu, mis on neile liikidele vastastikku kasulik || kr. *syn-* (*sym-*) koos + *bíos* elu

sümfiilia külalismanulus, mõnede loomade ja nende manulaste kooselu || kr. *symphiléo* armastan koos elada

sümfüüs (õõnega) liidus || vt. *sýmphysis*

sümogeen ensüümi eelaste, proensüüm || kr. *zýme* juuretis + *genes* tootev

sümpaatiline närvisüsteem vegetatiivse närvisüsteemi osa, mis (üldiselt) kiirendab organismi vegetatiivseid talitlusi || kr. *syn (sym)* + *páthos* kannatus; *sympathés* kaastundlik

sümpatria eri liikidel või alamliikidel ühise levila (areaali) olemasolu või nende levilate tugev kattumine || kr. *syn* (*sym*) + *pátra* isamaa

sümplast paljude tuumadega tsütoplasmamass (näit. vöötlihaskiud) || kr. *syn (sym)* koos + *plastos* kujundatud

sün- koos- || kr. *syn-* (*sym*) kaas-, ühes-

sünantroopne inimesega koos levinud ja koos elutsev || kr. *syn-* + *ánthropos* inimene

sünaps närvirakkude või närviraku ja nn. lõppelundi vaheline kontaktikaudne seos, närviimpulsi ümberlülitumise paik närvirakkude vahel (mediaatorite vahendusel); kromosoomide paarumine meioosi korral || kr. *sýnapsis* side, ühendus

sünapsiidne üheainsa sega- ehk liitsarnakaarega (kolju kohta) || kr. *syn-* + *apsis* kaar, nide

sünartroos liidus || vt. *synarthrósis*

sündaktüülia sõrmede või varvaste kokkukasvamus || kr. *syn-* + *dáktylos* sõrm (või varvas)

sündesmoloogia liigeseid, liiduseid ja sidemeid käsitlev anatoomia osa || kr. *syn-* + *desmós* side + *lógos* õpetus, käsitlus

sündesmoos sideliidus, sidekoeline liidus || vt. *syndesmósis*

sündroom mitmete haigusetunnuste kompleks || kr. *syn-* + *drómos* jooks

sünergist kaastöötaja, teistega samalaadselt töötav (lihas) || kr. *syn-* + *érgon* töö, tegu

süngaamia (fertilisatsioon) viljastumine, kahe suguraku, suguisendi, sugutuuma liitumine || kr. *syn-* + *gámos* abielu, abiellumine

süngaamne viljastumisaegne (soomääramise kohta)

sünkaarion liittuum || vt. *synkáryon*

sünkondroos kõhrliidus, kõhrkoeline liidus || vt. *synchondrósis*

sünonüüm teisendsõna, samatähenduslik nimetus süstemaatikas, mingile liigile (või kõrgemale taksonile) hiljem antud teine nimetus || kr. *synónymos* samanimeline

sünoovia liigesevõie (liigeseõõnes) || vt. *synovia*

sünostoos luuliidus, luukoeline liidus || vt. *synostósis*

sünoviaalne liigesevõideline, liigesevõiet tootev

süntsüütium laatrakustik, jätkete varal ühenduses olevate rakkude kogum (näit. mesenhüüm) || kr. *syn-* + *kýtos* rakk

sünökoloogia elukoosluste ja miljöö ning nende omavahelisi suhteid käsitlev bioloogia haru || kr. *syn-* + *óikos* elamu + *lógos* õpetus, käsitlus

sünöökia sallusmanulus, kahe loomaliigi kooselu, mis kummatki liiki ei kahjusta või millest saab peremeest kahjustamata kasu vaid manulane || kr. *syn-* + *oikétes* elanik

süsteem samalaadsete organismide või elundite teatud tunnuste põhjal korrastatud ülevaade; organismide rühmitus nende sugulusvahekordade alusel || kr. *sýstema* ühendus, tervik

süstemaatika (= taksonoomia) organismide korrastamist süstemaatilisteks rühmadeks (vastavalt nende suguvõsaloolistele seostele) käsitlev bioloogia haru || kr. *sýstema* ühendus, tervik

süstol kokkutõmbumine, südamelihase koone, mis toimub vaheldumisi selle lõtvumisega (diastoliga) || kr. *systolé* kokkutõmbumine

Symphyla harusabased; harusabaste alamklass [hulkjalgsete klassist] || kr. *syn-* (*sym-*) koos, ühes + *phylé* tüvi

sýmphysis, -is sümfüüs, liidus, milles luid ühendavas kõhres on väike pilujas õõs || kr. *sýmphysis* kokkukasvamine

~ ***púbica*** süleliidus, häbemeliidus || ld. *os pubis* süleluu

symplécticum, -i sideluu, sümplektikum (luukalade keelekaare osa) || kr. *sympléktikos* kokku seotud

synarthrósis, -is liidus, sünartroos, luude liitumus side-, kõhr- või luukoe abil || kr. *syn-* koos, ühis- + *árthron* liiges

synchondrósis, -is kõhrliidus, kõhrkoeline liidus, sünkondroos || kr. *syn-* koos + *chóndros* kõhr, tera

syndesmósis, -is sideliidus, sidekoeline liidus, sündesmoos || kr. *sýndesmos* side

Syngnathifórmes liitlõualised; liitlõualiste selts [luukalade klassist] || kr. *syn-* koos + *gnáthos* lõug + ld. *forma* kuju

synkáryon liittuum, ühendtuum, sünkaarüon, kahe (gameedi)tuuma ühinemisel tekkinud tuum || kr. *syn-* + *káryon* tuum

synostósis, -is luuliidus, luukoeline liidus, sünostoos || kr. *syn-* koos + ld. *os, ossis* luu

synovia liigesevõie, sünoovia || kr. *syn-* koos + ld. *ovum* muna (Paracelsuse loodud sõna)

synoviális, -e liigesevõiet tootev, sünoviaalne || ld. *synovia* liigesevõie

synsácrum, -i liitristluu || kr. *syn-* koos + ld. *sacrum* ristluu

syrinx, -ingis laulukõri, süürinks (lindudel) || kr. *sýrinx* toru, vile

syzýgium, -ii süsüügium, isas- ja emasraku liitumine enne sugulist protsessi (karieoselistel) || kr. *syn-* koos + *zygón* ike

Z

zeugopódium, -ii seugopood, varvasjäseme keskosa || kr. *zéugos* ühendatud + *pus, podós* jalg

Zoantharia merikakralised; merikakraliste selts [õisloomade klassist] || kr. *zóon* loom + *ánthos* õis

zoëa okisvastne, mõnede kümnejalaliste vähkide noor vastsevorm || kr. *zoé* elu

zona, -ae vööde, tsoon || kr. *zóne*

~ ***fasciculáris*** kimpvööde || ld. *fascículus* kimp, kimbuke

~ ***glomeruláris*** päsmasvööde || ld. *glomérulus* päsmake

~ ***orbiculáris*** sõõrvööde, orbikulaarvööde || ld. *orbículus* väike sõõr

~ ***pellúcida*** helevööde || ld. *perlúcidus* läbikumav, hele

~ ***radiáta*** kiirtevööde || ld. *radius* kiir

~ ***reticuláris*** võrkvööde || ld. *reticulum* võrgustik

zonoskéleton, -i vöötmetoes || kr. *zóne* vööde + *skéleton* toes

zoofaag loomtoiduline, teistest loomadest toituv loom || kr. *zóon* loom + *phágos* sööja, õgija

Zooflagellata = Zoomastigina || kr. *zóon* loom + ld. *flagéllum* vibur

zooglóea hüüvistu, zooglöa || kr. *zóon* loom + kr. *glóios* kleepuv vedelik

zoohoorne teiste loomade abil edasikantav või leviv || kr. *zóon* loom + *chóra* koht

zooíd loomik, üksikloom (koloonias)

zooloogia loomateadus, loomade uurimisega tegelev bioloogia osa || kr. *zóon* loom + *lógos* õpetus, käsitlus

Zoomastigina (= ***Zooflagellata***) loomviburloomad; loomviburloomade alamklass [viburloomade klassist] || kr. *zóon* loom + *mástix* + *tigos* vibur

zooóecium, -ii loomikukoda, zooõõtsium || kr. *zóon* loom + *oikía* elamu

zoopaleontoloogia väljakaevatud (väljasurnud) ürgseid loomi käsitlev paleontoloogia haru || kr. *zóon* loom + *palaiós* vana + *on, ónthos* oles + *lógos* õpetus

zooplankton loomhõljum, väikeste vees hõljuvate loomade kogum || kr. *zóon* loom + *planktós* rändlev, ekslev

zoospoor rändeos, viburite või kulendite abil kiikuv eos (eosloomadel) || kr. *zóon* loom + *spóros* seeme

zootoomia loomaanatoomia || kr. *zóon* loom + *témnein* lahkama, lõikama

Zoráptera mullatäilised; mullatäiliste selts [putukate klassist] || kr. *zorbós* tugev + *a-* ilma + *pterón* tiib

zygapóphysis, is liigesejätke, sügapofüüs || kr. *zygón* ike + *apóphysis* jätke

zygomáticus, -a, -um sarna- || kr. *zýgoma* ike, sarn

T

tabulae (pl.) rõhtmed, taabulid, rõhtsad vaheseinad (õisloomade toeses) || ld. *tábula* laud, tahvel

tabuláre, -is laudluu, tabulaar, kiiruluust tagapool asetsev luu mõnedel selgroogsetel || ld. *tábula* laud

táctilis, -e kompimis-, kompe-, taktiilne || ld. *tactus* kompimine, kombe

tactio, -ónis puutemeel || ld. *tactus* puude

tactus, -us kompimine, kombe, puude

taenia, -ae pael || kr. *tainía* pael

~ ***coli*** käärsoolepael || ld. *colon* käärsool

taenídium, -ii keeritskiuke, teniidium, spiraalne või ringjas ki-

tiinpaelake putukate trahheede seinas || kr. *tainídion* paelake

taeníola, -ae maokurd, gastraalkurd (karikloomadel) || ld. *taeníola* väike pael

tahhügenees kiirenenud ja lühenenud looteline arenemine, kusjuures mõni arenguaste välja langeb || kr. *tachýs* kiire + *génesis* teke, arenemine

tahhükardia südamepekslemine || kr. *tachýs* kiire + *kardía* süda

taksidérmia kaavikute valmistamise õpetus || kr. *táxis* asetus, korraldus + *dérma* nahk

taksis organismide (sealhulgas ainuraksete) suundliikumine: ärrituse suunas või sellest eemale || kr. *táxis* kord, korrastus, asetus, suund

taksodontne hõõlashambaline (karbiluku kohta) || kr. *táxis* asetus + *odóntos* hambad

takson loomade (ja taimede ning seente) süstemaatiline kategooria nagu: liik, perekond, sugukond jne. || kr. *táxis* kord, korrastus, asetus

taksonoomia = süstemaatika (laiemas tähenduses), kitsamas tähenduses süstemaatika osa, mis käsitleb loomade (organismide) klassifitseerimise teooriat ja praktikat || kr. *táxis* korrastus

taktiilne kompe-, puute- || ld. *tactílis*

talamus vaheaju keskne, peamine osa || vt. *thálamus*

taláris, -e kontsluu-, kontsluumine, talaarne || ld. *talus* kontsluu

talasseemia kehvveresusevorm Vahemeremaades: hemoglobiini sünteesimine on häirunud, erütrotsüüdid lagunevad varakult || kr. *thálassa* meri + *háima* veri

talocrurális, -e kontsluu-sääre-, talokruraalne (liigese kohta) || ld. *talus* kontsluu + *crus, cruris* säär

talon röövlinnu küünis; ülemiste purihammaste tagakühm || pr. *talon* täring

taloniid alumiste purihammaste tagakühmik || ld. *talus* kontsluu

talus, -i (= *astrágalus*) kontsluu

tanatoos surnuksteesklemisrefleks, ootamatute ärrituste poolt esilekutsutud ajutine liikumatus (mõnedel putukatel) || kr. *thánatos* surm

tangoretseptorid puuteärrituste vastuvõtjad (meelerakud) || ld. *tango* puutun + *recéptor* vastuvõtja

tapétum, -i piige, tapet, õhuke nahake || kr. *tápes, tápetos* tekk

~ ***fibrósum*** kiudpiige || ld. *fibra* kiud

~ ***lúcidum*** läikepiige || ld. *lúcidus* läikiv

~ ***nigrum*** mustpiige || ld. *níger* must

Tardígrada loimurid; loimurite alamhõimkond ja klass, tardigraadid [lülijalgsete hõimkonnast] || ld. *tárdus* aeglane + *gradus* samm

tarsále, -is kanna luu || vt. *tarsus*

tarsális, -e kanna-, kandmine, tarsaalne || vt. *tarsus*

Tarsioídea kannalised; kannaliste alamselts [esikloomaliste seltsist] || ld. *társus* (jala) kand + kr. *eídos* kuju

tarsometatársus, -i kanna-põialuu, jooksmeluu (lindudel) || ld. *tarsus* kand + *metatarsus* põid

tarsus, -i (jala) kand (maismaaselgroogsetel); käpp (lülijalgsetel); laukõhr (kõhrplaadike silma ülalaus) || kr. *társos* (jala) tald

tautonoomia (= tautonüümia) liigi- ja perekonnanime või perekonna- ja tüüpilise alamperekonnanime samasus || kr. *tautó* sama + *ónyma* nimi

taxis, -is suundliikumine, taksis || kr. *táxis* kord, korrastus, asetus

Taxodónta saaghambalised; saaghambaliste selts [karpide klassist] || kr. *táxis* kord, rida, asetus + *odóntes* hambad

tectórius, -a, -um kattev, katte- || ld. *tégere* katma

téctrix, -icis kattesulg || ld. *tector* katja

~ ***alae inferioris*** alltiiva kattesulg || ld. *ala* tiib + *inférior* alumine

~ *alae superióris* pealtiiva kattesulg || ld. *ala* tiib + *superior* ülemine

tectum, -i kate, katus, roov

tegmen, -inis lagi

~ **týmpani** trummilagi || ld. *týmpanum* trumm

tegméntum, -i katend

tégmina (pl.) pergamentsed kattetiivad (sihktiivalistel) || ld. *tegmen* lagi

tégula, -ae teegul, katiskilbike, eestiiva alumiku soomusjas jätke tiivaliigese kaitseks paljudel putukatel || ld. *tégula* katteplaadike, katusekivi

tekodóntne kaetud, sombus asetsev (hamba kohta) || kr. *théke* karp, hoidla + *odús, odóntos* hammas

tektospinaalne keskaju kattest seljaaju motoorsetele närvirakkudele kulgev || ld. *tectum* kate + *spina* selgroog

tela, -ae kude, keha, kiht

~ ***adipósa*** rasvkude || ld. *adeps, ádipis* rasv

~ ***chorioídea*** soonkeha || kr. *chórion* nahk + *eídos* kuju

~ ***connectíva*** sidekude || ld. *connéctere* siduma

~ ***subcutánea*** (= ***subcútis***) nahaalune kude, alusnahk, subkuutis || ld. *sub* all + *cutáneus* naha-; *cutis* nahk

~ ***submucosa*** limaskesta aluskiht || ld. *sub* all + *mucus* lima

telencéphalon, -i otsaju, suuraju, telentsefalon, telenkefalon || kr. *télos* lõpp + *enképhalos* peaaju

teleoptiil lõplik, täiskasvanud sulestik || kr. *téleos* täielik + *ptílon* sulg

Teleóstei pärisluukalad, pärisluused, teleostid; pärisluukalade ülemselts või alamklass [luukalade klassist] või luukalade rühm || kr. *téleos* täielik + *ostéon* luu

telergoonid bioloogiliselt aktiivsed ained, mida loomad eritavad ümbruskonda ja mis avaldavad mingit spetsiifilist mõju teistele organismidele || kr. *téle* kaugel, eemal + *érgon* töö, mõju

telitookia partenogeneetiline sigimine, mille korral tekivad ainult emased || kr. *thélys* emane + *tókos* sünnitus

telmatoplankton mudaplankton || kr. *telmatódes* mudane + *planktós* ringiekslev

teloblastid karikloote ekto- ja entodermi vahel asetsevad suured rakud, millest tekib vahelmine looteleht || kr. *télos* ots, lõpp + *blastós* idu

telofaas lõppaste (raku pooldumisel) || kr. *télos* ots, lõpp + *phásis* vaade, ilme

telofragma müofibrilli isotroopset ketast poolitav, sarkomeeridevaheline õhuke kile || kr. *télos* ots, lõpp + *phrágma* vahesein

telogaster tagasool, soole lõpposa || kr. *télos* ots, lõpp + *gastér* magu

teloletsitaalne otsrebune || kr. *télos* ots, lõpp + *lékithos* rebu

telopodiit puuslülile järgnev jäsemelüli (vähkidel) || kr. *télos* ots, lõpp + *pus, podós* jalg

Telosporídia eostujad, telosporiidid; eostujate alamklass [eosloomade klassist] || kr. *télos* lõpp + *spóros* seeme, vili

telson otslüli, viimane kehalüli (rõngussidel ja lülijalgsetel) || kr. *télson* piir, lõpp

telütookia partenogeneetiline sigimine, mil järglaskond koosneb ainult emastest (näit. lehetäide kevadine põlvkond) || kr. *thélys* emane + *tókos* sünnitus

temnospondüülne mitmest osast koosnev (selgroolüli kohta) || kr. *témnein* lõikama + *spóndylos* selgroolüli

témpora (pl.) oimud, oimupiirkond || ld. *tempus* aeg (oimudel muutuvad juuksed kõige varem halliks)

temporále, -is oimuluu || vt. *os temporále*

temporális, -e oimu-, temporaalne || vt. *témpora*

temporomandibuláris, -e oimu-alalõualuu- (liigese kohta) || ld. *témpora* oimud + *mandíbula* alalõug, alalõualuu

tenáculum, -i hoidur, fibroosne väät silmamuna ja kolju vahel (luukaladel) || ld. *tenax* võimeline tugevasti hoidma

tendíneus, -a, -um kõõlus-, kõõluse-

tendinósus, -a, -um kõõlusjas, kõõluseline

tendo, -inis kõõlus

tensio, -ónis pingutus, pinge

tensor, -óris pingutaja (lihas)

~ *týmpani* trummikilepingutaja || ld. *týmpanum* trumm

tentáculum, -i kombits, tentaakel

tentórium, -ii tentoorium, telk; kitiinsard (putukate peas)

~ *cerebélli* väikeajutelk (imetajate suur- ja väikeaju vahel) || ld. *cérebrum* suuraju

ténuis, -e peenike, peen

teratoloogia organismide ja nende osade väärarendeid (väärendeid) käsitlev teadusharu || kr. *téras* koletis, väärarend + *lógos* õpetus, käsitlus

térebra, -ae puurmuneti, terav puuriv muneti (mõnedel putukatel) || ld. *térebra* oherd, puur

tergiit seljalooge, putukate ja hulkjalgsete rindkehalülide selgmine lookjas skleriit (kitiinplaadike) || ld. *tergum* selg

tergum, -i tagaselg (lindudel); lülijalgsete somiidi selgmik || ld. *tergum* selg

terioloogia (= mammal[i]oloogia) imetajaid käsitlev zooloogia osa || kr. *therion* metsloom (imetaja) + *lógos* õpetus, käsitlus

termen, -inis tiiva välisserv (putukatel) || ld. *términus* piirimärk, lõpp

terminaalid lõpmikud, suguelundeiks kohastunud lõpmised kehaosad (kahetiivalistel) || ld. *términus* piirimärk, lõpp

terminaalne lõpmine, lõpp-, viimane || ld. *términus* piirimärk, lõpp

terminátio, -onis lõppemine, lõpe, lõpmik

termofiilne soojalembene || kr. *thermós* soe + *philéin* lembima, armastama

termoonid sugu määravad või sugupoole spetsiifilised ained (ainuraksetel) || kr. *térmon* piir

termoregulatsioon soojusregulatsioon, lindude ja imetajate kehatemperatuuri kindlal tasemel püsimist tagavate füsioloogiliste talitluste kogum || kr. *thermós* soe + ld. *regulátio* korrastamine

termotaksis organismi suundliikumine soojusallika suhtes, selle poole või sellest eemale || kr. *thermós* soe + *táxis* asetus

terraarium ruum, maa-ala või hoone, milles peetakse peamiselt alamaid maismaaloomi || ld. *terra* maa

terréstriline maaline, maaga (pinnasega) seoses olev || ld. *terra* maa

terrikool mullaelanik, mullas või maapinnal elutsev loom || ld. *terra* maa + *cólere* elutsema, elama

tértius, -a, -um kolmas

tertsiaarne kolmandane, kolmanda järguna tekkiv (näit habeme- ja kaenlakarvastiku kohta) || ld. *tertius* kolmas

testa, -ae [lubi]koor, koda, kest

Testácea kodaamööbilised; kodaamööbiliste selts [juurjalgsete klassist] || ld. *testa* [lubi]koor, koda

testis, -is raig, munand, seemnesari

Testúdines kilpkonnad või kilpkonnalised; kilpkonnade alamklass [roomajate klassist] või kilpkonnaliste selts [kilpkonnade alamklassist] || ld. *testúdo* kilpkonn: *testa* koor, koda

tetaaniline pikemaajaline, pidev || vt. *tétanus*

tétanus, -i kangestuskramptõbi, teetanus || kr. *tétanos* pingutus

tetraad kahest kaheks kromatiidiks lõhenenud homoloogilisest kromosoomist koosnev moodustis ovotsüütides ja prespermatiididdes nende meioosis || kr. *tetras* (liitsõnades *tetra*) neli

tetraplóidne neljakordne (kromo-

soomikogumi kohta) || kr. *tetraploos* neljakordne

tetrapoodid neljajalgsed || kr. *tetra* neli + *pus, podós* jalg

Tetraodontifórmes kerakalalised; kerakalaliste selts [luukalade klassist] || kr. *tetra* neli + *odóntes* hambad + ld. *forma* kuju

textum, -i kude

Thalamóphora = ***Foraminífera*** || kr. *thálamos* kamber + *phórein* kandma

thálamus, -i talamus, tundekühm, vaheaju keskne, peamine osa || kr. *thálamos* kamber, magamistuba

Thaliácea = ***Sálpida*** || *Thaleia* — vanakreeka mütoloogias merenümf, Nereuse tütar

theca, -ae kihn, teek || kr. *thḗke* karp, kapsel, tupp, kest, hoidla

Thecodóntia (= ***Pseudosúchia***) tekodondid (ebalohed); tekodontide väljasurnud ülemselts [roomajate klassist] || kr. *thḗke* karp + *odús, odóntos* hammas (hambad asetsesid sompudes)

thenar, -aris pöidlapäkk, teenar || kr. *thénar* peopesa

Theria = ***Mammalia*** || kr. *theríon* imetaja, metsloom

thoracális, -e rinna-, rindkere-, rindmine, torakaalne || vt. *thorax*

thoracolumbális, -e rindkere-nimme-, torakolumbaalne || kr. *thórax* rind, rindkere + ld. *lumbus* nimme

thorax, -acis rind, rinnakorv, rindkere; rindmik (putukatel ja vähkidel) || kr. *thórax* rind, rinnakorv, rinnaturvis

thrómbus, -i hüüvis, tromb

thymus, -i harkelund, tüümus || kr. *thýmos* nõmmliivatee (harkelundi koetis meenutab nõmmliivatee õitemännast)

thyreoglóssus, -a, -um kilpkõhre-keele- || kr. *thyreós* piklik-kandiline kilp + *glóssa* keel

thyreohyoídeus, -a, -um kilpkõhre-keeleluu || kr. *thyreós* piklik-kandiline kilp + ld. *hyoídeum* keeleluu

thyreoídeus, -a, -um kilpkõhre-, kilp-, türeoid- || kr. *thyreós* piklik-kandiline kilp + *eídos* kuju

Thysanóptera (= ***Physópoda***) ripstiivalised (põisjalalised), tüsanopterid; ripstiivaliste selts [putukate klassist] || kr. *thýsanos* narmas + *pterón* tiib

Thysanúra harjashännalised, narmashännalised; harjashännaliste selts [putukate klassist] || kr. *thýsanos* narmas, karvatutt + *urá* saba, händ

tiamiin (= **aneuriin**) B_1-vitamiin || kr. *theíon* väävel

tibia, -ae sääreluu, säär

tibiále, -is säärikluu, tibiaalluu

tibiotársus, -i sääre-kannaluu (lindudel) || ld. *tíbia* sääreluu + *tarsus* kand

tigmotaksis puute-suundliikumine, organismi liikumine puuteärriti poole või sellest eemale || kr. *thígma* puutumine + *táxis* kord, korrastus

tigmotsüüdid lülijalgsete vererakud, mis haava kohale või õhu kätte sattudes lagunevad ja aitavad kaasa vere kiirele hüübimisele || kr. *thígma* puutumine + *kýtos* rakk

Tinamifórmes tinamulised; tinamuliste selts [lindude klassist] || ld. *tinamus* kohaliku nimetuse *Ynambui* järgi latiniseeritud + *forma* kuju

tokoferool E-vitamiin, sigimisvitamiin || kr. *tókos* sünnitus + ld. *ferre* kandma

toksiinid orgaanilised mürgid || kr. *toxikós* noolemürk

tolerántsus organismi vastupidavus välisteguritele || ld. *toleántia* sallivus

toméntum, -i lühike tihe karvkate kutiikulil, toment

tómium, -ii lindude noka serv

tonofibrillid kiudjad ühendused epiteelirakkude vahel, mis arvatakse kindlustavat nimetatud rakkude koospüsimise || kr. *tónos* pinge + ld. *fíbrilla* kiud

tonsílla, -ae mandel, tonsill, lümfoidkoe kogum

~ ***palatína*** kurgumandel, suulaemandel || ld. *palátum* suulagi
~ ***tubária*** tõrvemandel || ld. *tuba* tõri
toonus pinge, pingsus || kr. *tónos*
topotüüp liigi tõendeksemplar, mis pärineb tema tüüpilisest leiukohast || kr. *tópos* paik, koht + *typos* kuju
torakaalne rinna-, rindkere- || ld. *thoracális*
torakolumbaalne rindkere-nimme- || vt. *thoracolumbális*
tornaaria pöördvastne, ürgkeelikloomade vabalt ujuv vastne || ld. *tornáre* pöörama, pöörlema
tornus, -i tiiva taganurk (putukatel) || ld. *tornus* rauapeitel
torrentikool käredavoolulistes veekogudes elutsev loom || ld. *torrens, -entis* ühajõgi + *cólere* elama, elutsema
torsioon keerdumus, keerdumine || ld. *torquére* keerutama
torus, -i mõigas, mõhn, päkk, mingi kumeralt kõrguv kehaosa
torüboonid loomade poolt ümbruskonda eritatavad ühendid, mis sama pere või karja teistel isenditel kutsuvad esile ärevuse-, põgenemise- või pealetungireaktsioone || kr. *thorybéin* ärevust esile kutsuma
totaalne täielik, täis- || ld. *totus* täielik, terviklik
trabécula, -ae põrk, trabeekul
~ ***cárnea*** lihaspõrk || ld. *cárneus* lihas-
trachea, -ae hingetoru, trahhea || kr. *trachýs* kare, ebatasane
tracheális, -e hingetoru-, trahheaalne || vt. *trachea*
Tracheáta trahheeloomad, trahheaadid; trahheeloomade alamhõimkond [lülijalgsete hõimkonnast] || kr. *trachýs* kare, ebatasane
tractus, -us kulgla, trakt
~ ***corticospinális*** koore-seljaajukulgla || ld. *cortex* koor + *spina* selgroog, oga
~ ***digestívus*** seedekulgla || ld. *digéstio* seedimine
~ ***olfactórius*** haistekulgla || ld. *olfáctus* haistmine
~ ***ópticus*** nägemiskulgla || kr. *optiké* nägemine
~ ***respiratórius*** hingekulgla || ld. *respiráre* hingama
tragus, -i kõrvanukk, kõrvakaas, traagus || kr. *trágos* kõrvakarv, kits
trahhea hingetoru || vt. *trachea*
trahheed õhusooned (lülijalgsetel) || kr. *trachéia* õhutoru
trahheoolid trahheekapillaarid, niitjad inter- või intratsellulaarsed hingetorukesed, mis ühendavad trahheesid keha rakkudega || ld. *trachea* hingetoru
transformatsioon muundumine || ld. *transformáre* muutma
transfusioon ümbervalamine, (vere) ülekanne || ld. *transfúndere* ümber valama
translokatsioon ümberpaiknemine; populatsiooni järjekindel (igaaastane) ümberasumine ühest elukohast teise, hoopis erilaadsetesse elutingimustesse (näit. lindude ränne); kromosoomi osa ümberpaiknemine samas kromosoomis või teise kromosoomi || ld. *trans* üle + *locus* koht, paik
transmissiivne ülekantav, siirutus-; siirutajate (näit. putukate) poolt levitatav || ld. *transmíttere* üle (edasi) saatma
transplantatsioon siirdamine, siirdistutamine, ümberistutamine || ld. *trans* üle, läbi + *plantáre* istutama
transversaalne ristipidine, risti-, keha peateljega perpendikulaarne || ld. *transvérsus* risti
transvérsum, -i põikluu (roomajate koljus, vastab alamate selgroogsete välistiibluule) || ld. *transvérsus* ristipidine
transvérsus, -a, -um ristipidine, risti-
trapézium, -ii trapetsluu || vt. *os trapézium*
trapézius, -a, -um trapetsikujuline, trapets- || kr. *trapézion* väike laud
trapezoídeum, -ei trapetsoidluu || vt. *os trapezoídeum*

trauma, -átis kahjustus, vigastus || kr. *tráuma* vigastus, haav

trema, -atis (kr.) ava, pilu, mulk

Trematóda imiussid, trematoodid; imiusside klass [lameusside hõimkonnast] || kr. *trema* ava, pilu

triangularis, -e kolmnurkjas, kolmnurk-, triangulaarne || kr. *tria* kolm; ld. *tres* kolm + *ángulus* nurk

tribus, -us sugustik, triibus, alamsugukonna allüksus || ld. *tribus* suguharu

triceps, -ípitis kolme peaga, kolmpea- || kr. *tría* kolm + ld. *caput, -itis* pea

Trichóptera ehmestiivalised, trihhopterid; ehmestiivaliste selts [putukate klassist] || kr. *thrix, trichós* karv + *pterón* tiib

tricuspidális, -e kolmehõlmaline, kolmhõlm-, trikuspidaalne || kr. *tría* kolm + ld. *cuspis* terav ots, teravik

trigéminus, -a, -um kolmetine, kolmik- || kr. *tría* kolm + ld. *géminus* kaksik

trigoniid alumiste purihammaste kõbrukestekolmik || vt. *trigónum*

trigónum, -i kolmnurk || kr. *tría* kolm + *gonía* nurk

trihhóidne karvjas || kr. *thrix, trichós* karv + *eídos* kuju

trihhotsüstid paisatid, ripsloomade ektoplasmas asetsevad kepjad väljapaisatavad kehakesed || kr. *thrix, trichós* karv + *kýstis* põis

trihübriid kolme tunnuse poolest heterosügootne e. segavereline || kr. *tría* kolm + *hýbris* veresegamine

triibus sugustik || vt. *tribus*

trikonodontne hõõlas-kolmeköbruline (hamba kohta) || kr. *tría* kolm + *kónos* kuhik + *odús, odóntos* hammas

Trilobita trilobiidid; trilobiitide väljasurnud klass [lülijalgsete hõimkonnast] || kr. *tría* kolm + *lóbos* sagar

trinaarne (= **trinominaalne**) kolmetine, kolmest sõnast koosnev (alamliigi nime kohta) || ld. *trinárius* kolmetine

trinominaalne = **trinaarne** || kr. *tría* kolm + ld. *nomen* nimi

Trionychoídea pehmenahalised; pehmenahaliste selts [kilpkonnade alamklassist] või alamselts [kilpkonnaliste seltsist] || kr. *tría* kolm + *ónyx, -nychos* küünis + *eídos* kuju

triplóidne keharakkudes kolmekordse kromosoomidearvuga || kr. *triplóos* kolmekordne

tripus kolmjalg, Weberi aparaadi tagumine luuke || kr. *tripus*

triquétrum, -i kolmkantluu || vt. *os triquétrum*

tritanoopia osaline värvipimedus sinise värvuse suhtes || kr. *tritos* kolmas (sinine on kolme põhivärvuse hulgas kolmas) + *an-* eitust väljendav eesliide + *ops, opós* silm

tritocérebrum, -i putukate kolmanda peasegmendi ganglionidekogum || kr. *tritos* kolmas + ld. *cérebrum* suuraju

triviális, -e rahvapärane, harilik (nimetuse kohta)

trívium, -ii kolmkiirik, triivium (meritähtedel) || ld. *trívium* koht, kus kolm teed ühinevad

trochánter, -éris pöörel; pöörellüli (putukate jäsemes), trohhanter || kr. *trochós* ratas + *antéres* vastupidine

trochantéricus, -a, -um pöörla- || vt. *trochánter*

tróchlea, -ae plokk || kr. *trochilía* plokk

trochleáris, -e plokk-

trochóphora, -ae pärgvastne, trohhofoor (merelistel rõngussidel) || kr. *trochós* ratas + *phorós* kandev

trochus, -i eespärg, pärgvastse eesmine ripsmepärg

trofallàksis eluealine toiduvahetus mõnedel putukatel (näit. valmiku ja vastse toit on erinev) || kr. *trophé* toit + *állaxis* vahetus

trofobioos sipelgate sümbioos mõnede teiste putukatega, kusjuures sipelgad kasutavad teiste putukate väljaheiteid || kr. *trophé* toit + *bíos* elu

trofoblast toiteleht, imetajate põisloote välimine rakukiht, mis mängib suurt osa loote toitumisel || kr. *trophé* toit + *blastós* idu, suge

trofoplasma raku vegetatiivne osa e. toiteosa || kr. *trophé* toit + *plasma* moodustatu

trofotroopne toitainete kasutamist pidurdav, anabolismi soodustav || kr. *trophé* toit + *trópos* pööre

trofotsüüdid toidurakud, toitu (peamiselt rasva) talletavad rakud || kr. *trophé* toit + *kýtos* rakk

trofozoiit vegetatiivne, aktiivse toitumise ajajärgus olev eosloom || kr. *trophé* toit + *zóon* loom

troglobiont koopaelanik, koobastes elutsev loom || kr. *trógle* koobas + *bíos* elu

Trogonifórmes järanokalised; järanokaliste selts [lindude klassist] || kr. *trogéin* järama + ld. *forma* kuju

trohhofoor pärgvastne || vt. *trochóphora*

tromb hüüve, (hüübinud) verekämp || kr. *thrómbos* klomp, kämp, hüüve

trombiin vere hüübimisel fibrinogeeni fibriiniks muutev ensüüm || kr. *thrómbos* hüüve, klomp, kämp

trombogeen = **protrombiin** || kr. *thrómbos* hüüve, klomp, kämp + *génesis* teke

trombokinaas = **tromboplastiin** || kr. *thrómbos* hüüve, klomp, kämp + *kínesis* liikumine

tromboos vere hüübimine (trombi teke) veresoontes või südames || kr. *thrómbos* hüüvis

tromboplastiin (= **trombokinaas**) vigastatud kudedes trombotsüütidest eralduv ühend, mis protrombiini trombiiniks aitab muuta || kr. *thrómbos* hüüve, klomp, kämp + *plastós* moodustatud

trombotsüüdid vereliistakud, väikesed vererakud, mis vere hüübimisel tromboplastiini eritavad || kr. *thrómbos* hüüve, klomp, kämp + *kýtos* rakk

trophosóma, -atis toiteloomik, trofosoom || kr. *trophé* toit + *soma* keha

troofiline toitumist soodustav || kr. *tréphein* toitma

tropism suundliikumine, sessiilsete organismide kehaosade liikumine ärrituse poole või sellest eemale || kr. *tróphos* pööre, suund

truncus, -i tüvi, kere

~ ***coeliacus*** kõhuõõnetüvi || kr. *koilía* kõhuõõs

~ ***collaterális, -e*** kaaskülgtüvi || ld. *cum* (*con*) kaasas, ühes + *latus, -eris* külg

~ ***córporis callósi*** mõhnkeha tüvi || ld. *corpus* keha + *callum* mõhn

~ ***pulmonális*** kopsutüvi, pulmonaaltüvi || ld. *pulmo* kops

~ ***sympáthicus*** sümpaatiline tüvi || kr. *sympathéin* kaasa kannatama

trüpsiin kõhunäärme nõres sisalduv seedeensüüm || kr. *thrýpsis* lammutamine, killustamine

trüptofaan paljudes valkudes vähesel hulgal sisalduv heterotsükliline asendamatu aminohape, paljude bioloogiliselt aktiivsete ühendite lähteaine || kr. *thrýptein* lammutama + *pháinein* ilmuma

tsellulaarne rakuline, raku- || ld. *céllularis*; *cellula* rakk

tsentraalne keskne, kesk- || ld. *centrális*

tsentrioolid tsentrosoomi terajad keskosad || kr. *kéntron* keskkoht, keskus

tsentroletsitaalne keskrebune (munaraku kohta, milles rebu asetseb selle keskel) || kr. *kéntron* keskus + *lékithos* rebu

tsentromeer kromosoomi osa, kuhu mitoosis kinnituvad käänisniidid || kr. *kéntron* keskus + *méros* osa

tsentrosfäär (**tsentrosfeer**) tsentrioole ümbritsev hele tsütoplasmaosa || kr. *kéntron* keskus + *sphaira* kera

tsentrosoom rakukese, raku kineetiline keskus mitoosi korral || kr. *kéntron* keskus + *soma* keha

tserebellaarne väikeaju- || ld. *cerebelláris*; *cerebéllum* väikeaju
tserebraalne suuraju- || ld. *cerebrális*; *cérebrum* suuraju
tserebrospinaalne suuraju-seljaaju-, suurajust seljaajju kulgev || vt. *cerebrospinális*
tserkaar händlane, imiusside üks vastsevorm (arenguaste) || kr. *kérkos* saba
tservikaalne kaela- || ld. *cervicális*; *cérvix* kael
tsestoodid paelussid || vt. *Cestódea*
tsetaatseum vaalanõre || ld. *cetáceum*
tsiibet (ar.) muskuselõhnaline aine tsiibetkaslaste pärakunäärmetes
tsiliaadid ripsloomad || vt. *Ciliáta*
tsiliaarne rips- || vt. *ciliáris*
tsirkaadne (looma) elutalitluste perioodilise (ööpäevase) aktiivsusega seoses olev || ld. *circa* ümberringi
tsirkulatsioon ringlemine, ringe || ld. *circulátio*
tsirripeedid vääneljalalised || vt. *Cirripédia*
tsirroos parenhümatoossete elundite (maksa, neerude jms.) parenhüümi asendumine sidekoega || kr. *kirrhós* sidrunkollane
tsirrus väädik, väänel; poise; väädiksuguti || vt. *cirrus*
tsölenteraadid ainuõõssed || vt. *Coelenteráta*
tsöloom teisene kehaõõs || vt. *coelóma*
tsöloteel kehaõõnt vooderdav epiteel || kr. *kóiloma* õõs
tsönobiont ainult mingile kindlale biotoobile iseloomulik liik || kr. *koinós* ühine + *bíos* elu
tsönofiilid kooselulembesed || kr. *koinós* ühine + *philéin* armastama, lembima
tsönosark ühine kehaosa, mis ainuõõssete polüübid liidab koolooniaks || kr. *koinós* ühine + *sarx* liha
tsönuur põisiktang || vt. *coenúrus*
tsüklofülliidid neljanapalised || vt. *Cyclophyllidea*
tsükloidne kaarjas, kaar- || kr. *kýklos* ring + *eídos* kuju
tsüklomorfoos kujumuutumine etappide kaupa, aastaajaline kujumuutumine (vesikirpudel) || kr. *kýklos* ring + *mórphosis* muutus
tsükloos ringlemine, tsütoplasma liikumine rakus || kr. *kýklosis* ringlemine
tsüklospondüülia ringse lubjastunud osa paiknemine kõhrkalade selgroolüli keskuses || kr. *kýklos* ring + *spóndylos* selgroolüli
tsüklostoomid sõõrsuud || vt. *Cyclostómata*
tsüst ümmik, paljude ainuraksete ja mõnede alamate hulkraksete ümarjas tugev kaitseümbris ajutiste ebasoodsate elutingimuste mõju vältimiseks || kr. *kýstis* põis
tsüstiserkoid mõnede paelusside põisjas, sabaga vastne || kr. *kýstis* põis + *kérkos* saba + *eídos* kuju
tsüstitserk tang, mõnede paelusside kerajas (põisjas) vastne, milles moodustub üks skooleks || kr. *kýstis* põis + *kérkos* saba
tsütofaarünks rakuneel (ripsloomadel ja mõnedel viburloomadel) || vt. *cytopháarynx*
tsütogeneetika geneetika haru, mis uurib geneetilisi nähtusi tsütoloogilisel (raku-) tasemel || kr. *kýtos* rakk + *génesis* teke, põlvnemine
tsütogoonia ontogeneesi periood imiussidel, mida iseloomustab tserkaaride ümmistumine || kr. *kýtos* rakk + *goné* sigitus, sünd, päritolu
tsütolemm = **plasmolemm** || kr. *kýtos* rakk + *lemma* kile
tsütoloogia rakuteadus, raku ja selle osade ehitust ning talitlusi käsitlev bioloogia haru || kr. *kýtos* rakk + *lógos* õpetus, käsitlus
tsütolüüs rakkude degeneratsioon ja lagunemine metamorfoosi ja patoloogiliste protsesside korral || kr. *kýtos* rakk + *lýsis* lahustamine, lammutamine
tsütomorfoos rakkude muutumine

nende kujunemisel ja vananemisel || kr. *kýtos* rakk + *mórphosis* kujunemine

tsütoplasma rakuplasma || vt. *cytoplasma*

tsütoprokt (= tsütopüüg) rakupärak (paljudel ripsloomadel) || kr. *kýtos* rakk + *proktós* pärak

tsütopüüg = tsütoprokt || kr. *kýtos* rakk + *pygé* päraosa

tsütostoom rakusuu || vt. *cystostóma*

tuba, -ae tõri, lehterjalt avanev toru

~ ***auditíva*** kuulmetõri || ld. *auditívus* kuulme juurde kuuluv

~ ***uterína*** munajuha, emakatõri || ld. *úterus* emakas

tubárius, -a, -um tõrve-

tuber, -eris köber

~ ***cinéreum*** hallköber || ld. *ciner* tuhk (halli värvi)

~ ***frontále*** laubaköber || ld. *frons* laup

~ ***ischiádicum*** päraköber, istmikuköber || kr. *ischíon* pära, istmik, puus

tubérculum, -i köbruke, väike köber

~ ***costae*** roide köbruke || ld. *costa* roie

~ ***majus*** suurköbruke || ld. *major, majus* suurem

~ ***minus*** väikeköbruke || ld. *minor, minus* väiksem

~ ***pharyngeum*** neeluköbruke, neelmine köbruke || kr. *phárynx* neel

tuberósitas, -atis köprus, luu pinna köbruline piirkond || ld. *tuberósus* köpruderohke

~ ***deltoídea*** deltaköprus || ld. *deltoídeus* deltakujuline

~ ***glutaea*** tuharaköprus || kr. *glutós* tuhar

tuberósus, -a, -um köpruderohke

Tubináres = Procellariifórmes || ld. *tubus* toru + *nares* ninasõõrmed

Tubulidentáta toruhambulised, tubulidentaadid; toruhambuliste selts [imetajate klassist] || ld. *túbulus* toruke + *dentátus* hammastega varustatud

tubulósus, -a, -um toruline, toruderohke, toru-, tubuloosne

túbulus, -i toruke, väike toru, tuubul

~ ***renális*** neerutoruke || ld. *ren* neer

~ ***seminíferus*** seemnetoruke || ld. *semen* seeme + *ferre* kandma

tubus, -i toru, tuub

túnica, -ae kest, mantel, tuunik[a] || ld. *túnica* särk, hame

~ ***adventítia*** seondkest, manuskest, adventiitsia, mingi toruja elundi välimine sidekoeline kest, mis teda ümbritsevate elunditega seob || ld. *advenire* juurde tulema, manulema

~ ***albugínea = albugínea*** || ld. *albugíneus* valkjas

~ ***conjunctíva*** sidekest, konjunktiiv, selgroogsete silmamuna ja lau sisepinna õrn epiteelkate; lülijalgsete (eriti putukate) kehalülide vaheline kilejas painduv osa || ld. *conjúngere* siduma, ühendama

~ ***dartos*** lihakest, skrootumi muundunud alusnahk || kr. *dartos* nülitud, kooritud; *dérein* nülgima, koorima

~ ***fibrósa*** kiudkest || ld. *fibra* kiud

~ ***media*** vahekest || ld. *medius* keskel (vahel) asetsev

~ ***mucosa*** limaskest, mukoosa || ld. *mucus* lima

~ ***musculáris*** lihaskest || ld. *músculus* lihas

~ ***própria*** päriskest, propria || ld. *próprium* päris, oma

~ ***serósa*** vadakkest, serooskest, seroosa || ld. *serósus* vadakuline, seroosne

~ ***vaginális*** tuppkest || ld. *vagína* tupp

~ ***vasculósa*** soonkest || ld. *vas* soon

Tunicáta (= Urochordáta) mantelloomad, tunikaadid (sabaskeelikssed); mantelloomade alamhõimkond [keelikloomade hõimkonnast] || vt. *túnica*

turatsiin punane, vaske sisaldav pigment käoliste seltsi kuuluvate banaanitoitlaste e. turatsiin-

laste sulgedes || *Tauraco* — kiiverlind

Turbellária ripsussid, turbellaarid; ripsusside klass [lameusside klassist] || ld. *turbáre* kihama

turbinále, -is kõrge, turbinaal || ld. *turbo, -inis* keeris

túrcicus, -a, -um türgi-

turgor, -óris pingsus, turgor || ld. *turgére* paisuma

tüflosool soolenõva || vt. *typhlosólis*

tühhotsöönne mitmesugustes biotoopides elutsev, kuid üht biotoopi eelistav || kr. *tychón* juhuslikult + *koinós* ühine

tülopoodid mõhnjalalised || vt. *Tylópoda*

türeotroopne hüpofüüsi eessagaras tekkiv ja kilpnäärme talitlust mõjustav (hormooni kohta) || kr. *thyreós* piklik-kandiline kilp + *trópos* pööre

türoksiin kilpnäärme valkhormoon, türosiini derivaat || *glándula thyreoídea* kilpnääre; vt. türosiin

türosiin peaaegu kõigis valkudes sisalduv neutraalne aminohape (avastati juustu hüdrolüüsimisel) || kr. *tyrós* juust

tüümus harkelund || vt. *thymus*

Tylópoda mõhnjalalised, tülopoodid; mõhnjalaliste alamselts [sõraliste seltsist] || kr. *týlos* mõhn + *pus, podós* jalg

tympánicus, -a, -um trummi-

typhlon umbsool || kr. *typhlós* pime

typhlosólis, -is soolenõva, tüflosool || kr. *typhlós* pime + *solén* kanal, toru, vagu

Tyranni türannilised; türanniliste alamselts [värvuliste seltsist] || kr. *týrannos* despoot

U

uber, -eris udar

ubikvist väga mitmesugustes elupaikades elutsev organism || ld. *ubique* kõikjal

ulcus, úlceris haavand, koe lokaalne kadu naha või limaskesta pindmikus; aeglaselt kinnikasvav haav

ulna, -ae küünarluu

ulnáre, -is küünrikluu, ulnaarluu, randme proksimaalne küünarluumine luuke alamatel maismaaselgroogsetel || ld. *ulna* küünarluu

ulnáris, -e küünarluu-, küünarluumine, küünra-

ulotrihhne villjuukseline || kr. *úlos* villataoline, russus + kr. *thrix, trichós* karv

umbilicális, -e naba-, umbilikaalne

umbilícus, -i naba

umbo, -ónis (karbi) lukk

umbrélla, -ae kummik, meduuside karikakujuline kehaosa || ld. *umbra* vari

uncinátus, -a, -um konksuga varustatud, konks-

uncus, -i konks, haak

undulatsioon virvitus, lainlemine, laineliikumine || ld. *úndula* laineke

unduleeriv virvitav, virve-, lainlev || vt. undulatsioon

ungúculus, -i küünis (putukatel)

unguis, -is küüs

úngula, -ae kabi, sõrg (sõralistel)

Ungulata kabiloomad, ungulaadid; kabiloomade ülemselts [imetajate klassist] || ld. *úngula* kabi, sõrg

unguligraadid kabjulkõndijad || ld. *úngula* kabi + *gradus* samm

unietiilne samavanuselistest või samal arenguastmel olevatest isenditest koosnev (ühe ja sama liigi populatsiooni kohta) || ld. *unus* üks + *aetas* vanus, vanuseaste

unipolaarne ühejätkeline (närviraku kohta) || ld. *unus* üks + *polus* ots, jätke

unipotentsed ainult ühes suunas või ühel viisil eristuda võivad (looteliste rakkude kohta) || ld. *unus* üks + *potens* võimeline

uniseriaalne üherealine, ainurealine || ld. *unus* üks + *series* rida

univalentne ainuväärne; paaritu (kromosoomi kohta) || ld. *unus* üks + *valére* väärtust omama

univoltiinne aastas ainult üht põlv-

konda andev || ld. *unus* üks + it. *volta* aeg

úrachus, -i kusekotivars, (imetajate) loote kusekäik, mis hiljem mandub vahelmiseks nabasidemeks || kr. *urachós*

urbanisatsioon linnastumine || ld. *urbs, urbis* linn

uréter, -éris kusejuha, ureeter || kr. *úron* kusi

uréthra, -ae kusiti, ureetra || kr. *úron* kusi

urethrális, -e kusiti-, uretraalne

úrina, -ae kusi, uriin

urinárius, -a, -um kuse-

Urochordáta = Tunicáta || kr. *urá* saba + ld. *chorda* keelik

urocýstis, -is kusepõis || kr. *úron* kusi + *kýstis* põis

urodáeum, -ei kusesool || kr. *úron* kusi + *odós* tee

Urodéla (= Caudáta) sabakonnalised, urodeelid (kaudaadid); sabakonnaliste selts [kahepaiksete klassist] || kr. *urá* saba

urogenitális, -e kuse-sugu-, urogenitaalne || kr. *úron* kusi + *genitális* sugu-

uromeerid lülijalgsete tagakehalülid || kr. *urá* saba + *méros* osa

uropatágium, -ii sabalennus, uropataagium || kr. *urá* saba + ld. *patágium* lai ääris

uropoiesis, -is kuseloome, kuseteke (neerudes), uropoees || ld. *urína* kusi + kr. *poíesis* loomine, valmistamine

uropood sabajalg, paljude kõrgemate vähkide e. koorikloomade tagakeha eelviimase kehalüli pariline jalg || kr. *urá* saba + *pus, podós* jalg

uropýgium, -ii päranipp (lindudel) || kr. *urá* saba + *pygé* pära, päraosa

urostüül sabapahl, päriskonnaliste sabalülide liitumisel tekkinud selgroo-osa || kr. *urá* saba + *stýlos* sammas

uterínus, -a, -um emaka-, uteriinne

úterus, -i emakas

~ ***bicórnis*** kahesarveline emakas || ld. *bis* kaks korda + *cornu* sarv

~ ***bipartítus*** kaheosaline emakas || ld. *bis* kaks korda + *pars* osa

~ ***duplex*** paariline emakas || ld. *duplex* kahekordne

~ ***masculínus*** isasemakas || ld. *masculínus* isane

~ ***simplex*** lihtemakas || ld. *simplex* lihtne

utriculáris, -e ovaalkotikese-, utrikulaarne || vt. *utrículus*

utrículus, -i kotike, utriikul; ovaalkotike (sisekõrva kilelabürindi osa) || ld. *uter, utris* nahkkott; *utrículus* väike emakas

úvula, -ae nibu || ld. *uva* kobar

~ ***palatína*** kurgunibu || ld. *palátum* suulagi

V

vadaal madalveepiirkond (kalda lähedal) || ld. *vadum* koole, madal koht vees

vagiilne vabalt ringiliikuv või ujuv || ld. *vagáre* rändama, uitlema

vagína, -ae tupp, vagiin

~ ***fibrósa*** kiudtupp || ld. *fíbra* kiud

~ ***synoviális*** sünoviaaltupp || ld. *synovía* liigesevõie

~ ***téndinis*** kõõlusetupp || ld. *tendo, -inis* kõõlus

vaginális, -e tupe-, vaginaalne

vagus, -i (= nervus vagus) uitnärv, uitaja || ld. *vagáre* uitama, rändama

vaktsiin nakkushaiguste nõrgestatud või surmatud pisikuid sisaldav immuunsuse tekitamiseks kasutatav aine || ld. *vaccínus* lehma-; *vacca* lehm

vakuool rakus olev vedelikku sisaldav põisjas õõs, mida ümbritseb membraan; ainuraksete vakuoolid talitlevad toite- ja tuikekublikutena || ld. *vácuus* tühi

valénts organismi vastupanu e. kohanemise ulatus välisteguritele || ld. *valére* jõudu omama, vastupanuvõimeline olema

valiidne õige, tõeline (taksoni ni-

metuse kohta) || ld. *válidus* tugev, mõjuv

vallátus, -a, -um valliga piiratud, vall- || ld. *vallum* vall, kõrgendik

vallécula, -ae oruke || ld. *vallis* org, kraav

vallum, -i vall

valva, -ae klapp

~ ***aortae*** aordiklapp || ld. *aorta* aort

~ ***atrioventriculáris*** koja-vatsakeseklapp, atrioventrikulaarklapp || ld. *átrium* koda + *ventrículus* vatsake

~ ***ileocaecális*** niude-umbsooleklapp, ileotsekaalklapp || ld. *ileum* niudesool + *caècum* umbsool

~ ***mitrális*** mitraalklapp || ld. *mitra* peakate, piiskopimüts

~ **tricuspidális** kolmhõlmklapp || kr. *tría* kolm + ld. *cuspis* hõlm

~ ***trunci pulmonális*** kopsutüveklapp || ld. *truncus* tüvi + *pulmo* kops

valvae (pl.) (karpide koja) poolmed

válvula, -ae klapike, klapik, valvul

~ ***lymphática*** lümfiklapike || ld. *lympha* lümf

~ ***semilunáris*** poolkuuklapike || ld. *semi* pool + *luna* kuu

~ ***spirális*** keeritsklapike, spiraalklapike || kr. *spéira* keerd

~ ***venae cavae*** õõnesveeniklapike || ld. *vena* veen + *cava* õõnes, tühi

~ ***venósa*** veeniklapike, venooskapike || ld. *vena* veen

variábilis, -e muutlik, variaabel || ld. *variáre* muutma, mitmekesistama

variánt liigi kesksest (keskmisest) hälbiv isend või tunnus || ld. *varians* muutuv

varieeruvus (variaablus) organismide mitmekesisus populatsioonis; tunnuste hälbimus nende keskmisest arengutasemest || ld. *variáre* muutma, mitmekesistama

varietas, -átis teisend, varieteet

vas, vasis soon, veresoon, juha || otseses tähenduses: anum

~ ***afferens*** toomasoon || ld. *afférre* tooma

~ ***branchiále*** lõpusesoon || kr. *bránchia* lõpused

~ ***capilláre juussoon, kapillaar*** || ld. *capillus* juus

~ ***déferens*** seemnejuha || ld. *deférre* ära viima

~ ***efferens*** viimasoon || ld. *efférre* viima, välja viima

~ ***lympháticum*** lümfisoon || ld. *lympha* lümf

vasculáris, -e veresoone-, vaskulaarne

vasculósus, -a, -um veresoonterohke

vásculum, -i sooneke, väike soon

vasodentiin kanaliterohke dentiin || ld. *vas* soon (kanal) + *dentinum* hammasluu (eriline luukoevorm)

vasodilatoorne veresooni laiendav || ld. *vas* soon + *dilatáre* laiendama

vasokonstriktoorne veresooni ahendav || ld. *vas* soon + *constríngere* ahendama

vasomotoorne veresoonte valendiku muutev (veresooni ahendav ja laiendav) || ld. *vas* soon + *motio* liikumine

vasopressiin (= adiuretiin) hüpofüüsi tagasagara hormoon, mis veresooni ahendab ja kuseeritamist (neerudes) pidurdab || ld. *vas* soon + *pressus* surve

vastus, -a, -um väga suur, rait, paks

veeliger purjukvastne, enamiku meres elutsevate tigude, lasnjalgsete ja karpide vabalt ujuv vastne || ld. *veliger*; *velum* puri + *gérere* kandma

vegetabiilne taimeriigist päritolev || ld. *vegetábilis* taimeline, taimne

vegetatiivne taimeline, taimset päritolu (animaalse vastand), nii taimedele kui ka loomadele omane (kasvamine, toitumine)

vegetatiivne e. **autonoomne närvisüsteem** — autonoomselt talitlev, tahtele mittealluv organismi vegetatiivseid (sisuse, veresoonte-

ja näärmete) talitlusi reguleeriv närvisüsteemi osa || ld. *vegetatívus*; *vegetáre* virgutama, kasvama

velárium, -ii ebaääris, velaarium

velum, -i ääris, puri

~ ***medulláre*** ajupuri || ld. *medúlla* aju

~ ***palatínum*** suulaepuri || ld. *palátum* suulagi

vena, -ae veen, tõmbsoon, verd südamesse toov veresoon; tiivasoon (putukatel)

~ ***ázygos*** paarituveen || kr. *a-* ilma + *zygón* ike, kägi; *ázygos* paaritu

~ ***basális*** aluseveen || kr. *básis* alus

~ ***basiláris*** alumikuveen || kr. *básis* alus

~ ***brachiocephálica*** õlavarre-peaveen || ld. *bráchium* õlavars + kr. *kephalé* pea

~ ***cava*** õõnesveen || ld. *cavus* õõnes, tühi

~ ***cardinális*** peamine veen, kardinaalveen || ld. *cardinális* kõige tähtsam

~ ***centrális*** keskveen || ld. *centrum* keskus

~ ***circumfléxa*** ringveen || ld. *circumflexum* ümber kaardunud

~ ***cómitans*** saateveen || ld. *comitáre* saatma

~ ***coronária*** pärgveen || ld. *corona* pärg

~ ***hemiázygos*** poolpaarituveen || kr. *hemi-* pool- + *a-* ilma + *zygón* ike (*ázygos* paaritu)

~ ***jugulális*** kägiveen || ld. *jugum* ike, kägi

~ ***portae*** värativeen || ld. *porta* värat, värav, uks

~ ***principális*** peaveen, juhtveen || ld. *principális* esimesejärguline, peamine

~ ***saphéna*** peitveen || ar. *saphin* varjatud

venaator teistele loomadele jahti pidav || ld. *venátor* kütt

venósus, -a, -um veenisse puutuv, veeniga ühenduses olev, venoosne, venoos-; süsihappegaasirikas (vere kohta) || ld. *vena* veen

venter, -tris kõht

ventrális, -e kõhtmine, kõht-, ventraalne

ventriculáris, -e vatsakese-, ventrikulaarne

ventrículus -i magu; vatsake (peaajus ja südames), ventriikul

vénula, -ae pisiveen, veenul

vermifórmis, -e ussikujuline, uss- || ld. *vermis* uss + *forma* kuju

vermis, -is uss (väikeaju keskosa)

vernális, -e kevadine || ld. *vernus* kevade-

verrúca, -ae tüügas, käsn

vértebra, -ae selgroolüli

~ ***próminens*** eendlüli || ld. *prominére* eenduma

vertebrális, -e selgroolüli-, selgroo-, vertebraalne

Vertebráta (= ***Craniáta***) selgroogsed (koljused), vertebraadid; selgroogsete alamhõimkond [keelikloomade hõimkonnast] || ld. *vértebra* selgroolüli

vertex, -icis kiird, lagipeapunkt

verus, -a, -um tõeline, päris

vesíca, -ae põis

~ ***féllea*** sapipõis || ld. *fel* sapp

~ ***natatória*** (= **pneumatotsüst**) ujupõis, õhupõis kaladel || ld. *natáre* ujuma

~ ***seminális*** seemnepõis || ld. *semen, -inis* seeme

~ ***urinária*** kusepõis || ld. *urína* kusi

vesicális, -e põie-, vesikaalne

vesícula, -ae väike põis, põieke, vesiikul

~ ***germinatíva*** idupõieke || ld. *germináre* idanema

~ ***prostática*** eesnäärmepõieke || ld. *próstata* eesnääre

~ ***seminális*** seemnepõieke || ld. *semen, -inis* seeme

vesiculáris, -e põie-, põis-, põisjas, vesikulaarne

vesiculósus, -a, -um põiekesterohke

vestibuláris, -e esiku-, vestibulaarne

vestibulocochleáris, -e (= ***statoacústicus***) esiku-teo- e. tasakaalukuulmis- || ld. *vestíbulum* esik + *cóchlea* tigu

vestibulospinális, -e esiku-seljaaju-,

vestibulospinaalne || ld. *vestíbulum* esik + *spina* selgroog
vestíbulum, -i esik, vestiibul; kopsuesik (ämblikulistel)
vestigiaalne mandunud, tagasiarenenud, jäljeline || ld. *vestígium* jälg
vestígium jälg, jäde
vestitúra, -ae (putukate) karv- ja soomuskate, vestituur
vexíllum, -i lehvik, (sule) laba
via, -ae tee
vibráculum, -i piugloomik, vibrakulaar (sammalloomade koloonias) || ld. *vibráre* õõtsuma, vibreerima
vibríssid jäikkarvad, kompekarvad; (lindude) harjassuled
vicíni (pl.) naabrid, mingi biotoobi või maa-ala naabruses elutsevad loomad || ld. *vicínus* naabruses elutsev
vikareeriv asendav, teineteisest veidi erinev, kuid erinevatel areaalidel levinud || ld. *vicárius* asendaja
villósus, -a, -um hatuline
villus, -i hatt
vínculum, -i kõõlusside
virílis, -e mehe-, meheealine, viriilne || ld. *vir, viri* mees
viruléntne nakatamisvõimeline || ld. *virus* mürk
víscera, -erum (pl.) sisikond, rinna- ja kõhuõõnes paiknevad elundid (seede-, hingamis-, eritus- ja suguelundid)
viscerális, -e sisikonna-, sisuse-, vistseraalne
vistseromotoorne motoorseid impulsse sisikonda ja soontesse kandev (närvi kohta) || ld. *víscera* sisikond + *motio* liikumine
vistserosensoorne sisikonnast ja soontest tundeerutusi kesknärvisüsteemi kandev (närvi kohta) || ld. *víscera* sisikond + *sensus* tunne, aisting
visuaalne nägemise kaudu tajutav || ld. *visus* nägemine, nägemistaju
visiibel nähtav || ld. *visíbilis*
vita, -ae elu
vitaalne elujõuline || ld. *vita* elu
vitaalsus elujõud, eluvõime, vastupidavus || ld. *vita* elu
vitaliteet ellujäämus || ld. *vita* elu
vitamiinid bioloogiliselt väga aktiivsed ja organismi ainevahetuses asendamatult vajalikud orgaanilised ained || ld. *vita* elu + *amínum* amiin
vitellárium, -ii rebusari, vitellaarium (lameussidel ja kerilooma-del)
vitéllus, -i rebu, munakollane
víterus, -a, -um klaasjas, klaas- || ld. *vítrum* klaas
vitrodentiin dentiini pindmine klaaskõva osa (kõhrkalade nahahammastes) || ld. *vítrum* klaas + *dentínum* hammasluu
vivipaarne poegija || ld. *vivus* elus + *párere* sünnitama
vocális, -e hääle-, vokaalne || ld. *vox, vocis* hääl
vola, -ae = ***palma*** pihk, peopesa
volántia (pl.) lennuvormid, volandid || ld. *voláre* lendama
voláris, -e pihkmine, volaarne || ld. *vola* pihk, peopesa
volvéndid ainuõõssete pirnjad kõrvekihnud || ld. *vólvere* pöörama
vomer, -eris sahkluu
vomeronasális, -e vomeronasaalne, ninaõõnes sahkluupiirkonnas asetsev || ld. *vomer* sahk + *nasális* nina-
vortex, -icis keeris, pööris
vulva, -ae emassuguava (selgrootutel); häbe, naise välimised suguelundid (suguosad)

Ö

ödeem turse, koemahla liigne kogunemus kudedesse || vt. *oedema*
ökobioos loomapesade elustik || kr. *óikos* elamu + *biosis* eluviis
ökoloogia (= **bionoomia**) organismide ja neid ümbritseva keskkonna vastastikuseid ning nendeomavahelisi suhteid käsitlev bioloogia haru || kr. *óikos* elamu + *lógos* õpetus, käsitlus
ökoloogiline organismi(de) ja selle (nende) ümbruskonna suhteid

käsitlev või suhetesse puutuv; ökoloogiasse puutuv

ökotüüp sama liigi ökoloogiliselt ja füsioloogiliselt eristunud organismide rühm || kr. *óikos* elamu + *týpos* kuju

önotsüüdid kobarrakud, suured, sageli veinkollased epidermises või kobarjalt trahheede ümber paiknevad rakud putukatel || kr. *óinos* vein + *kýtos* rakk

östraaltsükkel innatsükkel, imetaja emaslooma suguelundite talitluse korduv periood, hõlmab sugulise aktiivsuse suurenemise ja vaibumise || ld. *oestrus* ind + *kýklos* ring

östrogeenid selgroogsete munasarja folliikulites tekkivad suguhormoonid (üldise nimetusega folikuliin) || ld. *oestrus* ind + kr. *génesis* tekkimine

östrus ind, indlus || vt. *oestrus*

X

Xenárthra võõrikliigeselised; võõrikliigeseliste alamselts [napihambuliste seltsist] || kr. *xénos* võõras + *árthron* liiges

xerodérmia, -ae kuivnahksus, kserodermia, nahahaigus, mille puhul nahk muutub kuivaks ja õhukeseks || kr. *xerós* kuiv + *dérma* nahk

xerophthálmia, -ae kseroftalmia, silma sidekesta (mõnikord ka sarvkesta) kuivamine || kr. *xerós* kuiv + *ophthalmós* silm

xiphiplástron, -i kilpkonnaliste kõhukilbi tagumine kilbis || kr. *xíphos* mõõk + pr. *plastron* rinnakilp

xiphistérnum, -i (=**metasternum**) tagarinnaluu kõrgemail selgroogseil || kr. *xíphos* mõõk + *stérnon* rind

xiphoídeus, -a, -um mõõkjas, mõõk- || kr. *xíphos* mõõk + *eídos* kuju

xylophága (pl.) puidujärajad || kr. *xylón* puit + *phágos* sööja, õgija

EESTIKEELSETE TERMINITE VÕÕRSÕNALISED VASTED

A

abaluu *scapula*
abaluu hari *spina scapulae*
aerjalalised *Copepoda*
ahaskehaline leptosoomne
ahasvähilised *Leptostraca*
ahendaja *constrictor*
ahtrus steriilsus
ahvenalised *Perciformes*
ahvilised *Anthropoidea, Simioidea*
ahvinimene *Pithecanthropus*
aine *materia*
ainevahetus metabolism
ainevahetussaadused kataboliidid
ainuabielu monogaamia
ainukaareline parapsiidne
ainukihiline monoptühne
ainumulk *foramen singulare*
ainupilulised *Monotremata*
ainupõlvsed *Monogen[e]a*
ainupärgne monotrohne
ainuraksed *Protozoa*
ainurealine uniseriaalne
ainuteljeline monakssoonne
ainutoiduline monofaag
ainuväärne univalentne
ainuõõssed *Coelenterata*
aisting *sensus*
aistingutehäire agnoosia
ajajärk staadium
ajujätke neurapofüüs
ajukaar *arcus neuralis*
ajukest *meninx*
ajukestaarter *arteria meningea*
ajukestapõletik meningiit
ajukolju *cranium cerebrale, neurocranium*
ajutorulane *neurula*
ajupuri *velum medullare*
ajuripik *hypophysis cerebri*
ajuvedelik *liquor cerebrospinalis*
aken *fenestra*
alahuulekobija *palpus labialis*
alakaaneluu *suboperculum*
alakaar hemaalkaar
alakael *guttur*
alakeel *sublingua*
alakõht *hypogastrium*
alalõua- *mandibularis*
alalõuaalune *submandibularis*
alalõuad *maxillae*, maksillid
alalõuakobija *palpus maxillaris*
alalõualuu *mandibula*
alalõualuu- *mandibularis*
alalõuatagune retromandibulaarne
alalõuats *submentum*
alalõug *mandibula*
alamhõimkond *subphylum*
alamimetajad *Metatheria*
alamklass *subclassis*
alamliik *subspecies*
alamperekond *subgenus*
alamselts *subordo*
alamvähid *Entomostraca*
alanev *descendens*
alanoka sarvkate *rhinotheca*
alasi *incus*
alge rudiment, oriment
algeline primitiivne
algkiukesed protofibrillid
alglüli somiit
algrakud arheotsüüdid
alguskoht *origo*
allarõhuja *depressor*
alumik *pars basilaris*
alumikuveen *vena basilaris*
alumine *inferior*
alus *basis*
alus- *basalis*

alusenäsa *papilla basilaris*
alusevagu *sulcus basilaris*
aluseveen *vena basalis*
alusirdkest *decidua basilaris*
alusjätke basapofüüs
aluskiht *subiculum*
aluskiilluu *basisphenoideum*
aluskile *membrana basilaris*
alusnahk *tela subcutanea, subcutis*
alusterake befaroblast, kinetosoom
alustiibluu *basipterygium*
amööbilised *Amoebina*
amööbitaoline amöboidne
andur *carina*
angerjalised *Anguilliformes*
aordi kaar *arcus aortae*
aordiklapp *valva aortae*
aordilahi *hiatus aorticus*
aort *aorta*
arenemine evolutsioon
arteri- *arteriosus*
arterioosjuha *ductus arteriosus*
arterioosside *ligamentum arteriosum*
asendav vikareeriv
asetus *situs*
astel *aculeus*
astik *cisterna*
astlalised *Acantharia*
astrik *scala*
asurkond populatsioon
asustustihedus *abundants*
auk *fossa*
ava *apertura, orificium, porus*
avapõielised füsostoomid
avatoruneerud metanefriidid
avatoruneeru välisava nefropoor
avaveeline pelaagiline
avavesi pelagiaal

E

ebajalad pseudopoodid
ebajalg *pes spurius*
ebakeeleluu *parahyoideum*
ebakookon *puparium*
ebalõpus *pseudobranh*
ebalõuad paragnaadid
ebamäärase kujuga adelomorfne
ebaskorpionilised *Pseudoscorpionida*
ebavõrdne inekvaalne
ebaääris *velarium*
ebe *radius*
eelaju *prosencephalon*
eelaste profaas
eeldatav presumptiivne
eelemasus prot[er]ogüünia
eelisasus prot[er]andria
eelneer *pronephros*
eelnukk *semipupa*
eelseemnerakk prespermatiid
eelsisalikud *Prosauria*
[eel]soodumus predispositsioon
eelvalmik *subimago*
eemaldaja *abductor*
eemaldamine abduktsioon
eemaldav *abducens*
eemaldumine divergents
eemalepeletaja repellent
eendlüli *vertebra prominens*
eendus *prominentia*
eenduv *prominens*
eesjalgadega putukavastne *protopodius*
eeskaaneluu *praeoperculum*
eeskaarnaluu *procoracoideum*
eeskeha *prosoma*
eeskiilluu *praesphenoideum*
eeskõrvaluu *prooticum*
eeskäpakaitse *arolium*
eeslaubaluu *praefrontale*
eeslohkne protsöölne
eeslõpusesed *Prosobranchia*
eesmagu *proventriculus*
eesmine *anterior*
eesnahk *praeputium*
eesnääre *prostata*
eesnäärmepõieke *vesicula prostatica*
eesnäärmeurge *sinus prostaticus*
eespurihammas *dens praemolaris*
eespärg *trochus*
eespöial *praepollex*
eesrindmik *prothorax*
eesrinnaluu *praesternum*
eesselg *pronotum*
eessool *stomodaeum*
eessoon *subcosta*
eessuulised *Prosostomata*
ees-suurvarvas *praehallux*
ees-tagakeha *praeabdomen*
eestalb *praecuneus*
eesülalõualuu *praemaxillare*
eesülalõualuumulk *foramen incisivum*
ehmestiivalised *Trichoptera*

eksikülalised *alieni*
elatanud seniilne
ellujäämus vitaliteet
elu *vita*
elujõud vitaalsus
elujõuline vitaalne
elukond biosfäär
elukooslus biotsönoos
elund *organum*
elupaik biotoop
elupuhune intravitaalne
elusse puutuv, elu- bioloogiline
eluteadus bioloogia
elutu abiootiline
ema *mater*
emailirakud ameloblastid
emakakael *cervix uteri*
emakakelme perimeetrium
emakakinnis *mesometrium*
emakaldeline matrokliinne
emaka lihakest müomeetrium
emakas *uterus*
emakaosa *pars uterina*
emakasisene intrauteriinne
emakasuue *ostium uterinum*
emaka suue *ostium uteri*
emakapiim embrüotroof
emakatõri *tuba uterina*
emakaväline ekstrauteriinne
emakiht *matrix*
emakook *placenta*
emasekandekanal *canalis gynaecophorus*
emassuguava *vulva*
emas-suguisendid makrogameedid
eneselammutamine autolüüs
eosekott sporosakk
eosloomad *Sporozoa*
eostujad *Telosporidia*
eostumine sporulatsioon
eraldamine segregatsioon
eraldumine isolatsioon
ergutav *erigens*
eri- hetero-
erihambaline heterodontne
erihõlmne heterotserkne
erijagune *inaequalis*
erilohulised *Anomocoela*
erimäärane heteronoomne
eriotsaline heteropoolne
eripaiksus heterotoopia
erisugemeline heterosügootne
erisugune diskordantne
eritekkeline heterogeenne
eriteljeline heteraksoonne
eritis ekskreet
eritisejuha *ductus excretorius*
eritoitelisus heterotroofia
eritus- *excretorius*, ekskretoorne
erivärvilisus heterokroomia
erutus *excitatio*
esialgne provisoorne
esik *vestibulum*
esikloomalised *Primates*
esiku- *vestibularis*
esikuastrik *scala vestibuli*
esikuhari *crista vestibuli*
esikunärv *nervus vestibularis*
esikunärvituum *nucleus vestibularis*
esiku-seljaaju- *vestibulospinalis*
esiku-teo- *vestibulocochlearis*
esimene *primus, princeps*
esivanemlik antsestraalne
esmane primaarne
esmane kehaõõs prototsööl
esmaselt samahõlmne prototserkne
esmaskest oolemm
esmassuu protostoom
esmasvererakud hemotsütoblastid
ettekumerdus lordoos
ettenihutaja *protractor*
ettemääramine determinatsioon

H

haakeljalg *pes adhamans*
haardjalg *pes raptorius*
haarlad peditsellaarid
habe *barba*
habeloomad *Brachiata, Pogonophora*
haigestumus morbiidsus
haigus *morbus*
haigusõpetus patoloogia
hailised *Selachoidei*
haisteaju *rhinencephalon*
haisteelunditeta anosmaatne
haistejutt *stria olfactoria*
haistekombikud rinofoorid
haistekulgla *tractus olfactorius*
haistel *osphradium*
haistepiirkond *regio olfactorius*
haistesibul *bulbus olfactorius*
haistevagu *sulcus olfactorius*
haistmine *olfactus*
haistmisvõimetus anosmia

hajusrebune isoletsitaalne
hall *canus, cinereus, griseus*
hallkae katarakt
hallköber *tuber cinereus*
hallollus *substantia grisea*
halvatus paralüüs
hamba- *dentalis*
hambajuureümbris *periodontium*
hambakaar *arcus dentalis*
hamba kroon *corona dentis*
hambalaie diasteem
hambaluu *dentale*
[hamba]sööbija kaaries
[hamba]tsement *cementum*
hambuline *dentatus*
hammas *dens*
hammaskarbilised *Cyprinodontiformes*
hammaskeelelised *Osteoglossiformes*
hammastik dentitsioon
hammastumine dentitsioon
hammastuum *nucleus dentatus*
hammasvaalalised *Odontoceti*
hane- *anserinus*
hanelised *Anseriformes*
hapnikuvaegus hüpoksia
happelembene atsidofiilne, oksüfiilne
hargusareng kladogenees
hargusside *ligamentum bifurcatum*
hari *crista, spina, pecten*
harjaalune *infraspinatus*
harjas *chaeta, s[a]eta*
harjashännalised *Thysanura*
harjaslõugsed *Chaetognatha*
harjassulg *fibrissa*
harjassuulised *Enoplida*
harjastundel *antenna setacea*
harjaüline *supraspinatus*
harjumine habitatsioon
hark *furca*
harkelund *thymus*
harkluu *furcula*
harklõugne egitognaatne
haru *ramus*
haruhännalised *Diplura*
harusabased *Symphyla*
harvjalgsed *Pauropoda*
hatikud kotüledoonid
hatt *villus*
hatuline *villosus*
haudumine inkubatsioon
heeringalised *Clupeiformes*
heiteava *osculum*
helenduselundid fotofoorid
heleväli *area pellucida*
helevööde *zona pellucida*
helmesluu *os sesamoideum*
hemaaljätke hemapofüüs
hemi- pool-
herilasetaoline sfekoidne
hernesluu *os pisiforme*
higi *sudor*
higijuha *ductus sudorifer*
higikandev *sudorifer*
higinäärmed *glandulae sudoriferae*
hiidjalgsed *Pantopoda*
hiidrakud megakarüotsüüdid
hiidsisalikud *Dinosauria*
hiigelväelised *Euphausiacea*
hiirelised *Myomorpha*
hiirlinnulised *Coliiformes*
hilinemine retardatsioon
hilishammas *dens serotinus*
hiljused *ambulacra*
hiljusejalake *hydropodium*
hiljusevastane abaktinaalne
hiljuseõõs hüdrotsööl
hingamine respiratsioon
hingats *spiraculum*
hingeava *stigma*
hingekulgla *tractus respiratorius*
hingeputk stigmofoor
hingetoru *trachea*
hobusaba *cauda equina*
hobuse- *equinus*
hoiatuslik semantiline
hoideside *retinaculum*
hoidla *receptaculum*
hoidur *tenaculum*
hooghännalised *Collembola*
hoosulg *remex*
hulgieeshambaline polüprotodontne
hulgieeshambulised *Polyprotodontia*
hulgikambriline polütalaamne
hulgilootelisus polüembrüoonia
hulgine multiipel
hulgiseemendus polüspermia
hulgitüveline polüfüleetiline
hulkharjasussid *Polychaeta*
hulkjalgne polüpoodne
hulkjalgsed *Myriopoda*
hulkraksed loomad *Metazoa*
huul *labium*
huule- *labialis*
huuleke *labellum*
hõbekest *argentea*

hõimkond *phylum*
hõljum plankton
hõlm *cuspis*
hõlmiklestjalg *pes lobatus*
hõresoonelised *Embioptera*
hõõlashambaline taksodontne
hõõlas-kolmeköbruline trikonodontne
hõõrel *radula*
hõõtsik struuma
häbe *vulva*
häbeme- *pudendus*
häbemekaar *arcus pubis*
häbemekink *mons pubis*
häbemeluu *os pubis*
häbemepiirkond *pubes*
hälbejuhake *ductulus aberrans*
hälbimus aberratsioon
hälbiv aberrantne
hämmalised *Solpugida*
händlane tserkaar
hääle- *vocalis*
häälekurd *plica vocalis*
häälepilu *glottis, rima glottidis*
hääleside *ligamentum vocale*
hüdralaadsed *Hydroidea*
hüdralised *Hydrida*
hüdraloomad *Hydrozoa*
hüpofüüsi eessagar adenohüpofüüs
hüpofüüsi tagasagar neurapofüüs
hüppejalg *pes saltatorius*
hüübimine koagulatsioon
hüüve koaagul, tromb
hüüvetupelised *Ceriantharia*
hüüvis *thrombus*
hüüvistu *zoogloea*

I

idu- *germinativus*
idukiht *stratum germinativum*
idupõieke *vesicula germinativa*
idusari *germarium*
ige *gingiva*
iharus *libido*
ihuvili *fetus*
iidiskolju paleokraanium
iidislõugne paleognaatne
iidissuu paleostoom
imbumine infiltratsioon
ime- *mirabilis*
imendumine resorptsioon
imeti *mamma*
imetlusväärne *mirabilis*
imevõrgustik *rete mirabile*
imikulised *Suctoria*
imikärss *haustellum*
imilohk botriid
iminapalised *Polyopisthocotylinea*
iminapp botrium
imiussid *Trematoda*
immutamine impregnatsioon
indlus *oestrus*
inimese põlvnemine antropogenees
inimeseteadus antropoloogia
inimestumine hominisatsioon
inimkujulised antropomorfid
inimlaadilised antropoiidid
inimlaadsed *Anthropoidea, Simioidea*
innatsükkel östraaltsükkel
innavaheaeg anöstrus
irdkest *decidua, membrana decidua*
irduv, ird- *deciduus*
isakaldeline patrokliinne
isasemakas *uterus masculinus*
iseeneslik spontaanne
isend *individuum*
isendiarenemine ontogenees
isetärkamine abiogenees
iseviljastumine automiksis
istmik *ischium*
istmiku- *ischiadicus*
istmikuköber *tuber ischiadicum*
istmikuoga *spina ischiadica*
istmikusälk *incisura ischiadica*
istujalg *pes insidens*
istuv sedentaarne

J

jaanalinnulised *Struthioniformes*
jalake *pediculus, pedunculus, petiolus*
jalalõpused *podobranchia*
jala tald *planta pedis*
jala võlv *arcus pedis*
jalg *pes, pedis*
jalgrakud podotsüüdid
jalus *stapes*
jalutu putukavastne *apodus*
jaostatud, jaostatav meristiline
jaotumus dispersioon
jooksmeluu *tarsometatarsus*
jooksujalg *pes cursorius*
jooksulinnulõugne dromeognaatne

jooksuvormid *currentia*
joon *linea*
juha *ductus*
juhake *ductulus*
juhtlihased agonistid
juhtveen *vena principalis*
jutiline *striatus*
jutt *stria*
juttkeha *corpus striatum*
juur *radix*
juurdekäik *aditus*
juurjalgsed *Rhizopoda, Sarcodina*
juus *capillus*
juus- *capillaris*
juussoon *vas capillare*
juustuvalk kaseiin
jõehõljum potamoplankton
jõevees elutsev amnikool
jõhvussid *Gordiacea*
jõuetus asteenia
jäde *vestigium*
jäikkarvad vibrissid
jäikliiges amfiartroos
jäljend *impressio*
jäljendamine mimetism
jämesool *intestinum crassum*
jäneselised *Lagomorpha*
järanokalised *Trogoniformes*
järelaju *myelencephalon*
järeleaimav mimeetiline
järelaste metafaas
järelejääv residuaalne
järelneer *metanephros*
järelvähik *metanauplius*
järgivus suktsessioon
järglane *proles*
järjenihe heterokroonia
järveelustik limnion
järvemuda sapropeel, *gyttja*, düü
järveteadus limnoloogia
jäse ekstremiteet, *extremitas*
jäseme kannaosa *basipodium*
jäsemelüli podomeer
jäseme randmeosa *basipodium*
jäsendid parapoodid
jässakas brahhüskeelne
jätke *processus, appendix*, apendiks, *apophysis*, apofüüs
jäälembene pagofiilne
jäänuk relikt
jääv permanentne
jäävhammas *dens permanens*

K

kaamelkaelalised *Rhaphidioptera*
kaanid *Hirudinea*
kaar *arcus*
kaarjas, kaar- tsükloidne
kaarharjaline solenodontne
kaaris *arcuale*
kaarjas *arcuatus*
kaarjoon *linea arcuata*
kaarkiud *fibrae arcuatae*
kaarlihas *musculus ambiens*
kaarnajätke *processus coracoideus*
kaarnajätke-õlavarre- *coracobrachialis*
kaarnaluu *os coracoideum*
kaarnaluu- *coracoideus*
kaarside *ligamentum arcuatum*
kaartevaheline *interarcuatus*
kaarvälje *eminentia arcuata*
kaasasündinud kongenitaalne
kaaskülgne *collateralis*
kaaskülgtüvi *truncus collateralis*
kaaskülgside *ligamentum collaterale*
kaastöötaja sünergist
kaatsjalg *pes braccatus*
kabi *ungula*
kabiloomad *Ungulata*
kabjalised *Perissodactyla*
kabjulkõndijad unguligraadid
kael *collum, cervix*
kaela- *cervicalis*
kaelanäsakesed deiriidid
kaelmik *cervicum*
kaelus *collare*
kaelusrakud koanotsüüdid
kaenla- aksillaarne
kaenlaaugu-, kaenla- aksillaarne, *axillaris*
kaenlaauk, kaenal *axilla*
kaenlakarvad *hirci*
kaevejalg *pes fossorius*
kaheharuline *bifurcatus*
kahehõlmaline *bicuspidalis*
kahejalgsus *bipeedsus*
kahekaareline diapsiidne, disügaalne
kahekinnikulised *Diphyllidea*
kahekojalised *Diotocárdia*
kahekordne *duplex*, diploidne
kahekorrik duplikatuur
kaheksahaarmelised *Octopoda*
kaheksakorallid *Octocorallia*

kahekshargus bifurkatsioon
kahekujulisus dimorfism
kahekülgne bilateraalne
kahelieluline amfiibne
kahelihargus dihhotoomia
kahemunarakuline disügootne
kahendumine replikatsioon
kahenimeline binaarne, binominaalne
kaheosaline *bipartitus*
kaheosaline emakas *uterus bipartitus*
kahepaiksed *Amphibia*
kahepooluseline *bipolaris*
kahepõlvsed *Digen[e]a*
kaherealine biseriaalne
kahesarveline *bicornis*
kahesarveline emakas *uterus bicornis*
kahetiivalised *Diptera*
kaksikkettad amfidiskid
kahjustav düstroopne
kahtlane *dubius*
kahvakera *globus pallidus, pallidum*
kakandilised *Isopoda*
kaks-, kaksik- *di-, dis-*
kaksieeshambulised *Diprotodontia*
kaksikkeha *corpus bigeminum*
kaksikkehaline diplospondüülne
kaksiklihas *musculus bigeminus*
kaksiktera diplosoom
kaksiktäht amfiaster, diaster
kaksilohkne amfitsöölne
kakskõht- *digastricus*
kakskõhtne biventer
kakskõhtsagarik *lobulus biventer*
kakspea-, kahe peaga *biceps*
kakspealihas *musculus biceps*
kakssarv- *bicornis*
kaksteistsõrmik(sool) *duodenum*
kaksteistsõrmiku- *duodenalis*
kaksvarvasjalg *pes didactylus*
kakulised *Strigiformes*
kalad *Pisces*
kalalaadsed ihtüopsiidid
kalalinnulised *Ichthyornithiformes*
kalasööja ihtüofaag
kalateadus ihtüoloogia
kalatoiduline ihtüofaag
kalju- *petrosus*
kaljuelanik petrikool, rupikool
kaljuluu *os petrosum*
kaldavöönd litoraal
kalüpter *calyptra*
kamber *camera*
kambrilised *Foraminifera*
kamm *pecten*
kammlihas *musculus pectineus*
kammloomad *Ctenophora*
kammlõpus *ctenidium*
kammtundel *antenna pectinata*
kanal *canalis*
kanalike *canaliculus*
kanalised *Galliformes*
kanapimedus hemeraloopia
kandeloomikud forozooidid
kandelüli *atlas*
kanderakud forotsüüdid
kand *tarsus*
kandeside *ligamentum suspensorium*
kandluu *calcaneum*
kandur *sustentaculum*
kangestunud rigiidne
kangestuskramp *tetanus*
kangestusseisund katalepsis
kannalised *Tarsioidea*
kannasisene intertarsaalne
kannasooned *jugulares*
kannaurge *sinus tarsi*
kannus *calcar*
kannuse- *calcarinus*
kanoiidid *Canoidea*
kapillaarne *capillaris*
kapselduma inkapsuleeruma
karbid *Bivalvia*
karbik *concha*
karbikiused *büssus*
karbiku- *conchalis*
(karbi)lukk *umbo*
karbus *galea*
karbuslihas *musculus cucullaris*
kare *asper*
karejoon *linea aspera*
karieoselised *Gregarinida*
karikas *calix*
karikloode *gastrula*
karikloomad *Scyphozoa*
karikloote teke gastrulatsioon
karikpolüüp *scyphistoma*
karkjalg *pes grallarius*
karpkalalised *Cypriniformes*
karpoidid *Carpoidea*
karpvähilised *Ostracoda*
karunkul *caruncula*
karusnahk *pellis*
karv *capillus, pilus*

karvakadu depilatsioon
karvane *pilosus*
karvjas trihhoidne
kassilised *Feloidea*
kasuaarilised *Casuariiformes*
kasvukiht *stratum germinativum*
kate *tectum*
katend *tegmentum*
katiskilbike *tegula*
katispeased *Stegocephali*
katteelundkond integument
kattekile *membrana tectoria*
kattekoed epiteelid, epiteelkoed
kattekoeline epiteliaalne
kattekoesisene intraepiteliaalne
katteleste *lamina tecti*
katteluud allostoosid
kattesulg *penna, tetrix*
kattetiib *elytrum*
kattev *tectorius*
kattumine epiboolia
kattumissilm superpositsioonsilm
katus *tectum*
kaudpooldumine mitoos, karüokinees
kaugmaine eksootiline
kaugmine distaalne
kaugnägevus hüpermetroopia
kederluu *patella*
keel *glossa, lingua*
keele- *hyoideus, lingualis*
keelealune *hypoglossus, sublingualis*
keelealune süljenääre *glandula sublingualis*
keelekaar *arcus hyoideus*
keeleke *lingula*
keeleluu *os hyoideum*
keeleluu-keele- *hyoglossus*
keele-neelu- *glossopharyngeus*
keelik *chorda*
keelikloomad *Chordata*
keelussid *Linguatulida*
keerdripsmelised *Spirochaeta*
keerdumine torsioon
keeris *vortex*
keerits- *spiralis*
keeritsganglion *ganglion spirale*
keeritskiuke *taenidium*
keeritsklapike *valvula spiralis*
keeritsleste *lamina spiralis*
keerustik *labyrinthus*
keetundel *antenna miniliformis*
keha *corpus, soma*
kehake *corpusculum*
kehakus korpulentsus
kehalaad haabitus
kehaline somaatiline
keha pikkus *statura*
kehvveresus aneemia
kelluke *campanula*
kera *globus*
kerajas globulaarne
kerakalalised *Tetraodontiformes*
keraliiges *articulatio sphaeroidea*
keraskehakesed *sferiidid*
keraskärssussid *Priapulida*
keratuum *nucleus globosus*
keriloomad *Rotatoria*
kerkaine elastiin
kerkkile *elastica*
kerkne *elasticus*
keskaju *deutocerebrum, mesencephalon*
keskjalg *mesopodium*
keskkanal *canalis centralis*
keskkoht *centrum*
keskkond miljöö
keskkõrv *auris media*
keskluu *os centrale*
keskmine *medialis*
keskmine osa *pars centralis*
keskne, kesk- *centralis, medius*
keskneer *mesonephros*
(kesk)neerujuha *ductus mesonephricus*
kesknärvisüsteemi õõs neurotsööl
keskosa *pars centralis*
keskpealine mesotsefaalne
keskpidine *medianus*
keskpidine vagu *sulcus medianus*
keskrebune tsentroletsitaalne
keskrindmik *mesothorax*
keskrinnaluu mesosternum
kesksagarik *lobulus centralis*
keskseinand *mediastinum*
keksselg *mesonotum*
kesksool *mesenteron, mesodaeum*
kesksõelluu *mesethmoideum*
kesktoiteline mesotroofne
keskus *centrum*
keskusetagune *postcentralis*
keskvagu *sulcus centralis*
keskvaotagune *postcentralis*
keskveen *vena centralis*
kest *tunica*
kest *tunica*
kestamine *ecdysis*, deskvamatsioon

kestum *epitrichium*
ketas *discus*
kettaline diskoidaalne
kevadine *vernalis*
kevikulised *Plecoptera*
kida *frenulum*
kidakeras *oncosphaera*
kidakärssed *Acanthocephala*
kidavaglad *Echiurida*
kidekile *membrana branchiostegalis*
kideluu *radius branchiostegalis*
kihn *capsula, theca*
kihneosloomad *Acnidosporidia*
kihnirdkest *decidua capsularis*
kihnu- *capsularis*
kihnurakud amfitsüüdid
kihnusisene intrakapsulaarne
kiht *lamina, stratum*
kihu *nisus*
kiidekas *psalterium*
kiililised *Odonata*
kiil-kõrvaluu *sphenoticum*
kiilkärbselised *Epheremoptera*
kiilluu *os sphenoidale*
kiilluu-urge *sinus sphenoidalis*
kiilrindlinnud *Carinatae*
kiird *vertex*
kiirenemine aktseleratsioon
kiirgamine irradiatsioon
kiirloomad *Radiolaria*
kiirtepärg *corona radiata*
kiirtevaheline interradiaalne
kiirtevööde *zona radiata*
kiiruimsed *Actinopterygii*
kiiruluu *os parietale*
kiiru-oimuõmblus *sutura parieto-occipitalis*
kiirupunkt *bregma*
kiirusagarik *lobulus parietalis*
kiivilised *Apterygiformes*
kilbike *scutellum*
kile *membrana*
kilekõõlus aponeuroos
kiletiivalised *Hymenoptera*
kilkprussakalised *Grylloblattoidea*
kilp *scutum*
kilpkalad *Ostracodermi*
kilpkonnalised *Testudines, Chelonia*
kilpkõhre- *thyreoideus*
kilpnääre *glandula thyreoidea*
kimpvööde *zona fascicularis*
kimp *fasciculus*
kinnisearter *arteria mesenterica*
kinniseganglion *ganglion mesentericum*
kinnituskoht *insertio*
kirbulised *Aphaniptera, Siphonaptera*
kirjutamisvõimetus agraafia
kirjutussulg *calamus scriptorius*
kiskhammas *dens sectorius*
kitsaninalised *Catarrhina*
kitsanäoline leptoprosoopne
kitsapaigaline stenotoopne
kitsapealine leptotsefaalne
kitsatoiduline loom oligofaag
kitsus *isthmus*
kiud *fibra*
kiudkest *tunica fibrosa*
kiudkile *membrana fibrosa*
kiudkõhr *fibrocartilago*
kiudpiige *tapetum fibrosum*
kiudtupp *vagina fibrosa*
kiuke *fibrilla*
kiuline *fibrosus*
kiurakud fibroblastid, fibrotsüüdid
kiusvaalalised *Mysticeti*
kividealune elustik hüpoliition
kivielustik liition
kivikanal hüdrodukt
kivikorallilised *Madreporaria*
klaasjas hüaliinne, *vitreus*
klaaskehakile *membrana vitrea*
klaaslimukalised *Naidomorpha*
klaasvedelik *humor vitreus*
klapike *valvula*
klapp *valva*
kleepraksed *Collaria*
kleeprakud kolloblastid
kobar *acinus*
kobarloode *morula*
kobarrakud önotsüüdid
kobedik *diploë*
kobijalg *pes tactorius*
koda aatrium, *atrium*
kodaamööbilised *Testacea*
kodarikluu *radiale*
kodarluu *radius*
kodarluumine pea *caput radiale*
kodarluu pea *caput radii*
kodarluu-randme- *radiocarpalis*
kodarluu-randmeliiges *articolatio radiocarpalis*
kodarsoon *radius*
koekahjustus alteratsioon
koeralised *Canoidea*
koerateadus künoloogia

koeteadus histoloogia
koevedelik lümf
kohalik lokaalne
kohanemine, kohastumine adapt[at]-sioon
koibikulised *Opiliones*
kohitsemine kastratsioon
koja-vatsakeseklapp *valva atrioventricularis*
koja-vatsakesesuue *ostium atrioventriculare*
kojuselised *Phasmoptera*
kokkukleepumine aglutinatsioon, *agglutinatio*
kokkusobimatu *incompatibilis*
kokkusuruja *compressor*
kokkutõmbumine kontraktsioon
kokkutõmbuv kontraktiilne
koldviburilised *Chrysomonadina*
kolju *cranium*
kolju- *cranialis*
koljulagi *calva*
koljupealne *epicranius*
koljupoolne *cranialis*
koljuteadus kranioloogia
koljutud *Acrania*
koljutulbake *columella cranii, epipterygoideum*
kollakeha *corpus luteum*
kollane *luteus*
kollaside *ligamentum flavum*
kolmandane tertsiaarne
kolmas *tertius*
kolmhõlmklapp *valva tricuspidalis*
kolmik- *trigeminus*
kolmiknärv *nervus trigeminus*
kolmiknärviganglion *ganglion trigeminum*
kolmjalg *tripus*
kolmhõlm- *tricuspidalis*
kolmkantluu *os triquetrum*
kolmkiirik *trivium*
kolmnurk *trigonum*
kolmnurkjas *triangularis*
kolmpea- *triceps*
kolmpealihas *musculus triceps*
kombikud palpoonid
kombits *tenaculum*
kombitspärjakandja lofofoor
kompeelund *organum tactus*
kompejalg *pes tactorius*
kompel *palpus*
kompekarvad vibrissid
komperipsmed palpotsiilid
kompimine, kombe *tactus*
konks *uncus*
konks- *hamatus, uncinatus*
konksjätke *epipleura, processus uncinatus*
konksluu *os hamatum, os uncinatum*
konksuke *hamulus*
kontsluu *talus, astragalus*
kontsluu- *talaris*
kontsluu-sääre- *talocruralis*
kontsluu-säärelliges *articulatio talocruralis*
konuvaglad *Sipunculoidea*
koobas *antrum*
koold *flexura*
kooldkaelalised *Cryptodira*
koondkordamine rekapitulatsioon
koonduvus konvergents
kooniline *conoideus*
koonulised *Mecoptera*
koopaelanik kavernikool, troglobiont
koor *cortex*
koore- *corticalis*
koorealune subkortikaalne
koore-seljaajukulgla *tractus corticospinalis*
koorikloomad, vähid *Crustacea*
koorollus *substantia corticalis*
kooslusevõõras ksenotsöönne
kootluu *canon*
kopp *haustrum*
kopranõre *castoreum*
kopranõrekott *saccus castoriferus*
kops *pulmo*
kopskalad *Dipnoi*
kopsteod *Pulmonata*
kopsu- *pulmonalis*
kopsuarter *arteria pulmonalis*
kopsu-rinnakelme *pleura pulmonalis*
kopsutoru *bronchus, bronh*
kopsutoru- *bronchialis*
kopsutoruke *bronchiolus*
kopsutüveklapp *valva trunci pulmonalis*
kopsutüvi *truncus pulmonalis*
korgas *caverna*
korgaskeha *corpus cavernosum*
korkaline *cavernosus*
korkjas *emboliformis*
korkkorallilised *Gorgoniaria*
korktuum *nucleus emboliformis*

korrapäratu irregulaarne
korruti *calamistrum*
korts *ruga*
kortsutaja *corrugator*
korvike *corbicula*
kotike *sacculus*
kotlane sporotsüüt
kott *saccus*
kramp *spasmus*
krokodillilised *Crocodilia*
kube *inguen*
kubeme- *inguinalis*
kubemekanal *canalis inguinalis*
kubemeside *ligamentum inguinale*
kude *tela, textum*
kudede lagunemine histolüüs
kuhik *conus*
kuhjum agregatsioon
kuhjumine kumulatsioon
kuivalembene kserofiilne
kuivnahksus kserodermia, *xerodermia*
kuju *forma*
kukehari *crista galli*
kujuõpetus morfoloogia
kukal *nucha, occiput*
kuklaluu *os occipitale*
kuklapunkt *inion*
kuklasagar *lobus occipitalis*
kuklasoomus *squama occipitalis*
kukkur *marsupium*
kukrulised *Marsupialia*
kukruluud *ossa marsupialia*
kukuti *scrotum*
kulendid pseudopoodid, risopoodid
kulgemine lokomotsioon
kulgla *tractus*
kullesed *gyrini*
kullilised *Falconiformes*
kulmudevahemik *glabella*
kummarloomad *Kamptozoa*
kummik *umbrella*
kummikualune *subumbrella*
kummutisserv *epipleura*
kupal ampull
kuppel *cupula*
kurelised *Gruiformes*
kurd *plica*
kurdhüdralised *Leptolida*
kurgualune *gula*
kurgukitsus *isthmus faucium*
kurguluu *gulare*
kurgumandel *tonsilla palatina*
kurgunibu *uvula palatina*
kurk *fauces*
kurvitsalised *Charadriiformes*
kuse-eritamine diurees
kusejuha *ureter*
kusekotivars *urachus*
kusekott *allantois*
kuseloome *uropoiesis*
kusepõis *vesica urinaris, urocystis*
kusesool *urodaeum*
kuse-sugu- *urogenitalis*
kuse-sugukanal *canalis urogenitalis*
kuse-sugunibu *papilla urogenitalis*
kuse-suguurge *sinus urogenitalis*
kusi *urina*
kusiti *urethra*
kuudikkorallid *Hexacorallia*
kuulmehari *crista acustica*
kuulmekivikesed otoliidid
kuulmekäik *meatus acusticus*
kuulmeliiv otokoonia
kuulmeluukesed *ossicula auditus*
kuulmenäsa *papilla acustica*
kuulmepõieke ototsüst
kuulmetulbake *columella auris*
kuulmetõri *tuba auditiva*
kuulmevedelik endolümf, perilümf
kuulmis-, kuulme- *acusticus, auditivus*
kuulmiselund *organum auditus*
kuupjas, kuup- *cuboideus*
kuupluu *os cuboideum*
kuupuhastus menstruatsioon
kuuskorallid *Hexacorallia*
kõdisti *clitoris*
kõdutäilised *Psocoptera*
kõhetus atroofia
kõhnus düstroofia
kõhr *cartilago*
kõhre- *chondralis*
kõhrene, kõhr- *cartilagineus*
kõhrerakud kondrotsüüdid
kõhresisene enkondraalne
kõhretekkeline kondrogeenne
kõhretekkelised luud autostoosid
kõhreümbris *perichondrium*
kõhreümbrisne perikondraalne
kõhrkalad *Chondrichthyes*
kõhrkolju *chondrocranium*
kõhrliidus *synchondrosis*
kõhrluused *Chondrostei*
kõht abdoomen, *abdomen, gaster, venter*
kõhtjalgsed *Gastropoda*

kõhtmik *metasoma*
kõhtmine, kõhu- *ventralis, abdominalis*
kõhukelme *peritonaeum*
kõhukelmetagune retroperitoneaalne
kõhukilbis hüpoplastron
kõhukilp plastron
kõhulooge sterniit
kõhunääre pankreas, *pancreas*
kõhuroided gastraalid
kõhuõõne- *coeliacus*
kõhuõõnesuue *ostium abdominale*
kõhuõõnetüvi *truncus coeliacus*
kõhuõõs *cavum abdominis*
kõige halvem *pessimus*
kõige suurem *maximus*
kõigesööja pantofaag, omnivoor
kõldkest *chorion*
kõlguti *cardo*
kõnehalvatus *afaasia*
kõnnijalg *pes gradarius*
kõnnivõimetus abaasia
kõrbes elutsev desertikool
kõrge *turbinale*
kõrgkrooniline hüps(el)odontne
kõrglinnulised *Aepyornithiformes*
kõrgmäeelanik nivikool
kõrgvererõhk hüpertoonia
kõri *larynx*
kõrikaas *epiglottis*
kõrikotike *sacculus laryngis*
kõripealis *epiglottis*
kõripiirkond *jugulum*
kõripõletik larüngiit
kõrisõlm *prominentia laryngea*
kõrv *auris, auricula*
kõrvaalune süljenääre *glandula parotis*
kõrvaeesne prootiline
kõrval *juxta, para-*
kõrvalekalle deviatsioon
kõrvalest *auricula*
kõrvalesta- *auricularis*
kõrvalesta-nibu *lobulus auricularis*
kõrvaldamine eliminatsioon
kõrvalhulkraksed *Parazoa*
kõrvaljätke parapofüüs
kõrvalkeelis *paraglossa*
kõrvalkiilluu *parasphenoideum*
kõrval-kopsutoru *parabronchus*
kõrval-(kesk)neerujuha *ductus paramesonephricus*
kõrvallõuad paragnaadid
kõrvallülid parameerid
kõrvalmunasari *paroophoron*
kõrvalraig *paradidymis*
kõrvalrinnaluu *parasternum*
kõrvalruutluu *paraquadratum*
kõrvalsarnikud parameerid
kõrvaltüüp paratüüp
kõrvanukk *tragus*
kõrva-säljenääre *glandula parotis*
kõrvavaik *cerumen*
kõrveeosed knidospoorid
kõrve-eosloomad *Cnidosporidia*
kõrvekarikas *nematocalyx*
kõrvekihnud nematotsüstid
kõrveniidid *acontia*
kõrveraksed *Cnidaria*
kõrvetiripse knidotsiil
kõrvutussilm apositsioonisilm
kõukumus atavism
kõva *durus*
kõvakest *dura mater, sclera, pachymeniux*
kõvakestaalune subduraalne
kõvakestapealne epiduraalne
kõvasuulagi *palatum durum*
kõverik *curvatura*
kõverkäärsool *colon sigmoideum*
kõõlus *tendo*
kõõlusekinnis *mesotendineum*
kõõlusetupp *vagina tendinis*
kõõluseümbris *peritendineum*
kõõlusjas *tendinosus*
kõõluskeelik *chorda tendinea*
kõõlusside *vinculum*
kõõlustanu *galea aponeurotica*
kõõlusteristmik *chiasma tendinum*
kõõlusviir *intersectio tendinea*
käbikeha *corpus pineale*
käbis *strobila*
käbistumine strobilatsioon
kägi- *jugularis*
kägiauk *jugulum*
kägisälk *incisura jugularis*
kägiveen *vena jugularis*
käik *meatus*
käimajalad pareiopoodid, podiidid
käimajalg *pes ambulatorius*
kämblaluu *os metacarpale*
kämmal *metacarpus*
kännis *cormidium*
käolised *Cuculiformes*
kärbselised *Brachycera*
kärbus nekroos
kärsake *rostellum*

kärsatupeõõs rünhotsööl
kärss *rostrum, proboscis*
kärsspealised *Rhynchocephalia*
kärssussid *Nemertina*
käsi *manus*
käsijalgsed *Brachiopoda*
käsitiivalised *Chiroptera*
käsiuimsed *Brachioperygii*
käsnad *Spongia*
käsnade kehaõõs paragaster
käsnjas *spongiosus*
käsnollus *substantia spongiosa*
kääbus- *pygmaeus*
kääbushõljum nannoplankton
kääbuskasv nanism, kretinism
käänis *helix*
käär *gyrus*
käärduderikas gürentsefaalne
käärsool *colon*
käärsoole- *colicus*
käärsoolearter *arteria colica*
käärsoolekinnis *mesocolon*
käärsoolepael *taenia coli*
käärtundel *antenna fusiformis*
köber *tuber*
köbruke *tuberculum*
köbrukestevaheline *intertubercularis*
köbrus-kaarharjaline bunoselenodontne
köbruspinnaline bunodontne
köbrus-rõõnespinnaline bunolofodontne
köiskehad *corpora restiformia*
könksus kontraktuur
köpruderohke *tuberosus*
köprus *tuberositas*
kööndarter *arteria recurrens*
kööndav *recurrens*
kühm *cumulus*
külalismanulus sümfiilia
külgkuklaluu *exoccipitale, pleurooccipitale*
külgergused *Amphineura*
küljejooneelundid neuromastid
külg *latus*
külgjätke pleurapofüüs
külgkiilluu *laterosphenoideum*
külgkuklaluu *exoccipitale, pleurooccipitale*
külglõpused *pleurobranchia*
külgmine *lateralis*
küljejooneelundid neuromastid
küljekurd *metapleura*
külmalembene krüofiilne, psührofiilne
külmavereline poikilotermne
kümnehaarmelised (peajalgsed) *Decapoda*
kümnejalalised (vähid) *Decapoda*
küngas *colliculus*
künnis *limen*
kürbjalg pterügopodium
küünarliiges *articulatio cubiti*
küünarluu *ulna*
küünarluu- *ulnaris*
küünarluumine pea *caput ulnare*
küünarnuki- *anconaeus*
küünarnukk *olecranon*
küünarsoon *cubitus*
küünarvars *antebrachium, cubitus*
küünis *falcula, unguiculum*
küüniskabjalised *Hyracoidea*
küünislüli *praetarsus,* daktülopodiit
küünra-hoosuled *remiges secundariae*
küünrikluu *ulnare*
küüs *unguis*
küüsikloomad *Onychophora*

L

laatrakustik süntsüütium
laba-hoosuled *remiges primariae*
labalüli propodiit
lagendikuelanik planikool
lagi *tegmen*
lagipeapunkt *vertex*
lahi *hiatus*
lahkaste anafaas
lahkliha *perinaeum*
lahkliha- *perinealis*
lahksugulisus gonohorism
laiaaluseline platübasaalne
laianinalised *Platyrhina*
laianokalised *Eurylaimi*
laianäoline eurüprosoopne
laibamürgid ptomaiinid
laiendaja dilataator
laik *macula*
lainlemine undulatsioon
laiside *ligamentum latum*
laiussilised *Pseudophyllidea*
lambdakujuline *lambdoideus*
lame *planus*
lameköölus aponeuroos

lameliiges *articulatio plana*
lamelohkne platütsöölne, atsöölne
lamendik *planum*
lameussid *Plathelminthes*
lameõmblus *sutura plana*
laskumine *descensus*
lasnjalgsed *Scaphopoda*
lastetus atookia
lauba- *frontalis*
lauba-kiiruluu *frontoparietale*
laubaköber *tuber frontale*
laubaluu *os frontale*
laubasagar *lobus frontalis*
laubaurge *sinus frontalis*
laubaõmblus *sutura metopica*
laudluu *tabulare*
laugas *lacuna*
laukõhr *tarsus*
laukõhrenäärmed *glandulae tarsales*
laulukõri *syrinx*
laululised *Passeres*
laup *frons*
laupilu *rima palpebrarum*
leekrakud solenotsüüdid
leemurilised *Lemuroidea, Posimiae*
leht *folium*
leht- *foliatus*
lehter *infundibulum*
lehtharjaselised *Phyllodocemorpha*
lehtjalalised *Phyllopoda*
lehtloomad *Petalonamae*
lehtmagu *psalterium*
lehtnäsa *papilla foliata*
lehvik *vexillum*
lehviktiivalised *Strepsiptera*
leiutlev heuristiline
lennus pataagium
lennuvormid *volantia*
lestalised *Acarina*
lestalised *Pleuronectiformes*
leste *lamina*
lestjalg *pes palmatus*
lestjas *soleus*
levikuala areaal
levila areaal
leotisloomad *Infusoria*
libedik *abomasum*
liblikalised *Lepidoptera*
liblikateadus lepidopteroloogia
lihakest *tunica dartos*
lihas *musculus*
lihaseline, lihas- *muscularis*
lihasesisene intramuskulaarne
lihasetundlikkus kinesteesia
lihaskest *tunica muscularis*
lihaskiht *lamina muscularis*
lihaskiukesed müofibrillid
lihaskonnalõigud müomeerid
lihasmagu *proventriculus*
lihaspõrk *trabecula carnea*
lihasteteadus müoloogia
lihasuimsed *Sarcopterygia*
lihasööja karnivoor, sarkofaag
lihtsilm *ocellus, stemma*
liidus *synarthrosis*
liige *membrum*
liiges *articulatio*, diartroos
liigese- *articularis*
liigesejäikus anküloos
liigesejätke *processus articularis*
liigesekoobas sügantrum
liigeseluu *articulare*
liigeseringmik *circumferentia articularis*
liigesetalb sügosfeen
liigesevõie sünoovia
liigeseõõnisealune *infraglenoidalis*
liigeseõõniseüline *supraglenoidalis*
liigeseõõs *cavum articulare*
liigkarvasus hüpertrihhoos
liigkasvamine hüpertroofia
liigkusesus *diabetes*
liiglülisus polüspondüülia
liignugilisus superparasitism
liigrindsus hüpermastia
liigrinnanibusus polüteelio, hüperteelia
liigsõrmelisus polüdaktüülia
liigutamisvõimetus akinees
liigveresus hüpereemia
liik *species*
liikumapanev motoorne
liikumatu *immobilis*
liikuv *mobilis*
liistaklõpuselised *Bivalvia*
liistakuline füllospondüülne
liitkehaõõs miksotsööl
liitliiges *articulatio composita*
liitlõualised *Syngnathiformes*
liitnääre *glandula composita*
liitristluu *synsacrum*
liitsilm fasettsilm
liittuum *synkaryon*
liivaelustik psammon
liivalembesed psammofiilid
liivas elutsev loom arenikool
limaeoselised *Myxosporidia*

limakalalised *Blennioidei*
limanääre *glandula mucosa*
limaskest *tunica mucosa*
limaskestaalune *submucosus*
limaskesta aluskiht *tela submucosa, stratum submucosum*
limaskiht *stratum mucosum*
limaskulendid müksopoodid
limukalised *Lumbricomorpha*
limukataoline *lumbricalis*
limused *Mollusca*
limuseteadus malakoloogia
(limuse)jalg *podium*
ling ansa, *lemniscus*
linnastumine urbanisatsioon
linnud *Aves*
linnukannus *calcar avis*
linnukloomikud avikulaarid
linnumunateadus ooloogia
linnuteadus ornitoloogia
lisandid *adnexa*
lisanduv, lisa- aktsessoorne, *accessorius*
lisarood *hyporhachis*
lisatüüp paratüüp
lodiauk *scapha*
lodiluu *os naviculare, os scaphoideum*
lodivastne *scaphularia*
lohk *fovea*
lohkkinnis botriid
lohuke *foveola*
loimurid *Tardigrada*
loivalised *Pinnipedia*
lokkiskarvaline kümotrihne
londilised *Proboscidea*
lont *proboscis*
loode embrüo
lookkanal *canalis semicircularis*
loomapesade elustik ökobioos
loomik zooid
loomne animaalne
loomtoiduline loom zoofaag
loomusund instinkt
loor *indusium*
lootejärgne postembrüonaalne
lootekarvastik *lanugo*
looteketas blastodisk
loote külgplaat splanhnotoom
looteline embrüonaalne
looteline sidekude mesenhüüm
lootelugu embrüoloogia
lootepõieke blastotsüst
looteväline ekstraembrüonaalne
lubialumik sklerobaas
lubikoor *testa*
lubivahesein *scleroseptum*
lukis *glans*
lukk *cardo*
lukuside *ligamentum*
lukutisulgur *sphincter pylori*
lukutisuue *ostium pyloricum*
lutikalised *Hemiptera*
luu *os (ossis)*
luu arenemine osteogenees
luudevaheline *interosseus*
luudevaheline kile *membrana interossea*
luukalad *Osteichthyes*
luuke *ossiculum*
luukeelelised *Osteoglossiformes*
luukesed *ossicula*
luulammutajad rakud osteoklastid
luuliidus *synostosis*
luumuhk eksostoos
luumurd *fractura*
luupehmumus osteomalaatsia
luupõiend *bulla ossea*
luurakud osteotsüüdid
luustik *sceletum*
luustumine ossifikatsioon
luutekitajad rakud osteoblastid
luu-urbsus osteoporoos
luuvaabased *Holostei*
luuüdi *medulla ossium*
luuüdiõõs *cavum medullare*
luuümbris *periosteum*
lõge *fonticulus*
lõhastumine delaminatsioon, skisogoonia
lõhe *fissura*
lõhishambaline skisodontne
lõhisjala siseharu endopodiit
lõhisjala ülaharu epipodiit
lõhisjalg *pes fissus*
lõhislõugne skisognaatne
lõhisselgroog *spina bifida*
lõhissuulagi *palatum fissum*
lõigustumine segmentatsioon
lõigustuspiige blastoderm
lõigustusrakkude kogum embrüoblast
lõigustusrakud blastomeerid
lõikehammas *dens incisivus*
lõikekühmaline sekodontne
lõimestumine inkubatsioon
lõhkjalalised *Mysidacea*
lõpe *terminatio*

lõpmik terminatio
lõpmikud terminaalid
lõppaste telofaas
lõppjutt *stria terminalis*
lõppleste *lamina terminalis*
lõpposa *terminatio*
lõppsool *proctodaeum*
lõppvagu *sulcus terminalis*
lõpuse- branhiaalne
lõpused *branchia*
lõpuseid kattev *branchiostegalis*
lõpusekaar *arcus branchialis*
lõpusekaare ülaosa *epibranchiále*
lõpusekaas *operculum*
lõpusesoon *vas branchiale*
lõpuseümbrine peribranchiaalne
lõpushännalised *Branchiura*
lõpusjalalised *Branchiópoda*
lõpuslülijalgsed *Branchiata*
lõpuspommike *papula*
lõpustealune *hypobranchialis*
lõpusteüline *epibranchialis*
lõtvumine relaksatsioon
lõtvumine, lõdve diastol
lõuaalune süljenääre *glandula submandibularis*
lõuakaar *arcus mandibularis*
lõuakaare alaosa *mandibulare*
lõuats *mentum*
lõuatsialune *submentalis*
lõuatsi-keeleluu- *geniohyoideus*
lõuatud *Agnatha*
lõughuul *gnathochilarium*
lõugjalad gnatopoodid, *maxillipedes*
lõugjalalised *Stomatopoda*
lõugjalg *pes maxillaris*
lõugkobijad pedipalbid
lõugsuused *Gnathostomata*
lõugtundlad *chelicerae*
lõugtundlased *Chelicerata*
lõugussilised *Eunicemorpha*
läbilaskev permeaabel
läbilaskmatu impermeaabel
läbilaskvus permeaablus
läbipaistev *pellucidus*
lähendaja aduktor *adductor*
lähendamine aduktsioon, *adductio*
lähimine proksimaalne
lähiskujuline plesiomorfne
lähtearter *arteria princeps*
läikaine ganoiin
läikekiht *stratum lucidum*
läikepiige *tapetum lucidum*
läikiv *lucidus*
lävisesuue *ostium cardiacum*
lääslinnulised *Hesperornithiformes*
lääts *lens*
läätsekujuline *lentiformis*
läätse tuum *nucleus lentis*
läätspungad statoblastid
läätstuum *nucleus lentiformis*
lõplik definitiivne
lühike *brevis*
lühiluu *os breve*
lühinägevus müoopia
lühipealine brahhütsefaalne
lühisõrmelisus brahhüdaktüülia
lühitiivaline mikropteerne
lühitüveline brahhükormne
lülidevaheline *intervertebralis*
lülidevaheline vahesein dissepiment
lüliganglion *ganglion vertebrale*
lülijalgsed *Arthropoda*
lülikaar *arcus vertebralis*
lülisammas *columna vertebralis*
lülitusrakk interneuron
lümfiklapike *valvula lymphatica*
lümfirakud lümfotsüüdid
lümfisoon *vas lymphaticum*
lüürasabalised *Menurae*

M

maaline terrestriline
madalakrooniline *brahhüdontne*
madalveepiirkond vadaal
madutähed *Ophiuroidea*
magu *stomachus, ventriculus, gaster*
mahl *suc[c]us*
mahuti *cisterna*
maitse *gustus*
maitse- *gustatus*
maks *jecur, hepar*
maksa- *hepaticus*
maksajuha *ductus hepaticus*
maksarakud hepatotsüüdid
maksa sagar *lobus hepatis*
mandel *tonsilla*
mandeltuum *nucleus amygdalus*
mandumine degeneratsioon
mandunud vestigiaalne
mantel *tunica, pallium*
mantelloomad *Tunicata*
manused *adnexa*
manuskest adventiitsia, *tunica adventitia*

mao- *gastricus*
maolävis *cardia*
maokinnis *mesogastrium*
maokivi gastroliit
maokurd *taeniola*
maolised *Ophidia*
(mao)lukuti *pylorus*
maonäärmed *glandulae gastricae*
mao-soole- gastrointestinaalne
mardikalised *Coleoptera*
marrasknahk epiderm[is]
meheealine, mehe- *virilis*
mehelaadne andromorfne
meesööja melifaag
merehõljum haloplankton
merihärjalised *Cottoidei*
meriliiliad *Crinoidea*
merikarikalised *Zoantharia*
merikuradilised *Lophiiformes*
meripurad *Holothur[i]oidea*
meripuugilised *Scorpaeniformes*
meriroosilised *Actiniaria*
merisiilikud *Echinoidea*
merisulelised *Pennatularia*
meritondilised *Chimaeriformes*
merituped *Ascidiacea*
meritähed *Asteroidea*
meritümikud *Salpida*
meriveiselised *Sirenia*
mesilaste-külalised melitofiilid
metsaelanik silvikool
mitmeharuline multipolaarne
mitmejagune *multifidus*
mitmekihiline polüptühne
mitmekordne polüploidne
mitmekujulisus polümorfism
mitmeköbruline multituberkulaarne
mitmemehesus polüandria
mitmeviburilised *Polymastigina*
mitmikabielu polügaamia
mitraalklapp *valva mitralis*
mittesuguline aseksuaalne
mitteviljastuv amiktiline
moendus modifikatsioon
moka- *labialis*
mokavagu *philtrum*
mokk *labium*
mokklõualised *Chilognatha*
moodustis *formatio*
moondeta arenemine ametaboolia
moone metamorfoos, metaboolia
moalised *Dinornithiformes*
mudaelanik limikool
mudaelustik pelon
mudakalalised *Amiiformes*
mudaplankton telmatoplankton
mudilalised *Gobioidei*
mujal tekkinud allogeenne
mulgustatud *perforatus*
mulk *foramen*
mulkollus *substantia perforata*
mullaelanik terrikool
mullaelustik gaion
muna arenemine ovogenees
munardumine ovulatsioon
munajuha *oviductus, tuba uterina*
munajuhakinnis *mesosalpinx*
munakandja *oophorus*
munakeeris *chalaza*
munakoda *ooecium*
munakookon *ootheca*
munand *orchis, testis*
munandikinnis *mesorchium*
munandikott *scrotum*
munandimanus *epididymis*
munanditõstur *musculus cremaster*
munandiümbris *periorchium*
munasari *ovarium*
munasarjakinnis *mesovarium*
munasarjamanus *epoophoron*
munaspoegija ovovivipaarne
muneja ovipaarne
muneti *ovipositor*
mustollus *substantia nigra*
mustpiige *tapetum nigrum*
muumianukk *pupa obtecta*
muundumine transformatsioon
muutlik *variabilis*
muutuseaste gradient
muutuslik metaboolne
mõhn *callum*
mõhnjalalised *Tylopoda*
mõhnjas *callosus*
mõhnkeha *corpus callosum*
mõhnkeha tüvi *truncus corporis callosi*
mõigas *torus*
mõik *splenium*
mõlajalalised *Chelonioidea*
mõlemakaldeline heterokliinne
mõlemasuguline biseksuaalne, hermafrodiit
mõlemasugulisus androgüünia, hermafroditism
mõõkjas, mõõk- *ensiformis, xiphoideus*
mõõkjätke *processus xiphoideus*

mädanik abstsess
mäeelanik montikool
mäletsejalised *Ruminantia*
mälumik *mastax*
mälumismagu *proventriculus*
mälur *masseter*
mäluti *lobus*
mügar *protuberantia*
müotoomiõõs müotsööl
mürginäärmed *glandulae venenosae*
mürgistus intoksikatsioon
mütsikvastne *pilidium*

N

naabrid *vicini*
naba *umbilicus, omphalus, polus*
naha- *cutaneus*
nahaalune *subcutaneus*
nahaalune kude *tela subcutanea*
nahahammas plakoidsoomus
nahahingamine perspiratsioon
nahake pelliikul
nahand *cuticula*
nahatekkeline, naha- dermaalne
nahk *derma, cutis*
nahkkorallilised *Alcyonaria*
nahktiivalised *Dermaptera*
nais- *femininum*
nakatama infitseerima
nakatamisvõimeline virulentne
nakkus infektsioon
nakkuseohutus immuunsus
nandulised *Rheiformes*
napihambulised *Edentata*
narmad *fimbriae*
narmaline *fimbriatus*
narmaskurd *plica fimbriata*
narustatud, narus- *lacer*
nasar *myxa*
neel *pharynx*
neelu- *pharyngeus*
neelualune *subpharyngealis*
neelukõbruke *tuberculum pharyngeum*
neelu võlv *fornix pharyngis*
neeluüline *suprapharyngealis*
neem *promontorium*
neer *ren*
neerudevaheline *interrenalis*
neeruke *renculus*
neerukehake *corpusculum renis*
neerulehter nefrostoom
neerupealis *epinephros, glandula suprarenalis*
neerupealne *adrenalis, suprarenalis*
neeru säsi *medulla renis*
neerutoruke *tubulus renalis*
neeruurge *sinus renalis*
neeruüline *suprarenalis*
neidis *nympha*
neitsissigimine partenogenees
neljapealine, neljapea- *quadriceps*
neljajalgsed *tetrapoodid*
neljakordne tetraploidne
neljanapalised *Cyclophyllidea*
nibu *papilla*
nibujas *mastoideus*
nibujätke *processus mam[m]illaris*
nibujätke *processus mastoideus*
nidamentaalnääre *glandula nidamentalis*
nide *commissura*
nihestus *luxatio*
niit *filum*
niitjas, niit- *filiformis*
niitjätke neuriit, akson
niitnäsa *papilla filiformis*
niitsulg *filopluma*
niittundel *antenna filiformis*
nimetissõrm *index*
nimetu *anonymus*
nimme *lumbus*
nimmelihas *musculus psoas*
nimmepiirkond *regio lumbalis*
nina *nasus*
ninakäik *meatus nasi*
ninakõrge *nasoturbinale*
ninaluu *os nasale*
ninamik *rhinarium*
nina-neel *ephipharynx*
nina-neelujuha *ductus nasopharyngeus*
nina-pisarajuha *ductus nasolacrimalis*
niplik *pessulus*
nisa *mamma*
nisastik *mammarium*
niude- *iliacus*
niudearter *arteria iliaca*
niudeauk *fossa iliaca*
niudehari *crista iliaca*
niudeluu *os ilium*
niude-nimme- *iliolumbalis*
niudeoga *spina iliaca*
niudepiirkond *ilia*

niude-reieluu- *iliofemoralis*
niude-roide- *iliocostalis*
niudesool *intestinum ileum*
niude-umbsooleklapp *valva ileocaecalis*
niude-umbsoolesuue *ostium ileocaecale*
nivendtundel *antenna geniculata*
nokakülgmik *paranotum*
nokatupp *rhamphotheca*
nokis *rostrum*
nokiseluu *rostrale*
nokkjätke *processus coronoideus*
noolesuunaline sagitaalne
noolurge *sinus sagittalis*
noolvagu *sulcus sagittalis*
noolõmblus *sutura sagittalis*
nooreealine juveniilne
noor vererakk erütroblast
nugilisus parasitism
nukitiib *alula*
nukk *pupa,* krüsaliid
nukusünnitaja pupipaarne
nurga- *angularis*
nurgaluu *angulare, goniale*
nurisünnitus abort
nurk *angulus*
nuumrakud mastotsüüdid
nuumus *obesitas*
nõlv *clivus*
nõlvak *declive*
nõre sekreet
nõrgvagu *philtrum*
nõristama setserneerima
nõristusrakk adenotsüüt
nägemiskulgla *tractus opticus*
nägemispurpur rodopsiin
nägemisristmik *chiasma opticum*
nägemisvarvad rabdoomid
nägemisvarvakesed rabdomeerid
nägu *facies*
nähtav visiibel
näitaja *index*
näo- *facialis*
näokilp *clipeus*
näokolju *cranium viscerale, splanchnocranium*
näolaad füsiognoomia
näonärv *nervus facialis*
närilised *Rodentia*
närv *nervus*
närvikiukesed neurofibrillid
närvikiutupp neurolemm
närvinõrkus neurasteenia
närvipinge stress
närvirakk neuron, neurotsüüt
närvisõlm ganglion
närvitoru-urve neuropoor
närviturb neurogliia
näsa *papilla*
näsakiht *stratum papillare*
nääps *folliculus*
nääre *glandula*
näärmeline adenoidne, *glandularis*
näärmemagu *proventriculus*
nüüdisaegne retsentne
nüüdislinnud *Neornithes*

O

oga *spina*
ogaderikas, oga- *spinosus*
ogadevaheline *interspinalis*
ogahailised *Squaliformes*
ogajätke epapofüüs
ogajätkeüline *supraspinalis*
ogakärsalised *Hoplonemertini*
ogalikulised *Gasterosteiformes*
ohtrus *abundants*
oimu-alalõualuu- *temporomandibularis*
oimualune *infratemporalis*
oimuluu *os temporale*
oimupiirkond *tempora*
oimusagar *lobus temporalis*
okaskarv *pilus*
okasnahksed *Echinodérmata*
okassealised *Hystricomorpha*
okis *spicula*
okissensillid skolopiidid
okisvastne *zoëa*
oliiv *oliva*
ollus *substantia*
oravalised *Sciuromorpha*
organismide kooslus assotsiatsioon
organismi geenide kogum genotüüp
orjapidamine helotism
oruke *vallecula*
osa *pars, portio*
osaline partsiaalne
osaliselt lõigustuv meroblastiline
osasilmake ommatiid
otsaju *telencephalon*
otsearenemine ametaboolia
otsepooldumine amitoos
otslüli telson
otsosa *ephiphysis*

otsrebune teloletsitaalne
ovaalkotikesetähn *macula utriculi*
ovaalsopis *recessus ellipticus*
ovum muna

P

paariline emakas *uterus duplex*
paaritu *azygos*
paarituveen *vena azygos*
paberjas *papyraceus*
paberleste *lamina papyracea*
padjand *panniculus, pulvinar*
pael *taenia*
paelussid *Cestodea*
paelusside kehalüli *proglotiid*
paigalseisev staatiline
paigus- sessiilne
paigutus *situs*
paikne lokaalne
paksuhambaline pahhüdontne
paksunahaline pahhüdermne
painisjäse *mesopodium*
painutaja fleksor
painutamine *flexio*
paisatid trihhotsüstid
paisumus *intumescentia*
palistus *helix*
palistus *limbus*
paljasväljakud *apteria*
panusluud *ossa intercalaria*
papagoilised *Psittaciformes*
parasiitussid helmindid
parem *dexter*
paremkeermeline dekstraalne, dekstiotroopne
paun *bursa*
pea *caput*
pea- *cephalicus*
peaaju *encephalon*
peaajunärv *nervus cranialis*
peaarter *arteria princeps*
peajalgsed *Cephalopoda*
peakihn *epicranium*
peakilp *cephalon*
pealiskaarnaluu *epicoracoideum*
pealisrinnaluu *episternum*
peamine *cardinalis*
peamine veen *vena cardinalis*
pearindmik *cephalothorax*
peaveen *vena principalis*
peenike, peen *tenuis*
peensool *intestinum tenue*
peensoolekinnis *mesenterium*
peetus retentsioon
pehmekest *pia mater*
pehmenahalised *Trionychoidea*
pehmesuulagi *palatum molle*
pehmitus matseratsioon
peibutaja atrahent, atraktant
peidetud latentne
peidik *crypta*
peitraigsus krüptorhism
peitveen *vena saphena*
pelikanilised *Pelecaniformes*
perekond *genus*
pesaelanik nidikool
pesahoidja nidikool
pesahülgaja nidifuug
pettevärvus mimikri
pidemik *manubrium*
pidev tetaaniline
pidevalt rändav nomaadne
pihk, peopesa *palma, vola*
pihklaselised *Myxiniformes*
pihkmine *palmaris, volaris*
pihtpärg *corona radiata*
pihttiib parapter
pihtvastne *glochidium*
pihukehakesed mikrosoomid
piige *tapetum*
piim *lac*
piima- *lactifer*
piimajuha *ductus lactiferus*
piimahammas *dens deciduus*
piimand *chylus*
piimanõristamine laktatsioon
piimanääre *glandula lactifera*
piimaurge *sinus lactiferus*
piir *limen*
piirav *limitans*
piirdeline, piirde- perifeerne
piirikile *membrana limitans*
piiritajalised *Apodiformes*
piirivagu *sulcus limitans*
piirkond *regio*
piirkondlik regionaalne
pikaajaline sekulaarne
pikakõrvaline *auritus*
pikapealine dolihhotsefaalne
pikatüveline makrokormne
pikilihas *musculus longitudinalis*
pikim *longissimus*
pikimlihas *musculus longissimus*
pikinide *konnektiiv*
pikiside *ligamentum longitudinale*
pikk *longus*

pikkluu *os longum*
pikksabalised *Palpigradi*
piklik *oblongatus*
piklikaju *myelencephalon, medulla oblongata*
pikutine *lomgitudinalis*
pilkkile *membrana nictitans*
pilkkõhre- *arytaenoideus*
pilu *rima, trema*
pimeduselembene skotofiilne
pind *facies*
pindluu *fibula*
pindluu- *fibularis, peronaeus*
pindmine *superficialis, sublimis*
pinge toonus
pingsus turgor
pingutaja *tensor*
pingutus *tensio*
pingviinid *Impennes*
pingviinilised *Sphenisciformes*
pinnase- edaafiline
pinnaseelanik edafobiont
pinnaseelustik edafon
pinnused rabdiidid
pirnjas *piriformis*
pisara- *lacrimalis*
pisarakott *saccus lacrimalis*
pisaraluu *os lacrimale*
pisihõljum mikroplankton
pisiokised mikroskleerid
pisituum *micronucleus, nucleolus*
pisiveen *venula*
pisi-õgirakud mikrofaagid
piugloomik *vibraculum*
plaatluu *spleniale*
plasmarakud plasmotsüüdid
plink *compactus*
plinkollus *substantia compacta*
plokk *trochlea*
plokkliiges *ginglymus*
poegija vivipaarne
polaarrakk polotsüüt
pool-avavee- hemipelaagiline
poolkanal *semicanalis*
poolkattetiib *hemielytrum*
poolkera *hemisphaerium*
poolkuujas *lunatus, semilunaris*
poolkuuketas *meniscus*
poolkuuklapike *valvula semilunaris*
poolkuukurd *plica semilunaris*
poollestjalg *pes semipalmatus*
poollõpus *hemibranchium*
poolläbilaskev semipermeaabel
poolmed *valvae*
poolnukk *semipupa*
poolpaarituveen *vena hemiazygus*
poolpea *sinciput*
poolplatsenta *semiplacenta*
poolringjas *semicircularis*
poolringkanal *canalis semicircularis*
polüüploomikud hüdrandid
prussakalised *Blattoptera*
pude *detritus*
puderkõvastus ateroskleroos
pugu *ingluvies*
puguala *praepectus*
puhasvee-elanik kataroob
puiduelanik lignikool
puidujärajad *xylophaga*
puidus elutsev loom ksülobiont
puidust toituv loom ksülofaag
puieloom arborikool
puna *rubor*
punakehad *corpora rubra*
punane vererakk erütrotsüüt
punatuum *nucleus ruber*
pungvõsund *stolo prolifer*
puri *velum*
purihammas *dens molaris*
purjukvastne veeliger
purskejuha *ductus ejaculatorius*
putk *calamus*
putkeväät, putkes *sipho*
putkloomad *Siphonophora*
putukad *Insecta*
putukamürgid insektitsiidid
putukasööja entomofaag
putukateadus entomoloogia
putuktoidulised *Insectivora*
puu *arbor*
puuelanik dendrobiont
puurmuneti terebra
puus *coxa*
puusaliiges *articulatio coxae*
puusaluu *os coxae*
puuslüli *coxa*, ishiopodiit, koksopodiit
puusanapp *acetabulum*
puute-suundliikumine tigmotaksis
puuviljast toituv loom *frugivoor*
põhi *fundus*
põhikujuõpetus promorfoloogia
põhjaelustik bentos
põhjusteõpetus etioloogia
põieke *vesicula*
põiekesterohke *vesiculosus*
põiend *bulla*

põikjoon *linea obliqua*
põiklihas *musculus obliquus*
põikluu *transversum*
põikne *obliquus*
põimendus selektsioon
põimik *plexus*
põis *vesica*
põiskõhtsus füsogastria
põisiknääre *glandula vesiculosa*
põisiktang *coenurus*, tsüstitserkoid
põisjas *vesicularis*
põistang ehhinokokk, *echinococcus*
põisloode *blastula*
põislooteõõs blastotsööl
põlv *genu*
põlvik *geniculum*
põlvik- *geniculatus*
põlvkond generatsioon
põlvkondade vaheldus digenees
põlvkonnarajaja *fundatrix*
põlvnemine genees
põnda- *condylaris*
põndapealis *epicondylus*
põndunud imfantiilne
põnt *condylus*
põntadevaheline *intercondylaris*
põrk *trabecula*
põrn *lien, splen*
põse- *bucalis*
põselihas *musculus bucinator*
põsk *bucca, gena, mala*
põskmine *malaris*
põõsasharud dendriidid
päevane, päeva- diurnaalne
pägim *mesocynium*
pähik *capitulum*
pähkelliiges enartroos
päikeloomad *Heliozoa*
päikeselembene *heliofiilne*
päitluu *os capitatum*
päkk *pulvinus*
pära *ischium*
pära- *ischiadicus*
pärajalad pügopoodid
pärak *anus*
pärakilbis *pygale*
päraku- anaalne, *analis*
pärakuala *crissum*
pärakueesne *praeanalis*
pärakupiirkond *regio analis*
pärakusulgur *sphincter ani*
pärakuväli periprokt
päraluu *os ischii*
päraköber *tuber ischiadicum*
päranipp pügostüül, *uropygium*
päranipunääre *glandula uropygii*
pärasool *rectum*
pärasoole-emakakurd *plica rectouterina*
pärasälk *incisura ischiadica*
pärg *corona*
pärgarter *arteria coronaria*
pärgjalg *pes coronatus*
pärgjas *coronarius*
pärgluu *coronare*
pärgside *ligamentum coronarium*
pärgurge *sinus coronarius*
pärgussilised *Phoronoidea*
pärgvastne *trochophora*
pärgveen *vena coronaria*
pärgõmblus *sutura coronalis*
pärilikkustegur geen
päripidine silm *oculus versus*
päris *proprius*
pärishulkraksed *Eumetazoa*
pärisimetajad *Eutheria*, platsentaalid
pärisleste *lamina propria*
pärisirdkest *decidua vera*
päriskarbilised *Eulamellibranchia*
päriskest *tunica propria*
päriskile *membrana propria*
pärsikonnalised *Anura, Salientia, Eeaudáta*
pärisluukalad *Teleostei*
pärismaaline aborigeenne, autohtoonne
pärismaine indigeenne, endeemiline
pärisnahk *corium*
pärisollus *substantia propria*
pärisripsmelised *Peritricha*
pärisroie *costa vera*
päritav hereditaarne
pärlikeejas *moniliformis*
pärssija inhibiitor
päsmake *glomerulus*
päsmas *glomus*
päsmasnääre *glandula glomiformis*
päsmasvööde *zona glomerularis*
pöial *pollex*
pöialuu *metatarsale*
pöid *metatarsus*
pöidlapäkk *thenar*
pööraja *musculus rotator*
pöördkaelalised *Pleurodira*
pöördvarvasjalg *pes versatilis*
pöördvastne tornaaria
pöörel *trochanter*

pöörellüli *trochanter*
pöörla *trochantericus*
pööris *vortex*
pöörlatevaheline *intertrochanteri-cus*
pöörlüli *pedicellus*
püha *sacer*
püramiid *pyramis*
püsimus konstants
püsisuu *metastoma*
püstitaja *arrector*
püstkõnnak ortograadsus
pütilised *Podicipediformes*

R

rahvapärane *trivialis*
rahvastik populatsioon
raiakinnis *mesorchium*
raiakott *scrotum*
raiamanus *epididymis*
raiaümbris *periorchium*
raid *Batoidei*
raig *testis, orchis*
raigmunasari *ovotestis*
railised *Rajiformes*
raisasööja nekrofaag
rait *vastus*
raitlihas *musculus vastus*
raitlinnulised *Aepyornithiformes*
raitsisalikud *Dinosauria*
rakk *cellula*
rakkudeta atsellulaarne
rakkudeta luukude aspidiin
rakkudevaheline intertsellulaarne
rakukese tsentrosoom
rakuline, raku- *cellularis*
rakuneel *cytopharynx*
raku pindkile plasmolemm
rakuplasma *cytoplasma*
rakupärak tsütopüüg
rakusisene intratsellulaarne
rakusuu *cytostoma*
rakuteadus tsütoloogia
rakuväline ekstratsellulaarne
rakuümbrine peritsellulaarne
randme- *carpalis*
randme-kämblaluu *carpometacarpus*
randme luud *carpalia, ossa carpi*
randmelüli karpopodiit
randmeside *ligamentum carpi*
rangluu *clavicula*
rangluu- *clavicularis*
rangluualune *subclavius*
rangluukilbis epiplastron
rangluupõimik *plexus subclavicula-ris*
ranne *carpus*
rannikuvöönd litoraal
rasedus *graviditas*
rasestumine *conceptio*
rasu *sebum*
rasunäärmed *glandulae sebaceae*
rasvarikas, rasv- *adiposus*
rasvik *epiploon*
rasvik *omentum*
rasvkeha *corpus adiposum*
rasvkude *tela adiposa*
rasvpadjand *panniculus adiposus*
rasvrakud lipotsüüdid
rasvtuharus steatopüügia
rasvumus *obesitas*
ratasliiges *articulatio trochoidea*
ratse *habenula*
rauga-areng kataplaasia
rebend *ruptura*
rebu *vitellus*
rebukile *membrana vitellina*
rebukott *saccus vitellinus*
reburohke polületsitaalne
rebusari *vitellarium*
rebutael *latebra*
rebutu aletsitaalne
rebuvaene oligoletsitaalne
rebuväli *area vitellina*
rebuväät *chalaza*
reieluu *femur*
reieluu-, reie- *femoralis*
reis *femur*
reislüli meropodiit
rihvalõugsus prognaatsus
riiv *obex*
rind *mamma, pectus, thorax*
rindkere *thorax*
rindkere torakaalne, *thoracalis*
rindkere-nimme- *thoracolumbalis*
rindkere-nimmesidekirme *fascia thoracolumbalis*
rindkereosa *pars thoracica*
rindkere-, rinna- *thoracalis*
rindmik pereion, *thorax*
rindmikujalad pereiopoodid
ring *circulus*
ringe *circulatio*
ringjas, ring- *circularis*
ringkiud *fibrae circulares*
ringkurd *plica circularis*

ringlemine, ringe *circulatio*, tsükloos
ringlihas *musculus circularis*
ringmik *circumferentia*
ringveen *vena circumflexa*
rinna- torakaalne, *thoracalis*, sternaalne, *sternalis*
rinnakelme *pleura*
rinnakilbis hüpoplastron
rinnakorv *thorax*
rinnaluu *sternum*
rinnaluu- sternaalne, *sternalis*
rinnaluu eesosa *omosternum*
rinnaluu keha *corpus sterni*
rinnaluulüli *sternebra*
rinnaluu pidemik *praesternum*
rinnaluutagune retrosternaalne
rinnanibu *papilla mammae, mam-[m]illa*
rinna nibuväljak *areola mammae*
rinnaplaat *sternum*
ripik apendiks, *appendix*
ripikloomad *Appendicularia*
ripp- *cremaster*
ripplihas *musculus cremaster*
rips- *ciliaris*
ripse *cilium*
ripsganglion *ganglion ciliare*
ripskõhtsed *Gastrotricha*
ripslane *miracidium*
ripsloomad *Ciliata*
ripspärg *corono ciliaris*
ripstiivalised *Thysanoptera*
ripsussid *Turbellaria*
ristand hübriid
ristijätke *diapofüüs, processus transversus*
ristijätkemulk *foramen transversum*
ristikäärsool *colon transversum*
ristinide *commissura*
ristiosa *pars transversa*
ristipidine, risti- transversaalne, *transversus*
ristiside *ligamentum transversum*
ristiurge *sinus transverus*
ristjas *cruciatus*
ristluu *os sacrum*
ristluueesne *praesacralis*
ristluuhari *crista sacralis*
ristluumulk *foramen sacrale*
ristmik *chiasma*
ristside *ligamentum cruciatum*
ristviljastumine *amfimiksis*
ristus *decussatio*
rivilüli metameer
rivilülistus segmentatsioon, metameeria
roe *faeces*
rohekae glaukoom
rohketoiduline eutroofne
rohusööja herbivoor
roide- *costalis*
roidekilbis *costale*
roideköbruke *tuberculum costae*
roie *costa*
roiejätke *processus costarius*
roietevaheline *intercostalis*
roietevahelik *spatium intercostale*
roisulembene saprofiil
roisutav saprogeenne
rombauk *fossa rhomboidea*
ronijalg *pes scansorius*
ronivormid *nitentia*
rood *scapus*
roojamine *defaecatio*
roojasool *coprodaeum*
roojasööja koprofaag, skatofaag
roomajad *Reptilia*
roomajateadus herpetoloogia
roomavad (elu)vormid *reptantia*
ruum *spatium*
ruutjas *quadratus*
ruutsagar *lobus quadratus*
ruutülalõualuu *quadratomaxillare*
rõhtmed *tabulae*
rõngussid *Annelida*
rõõne *jugum*
rõõnespinnaline lofodontne
rähnilised *Piciformes*
rändekülalised *alieni*
rändrakud planotsüüdid
ränne migratsioon
rätsepa- *sartorius*
röövel *raptor*
röövik *eruca*
röövjalg *pes raptorius*
röövloom episiit
röövmardikalised *Adephaga*
röövritsiklased *Mantoptera*
rübi- *ephippium*
rübiliiges *articulatio sellaris*
ründhävitamine devastatsioon
rüükalad *Placodermi*

S

saaja retsipient
saaghambalised *Taxodonta*

saagjas, saag- ktenoidne, *serratus*
saagtundel *antenna dentata*
saagõmblus *sutura serrata*
saar, saareke *insula*
saareline, saare- *insulaarne*
saatekehad *corpora allata*
saateveen *vena comitans*
saba *cauda*
sabajalg uropood
sabakonnalised *Caudata, Urodela*
sabalennus *uropatagium*
sabamine, saba- *caudalis*, kaudaalne
sabapahl urostüül
sabaputked *cerci*
sabasagar *lobus caudatus*
sabatiklid *styli*
sabatuum *nucleus caudatus*
sadajalgsed *Chilopoda*
sadul *sella*
saduljas, sadul- *sellaris*
sadulliiges *articulatio sellaris*
sagar *lobus*
sagaratevaheline *interlobularis*
sagarik *lobulus*
sagarjalg *pes lobatus*
sagedus frekvents
sahkluu *vomer*
sale *procerus*
sallusmanulus sünöökia
samahambaline homodontne, isodontne
samahõlmne difütserkne
samakujuline isomorfne
samakülgne *homolateralis*
samamõõtmeline isomeetriline
samandiline homoloogiline
samaotsaline homopoolne
samapingeline isotooniline
samapidine eversne
samasugemeline homosügootne
samasugune konkordantne
samateljeline homaksoonne
samavõimeline isodünaamiline
samaväärne homonoomne
samblikusööja lihhenofaag
samikseiglased isogameedid
sammalloomad *Bryozoa*
sammas *columna*
sammjalg *pes gressorius*
sapi- *choledochus, felleus*
sapijuha *ductus choledochus*
sapipõie- *cysticus*
sapipõiejuha *ductus cysticus*
sapipõis *vesica fellea*
sardkoetis *stroma*
sarnakaaretu anaspiidne
sarnaluu *jugale, os zygomaticum*
sarnandiline analoogiline
sarnastamine assimilatsioon
sarnastiivalised *Homoptera*
sarv *cornu*
sarvainest toituv loom keratofaag
sarveluu *os cornu*
sarvkest *cornea*
sarvkiht *stratum corneum*
sarvkorallilised *Antipatharia*
sarvniidid *ceratotrichia*
sarvunud *corneus*
sealised *Suiformes*
seede- digestiivne
seedekehakesed lüsosoomid
seedekulgla *tractus digestivas*
seede-ringe- gastrovaskulaarne
seedimine digestioon
seemendus inseminatsioon
seemendusjuha *ductus spermaticus*
seemne- *seminalis*
seemnejuha *ductus deferens*
seemnehoidla *receptaculum seminis, spermatheca*
seemnekandjad spermatofoorid
seemnepurse ejakulatsioon
seemnepõieke *vesicula seminalis*
seemnepõis *vesica seminalis*
seemnerakk spermium, spermatosoid
seemnesari spermaarium
seemnetoiduline karpofaag
seemnetoruke *tubulus seminiferus*
seemnevedelik sperma
seenekujuline *fungiformis*
seenesööja mütsetofaag
seenkehad *corpora pedunculata*
seennäsa *papilla fungiformis*
seentoiduline loom fungivoor
seesmine *interior*
segatoidumardikalised *Polyphaga*
seina- *parietalis*
seinairdkest *decidua parietalis*
seinaleste *lamina parietalis*
seina-rinnakelme *pleura parietalis*
seinasisene intramuraalne
seinmine *parietalis*
seisak stagnatsioon
seisund status, konditsioon
selg *dorsum, notum*
selgmine *dorsalis*

selgmine-külgmine *dorsolateraalne*
selgmine-kõhtmine *dorsoventraalne*
selgroo- *vertebralis*
selgrooeesne *praevertebralis*, prevertebraalne
selgroog *rhachis, columna vertebralis*
selgroogsed *Vertebrata*
selgrookanal *canalis vertebralis*
selgroolüli *vertebra, spondylus*
selgroolüli- *vertebralis*
selgroolüli kaar *arcus vertebralis*
selgroolüli keha *corpus vertebrae*
selgroopiirkond *regio vertebralis*
selgrootud *Evertebrata, Invertebrata*
seljaaju *medulla spinalis*
seljaajuganglion *ganglion spinale*
seljaajunärv *nervus spinalis*
seljak *culmen*
seljakeelik *chorda dorsalis, notochorda*
seljakilbis *neurale*
seljakilp *carapax*
seljakülgmik *paranotum*
seljalooge tergiit
selts *ordo*
seltsing sotsieteet, koloonia
seltsiv *socialis*
seok *cópula*
seond *junctura*
seondkest *tunica adventitia*, adventiitsia
serv *ora*
servakilbis *marginale*
servalaba *embolium*
servaplaat *marginale*
servmine marginaalne
siblijalg *pes radans*
sibul *bulbus*
sibulik *bulbillus*
side *ligamentum*
side- *connectivus*
sidekest *tunica conjunctiva*
sidekestavõlv *fornix conjunctivus*
sidekestakott *saccus conjunctivae*
sidekirme *fascia*
sidekoetekkeline desmogeenne, desmaalne
sidekude *tela connectiva*
sideliidus *syndesmosis*, sündesmoos
sideluu *symplecticum*
sidelõugne desmognaatne
sigilikkus reproduktiivsus
sigimis- *genitalis*
sigitid *genitalia*
sigivus fekundsus
sigmakujuline *sigmoideus*
sigmaurge *sinus sigmoideus*
sihktiivalised *Orthoptera*
sihvakas makroskeelne
siilussid *Kinorhyncha*
siirdamine transplantatsioon
siirdristumine krossingover
siire metastaas
siirutus- transmissiivne
siledajuukseline lissotrihne
siledakarvaline lissotrihne
silerindlinnud *Ratitae*
sild *pons*
silla-väikeaju- *pontocerebellaris*
silm *oculus*
silmaava *pupilla*
silmaavasulgur *sphincter pupillae*
silmahambaauk *fossa canina*
silmahammas *dens caninus*
silmakiilluu *orbitosphenoideum*
silmakoobas *orbita*
silmakoopaalune *infraorbitalis*
silmakoopaeesne *praeorbitalis*
silmakoopapiirkond *regio orbitalis*
silmakoopatagune *postorbitalis*
silmakoopaüline *suporbitalis*
(silma)kulm *supercilium*
(silma)laug *palpebra*
silmaliigutaja *oculomotorius*
silmamuna *bulbus oculi*
silmanärv *nervus ophthalmicus*
(silma)sidekest *conjunctiva*
silmik *stemma*
silmikviburilised *Euglenoidea*
silmtäpp *stigma*
silmulised *Petromyzoniformes*
sinakas *caeruleus*
siniraalised *Coraciiformes*
sipelgamanulased müromekofiilid
sipelgasööja mürmekofaag
sire *gracilis*
sirekimbutuum *nucleus gracilis*
sirekimp *fasciculus gracilis*
sirelihas *musculus gracilis*
sirge *rectus*
sirgejuukseline leiotrihne
sirgestaja *erector*
sirgestumine *erectio*
sirijalg *pes stridulatorius*
siristamine stridulatsioon
sirp *falx*

sirpjas, sirp- *falciformis*
sirpjätke *processus falciformis*
sirpside *ligamentum falciforme*
sirutaja *extensor*
sirutus *extensio*, ekstensioon
sisaldis *inclusio*
sisalikulaadsed sauropsiidid
sisalikulised *Lacertilia*
sisaluimsed *Sauropterygia*
sise- ento-
sisekehakesed endosoomid
sisekilbis *endoplastron*
sisekõrkmed entoturbinaalid
sisekõrv *auris interna*
sisemine *internus*
sisemine looteleht entoderm, entoblast
sisemine kuulmevedelik endolümf
sisemised küünrahoosuled *remiges tertiariae*
sisemäluti *lobus internus, lacinia*
sisenugiline endoparasiit
sisenõre- *incretorius*, endokriinne
sisenõred hormoonid
sisenõristus inkretsioon
sisepung *gemmula*
sisestumine implantatsioon
sisetiibluu *entopterygoideum*
sisetoes endoskelett
sisikond *viscera*
sisikonna- splanhiline, *splanchnius*, vistseraalne, *visceralis*
sisikonna asetus, *situs viscerum*
sissehingamine *inspiratio*
sissekasvamine *intussusceptio*
sissekäik *introitus, aditus, meatus*
sissepööraja *pronator*
sissepööramine pronatsioon
sisserändamine immigratsioon
sisseränna nu allohtoon
sissesopistumine invaginatsioon emboolia
sissetung invasioon
sisuseleste *lamina visceralis*
siugkonnalised *Apoda, Gymnophiona*
solkmelised *Ascaridida*
sombujuhake *ductulus alveolaris*
sombukotikesed *sacculi alveolares*
soojalembene termofiilne
sombuline, somp- atsinoosne
somp alveool, *alveolus*
sompjas, sombu- *alveolaris*
sompnääre *glandula alveolaris*
song *hernia*
soojavereline homöotermne
sool *intestinum*
soolalembene halofiilne
soolealune *subintestinalis*
soolenõva *typhlosolis*
soolenäärmed *glandulae intestinales*
sooleväline parenteraalne
sooline seksuaalne
soolisus seksiilsus
soollane reedi(a)
soomus *squama*
soomus- *squamosus*
soomuselised *Squamata*
soomuslimused *Loricata*
soomusloomalised *Pholidota*
soomusluu *os squamosum*
soomuslüli *squama palpigera*
soomusniidid *lepidotrichia*
soomusõmblus *sutura squamosa*
soon *vas, vasis*
sooneümbrine perivaskulaarne
soonkeha *tela chorioidea*
soonkest *tunica vasculosa, chorioidea*
soonkott *saccus vasculosus*
soonpõimik *plexus chorioideus*
soontekaar hemaalkaar
sopis *recessus*
soppsoolelised *Alloeocoela*
sugu *sexus*
suguepiteel *gonoteel*
suguhormoonid (isas-) androgeenid; (emas-) östrogeenid
sugujalad gonopoodid
sugujuha gonodukt
sugujätked gonapofüüsid
sugukond *familia*
sugukromosoom heterokromosoom, allosoom
suguküps adultne
suguküpsus *pubertas*
suguline generatiivne, seksuaalne
suguline sigimine amfigoonia, gamogenees
suguloomikud gonofoorid, gonozooidid
sugulusaretus inbriiding
sugunäärmed gonaadid
sugupaunaümbris perigoon
sugurakk gameet
sugurakkude arenemine gametogenees

sugurakkudeta sigimine agamogoonia
sugustik *tribus*
suguta aseksuaalne
sugutamine kopulatsioon
suguta sigimine monogoonia, agaamia, agamogoonia
suguti *penis, phallus*
sugutiluu *os penis, baculum*
sugutushaare *hectocotylus*
sugutuspaun *bursa copulatrix*
suguvõsalooline fülogeneetiline
suguvõsalugu fülogenees, genealoogia
suguühe *coitus*, kopulatsioon
suhkurkusesus glükosuuria
suhkurtõbi *diabetes mellitus*
suhkurveresus glükeemia
sukelduv, sukel- demersaalne
sulg *penna*
(sule)laba *vexillum*
sulgepind *facies occlusalis*
sulgimine *ecdysis*
sulglõpus *ctenidium*, kteniid
sulgur sfinkter, *sphincter*
sulisväljakud *pterylae*
suluspõielised füsoklistid
sumajalg *pes vadans*
sumistid halteerid
suremus mortaalsus
surmajärgne postmortaalne
surmav letaalne
surnuksteesklemisrefleks tanatoos
suu *os (oris), stoma*
suue *osculum, ostium*
suueesne preoraalne
suuesik hüpostoom
suukilp epistoom
suulae-keele- *palatoglossus*
suulaeluu *os palatinum*
suulae-neelu *palatopharyngeus*
suulaepuri *velum palatinum*
suulae-ruutkõhr *palatoquadratum*
suulagi *palatum*
suuliistak epistoom
suulüli *metastomium*
suumine adoraalne
suundliikumine *taxis*
suupealis epistoom
suupilu *rima oris*
suuplaadid *oralia*
suur *magnus*
suuraju *cerebrum*
suuraju- tserebraalne, *cerebralis*
suurajuarter *arteria cerebri*
suuraju koor *cortex cerebri*
suuraju-seljaaju *cerebrospinalis*, tserebrospinaalne
suurepealine makrotsefaalne
suur kuklamulk *foramen magnum*
suur-käsitiivalised *Megachiroptera*
suurköbruke *tuberculum majus*
suurluu *os magnum*
suur-lõigustusrakud makromeerid
suurokised makroskleerid
suurtiivalised *Megaloptera*
suurtuum *macronucleus*
suurvarvas *hallux*
suusool *stomodaeum*
suuvastane aboraalne
suuväli peristoom
suuümbrine perioraalne
suvine *aestivalis*, estivaalne
sõeljas *cribrosus*
sõelleste *lamina cribrosa*
sõelluu *os ethmoidale*
sõelluu- *ethmoidalis*
sõelluukõrkmed etmoturbinaalid
sõelluu-urked *sinus sphenoidales*
sõelplaat madreposaarplaat
sõelväli *cribrellum*
sõlgluu *cleithrum*
sõlm *nodus*
sõlmeke *nodulus*
sõlmiline *nodosus*
sõlmpõimik *plexus nodosus*
sõmer *granulum*
sõmerdis *granulatio*
sõmerjas *granulosus*
sõmerkiht *stratum granulosum*
sõralised *Artiodactyla*
sõrg *ungula, chela*
sõrgats *mesocynium*
sõrm digitus
sõrmelüli *phalanx*
sõrmuse- *anularis*
sõrmusetaoline, sõrmus- *cricoideus*
sõudjalg *pes steganus*
sõõrjas orbicularis
sõõrlihas *musculus orbicularis*
sõõrsuud *Cyclostomata*
sõõrvööde *zona orbicularis*
säiliv persistentne
sälgatud, sälgu- *incisivus*
sälguluu *os incisivus, praemaxillare*
sälguluumulk *foramen incisivum*
sälk *incisura*
säng *lectulus*

säng- *clinoideus*
säsi *medulla, pulpa*
säsiollus *substantia medullaris*
säsituum *nucleus pulposus*
sääг *crus*
sääre- *cruralis*
sääre-kannaluu *tibiotarsus*
sääreluu *tibia*
sääremari *sura*
sääremarja- *gastrocnemius*
säärikluu *tibiale*
säärisjalg *pes caligatus*
sääselised *Nematocera*
söögitoru *oesophagus*
söömine *ingestio*
süda *cor*
südamekelme *epicardium*, epikard
südamekinnis *mesocardium*, mesokard
südamelihas *myocardium*, müokard
südamelihase koone (kokkutõmbumine) süstol
südamelihase lõdve (lõtvumine) diastol
südame lihaskest *müokard*
südamepaun *pericardium*, perikard
südamepaunaõõs *cavum pericardii*
südamepoolne kardiaalne
südamevoolmed *stenokardia*
südameümbris *pericardium*
sügav *profundus*
sügav uni *coma*
süleliidus *symphysis pubica*
süleluu *os pubis*
sülg *saliva*
süli *pubes*
sülje- *salivatorius*
süljenäärmed *glandulae salivales*
süljetuum *nucleus salivatorius*
süljeõõs *salivatorium*
sümpaatiline tüvi *truncus sympathicus*
sünd, sündimine *partus*
sündimus *natiivsus*
sünnieelne, -järgne perinataalne
sünnimärk *naevus*
sünnipärane natiivne
sünoviaaltupp *vagina synovialis*
süstimine injektsioon
süvameri abüssaal
süvend *excavatio*

T

taandarenemine regress
taandareng involutsioon, kataplaasia
taandlõugne opistognaatne
taandpooldumine meioos
taandumine reduktsioon
taaselustamine anabioos
taastumine regeneratsioon
taastus restitutsioon
taastuv reversiibel
taasühendav *reuniens*
tagaaju *metencephalon*
tagahändlane metatserkaar
tagakeha abdoomen, *abdomen, ophisthosoma*
taga-kõrvaluu *opisthoticum*
tagalaubaluu *postfrontale*
tagalohkne opistotsöölne
tagalõpusesed *Opisthobranchia*
taganeer *opisthonephros*
tagaoimuluu *posttemporale*
tagapea *occiput, epicranium*
tagapärg *cingulum*
tagarindmik *metathorax*
tagarinnaluu *metasternum, xiphisternum, parasternum*
tagaselg *metapoodium, metanotum*
tagaselg *tergum*
tagasiarenev regressiivne
tagasiimendumine resorptsioon
tagasikulgev arter *arteria recurrens*
tagasipaindumine retrofleksioon
tagasipainutatud *retroflexus*
tagasirränne remigratsioon
tagasitõmbaja *retractor*
tagasooned *anales*
tagasool telogaster
tagasõlgluu *postcleithrum*
tagasõõre *choana*
tagatiibluu *metapterygoideum*
tagumine *posterior*
tagumine ninaava *choana*
tahakäändumine retroversioon
tahakõverdus küfoos
taimedest toituv loom fütofaag
taimeelanik fütobiont, herbikool
taimeelustik fütobioos
taimeline, vegetatiivne
taimviburloomad *Phytomastigina*
takkel *pulvillus*
talb *cuneus*
talbjas, talb- *cuneiformis*

talbkimbutuum *nucleus cuneatus*
talbkimp *fasciculus cuneatus*
talbluu *os cuneiforme*
talbluud *ossa cuneiformia*
tald *planta*
taldmine *plantaris*
talikaas *epiphragma*
talipungad *hibernacula*
tallulkõndijad plantigraadid
talumatus intolerantsus
talvekate *hibernaculum*
talveuni hibernatsioon
talvine hiemaalne
tang tsüstitserk
tangis *forceps*
tanu *galea*
tappliiges *gomphosis*
tardumus letargia
teeleidmine mnemotaksis
tegur faktor
teisaju *deuterocerebrum*
teisekujuline heteromorfne
teisend *varietas*
teisendsõna sünonüüm
teisene kehaõõs *coeloma*
teisielu allobioos
teissuu *deuterostoom*
teissuused deuterostoomid
teisumisareng metaplaasia
tekis derivaat
tekkeseisund *status nascendi*
telg aksis, *axis*
telg- aksiaalne
telgihari *fastigium*
telgiharjatuum *nucleus fastigii*
telgkulend *axopodium*
telglüli aksis, *axis, epistropheus*
telgvarb aksostüül
telk *tentorium*
teo- *cochlearis*
teod *Gastropoda*
teojuha *ductus cochlearis, scala media*
teomulk *helicotrema*
teonärv *nervus cochlearis*
teonärvituum *nucleus cochlearis*
teotelg *modiolus*
termiidilised *Isoptera*
ternespiim *colostrum*
tigu *cochlea, helix*
tiib *ala*
tiib- *alaris*
tiibjalalised *Pteropoda*
tiibkiilluu *alisphenoideum*
tiibkõrvaluu *pteroticum*
tiibputukad *Pterygota*
tiibsisalikud *Pterosauria*
tiinus *graviditas*
tiirlemine rotatsioon
tiirutaja *rotator*
tiivake *alula*
tiivakett *squamula*
tiivaküüdus *speculum*
tiivatähn *pterostigma*
tiiva välisserv *termen*
tikkelluud *ossa calmiformia*
tikkel-nibujätkemulk *foramen stylomastoideum*
tiklitaoline *styloideus*
tiks *lagena*
tipmine apikaalne
tipp *apex*
tippkehake akrosoom
tippsilmalised *Stylommatophora*
toes *sceletum*
toeseks kujunev skeletogeenne
toidurakud trofotsüüdid
toiteleht trofoblast
toiteline, toite- alimentaarne
toiteloomik *trophosoma*
toitemulk *foramen nutricium*
toiteplasma deutoplasma
toiterakkuderikas meroistiline
toiterikas eutroofne
toitevaene oligotroofne
toitkört *chymus*
toitumishäire düstroofia
toitumispiirkond nutritoorium
tompvastne *mesomula*
tooma- aferentne
toomasoon *vas afferens*
toonekurelised *Ciconiiiformes*
toppur *obturator*
toppurikile *membrana obturatoria*
torgits stilett
toru *tubus*
toruhambulised *Tubulidentata*
torujalad ambulakraaljalad
toruke *tubulus*
toruline *tubulosus*
toruluu *os longum*
toruluude vaheosa *diaphysis*
torumunasari ovariool
toruninalised *Procellariiformes*
torunääre *glandula tubuliformis*
traavijalg *pes didactylus*
trapetsluu *os trapezium*
trapetsoidluu *os trapezoideum*

trummiastrik *scala tympani*
trummikeelik *chorda tympani*
trummikile *membrana tympani*
trummikilepingutaja *tensor tympani*
trummilagi *tegmen tympani*
trummiluu *os tympanicum*
trummiosa *pars tympanica*
trummiõõs *cavum tympani*
tugevatoimeline ergastiline
tugi *sustentaculum, adminiculum*
tugiharjas atsiikul, *aciculum*
tugiside *adminiculum*
tugisoomus *fulcrum*
tugiõhik *fulcrum*
tuhara- *glutaeus*
tuharad *nates*
tuharajoon *linea glutaea*
tuharaköprus *tuberositas glutaea*
tuhatjalgsed *Diplopoda*
tuhnik fossoor
tuhniv fossoorne
tuiketäpp *punctum saliens*
tuiksoon *arteria*
tulbake *columella*
tulpluu *epipterygoideum*
tulukooslane sümbiont
tulukooslus sümbioos, mutualism
tumeväli *area opaca*
tundekühm talamus, *thalamus*
tundel *antenna*
tundlake *antennula*
tundlik sensiibel
tundlikkus esteesia
tundmatu *incertus*
tunnus *signum*
tunnuste kogum fenotüüp
tupekortsud *rugae vaginales*
tupekõld *hymen*
tupeosa *portio vaginalis*
tupp *vagina*
tuppjätke *processus vaginalis*
tuppkest *tunica vaginalis*
tuppumine invaginatsioon
turi *nucha*
turjaside *ligamentum nuchae*
tursalised *Gadiformes*
turse *oedema*
tuulehaugilised *Beloniformes*
tuum *nucleus*
tuumakile karüolemm
tuumamahl karüolümf
tuumaplasma karüoplasma
tuumaümbrine perinukleaarne
tuuralised *Acipenseriformes*
tuvilised *Columbiformes*
tõeline valiidne
tõkend *claustrum*
tõlviktundel *antenna clavata*
tõlv *clava*
tõlvake *clavula*
tõmbsoon *vena*
tõri *tuba, salpinx*
tõrvemandel *tonsilla tubaria*
tõstur *levator*
tõukjalalised *Protura*
tõusev *ascendens*
tõvekindel immuunne
tõvestav patogeenne
tähekujuline *stellaris*
tähn *macula*
tähniline *maculatus*
tähtvastsed efüürid
täidesaatev efektroorne
täielik totaalne
täiendav komplementaarne
täilised *Anoplura, Siphunculata*
täisealine adultne, *maturus*
täiskasvanu *pubes*
täisluused *Holostei*
täismoone holometaboolia
täisneer holonefros
tänk *ganglion*
tätrake *flocculus*
tõmbikviburilised *Cryptomonadina*
töölisetaoline ergastomorfne
tükeldumine fragmentatsioon
tülbkude parenhüüm
tülbloode *parenhymula*
tümmistu *phaeodium*, feoodium
tümmus melanism
tünniknukk *pupa coarctata*
tüvi *cormus, truncus*
tüvik *scapus*
tüvilüli *stipes*
tüügas *verruca*
tüürsulg *rectrix*

U

udar *uber*
ude *ramus*
udusulg *pluma*
uim *pinna*
uimekandjad pterügiofoorid
uimjalg pterügopodium
uimjäse *ichthyopterygium*

uitnärv *nervus vagus, vagus*
ujuharu eksopodiit
ujujalad pleopoodid
ujujalg *pes natatorius*
ujukellukesed nektofoorid
ujum nekton
ujupõieke pneumatofoor
ujupõis *vesica natatoria*
ujupõisik *nectocystis*
ujuvormid *natantia*
umb-karikloode *sterrogastrula*
umbmulk *foramen caecum*
umbots *caecum*
umb-põisloode *sterroblastula*
umbsool *caecum, typhlon*
umbsopis *diverticulum*
umbtoruneerud protonefriidid
umbumine oblitereerumine
umbvastne *planula*
une- *caroticus*
unearter *arteria carotis*
unearterivagu *sulcus caroticus*
unutähn *macula neglecta*
urbvärik mikropüül
urge *sinus*
urujätked *cerci*
urve *porus*
uss (väikeaju keskosa) *vermis*
ussikujuline *vermiformis*
ussnugilised helmindid
ussripik *appendix vermiformis*
utriculus kotike
uuduskolju *neocranium*
uuduskoor *neocortex*
uudusõlugne *neognaatne*
uudusmantel *neopallium*
uudusrakud neoblastid
uuris fistul

V

vaagen *pelvis*
vaagenmine *pelvinus*
vaagkivikesed statoliidid
vaagliiv statokoonia
vaagpõiekesed statotsüstid
vaalalised *Cetacea*
vaalanõre *cestaceum*
vaalavaha spermatseet
vaap *enamelum*
vaaphaugilised *Lepidosteiformes*
vaapkalad ganoidid
vaapsoomus ganoidsoomus
vabalülilised *Anomostraca*
vabanukk *pupa libera*
vadak *serum*
vadakkest *serosa, tunica serosa*
vadakuline *serosus*
vadakunääre *glandula serosa*
vaegjalg *hypopus*
vaegkarvasus hüpotrihhoos
vaegmoone hemimetaboolia
vaegpingsus hüpotoonia
vaegsoojumus hüpotermia
vageltang plerotserkoid
vagu *sulcus*
vaguviburilised *Dinoflagellata*
vaha *ceroma*
vaheaju *diencephalon*
vaheaste interfaas
vaheastrik *scala media*
vahehüüvend *mesogloea*
vahe-kaaneluu *interoperculum*
vahekaarnaluu *mesocoracoideum*
vahekest *tunica media*
vahekiir *interradius*
vahe-kiiruluu interparietale
vahekile *fragma*
vahekõhr interkalaar
vahelihas diafragma
vahelihasenärv *nervus phrenicus*
vahelik *spatium, interstitium*
vahelmine *intermedius*
vahelmine looteleht mesoderm
vaheloomad *Mesozoa*
vaheluu *intermedium*
vahemaa *distantia*
vahemik diafüüs
vahendaja mediaator
vaheollus *substantia intermedia*
vaheosa *portio intermedia,* diafüüs
vahepealne intermediaarne
vaherangluu *interclaviculare*
vaheruum *spatium*
vahesagar *lobus medius*
vahesein *septum*
vaheseinake *septulum*
vahesooline günandromorfne
vahetiibluu *mesopterygoideum*
valendav *albicans*
valendik *lumen*
valged vererakud leukotsüüdid
valgejoon *linea alba*
valgeollus *substantia alba*
valgeveresus leukeemia
valgusepelglik skotofiilne
valgusepelgus fotofoobia
valgussuundus fototropism

valik selektsioon
valiktoiduline loom stenofaag
valiktüüp lektotüüp
valikuline elektiivne
valjasnaast *frenulum*
valjasriba *lorum*
valkjaskeha *corpus albicans*
valkjaskest *albuginea, tunica albuginea*
vall *agger, vallum*
vall- *vallatus*
vallasokasnahkseд *Eleutherozoa*
vallasroie *costa fluctuans*
vallnäsa *papilla vallata*
valmik *imago*
varaküpsenu *praecox*
varbalüli *phalanx*
varbussilised *Rhabditia*
varbvastne *pluteus*
varilõpusesed *Elasmobranchii*
varjatud *occultus*
varjulembene skiofiilne
varjusurm letargia
varsokasnahkseд *Pelmatozoa*
varvas *digitus*
varvasjäse pentadaktüülne jäse, *cheiropterygium*
varvasjäseme lõpmik *autopodium*
varvul kõndiv digitigraadne
vasak *sinister*
vasakkeermeline sinistraalne
vasar *malleus*
vasarik *malleolus*
vastandlane antagonist
vastasnukk *antitragus*
vastaspalistus *anthelix*
vastassarnikud antimeerid
vastastaja *opponens*
vastastikune retsiprookne
vastav võrduv, adekvaatne
vastne *larva*
vastseneitsisigimine pedogenees
vastsesigimine neoteenia
vats *rumen*
vatsake *ventriculus*
vatsakese- *ventricularis*
vedelik *humor, liquor*
vedelosa plasma
veejuha *aquaeductus*, akvedukt
veekest *amnion*
veekogu elustik *pelagos*
veelembene hüdrofiilne
veeline akvatiilne, *aquosus*
veen *vena*
veeniklapike *valvula venosa*
veenipõimik *plexus venosus*
veenisisene intravenoosne
venoosjuha *ductus venosus*
venoosside *ligamentum venosum*
venoosurge *sinus venosus*
venoosvõrgustik *rete venosum*
veerikas *aquosus*
vere- hemo- (hem-), hemaalne
vereeoselised *Haemosporidia*
verejätke hemapofüüs
verekiudnik fibriin
vereliistakud trombotsüüdid
vereloome hem[at]opoees
veremahl hemolümf
veremürgistus sepsis
vererakud hemotsüüdid
veresoone- *vascularis*
veresooni ahendav vasokonstriktoorne
veresooni laiendav vasodilatoorne
veresoonterikas *vasculosus*
veresööja hematofaag
veretoiduline hemotroofne
verevärvis hemoglobiin
vereõõs hemotsööl
veritsustõbi hemofiilia
vesipea *hydrocephalus*
vesipõisik hüdatiid
vesivedelik *humor aquaeus*
vibur *flagellum*
viburloomad *Flagellata*
vibutuskulgemine brahhiatsioon
vihtuimsed *Crossopterygii*
viievarbaline pentadaktüülne
viilpeasus akrotsefaalia
viima- *deferens*, eferentne
viimajuhake *ductulus efferens*
viimasoon *vas efferens*
viir *intersectio*
vikerkest (vikerkeha) *iris*
viljakus fertiilsus
viljastatud munarakk sügoot
viljastumine fertilisatsioon, *fecundatio, conceptio* süngaamia
viljastumiseelne progaamne
viljastumiseta sigimine agaamia
viljastusejärgne epigaamne
viljastuv fertiilne
viljatus steriilsus
vill *lana*
villjuukseline ulotrihne
virvitav unduleeriv
virvitus undulatsioon

voolulembene reofiilne
võie *smegma*
võimalik potentsiaalne
võlv *arcus, fornix*
võlvitud *fornicatus*
võrdjagune *aequalis*
võrdhõlmne homotserkne
võrdne ekvaalne
võrguke *reticulum*
võrgustik *rete*
võrgustikukehakesed diktüosoomid
võrgutoruke *fusula*
võrk *rete*
võrkjas *reticularis*
võrkkest *retina*
võrkkiht *stratum reticulare*
võrkmagu *reticulum*
võrktiivalised *Neuroptera*
võrkvööde *zona reticularis*
võru *anulus*
võruside *ligamentum anulare*
võsund *stolo*
võõramaine eksootiline
võõrikliigeselised *Xenarthra*
võõriklohulised *Diplasiocoela*
võõrkujunemine heteromorfoos
väheharjasussid *Oligochaeta*
vähetoiduline oligotroofne
vähik *nauplius*
vähikivi gastroliit
väike *parvus*
väikeaju *cerebellum*
väikeaju- *cerebellaris*
väikeaju koor *cortex cerebelli*
väikeajutelk *tentorium cerebelli*
väike arter *arteriola*
väike hammas *denticulus*
väike-käsitiivalised *Microchiroptera*
väikeköbruke *tuberculum minus*
väikepealine mikrotsefaalne
väikesõrmepäkk *hypothenar*
väike sõõr *orbiculus*
väivilised *Mallophaga*
väli *area*
välimine *externus*
välimine kuulmevedelik perilümf
välimine looteleht ektoderm, ektoblast
välimine ninaava *naris*
välimus eksterjöör
välis- ekso-, ekto-
välishari *ectolophus*
välisilme konditsioon
väliskest periblast
väliskõrkmed ektoturbinaalid
väliskõrv *auris externa*
välismäluti *lobus externus*
välisnugiline ektoparasiit
välisnõre- eksokriinne
välissõelluu *ectoethmoideum*
välistiibluu *ectopterygoideum*
välistoes eksoskelett
välistupp *epitheca*
välja-, ära- eks-
väljaheide *faeces*
väljaheitmine *egestio*
väljahingamine ekspiratsioon
väljak *areola*
väljalõikamine ekstirpatsioon
väljapääs *exitus*
väljapööraja *supinator*
väljapööramine supinatsioon
väljaränne emigratsioon
väljasopistumine evaginatsioon
välje *eminentia*
väljutamine ekstrusioon
värat *porta, hilus*
värativeen *vena portae*
värd hübriid
värtnakujuline *fusiformis*
värvis *pigmentum*
värvisekadu depigmentatsioon
värvistus pigmentatsioon
värvulised *Passeriformes*
väädik *cirrus*
vääneljalalised *Cirripedia*
vääniline *contortus*
väät *funiculus*
vöö *clitellum*
vööde *cingulum, zona*
vöösed *Clitellata*
vöötmeteos *zonoskeleton*
vöötmemagu *sulcus cinguli*
vöötud *Aclitellata*

Õ

õgirakud fagotsüüdid, makrofaagid
õguareng ortogenees
õgulõugne ortognaatne
õhik lamell
õhikkehake *corpusculum lamellosum*
õhikkehaline lepospondüülne
õhikuline elasmoidne
õhkluu *os pneumaticum*
õhueluline aerobiont
õhujuha *ductus pneumaticus*

õhupõielised *Physoporida*
õhus elutsev aviabiont
õhusooned trahheed
õhustatud, õhk- *pneumaticus*
õisloomad *Anthozoa, Actinozoa*
õlanuki- *acromialis*
õlanukk *acromion*
õlatiib *parapter*
õlats *pataagium*
õlavarre- *brachialis*
õlavarreluu *humerus*
õlavarre-peaveen *vena brachiocephalica*
õlavars *brachium*
õlirakud eleotsüüdid
õmblus *sutura, rhaphe*
õmbluseluud *ossa suturarum*
õndlaauk *fossa poplitea*
õndra- *coccygeus*
õndraluu *os coccygis*
õndrik *pygidium*
õnnal *poples*
õnnar *coccyx*
õõnes *cavus*
õõnesveen *vena cava*
õõnesveeniklapike *valvula venae cavae*
õõnis *cavitas*
õõs *cavum*

Ä

äge akuutne
ämblikkest *arachnoidea*
ämblikkesta- *arachnoidalis*
ämblikkestaalune *subarachnoidalis*
ämblikskorpionilised *Pedipalpi*
ämblikulaadsed *Arachnida*
ämblikulised *Araneida*
äraspidine *inversus*, retrograadne
äraspidine asetus *situs inversus*
äraspidine silm *oculus inversus*
ärritamine *irritatio*
ärritatavus irritaablus
ääris *craspedum*

Ö

öölembene nüktifiilne
öösorrilised *Caprimulgiformes*

Ü

ühejätkeline unipolaarne
ühekojalised *Monotocardia*
ühekordne haploidne
ühemunarakulised monosügootsed
ühendus *junctura*
ühendusharu *ramus communicans*
ühenduskanal *canalis reuniens*
ühendussoon anastomoos
ühepäevikulised *Ephemeroptera*
ühereline uniseriaalne
ühine *communis*
ühiskondlik *socialis*
ühislaudsus kommensalism
ühistuum *nucleus ambiguus*
ühtlasripsmelised *Holotricha*
ühtlustamine integratsioon
üksiklane solitaarne
üksiktuum *nucleus solitarius*
ülahuul *labrum*
ülakuklaluu *supraoccipitale*
ülakõht *epigastrium*
ülakõhu- *epigastricus*
üla-kõrvaluu *epioticum*
ülalõuad *mandibulae*
ülalõuakõrge *maxilloturbinale*
ülalõualuu *maxilla*
ülalõualuu-lahi *hiatus maxillaris*
ülalõualuu-urge *sinus maxillaris*
ülalõug *maxilla*
ülanurgaluu *supraangulare*
ülapool *notarium*
ülasõlgluu *supracleithrum*
ülatiibluu *epipterygoideum*
ülekaalukus prevalents
ülemine *superior*
ülemine hüppeliiges *articulatio talocruralis*
ülemvähid *Malacostraca*
ülenev *ascendens*
ülesroniv *scansorius*, skansoorne
ülesvoolu suunduv anadroomne
ülipingsus hüpertoonia
ülitundlikkus hüperesteesia, allergia, anafüllaksia
üldine *generalis*
ümarkotikesetähn *macula sacculi*
ümarlihas *musculus teres*
ümarloomad *Nemathelminthes*
ümarside *ligamentum teres*
ümarsopis *recessus sphaericus*
ümarussid *Nematoda*

ümberkorrastamine rekonstruktsioon
ümberpaiknemine trnaslokatsioon
ümbervalamine transfusioon
ümbrisrebune periletsitaalne
ümmik tsüst
ümmikvastne adoleskaar
ümmistuma entsüsteeruma
ürgaju *archencephalon*
ürgalguslik primordiaalne
ürgimetajad *Prototheria*
ürgjutt *stria primitiva*
ürgkeelikloomad *Hemichordata*
ürgkiskjalised *Creodontia*
ürgkujuline arhimorfne
ürgkõhtjalalised *Archaeogastropoda, Diotocardia*
ürglimused *Amphineura*
ürglinnud *Archaeornithes*
ürglinnulised *Archaeopterygiformes*
ürglüli somiit
ürglüliõõs müotsööl
ürgmantel *archipallium*
ürgmunarakk ovogoon
ürgneer *mesonephros*
ürgputukad *Apterygota*
ürgseemnerakud spermatogoonid
ürgsool *archenteron*
ürgsooleõõs gastrotsööl
ürgsuused protostoomid
ürgtrahheeloomad *Protracheata*
ürguim *archipterygium*
ürgvähid *Merostomata*

Юхан Михкелевич Аульь. **Зоологический словарь иностранных слов.** На латинском, греческом и эстонском языках. Художник-оформитель В. Синюкаев. Таллин, «Валгус».

Toimetajad E. Pärn ja I. Veldre. Kunstiline toimetaja R. Eilsen. Tehniline toimetaja E. Ainla. Korrektorid A. Taim ja S. Uustare.

Laduda antud 11. 01. 77. Trükkida antud 05. 06. 78. Formaat 84×108/32. Trükipaber nr. 1. Kiri: literaturnaja. Tingtrükipoognaid 10,08. Arvestuspoognaid 17,07. Trükiarv 7000. Tellimuse nr. 151.

Hind rbl. 1.40

Kirjastus «Valgus», 200090, Tallinn, Pärnu mnt. 10. H. Heidemanni nim. Trükikoda, 202400, Tartu, Ülikooli 17/19. II.